

**UCHWAŁA NR LXI/479/23
RADY POWIATU PSZCZYŃSKIEGO**

z dnia 22 listopada 2023 r.

w sprawie przyjęcia "Oceny Stanu Zabezpieczenia Przeciwpowodziowego Powiatu Pszczyńskiego"

Na podstawie art. 12 pkt 9d ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1526 z późn. zm.)

**Rada Powiatu
uchwała:**

§ 1. Przyjąć dokument pn. "Ocena Stanu Zabezpieczenia Przeciwpowodziowego Powiatu Pszczyńskiego", stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Przekazać dokument, o którym mowa w § 1 niżej wymienionym podmiotom celem zapoznania się oraz podjęcia działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa powodziowego na terenie powiatu pszczyńskiego w ramach posiadanych kompetencji, sił i środków:

- 1) Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Gliwicach,
- 2) Górnośląskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów S.A. w Katowicach,
- 3) Gminie Goczałkowice-Zdrój,
- 4) Gminie Kobiór,
- 5) Gminie Miedźna,
- 6) Gminie Pawłowice,
- 7) Gminie Pszczyna,
- 8) Gminie Suszec,
- 9) Nadleśnictwu Kobiór.

§ 3. Wykonanie uchwały powierzyć Zarządowi Powiatu.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Paweł Sadza

Załącznik do uchwały Nr LXI/479/23
Rady Powiatu Pszczyńskiego
z dnia 22 listopada 2023 r.

Ocena stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego powiatu pszczyńskiego

Fotografia: Andrzej Siudy

Pszczyzna, 2023 r.

ZLECENIODAWCA:

POWIAT PSZCZYŃSKI - STAROSTWO POWIATOWE W PSZCZYNIĘ

ul. 3 Maja 10, 43-200 Pszczyna

tel.: 32 449 23 00, faks: 32 449 23 45

mail: powiat@powiat.pszczyna.pl, www.powiat.pszczyna.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING

ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała

tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869

mail: biuro@eko-team.com.pl, www.eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak

Agnieszka Kopańska

Sebastian Kulikowski

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY
UDOSTĘPNIONE PRZEZ:

- 1 Starostwo Powiatowe w Pszczynie,
- 2 Urząd Miejski w Pszczynie,
- 3 Urząd Gminy w Miedznej,
- 4 Urząd Gminy w Goczałkowicach – Zdroju,
- 5 Urząd Gminy w Kobiórze,
- 6 Urząd Gminy w Suszcu,
- 7 Urząd Gminy w Pawłowicach,
- 8 Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach,
- 9 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- 10 Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny w Częstochowie,
- 11 Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa Oddział terenowy w Częstochowie,
- 12 Nadleśnictwo Kobiór,
- 13 Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach,
- 14 Komenda Powiatowa PSP w Pszczynie,

- 15 PG Silesia,
- 16 JSW S.A. KWK „Pniówek”,
- 17 Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy,
- 18 TUIR Warta S.A.,
- 19 TU S.A. Inter Risk,
- 20 PZU S.A.,
- 21 LINK4 TU S.A.,
- 22 Compensa TU S.A.,
- 23 Uniqa TU S.A.,
- 24 Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Katowicach,
- 25 Wojewoda Śląski,
- 26 Spółka Wodna w Grzawej,
- 27 Spółka Wodna we Frydku,
- 28 Spółka Wodna w Górze,
- 29 Spółka Wodna w Miedznej,
- 30 Spółka Wodna w Woli,
- 31 Spółka Wodna w Pawłowicach,
- 32 Spółka Wodna w Goczałkowicach-Zdroju.

Niniejszy dokument polega aktualizacji nie rzadziej niż raz na 5 lat, natomiast informacja o istotnych działaniach podejmowanych przez podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo powodziowe na terenie powiatu przedstawiana będzie Radzie Powiatu raz w roku.

Spis treści

1. WSTĘP.....	6
1.1. PRAWNE ASPEKTY OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ NA SZCZEBLU POWIATOWYM	6
1.2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU PSZCZYŃSKIEGO	6
1.2.1. POŁOŻENIE.....	6
1.2.2. WARUNKI KLIMATYCZNE	8
1.2.3. ZASOBY WODNE	10
1.2.4. WODY PODZIEMNE.....	20
1.2.5. JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH	21
1.2.6. OCENA RYZYKA I ZAGROŻENIA POWODZIĄ POWIATU PSZCZYŃSKIEGO.....	26
1.2.7. TERENY SZCZEGÓLNIIE ZAGROŻONE RYZYKIEM POWSTANIA POWODZI I PODTOPIEŃ	29
2. OCENA TECHNICZNYCH ŚRODKÓW ZABEZPIECZENIA PRZECIWPOWODZIOWEGO	34
2.1. WAŁY PRZECIWPOWODZIOWE.....	34
2.2. ZBIORNIKI I POLDERY RETENCYJNE	38
2.3. OCENA STANU RZEK I KANAŁÓW	50
2.4. OCENA STANU ZAPÓR	51
3. OCENA ADMINISTRACYJNYCH I EKONOMICZNYCH ŚRODKÓW ZABEZPIECZENIA PRZECIWPOWODZIOWEGO.....	52
3.1. OCENA WŁAŚCIWEJ POLITYKI PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO REALIZOWANA NA POZIOMIE SAMORZĄDU	52
3.2. OCENA DZIAŁAŃ Z ZAKRESU WYKUPU NIERUCHOMOŚCI I PRZESIEDLENIA MIESZKAŃCÓW ZWIĄZANEGO Z ZAMIESZKANIEM NA TERENACH ZALEWOWYCH	65
3.3. OCENA ILOŚCI UBEZPIECZEŃ NIERUCHOMOŚCI I UPRAW NA TERENACH ZAGROŻONYCH POWODZIĄ	69
3.4. OCENA MOŻLIWOŚCI REALIZACJI EWAKUACJI W SYTUACJI ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO	72
3.5. OCENA PRZYGOTOWANIA PLANÓW DZIAŁAŃ PRZECIWPOWODZIOWYCH	76
3.6. OCENA PRZEWIDYWANEJ SYTUACJI PRAWNEJ, ZWIĄZANEJ Z ZAGROŻENIEM POWODZIOWYM.....	81
3.7. OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁANIA SYSTEMU OSTRZEGANIA, ALARMOWANIA I INFORMOWANIA MIESZKAŃCÓW DOTKNIĘTYCH POWODZIĄ.....	84
3.8. OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁANIA SYSTEMU OBIEGU INFORMACJI MIĘDZY SŁUŻBAMI I PODMIOTAMI BIORĄCYMI UDZIAŁ W DZIAŁANIACH.....	92
3.9. OCENA PRAWNEGO ASPEKTU OGŁASZANIA I ODWOŁYWANIA STANU POGOTOWIA I ALARMU PRZECIWPOWODZIOWEGO	95
3.10. OCENA MOŻLIWOŚCI WSPARCIA DZIAŁAŃ PROWADZONYCH PRZEZ PODMIOTY KRAJOWEGO SYSTEMU RATOWNICZO-GAŚNICZEGO PODCZAS POWODZI	96
3.11. STAN REZERWY MAGAZYNOWEJ NA WYPADEK POWODZI Z POWIATU I GMIN	103
3.12. OSŁONA METEOROLOGICZNA I OSŁONA HYDROLOGICZNA	105
4. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	115
4.1. OBSZARY PROBLEMOWE SYGNALIZOWANE W TRAKCIE KONSULTACJI.....	115
4.2. OBSZARY PROBLEMOWE - PODSUMOWANIE.....	117
4.2.1. PROBLEMY WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ PRZESTRZENNYCH I ŚRODOWISKOWYCH	117
4.2.2. PROBLEMY WYNIKAJĄCE Z DZIAŁALNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ.....	118
4.2.3. PROBLEMY ZWIĄZANE Z INFRASTRUKTURĄ TECHNICZNĄ I BUDOWLAMI HYDROTECHNICZNYMI CZY PRZECIWPOWODZIOWYMI	120
4.2.4. PROBLEMY NATURY ADMINISTRACYJNO-PRAWNEJ I FINANSOWEJ	121
4.3. NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA PODEJMOWANE W ZAKRESIE OCHRONY PRZED POWODZIĄ I PODTOPIENIAMI W OSTATNICH LATACH	124
4.4. PODSUMOWANIE	136
4.5. REKOMENDACJE.....	137
4.6. KARTA AKTUALIZACJI	140

Spis rysunków

Rysunek 1 Lokalizacja poszczególnych gmin powiatu pszczyńskiego	7
Rysunek 2. Przestrenny rozkład temperatury powietrza na terenie Polski w 2022 r.....	8
Rysunek 3. Sumy opadów atmosferycznych w 2022 roku na terenie Polski w 2022 r.	9
Rysunek 4. Sumy opadów atmosferycznych w 2022 roku na terenie Polski w 2022 r.	10
Rysunek 5. Wody powierzchniowe na terenie powiatu pszczyńskiego.....	13
Rysunek 6 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) w rejonie powiatu pszczyńskiego.....	20
Rysunek 7. Położenie powiatu pszczyńskiego na tle zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych.....	22
Rysunek 8. Położenie powiatu pszczyńskiego w granicach JCWPd.....	25
Rysunek 9. Położenie powiatu pszczyńskiego na tle arkuszy MZP i MRP	28

Rysunek 10. Rozmieszczenie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na terenie powiatu pszczyńskiego	29
Rysunek 11. Lokalizacja Zbiornika Goczałkowickiego	39
Rysunek 12. Lokalizacja Zbiornika Łąka.....	44
Rysunek 13. Rozmieszczenie zbiorników wodnych w sąsiedztwie zbiornika retencyjnego Rontok Mały	47
Rysunek 14. Schemat procesu uzgadniania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, WZ oraz DULICP z Wodami Polskimi.....	62
Rysunek 15 Lokalizacja zbiornika Łąka-Mizerów na terenie gmin Suszec, Pawłowice, Żory	68
Rysunek 16 Lokalizacja zbiornika Gostynia na terenie gmin Kobiór i Wyry (powiat mikołowski).....	69
Rysunek 17 Schemat łączności, kierowania i współdziałania w sytuacjach kryzysowych	94
Rysunek 18. Lokalizacja posterunków wodowskazowych - zgodnie z informacjami udostępnionymi przez IMGW – PIB..	108
Rysunek 19. Hydrogram stanów wody Pszczynki w profilu stacji wodowskazowej Pszczyna wraz z przekroczeniami stanu alarmowego w latach kalendarzowych 2019 – 2022.....	110
Rysunek 20. Hydrogram stanów wody Pszczynki w profilu stacji wodowskazowej Mizerów-Borki wraz z przekroczeniami stanu alarmowego w latach kalendarzowych 2019 – 2022	111
Rysunek 21. Hydrogram stanów wody Wisły w profilu stacji wodowskazowej Goczałkowice wraz z przekroczeniami stanu alarmowego w latach kalendarzowych 2019 – 2022.....	112
Rysunek 22. Hydrogram stanów wody Wisły w profilu stacji wodowskazowej Jawiszowice wraz z przekroczeniami stanu alarmowego w latach kalendarzowych 2019 – 2022.....	113

Spis tabel

Tabela 1. Cieki naturalne oraz urządzenia wodne występujące na terenie powiatu pszczyńskiego wraz z administratorami ..	15
Tabela 2. Wykaz stawów na terenie powiatu pszczyńskiego.....	19
Tabela 3. Zestawienie JCWP na terenie powiatu pszczyńskiego wraz z ich charakterystyką.....	23
Tabela 4 Charakterystyka JCWPd na terenie powiatu pszczyńskiego.....	25
Tabela 5. Wały przeciwpowodziowe zlokalizowane na terenie powiatu pszczyńskiego	34
Tabela 6. Stan techniczny wałów przeciwpowodziowych na terenie powiatu pszczyńskiego – dane z RZGW w Gliwicach..	35
Tabela 7. Stan techniczny wałów przeciwpowodziowych na terenie powiatu pszczyńskiego – dane z protokołu z ich przeglądu w 2021 roku.....	37
Tabela 8. Parametry Zbiornika Goczałkowickiego.....	40
Tabela 9. Parametry Zbiornika Łąka.....	45
Tabela 10. Zmiany pojemności przy maksymalnym poziomie piętrzenia wraz z dynamiką.....	49
Tabela 11. Zestawienie informacji pochodzących z opracowań Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin tworzących powiat pszczyński.....	53
Tabela 12: Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią powiatu pszczyńskiego	58
Tabela 13 Liczba producentów wnioskujących o przyznanie płatności bezpośrednich wraz z powierzchnią deklarowaną dla danej kampanii w powiecie pszczyńskim w podziale na gminy w latach 2019-2022.....	70
Tabela 14. Podział ewakuacji ze względu na stopień z uwzględnieniem zarządzającego ewakuacją i terminu organizacji ewakuacji.....	73
Tabela 15. Szacunkowa liczba osób mogących wymagać ewakuacji w razie wystąpienia poważnej awarii	75
Tabela 16. Wykaz syren do ostrzegania i alarmowania ludności.....	87
Tabela 17 Zestawienie jednostek wytypowanych do powiadamiania ludności w Starostwie Powiatowym w Pszczynie.....	92
Tabela 18. Wykaz sprzętu będącego na stanie Powiatowego Magazynu Przeciwpowodziowego.....	103
Tabela 19. Charakterystyka stacji wodowskazowych na rzece Pszczynce i Wiśle – zgodnie z danymi IMGW-PIB – wraz z wskazaniem okresów przekroczenia stanów alarmowych.....	108

1. Wstęp

1.1. Prawne aspekty ochrony przeciwpowodziowej na szczeblu powiatowym

Ochrona przed powodzią, zgodnie z art. 163 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, jest zadaniem Wód Polskich oraz organów administracji rządowej i samorządowej. Zadania własne powiatu w zakresie ochrony przeciwpowodziowej określa art. 4 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. Zgodnie z przywołanym przepisem, powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, ochrony przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska

Z kolei art. 12 pkt 9d tej samej ustawy, stanowi, że do wyłącznej właściwości Rady Powiatu należy dokonywanie oceny stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego i zabezpieczenia przeciwpowodziowego powiatu.

Ponadto, art. 34 ust. 1a analizowanej ustawy nakłada na Starostę obowiązek sporządzania planu operacyjnego ochrony przed powodzią oraz ogłaszania i odwoływania pogotowia i alarmu przeciwpowodziowego.

Natomiast art. 17 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym uprawnia Starostę do kierowania bezpieczeństwem na terenie powiatu w czasie zagrożenia powodziowego oraz w przypadku wprowadzenia stanu klęski żywiołowej, o czym mowa w art. 8 pkt 2 i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej.

1.2. Charakterystyka powiatu pszczyńskiego

1.2.1. Położenie

Powiat pszczyński położony jest w południowej części województwa śląskiego. Graniczy z 8 powiatami: od zachodu z miastami na prawach powiatu Jastrzębie-Zdrój oraz Żory, od północy z powiatem mikołowskim oraz bieruńsko-lędzińskim, a także z miastem na prawach powiatu Tychy, od wschodu z powiatem oświęcimskim, zaś od południa z powiatem bielskim i cieszyńskim.

Powiat pszczyński tworzy sześć gmin, w tym pięć gmin wiejskich:

- Gmina Goczałkowice-Zdrój,
- Gmina Kobiór,
- Gmina Miedźna,
- Gmina Pawłowice,
- Gmina Suszec

oraz miejsko-wiejska Gmina Pszczyna.

Powierzchnia powiatu pszczyńskiego wynosi 471,37 km², co stanowi 3,8% całkowitej powierzchni województwa śląskiego.

Powiat pszczyński cechuje korzystny układ lokalizacji – w sąsiedztwie aglomeracji katowickiej i województwa małopolskiego, w niedalekiej odległości przejścia granicznego w Cieszynie, a także dwóch pasm górskich – Beskidu Śląskiego i Beskidu Żywieckiego oraz dużych miast jak Katowice, Bielsko-Biała, Tychy, Oświęcim, Jastrzębie-Zdrój czy Żory. Przez teren powiatu pszczyńskiego przebiegają drogowe trakty komunikacyjne, ważne dla południowej i zachodniej części województwa śląskiego – Droga Krajowa nr 1 oraz Droga Krajowa nr 81. Ponadto duże znaczenie komunikacyjne mają drogi wojewódzkie: DW nr 933 Oświęcim – Wodzisław Śląski, DW nr 935 Pszczyna – Rybnik, DW nr 938 Pawłowice – Cieszyn, DW nr 939 Pszczyna – Strumień, DW nr 931 Pszczyna – Bieruń oraz DW nr 928 Kobiór – Mikołów. W trakcie realizacji pozostaje trasa S1, przebiegająca na obszarze gminy Miedźna (węzeł Wola). S1 to droga ekspresowa, która połączy Autostradę A1 w Pyrzowicach z granicą ze Słowacją w Zwardoniu. Droga pozwoli odciążać ruch w powiecie, podniesie jego atrakcyjność turystyczną oraz inwestycyjną.

Rysunek 1 Lokalizacja poszczególnych gmin powiatu pszczyńskiego

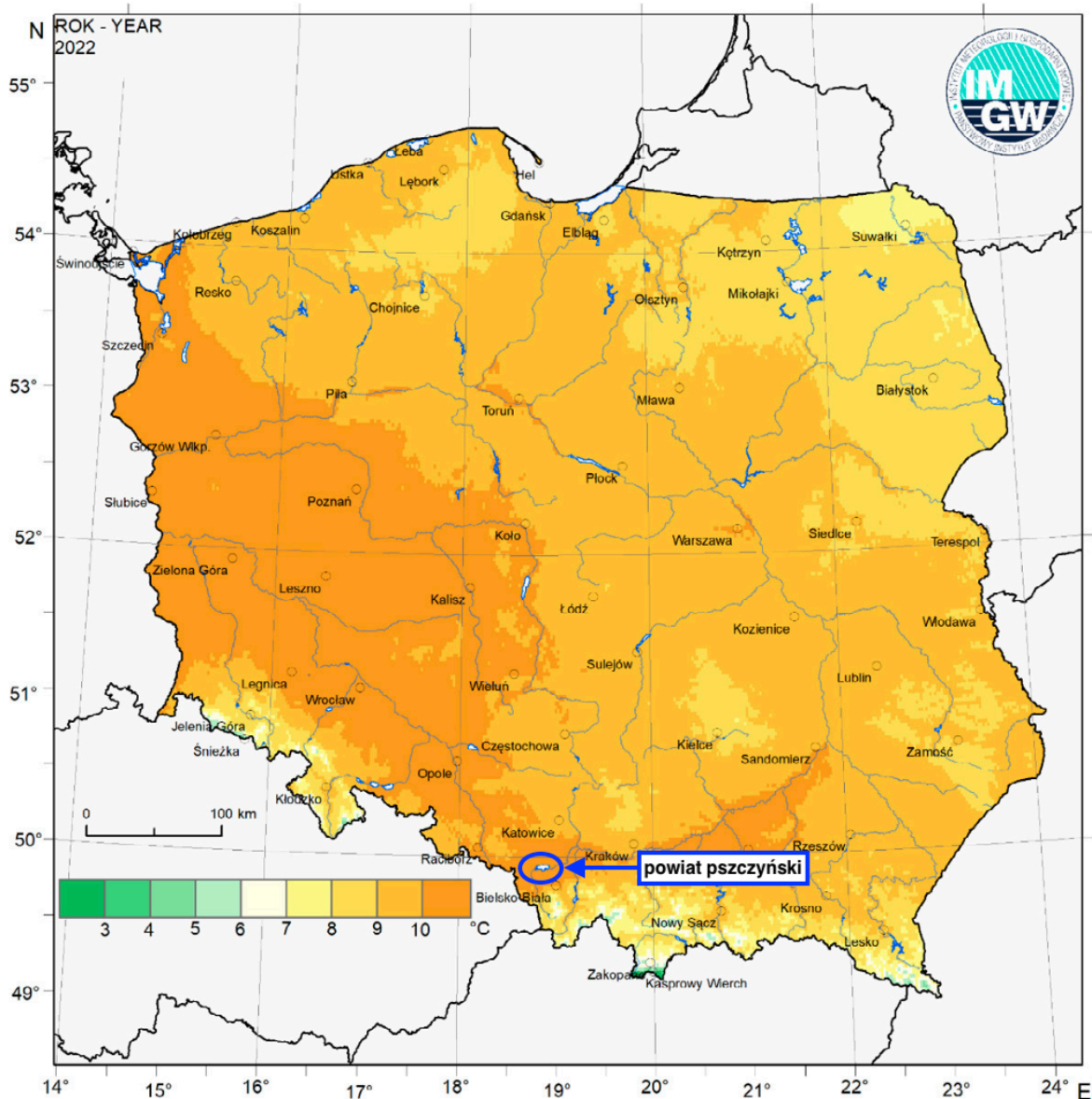
Źródło: www.gminy.pl (dostęp 1.03.2023 r.)

Ponadto przez Pszczynę, Kobiór, Goczałkowice-Zdrój przebiega ważna magistrała kolejowa, łącząca Katowice z Bielskiem-Białą i dalej przez Zwardoń prowadząca na Słowację, a przez Zebrzydowice - do Czech.

1.2.2. Warunki klimatyczne

Powiat pszczyński znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego przejściowego, o czym świadczy mieszanie się mas powietrza pochodzenia kontynentalnego i oceanicznego. Najczęściej nad obszar powiatu dochodzą masy znad Atlantyku, które są przyczyną małych amplitud temperatur w ciągu roku i sporadycznego występowania długich i mroźnych zim.

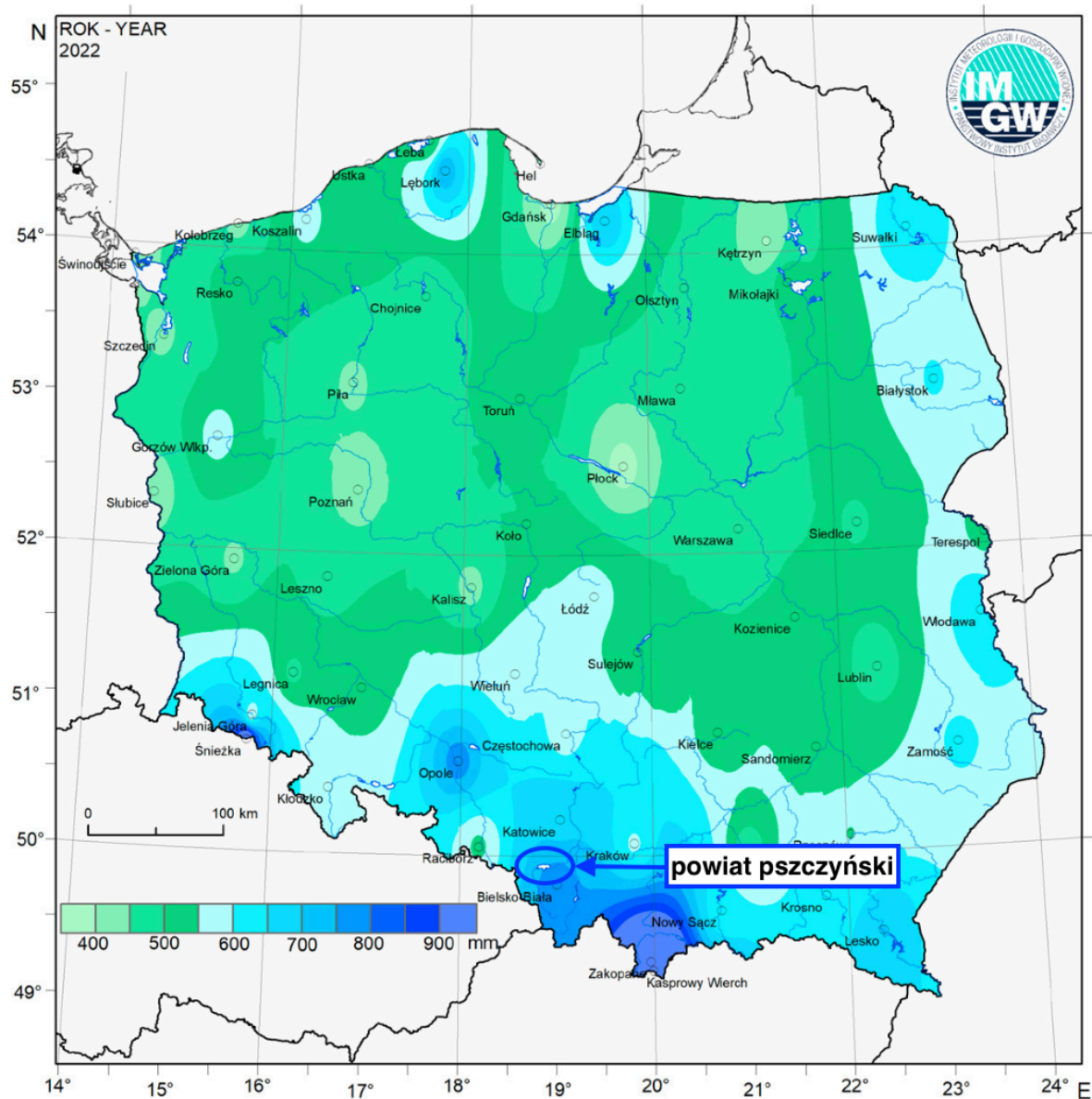
Analizując mapy publikowane w opracowaniu IMGW-PIB Klimat Polski 2022, należy stwierdzić, że powiat pszczyński położony jest w obszarze, gdzie wartości średniej rocznej temperatury powietrza w 2022 r. przekraczały 10°C.

Rysunek 2. Przestrzenny rozkład temperatury powietrza na terenie Polski w 2022 r.

Źródło: Klimat Polski 2022: https://www.imgw.pl/sites/default/files/2023-06/klimat-polski-2022_raport-koncowy-1.pdf, (dostęp 7.07.2023 r.)

Obszarowo uśredniona suma opadu atmosferycznego w 2022 roku wyniosła w Polsce 534,4 mm, co stanowiło zaledwie 87% normy określonej na podstawie pomiarów w latach 1991-2020. Na terenie powiatu pszczyńskiego suma opadów atmosferycznych w 2022 roku kształtowała się w przedziale 700-750 mm.

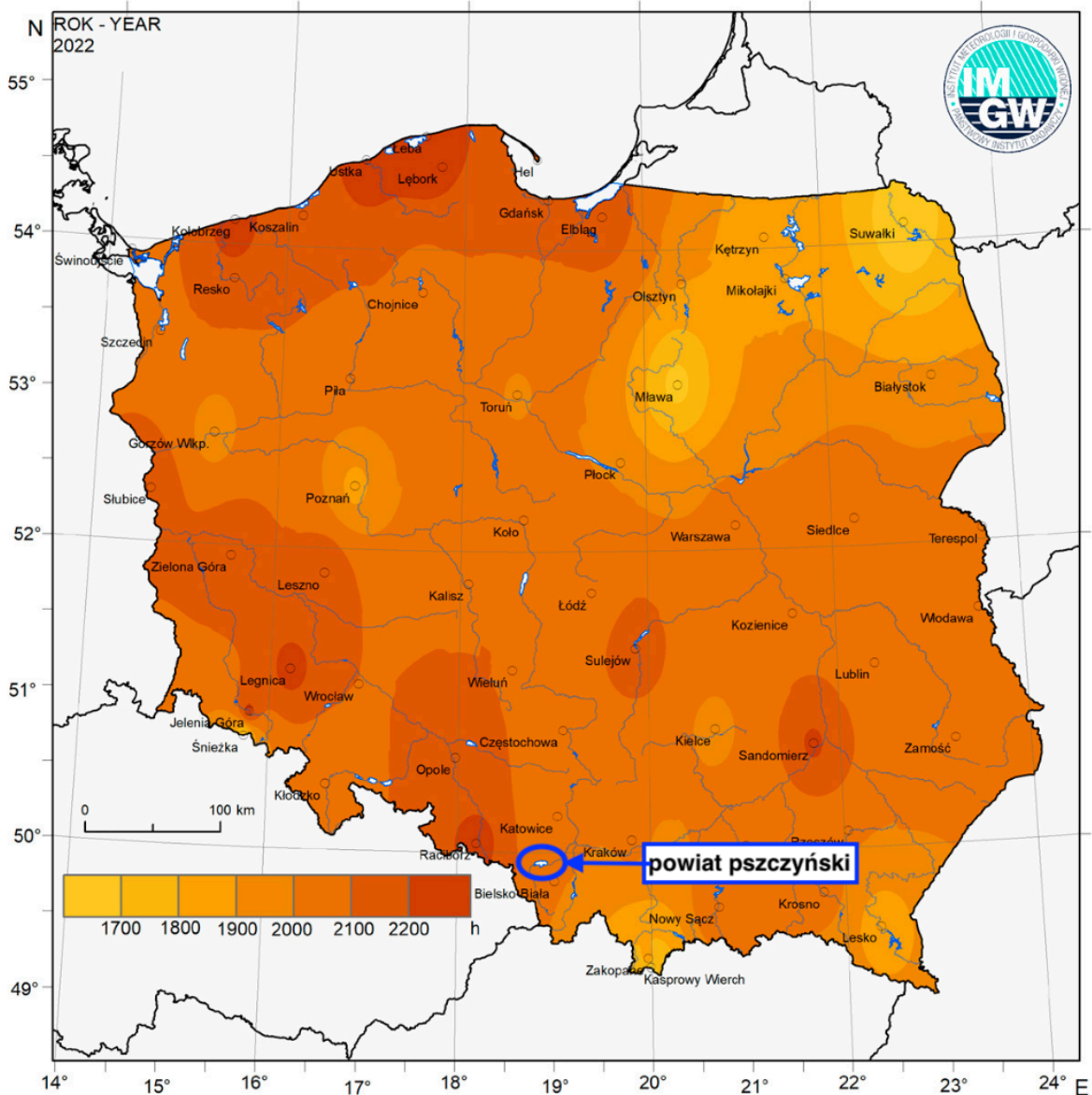

Rysunek 3. Sumy opadów atmosferycznych w 2022 roku na terenie Polski w 2022 r.

Źródło: Klimat Polski 2022: https://www.imgw.pl/sites/default/files/2023-06/klimat-polski-2022_raport-koncowy-1.pdf (dostęp 7.07.2023 r.)

Usłonecznienie, czyli czas świecenia Słońca (czas, w którym promieniowanie bezpośrednie dociera do powierzchni terenu), jest zależne od lokalizacji, topografii oraz zachmurzenia – zarówno stopnia pokrycia nieba przez chmury, jak i rodzaju chmur występujących w danym obszarze. Usłonecznienie względne, czyli wielkość będąca stosunkiem rzeczywistego czasu świecenia Słońca do czasu możliwego świecenia Słońca, określonego przez długość dnia (tj. od wschodu Słońca do zachodu), zawierała się w 2022 roku między 38% a 51%.

Roczna suma usłonecznienia w Polsce zawierała się pomiędzy 1640 a 2320 godzin i na większości obszaru kraju była większa od normy klimatologicznej. Zgodnie z mapami przedstawionymi w opracowaniu IMGW-PIB Klimat Polski 2022, usłonecznienie powiatu pszczyńskiego w 2022 roku kształtowało się pomiędzy 2000-2100 godzin.

Rysunek 4. Sumy opadów atmosferycznych w 2022 roku na terenie Polski w 2022 r.

Źródło: Klimat Polski 2022: https://www.imgw.pl/sites/default/files/2023-06/klimat-polski-2022_raport-koncowy-1.pdf (dostęp 7.07.2023 r.)

1.2.3. Zasoby wodne

Teren powiatu pszczyńskiego przecina sieć licznych cieków powierzchniowych, rowów melioracyjnych oraz rozmaitych urządzeń wodnych.

Największa – centralna część powiatu zlokalizowana jest w zlewni Pszczynki i jej dopływów. Tereny północne powiatu pszczyńskiego to obszary należące do zlewni rzeki Gostyni, południowe – rzeki Wisły i zbiornika Goczałkowice, zaś zachodnie – zlewni rzek Piotrówki i Rudy.

Główną rzeką powiatu jest rzeka Pszczynka, wraz z jej dopływami: rzeką Dokawą i Korzeńcem. Pszczynka stanowi lewy dopływ Wisły, która przebiega przez południowe części powiatu. Największym zbiornikiem występującym na tym obszarze jest Jezioro Goczałkowickie, o powierzchni 32 km². Zbiornik powstały na rzece Wiśle, pełni funkcję zaporową stanowiąc ochronę przeciwpowodziową, a także turystyczno-rekreacyjną. Dodatkowo stanowi źródło zaopatrzenia w wodę części Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Długość zapory na Jeziorze wynosi 2 980 m. Jedyne większe dopływy uchodzący w sposób naturalny do Jeziora Goczałkowickiego to potok Bajerka. Drugim co do wielkości sztucznym zbiornikiem wodnym na terenie powiatu jest Jezioro Łąka, utworzone na rzece

Pszczyńce na północ od Zbiornika Goczałkowickiego. Jezioro pełni funkcję rekreacyjną, zaopatrzeniową (wody przemysłowe), a także posiada stałą rezerwę powodziową w wysokości 3,14 mln m³.

Zgodnie z Mapą Podziału Hydrograficznego Polski w skali 1: 10 000 (dalej: MPHP 10) na obszarze powiatu pszczyńskiego występuje:

- 56 cieków istotnych (występujących w warstwie cieków wyróżnionych), tj.: Bajerka, Biała, Bzianka, Dankówka, Dokawa, Dopływ poniżej Podlesia, Dopływ spod Rudawek Pierwszych, Dopływ spod Rudziczki, Dopływ spod Warszowic, Dopływ w Kobiórze, Dopływ w Podstraszyniu, Dopływ z Gierychtu, Dopływ z Goczałkowic, Dopływ z Lasów Kobierskich, Dopływ z Siodłak, Hynek (Strumień), Jelonek, Kanał Branicki, Nowy Kanał Branicki, Kanar (Studzionka), Koryto boczne Pszczyńki, Korzenica (Korzeniec), Korzeniec Południowy, Łękawka, Nieradka, Osiny, Pawłówka, Pielgrzymówka, Potok Graniczny, Potok Starowiejski, Pszczyńska, Ruptawa, Stara Dokawa, Stenclówka, Wisła,
- 52 zbiorniki wodne wyróżnione, tj. te, które w MPHP 10 posiadają nazwę: Dulnik, Jez. Paprocańskie, Staw Dulnik, Staw Kępny, Staw Kleszczowiec, Staw Młyński, Staw Rontok, Staw Olszynioki I, Staw Olszynioki II, Staw Olszynioki III, Staw Olszynioki IV, Staw Olszynioki V, Staw Olszynioki VI, Zb. Goczałkowice, Zb. Łąka. Zgodnie z posiadanymi informacjami PGW WP administruje zbiornikiem Łąka,
- ponadto na podstawie MPHP 10 na terenie powiatu stwierdzono również występowanie cieków i zbiorników niewyróżnionych, tj. nie posiadających w MPHP nazwy ani określonego charakteru wód. Wobec cieków i zbiorników niewyróżnionych jest lub będzie prowadzone postępowanie skutkujące ich weryfikacją w zakresie np. określenia charakteru wód, przebiegu, kierunku spływu¹.

Zgodnie z danymi pochodzącymi z Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, administrują one aktualnie na terenie powiatu ciekami, które znajdują się w administracji Zarządu Zlewni w Katowicach, na obszarze działania Nadzoru Wodnego w Pszczynie:

a) cieki w części znajdujące się na terenie powiatu pszczyńskiego:

- Pszczyńska,
- Osiny,
- Koryto Boczne Pszczyńki,
- Dopływ spod Rudziczki,
- Korzenica (Korzeniec),
- Wisła,
- Hynek,

b) Cieki w całości znajdujące się na terenie powiatu pszczyńskiego:

- Dopływ spod Warszowic – 3,54 km,
- Pawłówka – 6,86 km,
- Kanał Branicki – 10,4 km,
- Nowy Branicki – 3,5 km,
- Dopływ poniżej Podlesia – 3,45 km,
- Dopływ z Lasów Kobierskich – 3,7 km,
- Studzionka (Kanar) – 7,36 km,
- Stenclówka – 4,95 km,
- Potok Graniczny – 1,92 km,
- Dopływ z Gierychtu – 3,25 km,
- Potok Starowiejski – 3,13 km,

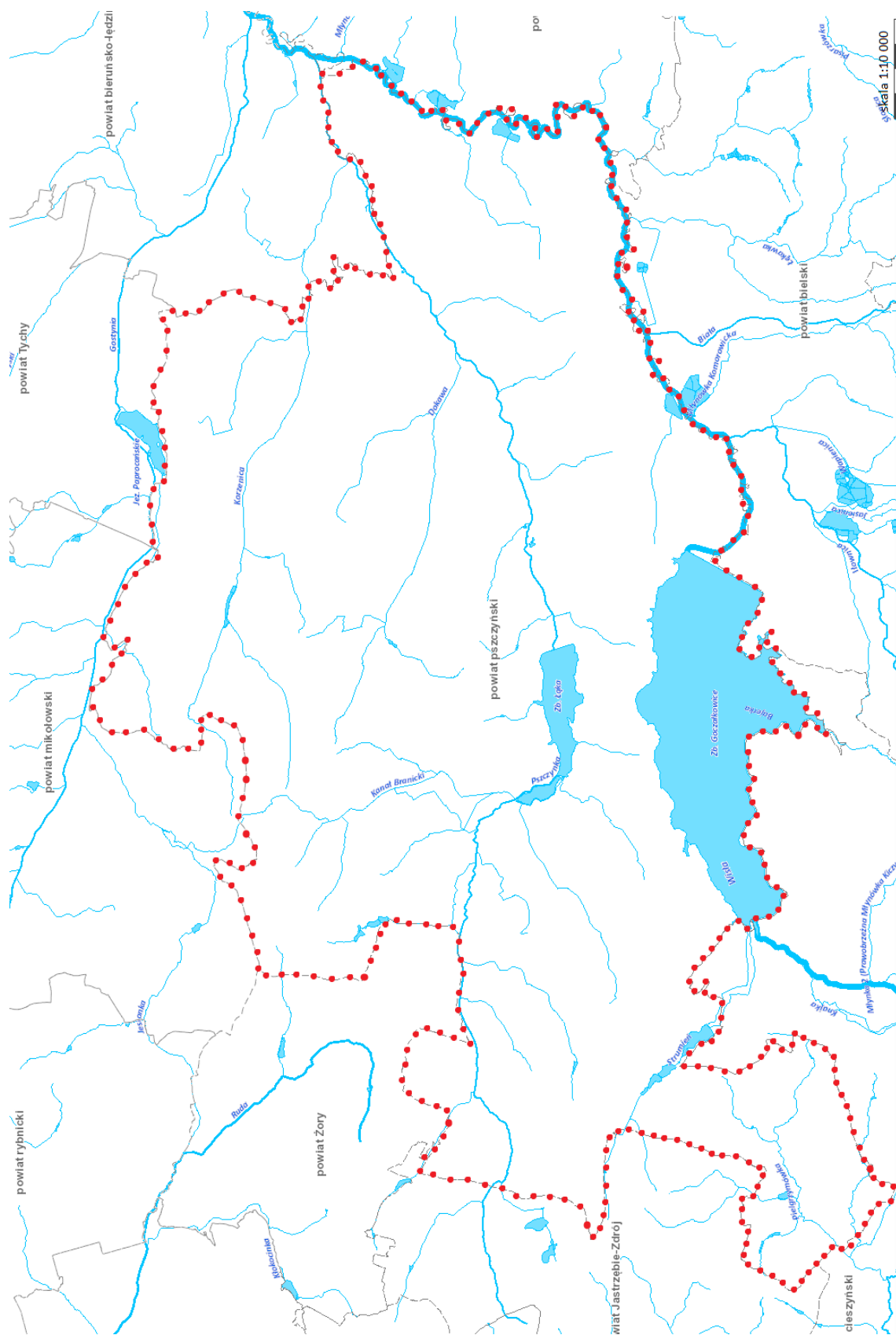
¹ pismo PGW WP RZGW w Gliwicach nr GL.ROO.0143.9.2023.JF RKP-2023-528 z dnia 31.01.2023 r.

- Dopływ w Podstarzyńcu – 3,67 km,
- Dopływ spod Rudawek Pierwszych – 2,9 km,
- Dokawa – 13,27 km,
- Stara Dokawa – 3,51 km,
- Dopływ z Siodłak – 3,65 km,
- Potok Studziennicki – 5,45 km,
- Korzeniec Południowy – 5,96 km,
- Dopływ w Kobiórze – 4,12 km,
- Goczałkowicki (dopływ z Goczałkowic) – 4,35 km.²

Stare Koryto Gostynki – 4,5 km zlokalizowany na terenie powiatu pszczyńskiego znajduje się w administracji PGW Wp Zarządu Zlewni w Katowicach na obszarze działania Nadzoru Wodnego w Bieruniu i znajduje się w zlewni rzeki Gostynki.

Długości odcinków zostały określone orientacyjnie zgodnie z prowadzonym przez Wody Polskie Systemem Informatycznym Gospodarowania Wodami (SIGW) stanowiącym załącznik do Informacyjnego Systemu Osłony Kraju (ISOK) – Hydroportal.

² pismo PGW WP RZGW w Gliwicach nr GL.ROO.0143.9.2023.JF RKP-2023-528 z dnia 31.01.2023

Rysunek 5. Wody powierzchniowe na terenie powiatu pszczyńskiego
 Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl> (dostęp 7.07.2023 r.)

Ustawa Prawo wodne urządzenie wodne definiuje jako urządzenia lub budowle służące do kształtowania zasobów wodnych lub korzystania z tych zasobów. Do urządzeń wodnych zalicza się m.in.: urządzenia lub budowle piętrzące, przeciwpowodziowe i regulacyjne, a także kanały i rowy, sztuczne zbiorniki usytuowane na wodach płynących oraz obiekty związane z tymi zbiornikami, stawy, w szczególności stawy rybne oraz stawy przeznaczone do oczyszczania ścieków albo rekreacji, urządzenia służące do chowu ryb lub innych organizmów wodnych w wodach powierzchniowych, a także mury oporowe, bulwary, nabrzeża, mola, pomosty i przystanie.

PGW WP na terenie powiatu pszczyńskiego nie administruje urządzeniami melioracji wodnych. Zgodnie z art. 205 ustawy Prawo Wodne utrzymanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy – do tej spółki lub związku spółek wodnych³.

W przypadku urządzeń wodnych obowiązek ich utrzymywania leży po stronie ich właścicieli (najczęściej właściciela gruntów, na których zlokalizowane jest dane urządzenie wodne). Jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej - ich utrzymanie należy do tej spółki.

Na terenie powiatu pszczyńskiego funkcjonują następujące spółki wodne:

- Spółka Wodna w Goczałkowicach-Zdroju
- Spółka Wodna we Frydku
- Spółka Wodna w Górze
- Spółka Wodna w Grzawej
- Spółka Wodna w Miedznej
- Spółka Wodna w Woli
- Spółka Wodna w Pawłowicach
- Spółka Wodna w Pielgrzymowicach
- Spółka Wodna w Warszowicach
- Spółka Wodna w Studzionce
- Spółka Wodna Piasek-Czarków
- Spółka Wodna – Kobielice – Radostowice
- Spółka Wodna Wisła Mała
- Spółka Wodna Brzeźce

Zadaniem spółek wodnych jest realizacja działań służących utrzymaniu w dobrym stanie technicznym istniejących urządzeń melioracyjnych, czyli rowów otwartych wraz z powiązaniem z nim systemem rurociągów drenarskich, poprzez ich bieżącą konserwację oraz usuwanie powstałych awarii na sieci drenarskiej. Od drożności tych urządzeń w dużej mierze zależy sprawne odprowadzenie wód opadowych, roztopowych, a także utrzymanie w glebie pożądanego zwierciadła wody gruntowej.

Wody cieków naturalnych stanowią własność Skarbu Państwa, innych osób prawnych albo osób fizycznych. Prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa wykonują Wody Polskie - w stosunku do śródlądowych wód płynących oraz wód podziemnych.

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz wszystkich cieków i urządzeń wodnych, znajdujących się w ewidencji prowadzonej przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - Zarząd Zlewni w Katowicach wraz z ich administratorami.

³ pismo PGW WP RZGW w Gliwicach nr GL.ROO.0143.9.2023.JF RKP-2023-528 z dnia 31.01.2023 r.

Tabela 1. Cieki naturalne oraz urządzenia wodne występujące na terenie powiatu pszczyńskiego wraz z administratorami

Rząd cieku						Administrator
I	II	III	IV	V	VI	
Wisła						PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice (w km 955+630-974-070 z wyłączeniem Zbiornika Goczałkowickiego)
	Strumień (Kanał Strumień)					Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A.
	Bajerka					Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. – odcinek ujściowy do mostu w ciągu ul. Bielskiej w m. Strumień PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice – odcinek powyżej mostu w ciągu ul. Bielskiej w m. Strumień
	Potok Goczałkowicki (dopływ z Goczałkowic)					PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Swornica				Urządzenie wodne - rów, własność prywatna
	Zapadź					Urządzenie wodne - rów, Gmina Miedźna
	Gilówka					Urządzenie wodne - rów, Gmina Miedźna, własność prywatna
	Pszczyńska					PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Dębinka				Urządzenie wodne- rów, własność prywatna
		Osiny				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Dopływ spod Warszowic				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Pawłówka				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Dopływ spod Rudziczki				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Dopływ w Mizerowie				Urządzenie wodne- rów, własność prywatna
			Nieradka			Urządzenie wodne - rów, własność prywatna w utrzymaniu Gminy Suszec
		Kanał Branicki				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice

Rząd ciek						Administrator
I	II	III	IV	V	VI	
			Dopływ poniżej Podlesia			PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
			Suszecki			Urządzenie wodne - rów, Gmina Suszec
			Dopływ z Lasów Kobierskich			PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Studzionka (Kanał)				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
			Stenclówka			PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Dopływ z Osiedla Wisła Wielka				Urządzenie wodne - rów, własność prywatna
		Potok Graniczny				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Łącki Potok				Urządzenie wodne - rów, Gmina Pszczyna, własność prywatna
		Dopływ z Gierychtu				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
	Koryto boczne Pszczynki					PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Nowy Branicki				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
	Hynek					PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Potok Starowiejski				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Dopływ w Podstarzyńcu				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Dokawa				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
			Stara Dokawa			PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
			Dopływ z Siodłak			PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice

Rząd ciek						Administrator
I	II	III	IV	V	VI	
			Potok Studzienicki			PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Dopływ spod Rudawek Pierwszych				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Korzenica (Korzeniec)				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
			Korzeniec Południowy			PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
			Dopływ w Kobiórze			PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Dopływ spod Rudawek Drugich				Urządzenie wodne - rów, własność prywatna
			Dopływ z Bojszów			Urządzenie wodne - rów, własność prywatna
		Dopływ z Pniówka				Urządzenie wodne - rów, własność prywatna
	Gostynia					PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Katowice
		Dopływ spod Chałup				Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Kobiór
		Dopływ z jez. Paprocańskiego				Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Kobiór
Odra*						PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Gliwice
	Olza*					PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Gliwice
		Pietrówka*				PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Gliwice
			Pielgrzymówka			PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Gliwice
				Potok Golasowicki		PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Gliwice

Rząd ciek						Administrator
I	II	III	IV	V	VI	
				Bzianka		PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Gliwice
				Ruptawa		własność prywatna
				Pruchnianka*		PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Gliwice
					Potok z Podlasia	PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Gliwice

Źródło: pismo Dyrektora Zarządu Zlewni w Katowicach PGW WP z dnia 19.05.2023 r. znak: gl.zpu.2.510.1.2023.DR/8816

Sieć cieków naturalnych oraz rowów uzupełniają zbiorniki wodne. Największym zbiornikiem powiatu pszczyńskiego jest Zbiornik Goczałkowicki na Wiśle. Pełni on funkcję przeciwpowodziową, a także stanowi źródło zaopatrzenia w wodę dla ludności oraz przemysłu.

Drugim pod względem wielkości zbiornikiem powiatu jest Zbiornik Łąka na rzece Pszczyńka Zbiornik pełni funkcję przeciwpowodziową, rekreacyjną oraz zaopatrzeniową (wody przemysłowe).

Ponadto, w gminie Kobiór, w dolinie rzeki Korzeniec zlokalizowane są 3 zbiorniki małej retencji.

Zasoby wodne powiatu uzupełniają liczne stawy, które zostały wymienione w poniższej tabeli.

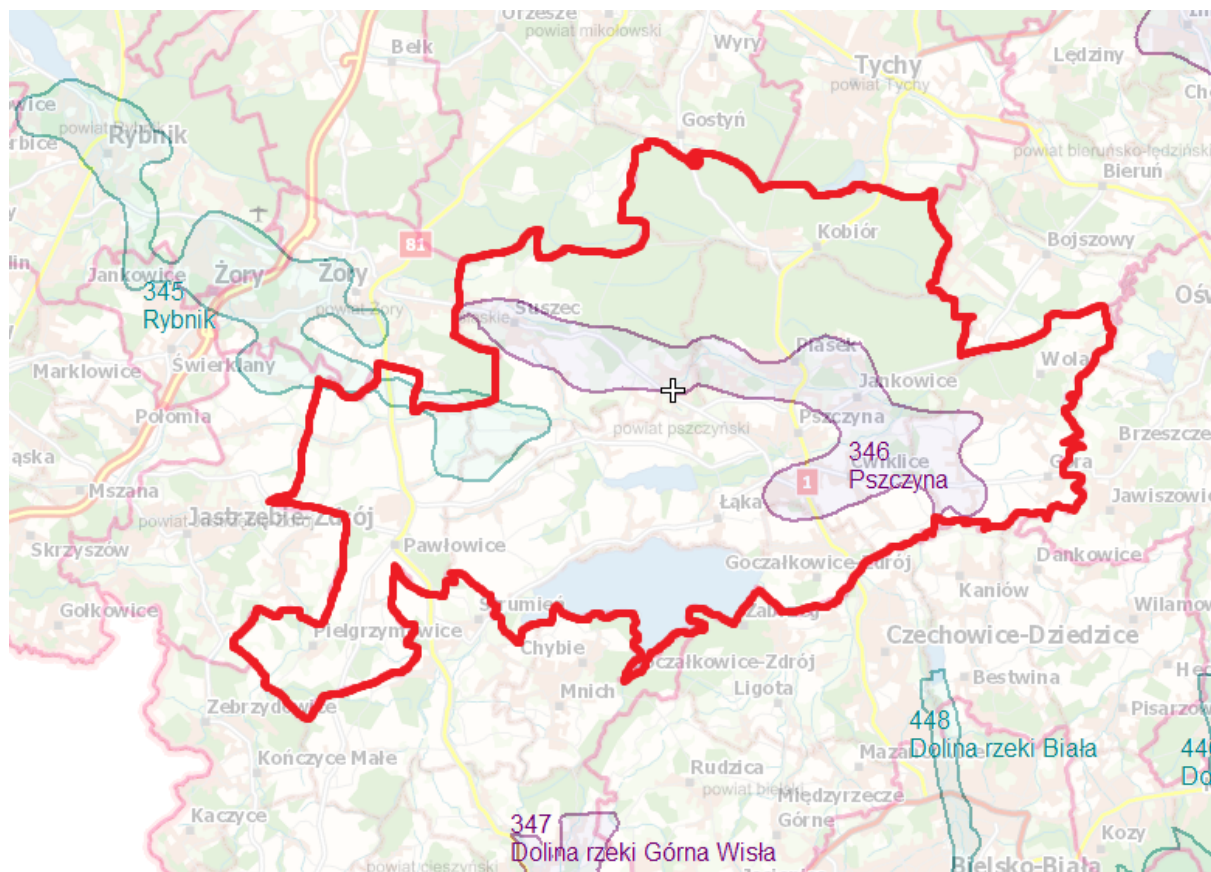
Tabela 2. Wykaz stawów na terenie powiatu pszczyńskiego

Gmina Goczałkowice-Zdrój	Gmina Pszczyna	Gmina Pawłowice	Gmina Suszec	Gmina Miedzna	Gmina Kobiór
Zabrzeszczak I	Rontok Duży	Kępny	Godziek	Sołtysi	Dąbrowica
Zabrzeszczak II	Rontok Mały	Kleszczowiec	Krupczok	Górniak	Wspólny
Maciek	Staw na Potoku Stenclo wskim tzw. Staw „B”	Karpowiec		Wodniak	Pilok
Maciek Kanałowy	Chochółka	Młyński		Dulnik	
Rontok	Cyranka			Pożar	
				Nowy Rychlik	
				Rychlik	
				Parkowy	
				Bełek	
				Góra	
				Kozuby I	
				Kozubt II	
				Kozuby III	
				Kozuby IV	
				Wierznik	

Źródło: pismo Dyrektora Zarządu Zlewni w Katowicach PGW WP z dnia 19.05.2023 r. znak: gl.zpu.2.510.1.2023.DR/8816

1.2.4. Wody podziemne

Cały obszar powiatu pszczyńskiego według regionalizacji hydrogeologicznej GZWP zgodnej z koncepcją A. S. Kleczkowskiego (1988) należy do prowincji hydrogeologicznej górskiej-wyżynnej, do pasma zbiorników Wyżyn Polskich.

Rysunek 6 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) w rejonie powiatu pszczyńskiego

źródło: Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, PSH 2020

Powiat pszczyński położony jest w granicach 2 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- LZWP nr 345 Rybnik (dawny GZWP nr 345) – czwartorzędowy poziom wodonośny; szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 26,5 tys. m³/d.

Zbiornik wyznaczono w obrębie czwartorzędowego piętra wodonośnego, zbudowanego w większości z osadów piaszczysto-żwirowych genezy rzecznej i rzeczno-wodnolodowcowej. Zbiornik Rybnik ma powierzchnię 76,8 km² i jest zasilany na drodze bezpośredniej infiltracji opadów atmosferycznych, bądź przesączania z nadległych warstw wodonośnych, dopływów bocznych z rejonów wysoczyzn, jak również z ascensyjnego zasilania z poziomów neogeńskich. Przepływ wód podziemnych odbywa się w kierunku rzeki Ruda, która stanowi dla zbiornika główną bazę drenażu.

Czwartorzędowy zbiornik wód podziemnych, z uwagi na przekształcenia naturalnego reżimu wód podziemnych wywołanych eksploatacją i działalnością górnictwem, charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem jakości wody w zależności od lokalnych warunków hydrogeochemicznych i antropopresji wyrażonej licznymi ogniskami zanieczyszczeń. Chemizm wód podziemnych zbiornika Rybnik jest kształtowany w wyniku naturalnych i wzbudzonych antropogenicznie czynników i procesów hydrogeochemicznych. Efektem naturalnych procesów geogenicznych, wynikających z występowania odpowiednich typów i sekwencji osadów w dolinach rzecznych są przeważnie wyższe stężenia w wodzie związków Fe, Mn i SO₄ oraz podwyższona twardość ogólna.

- GZWP nr 346 Pszczyna – czwartorzędowy poziom wodonośny; szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 17,0 tys. m³/d.

Użytkowym poziomem wodonośnym stanowiącym GZWP nr 346 jest podglinowy poziom czwartorzędowy QII. Zasilanie tego poziomu następuje w drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie wychodni utworów przepuszczalnych występujących na powierzchni terenu lub przez przesączanie w rejonie występowania pokrywy lessów i glin (w miejscach gdzie nie występuje poziom QI) oraz przez przesączanie wody z górnej warstwy QI. Poziom QII jest drenowany przez rzekę Pszczynkę i cieką płynące wcięciami dolinami. Zwierciadło wody o charakterze napiętym w poziomie QII występuje na głębokości od 4,5 do 21 m i stabilizuje się w zakresie głębokości 0,0–13,0 m poniżej powierzchni terenu, zależnie od morfologii terenu. Kolektorem wód są żwirowo-piaszczyste osady wodnolodowcowe, a zbiornikowy poziom wodonośny jest izolowany od wpływu zanieczyszczeń antropogenicznych z powierzchni terenu przez pierwszy poziom wodonośny i oddzielające te poziomy utwory słabo przepuszczalne (gliny zwałowe i ły). Wody podziemne tego zbiornika są niskiej i złej jakości. Pod względem przydatności do spożycia wody te wykazują przekroczone stężenia dopuszczalne dla wód pitnych w zakresie manganu, żelaza, a w części studzien także niklu.

1.2.5. Jednolite Części Wód Powierzchniowych i Podziemnych

Powiat pszczyński został objęty Planami gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Odry, które w ostatnim czasie zostały zaktualizowane następującymi rozporządzeniami:

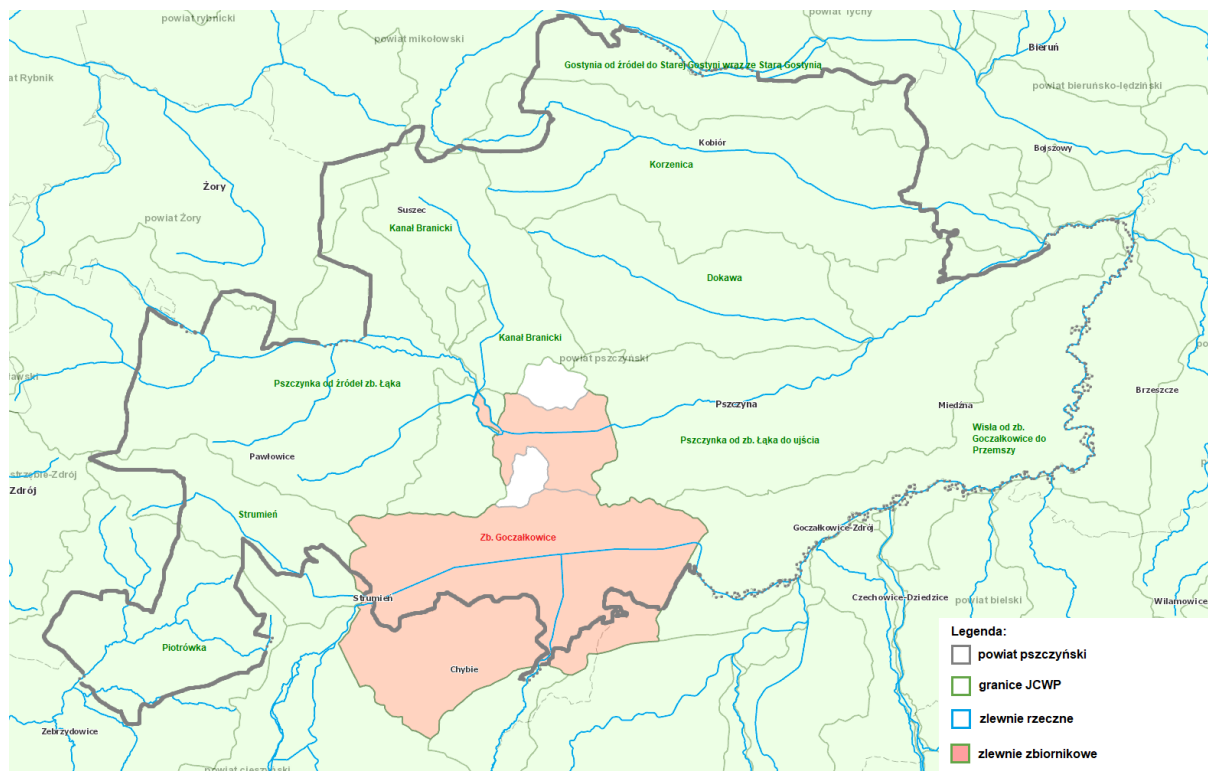
- Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły;
- Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Dla potrzeb zarządzania wodami, w tym planowania w gospodarowaniu wodami, wody dzieli się na jednolite części wód.

Na poniższy rysunku przedstawiono położenie powiatu pszczyńskiego na tle zlewni jednolitych części wód powierzchniowych (po aktualizacji PGW).

Sporządzane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oceny wód powierzchniowych bazują na sieci punktów pomiarowo-kontrolnych (ppk). Podstawę do jej wyznaczenia na terenie województwa śląskiego stanowiły opracowane przez KZGW wykazy wód oraz zalecenia i wskazówki Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Głównym celem sporządzenia oceny stanu wód powierzchniowych jest dostarczenie wiedzy o stanie/potencjale ekologicznym i stanie chemicznym wód powierzchniowych, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczach, podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem.

Rysunek 7. Położenie powiatu pszczyńskiego na tle zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych

Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl>

Poniżej przedstawiono wyniki monitoringu jakości wód powierzchniowych ocenionych w 2019 roku na podstawie danych Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Katowicach Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Tabela 3. Zestawienie JCWP na terenie powiatu pszczyńskiego wraz z ich charakterystyką

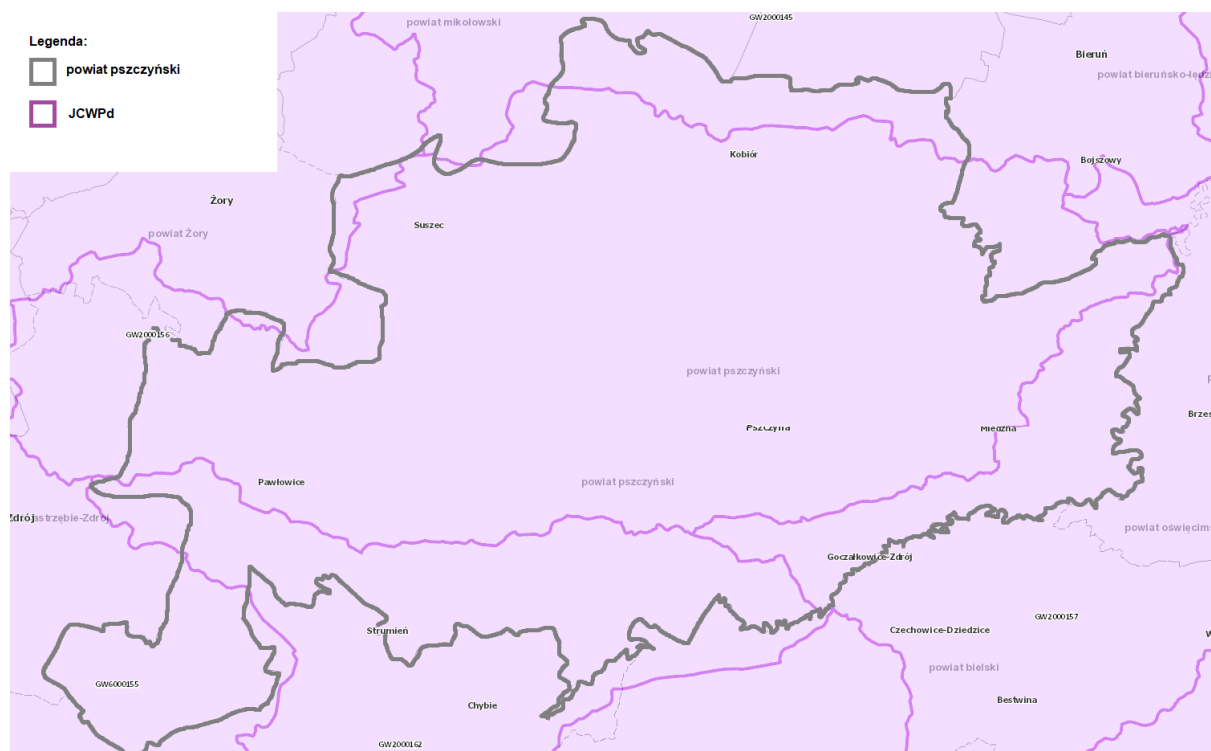
Nazwa	Kod JCWP	Dorzecze	Gmina	Stan wód	Cel środowiskowy – stan ekologiczny	Cel środowiskowy stan chemiczny	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
Piotrówka	RW6000061146999	Odry	Pawłowice	zły	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności ciekłu dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Ruda od źródeł do zb. Rybnickiego	RW6000061156519	Odry	Pawłowice, Suszec	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm)]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Szotkówka	RW60000611489	Odry	Pawłowice	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosforany, OWO, BZT5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm), IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności ciekłu dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [nikiel(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Strumień	RW2000092111589	Wisły	Pawłowice, Goczałkowie-Zdrój, Pszczyzna	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [BZT5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Pszczyńska od źródeł zb. Łąka	RW2000092116559	Wisły	Pawłowice, Pszczyzna, Suszec	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm)]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	Dobry stan chemiczny	zagrożona
Kanał Branicki	RW20000921165529	Wisły	Pszczyzna, Suszec	zły	Dobry stan ekologiczny	Dobry stan chemiczny	zagrożona
Korzenica	RW200010211689	Wisły	Kobiór, Pszczyzna, Suszec	zły	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności ciekłu dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	Dobry stan chemiczny	zagrożona

Nazwa	Kod JCWP	Dorzecze	Gmina	Stan wód	Cel środowiskowy – stan ekologiczny	Cel środowiskowy stan chemiczny	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
Gostynia od źródła do Starej Gostyni wraz ze Starą Gostynią	RW200010211851	Wisły	Kobiór, Suszec	zły	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieków dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [nikiel(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Gostynia od Starej Gostyni do ujścia	RW200011211899	Wisły	Kobiór	zły	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieków dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [nikiel(w), ołów(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Dokawa	RW200010211669	Wisły	Pszczyzna, Suszec	zły	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot amonowy, fosforany, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieków dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
Pszczyńska od zb. Łąka do ujścia	RW20001121169	Wisły	Goczałkowie-Zdrój, Miedźna, Suszec	zły	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieków dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
Wisła od zb. Goczałkowice-Przemysły do Przemysły	RW20001121199	Wisły	Goczałkowie-Zdrój, Miedźna	zły	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieków dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Zb. Goczałkowice	RW200023211179	Wisły	Goczałkowie-Zdrój, Pszczyzna	zły	Dobry potencjał ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>; dostęp 20.07.2023 r.

W ramach prac nad przygotowaniem drugiej aktualizacji Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy (3 cykl planistyczny) państwowa służba hydrogeologiczna przeprowadziła przegląd granic JCWPd oraz aktualizacje ich charakterystyk. Opracowano podział na 174 JCWPd, który będzie obowiązywał w latach 2022-2027. Jest on oparty na podziale na 172 jednostki obowiązującym w latach 2016-2021.

Według aktualnego podziału Polski na jednolite części wód podziemnych teren powiatu pszczyńskiego położony jest w obrębie 6 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd).

Rysunek 8. Położenie powiatu pszczyńskiego w granicach JCWPd

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy WMS – Wody Polskie

Jednolite Części Wód Podziemnych zlokalizowane w granicach analizowanego terenu zostały scharakteryzowane w poniższej tabeli.

Tabela 4 Charakterystyka JCWPd na terenie powiatu pszczyńskiego

Kod JCWPd	Dorzecze	Gmina	Stan wód	Cel środowiskowy – stan ilościowy	Cel środowiskowy stan chemiczny	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
GW6000155	Odry	Pawłowice	dobry	dobry stan ilościowy	dobry stan chemiczny	zagrożona chemicznie
GW6000144	Odry	Pawłowice, Suszec	dobry	dobry stan ilościowy	dobry stan chemiczny	zagrożona ilościowo i chemicznie
GW2000156	Wisły	Pawłowice, Suszec, Pszczyna	dobry	dobry stan ilościowy	dobry stan chemiczny	zagrożona ilościowo i chemicznie
GW2000145	Wisły	Suszec	słaby	dobry stan ilościowy	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny z wyłączeniem przekroczeń wartości

Kod JCWPd	Dorzecze	Gmina	Stan wód	Cel środowiskowy – stan ilościowy	Cel środowiskowy stan chemiczny	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
						progowej dobrego stanu w przypadku wskaźników: fe, mn
GW2000162	Wisły	Pawłowice, Pszczyna	dobry	dobry stan ilościowy	dobry stan chemiczny	niezagrożona
GW2000157	Wisły	Pszczyna	słaby	brak pogorszenia aktualnego stanu ilościowego (słaby stan ilościowy w zakresie bilansu wodnego)	dobry stan chemiczny	zagrożona ilościowo i chemicznie

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>; (dostęp 20.07.2023 r.)

1.2.6. Ocena ryzyka i zagrożenia powodzią powiatu pszczyńskiego

Definicja powodzi została określona w art. 16 pkt 43 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne i jest przedstawiana jako czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej określa następujące typy powodzi:

- Powódź rzeczna - związana z wezbraniem wód rzecznych, strumieni, potoków górskich, kanałów, jezior, w tym powódź wynikająca z topnienia śniegu;
- Powódź opadowa - wiązana z zalaniem terenu wodami pochodzącymi bezpośrednio z opadów deszczu lub z topnienia śniegu, może obejmować powodzie burzowe lub nadmiar wody na obszarach pozamiejskich;
- Powódź od wód gruntowych - związana z zalaniem terenu na skutek podniesienia się poziomu wód powyżej poziomu gruntu, może obejmować podniesienie się wód gruntowych i podziemnych wynikające z wysokiego poziomu wód powierzchniowych;
- Powódź od urządzeń hydrotechnicznych - związana z zalaniem terenu przez wody na skutek awarii budowli piętrzących;
- Powódź od strony morza - związana z zalaniem terenu przez wody morskie, w tym ujściowe odcinki rzek i jeziora przybrzeżne.

Na terenie powiatu pszczyńskiego najczęściej występującym typem powodzi jest powódź rzeczna i opadowa.

Występowanie zagrożenia powodziowego na danym terenie oznacza duże prawdopodobieństwo wystąpienia tam zjawiska powodzi. Natomiast ryzyko powodziowe oznacza kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i prawdopodobieństwa wystąpienia związanych z powodzią potencjalnych negatywnych konsekwencji dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Zatem znaczące ryzyko powodziowe występuje na pewnym obszarze dopiero wtedy, gdy stwierdzone tam wysokie zagrożenie powodziowe wiąże się z dużym prawdopodobieństwem wystąpienia strat powodziowych (materialnych lub/i niematerialnych).

Wody Polskie w uzgodnieniu z właściwymi wojewodami sporządzają i aktualizują mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP).

Mapy ryzyka powodziowego określają wartości potencjalnych strat powodziowych oraz przedstawiają obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Są to obiekty, które pozwalają na ocenę ryzyka powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej, czyli grupy, dla których należy ograniczyć negatywne skutki powodzi zgodnie z celami Dyrektywy Powodziowej.

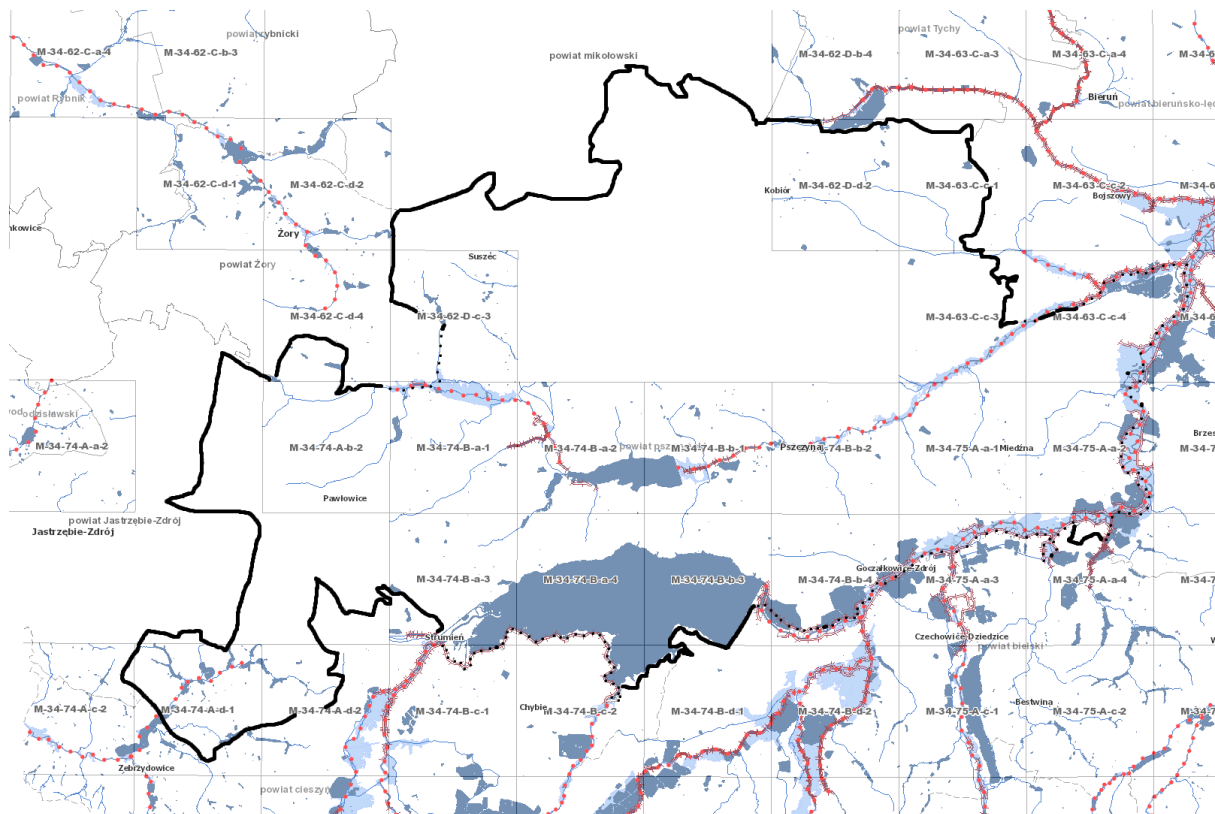
Zaś na mapach zagrożenia powodziowego przedstawione są obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat);
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:
 - zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,
 - zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwsztormowego,
 - zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzącej.
- głębokość wody;
- prędkość wody i kierunki przepływu wody – dla miast wojewódzkich i miast na prawach powiatu oraz innych miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 100 000 osób.

Zgodnie z ostatnią aktualizacją map, powiat pszczyński położony jest w następujących arkuszach MZP i MRP:

- M-34-62-D-d-2 – Kobiór-Wsch,
- M-34-63-C-c-1 – Świerczyniec,
- M-34-63-C-c-3 – Międzyrzecze – Podlesie,
- M-34-63-C-c-4 – Wola,
- M-34-63-C-d-3 – Harmęże
- M-34-75-A-a-2 – Góra,
- M-34-75-A-a-1 – Miedźna,
- M-34-74-B-b-2 – Pszczyna,
- M-34-74-B-b-1 – Pszczyna Stara Wieś,
- M-34-74-B-a-2 – Pszczyna Brzeźce,
- M-34-74-B-a-1 – Studzionka,
- M-34-74-A-b-2 – Pawłowice,
- M-34-62-C-d-4 – Żory Os. Sikorskiego,
- M-34-74-B-a-3 – Strumień,
- M-34-74-B-a-4 – Wisła Wielka,
- M-34-74-B-b-3 – Pszczyna Łąka,
- M-34-74-B-b-4 – Goczałkowice-Zdrój,
- M-34-75-A-a-3 – Kaniów,
- M-34-75-A-a-4 – Dankowice,
- M-34-74-B-d-1 – Bronów,
- M-34-74-B-c-2 – Chybie,
- M-34-74-B-c-1 – Zabłocie,
- M-34-74-A-d-2 – Bąków,

- M-34-74-A-d-1 – Pielgrzymowice,
- M-34-74-A-c-2 – Zebrzydowice.

Rysunek 9. Położenie powiatu pszczyńskiego na tle arkuszy MZP i MRP

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy WMS – Wody Polskie (dostęp 22.08.2023r.)

Z powyższej mapy wynika, że przeważająca część powiatu pszczyńskiego została objęta mapami ryzyka i zagrożenia powodzią. Obszary te występują głównie w południowej części powiatu.

Tereny, dla których nie zostały sporządzone mapy ryzyka i zagrożenia powodzią występują:

- w zachodniej części gminy Kobiór,
- w północnej i wschodniej części gminy Suszec,
- w północno-zachodniej części gminy Pszczyna,
- centralnej części gminy Pawłowice.

Gminami, które w całości zostały objęte opracowaniami map ryzyka i zagrożenia powodzią są:

- gmina Goczałkowice-Zdrój,
- gmina Miedźna.

Na terenie powiatu pszczyńskiego zlokalizowane są obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo wodne, są to:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, stanowiące działki ewidencyjne,

- pas techniczny brzegu morskiego stanowiący strefę wzajemnego bezpośredniego oddziaływania morza i lądu.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie powiatu pszczyńskiego zlokalizowane są wzdłuż koryt rzek: Wisły, Pszczyńki oraz Pielgrzymówki.

Rysunek 10. Rozmieszczenie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na terenie powiatu pszczyńskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy WMS – Wody Polskie (dostęp 22.08.2023r.)

1.2.7. Tereny szczególnie zagrożone ryzykiem powstania powodzi i podtopień

W toku sporządzania niniejszego opracowania prowadzone były konsultacje z jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi w skład powiatu pszczyńskiego, a także spółkami wodnymi oraz podmiotami działającymi na terenie powiatu mającymi wpływ na kształtowanie zasobów wodnych terenu. Konsultacje te pozwoliły zebrać informację na temat miejsc, które najbardziej są narażone na podtopienia.

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie w piśmie z dnia 17.05.2023 r. znak: PR.077.5.2023.AM przekazała informacje dotyczącą liczby zdarzeń związanych z podtopieniami na terenie powiatu pszczyńskiego w latach 2018-2022 z podziałem na gminy. Zestawienie przedstawiono poniżej:

- Gmina Goczałkowice-Zdrój: 27;
- Gmina Kobiór: 13;
- Gmina Miedźna: 69;
- Gmina Pawłowice: 104;
- Gmina Pszczyzna: 216;
- Gmina Suszec: 48.

Jak wynika z powyższych danych, zjawiska związane z podtopieniami wymagające interwencji Straży Pożarnej najczęściej występują na terenie Pszczyzny i Pawłowic.

Poniżej przedstawiono opis tych obszarów z podziałem na gminy tworzące powiat pszczyński.

Gmina Kobiór

W Gminie Kobiór terenu narażone na podtopienia zlokalizowane są wzdłuż koryta rzeki Korzeniec. Podtopienia powodują również mniejsze cieki i rowy uchodzące do Korzeńca. Przyczyną lokalnych podtopień są w dużej mierze deszcze nawalne, ale także duży dopływ wód z lasów do koryt cieków, a także szkody górnicze występujące w miejscu przełomu Korzeńca w rejonie Bojszów. Teren doliny rzeki Korzeniec przebiega w sąsiedztwie zabudowań. Wzdłuż jej koryta występują obiekty inżynierskie w postaci przepustów drogowych, które w czasie występowania wzmożonych opadów stają się niedrożne i często ulegają uszkodzeniu.

Podczas powodzi w 2010 roku wezbrane wody uniemożliwiały ruch pieszych i samochodów do dzielnicy Kajzerowiec, gdzie uruchomiono tymczasową przeprawę umożliwiającą przewożenie osób przez przeszkodę wodną.

Tereny podtapiane znajdują się również w północnej części gminy Kobiór w dolinie rzeki Gostynia i Dopływu z Jeziora Paprocańskiego – głównie użytki rolne oraz tereny Pałacyku Myśliwskiego w Promnicach.

Gmina Pszczyna

Na terenie Gminy Pszczyna, zjawiska powodziowe powstają głównie w wyniku długotrwałych i intensywnych opadów deszczu. Ze względu na istniejący zbiornik retencyjny Łąka, prawdopodobieństwo wystąpienia zatopień ze strony rzeki Pszczynki jest niewielkie. Obszary podtapiane i zatapiane występują w miejscowościach Brzeźce i Wisła Wielka, w rejonach ujścia do Zbiornika Łąka cieków: Pszczynka, Kanał Branicki, Kanar (Studzionka) i Stencilówka. Przyczyny bywają różne – od niedrożności kanalizacji deszczowej, przez brak retencji na terenach uszczelnionych, po szkody górnicze (niecki obniżeniowe) występujące w obrębie miejscowości Rudoltowice.

Istotnym problemem gminy Pszczyna jest Potok Starowiejski przebiegający przez osiedle Stara Wieś w Pszczynie. Ciek wodny w ostatnich latach zalewał wiele posesji na terenie Starej Wsi. Stan techniczny cieków jak i urządzeń towarzyszących wymaga podjęcia szeregu działań zmierzających do poprawy jego drożności i zdolności przyjmowania wód opadowych lub roztopowych z terenu ciężającej do niego zlewni.

Podtopienia mogą występować na terenach rolnych położonych w dolinach rzek Pszczynka i Dokawa. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej wskazała, że podtopienia mają miejsce w:

- miejscowości Łąka, rejon ul. Kazimierza Tetmajera-Przerwy;
- Pszczynie, rejon ul. Moniuszki i Paderewskiego oraz Chochółka.

W przypadku uszkodzenia tamy Zbiornika Goczałkowickiego zalanie zagrożony jest pas terenu wzdłuż koryta rzeki Wisły. Największe zagrożenie powodzią pochodzi od rzeki Wisły na odcinku poniżej Zbiornika Goczałkowickiego, a spowodowane jest dopływami rzek górskich takich jak Wapienica, Hłownica, Jasienica, Biała, które gwałtownie przybierają po każdym dłuższych opadach na Podbeskidziu.

Gmina Miedźna

Podobnie jak w przypadku pozostałych gmin powiatu pszczyńskiego, przyczyną podtopień na terenie Gminy Miedźna są długotrwałe, gwałtowne opady atmosferyczne, rzadziej roztopa oraz zatory lodowe. Tereny, które dotyka problem powodzi i podtopień zlokalizowane są wzdłuż całej doliny Wisły, która na pewnych odcinkach jest obwałowana. Najbardziej zagrożonymi miejscowościami są: Góra, Grzawa i Wola. W miejscowości Grzawa zagrożone podtopieniami są zabudowania, które zlokalizowane są najbliżej Wisły. W tym miejscu brakuje obwałowania które uchroniło by zabudowania przed spiętrzoną wodą na rzece Wiśle podczas wysokiego stanu wody.

Zaś w miejscowościach Góra i Wola, istnieje ryzyko zalania budynków w sytuacji przelania lub przesiąkania wałów przeciwpowodziowych. Ponadto, zalewane są także tereny rolne przy ujściu Pszczynki do Wisły.

W przypadku uszkodzenia tamy Zbiornika Goczałkowickiego zalanie zagrożony jest pas terenu wzdłuż koryta rzeki Wisły. Zagrożone są również liczne obiekty komunikacyjne, w tym most drogowy w Górze

(w ciągu DW nr 933), a także most Bronisław na rzece Wiśle, w miejscowości Wola. Największe zagrożenie powodzią pochodzi od rzeki Wisły na odcinku poniżej Zbiornika Goczałkowickiego, a spowodowane jest dopływami rzek górskich takich jak Wapienica, Hłownica, Jasienica, Biała, które gwałtownie przybierają po każdym dłuższych opadach na Podbeskidziu.

Ponadto, na występowanie zjawisk powodziowych na terenie gminy Miedźna niewątpliwie mają wpływ szkody górnicze, które występują w obrębie nieczynnej już KWK „Piast Ruch II” w Woli. W wyniku działalności kopalni nastąpiło obniżenie terenu, wskutek czego tworzą się niecki bezodpływowe.

Lokalne podtopienia związane są także ze stanem technicznym i drożnością urządzeń wodnych i obiektów inżynierskich zlokalizowanych wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Zgodnie z danymi jakie przekazała Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie, tereny które dotyka problem podtopień zlokalizowane są w Woli w rejonie ul. Kopalnianej, Wałowej, Powstańców i Wiślanej.

Podczas powodzi w 2010 roku zalane zostały duże obszary pól uprawnych w sołectwach Góra, Gilowice, Grzawa, Miedźna i Wola.

W Grzawie nieprzejezdne były fragmenty ul. Wiejskiej około 100 metrów oraz skrzyżowanie z ul. Nad Wisłą. Podtopionych zostało kilka domostw a kolejne posesje zostały odcięte możliwości dojazdu. W związku z wysoką wodą została wyłączona energia elektryczna na kilka dni, ponieważ na skrzyżowaniu ul. Wiejskiej i ul. Nad Wisłą znajduje się transformator średniego napięcia. Woda bardzo niebezpiecznie podeszła pod transformator. W tym czasie wyłączono także przepompownię kanalizacji która została całkowicie zalana wodą.

Występowanie wody z rzeki Wisły jest cykliczny a zależy od wysokości stanu wody. Im stan wyższy tym dalej w głąb sołectwa Grzawa wdziera się woda.

Zamknięty był również most nad Wisłą na ul. Pszczyńskiej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 933. Uszkodzeniu uległ także wał przeciwpowodziowy w okolicy stawu Rychlik. W Woli nieprzejezdne były ul. Powstańców, Starorzeczka, Mokra i Stawowa. Uszkodzony został most Bronisław na rzece Wiśle. Podtopione zostały również zabudowania w sąsiedztwie wałów przeciwpowodziowych. W Gilowicach nieprzejezdna była ul. Lipowa oraz zalane zostały duże obszary pól uprawnych. W Miedźnej zamknięte z powodu podtopienia zostało skrzyżowanie ul. Wiejskiej i ul. Bieruńskiej. Natomiast w miejscowości Frydek nieprzejezdna była ul. Potokowa.

Zaś w 2020 roku w wyniku zalania została zamknięta droga powiatowa przy ul. Starorzecznej w Woli.

Gmina Suszec

Na terenie Gminy Suszec na podtopienia narażone są bardzo duże powierzchnie terenów rolnych położonych w sąsiedztwie Kanału Branickiego. Tereny rolne i zabudowania zatapiane i podtapiane są w Mizerowie i Kryrach w dolinie rzeki Pszczynki. Podtopieniem zagrożone są zabudowania zlokalizowane w pobliżu cieką Nieradka w Kryrach. Zatapiane i podtapiane są duże tereny pól uprawnych na granicy z gminą Pszczyna, pomiędzy Kanałem Branickim, Nieradką i Pszczynką.

W Kobielicach zatapiane bądź podtapiane są zabudowania i tereny rolne przez rów płynący wzdłuż ul. Wiejskiej i uchodzący do Kanału Branickiego. Podtapiane są również pola uprawne przez rów płynący od ul. Jana Pawła II.

W Radostowicach podtapiane są obszary leżące w dolinie Dokawy i Starej Dokawy. Na zatapianie narażone są zabudowania leżące przy Starej Dokawie pomiędzy ul. Porębską i Pszczyńską.

W Suszcu zalewane są użytki rolne od strony cieką Suszeckiego i Kanału Branickiego. Podczas powodzi w 2010 roku uszkodzeniu i rozszczelnieniu uległ wał na Kanale Branickim zalewając duże obszary terenów rolnych w Suszcu i Kryrach. W 2020 roku zamknięta dla ruchu została ul. Dolna na odcinku od ul. Pszczyńskiej do ul. Szkolnej.

W Rudziczce z powodu uszkodzenia przepustu nieprzejezdna była ul. Tęczowa. W wyniku intensywnych opadów zatopionych zostało na terenie gminy 14 pompowni oraz oczyszczalnie ścieków w Suszcu i Kobielicach.

Incydenty powodziowe występują rzadko i związane są z intensywnymi opadami deszczu. Ostatnie zgłoszenie dotyczące podtopień odnotowano w 2020 roku i dotyczyło terenów rolniczych.

Gmina Goczałkowice-Zdrój

Na obszarze gminy istnieją tereny zagrożone powodzią i podtopieniami. Zagrożone są obszary położone wzdłuż rzeki Wisły oraz Potoku Goczałkowickiego, a także wschodnia część gminy, w szczególności rejon stawu Rontok. Główną przyczyną powodzi na terenie gminy jest obniżenie terenu powstałe w wyniku eksploatacji górniczej kopalni Silesia z Czechowic-Dziedzic. Zmiany ukształtowania terenu powodują zmiany stosunków wodnych na analizowanym obszarze, ponieważ wody spływające powierzchniowo nie mają ujścia do rzeki Wisły. Konieczne jest ich odprowadzanie do odbiornika poprzez system przepompowni i śluz. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na ryzyko powodzi na terenie gminy jest stan techniczny niektórych obiektów hydrotechnicznych. Obiektami stwarzającymi zagrożenie powodziowe są tzw. stara śluza w lewym wale przeciwpowodziowym rzeki Wisły, lewy wał rzeki Wisły, grobla stawu Rontok Mały i rów R-A odprowadzający wodę z obszarów objętymi szkodami górniczymi do stawu Rontok Mały. Kolejnym czynnikiem wpływającym na ryzyko powodzi jest zasypywanie stawu Rontok Duży w miejscowości Rudolftowice (gmina Pszczyna). Staw ten zbiera wody opadowe z dużego obszaru i obecnie, w przypadku dużych opadów deszczu, jedynym miejscem odpływu tych wód do Wisły jest rów opaskowy stawu Rontok Mały w Goczałkowicach-Zdroju i tzw. stara śluza w wale Wisły. Obniżenie terenu wywołane eksploatacją górniczą powodują powstawanie niecek bezodpływowych i podtopienia w rejonie ulic Dębowej i Letniej.

Obszarem zagrożonym podtopieniami są także tereny zlokalizowane wzdłuż Potoku Goczałkowickiego, rejon ulic Głównej i Zimowej. Przyczyną podtopień na tym obszarze są deszcze nawalne i intensywne opady burzowe. W przypadku występowania takich opadów Potok Goczałkowicki oraz rowy do niego uchodzące nie są w stanie przyjąć wody z obszaru zlewni.

Teren gminy, na którym występuje zagrożenie powodzi i podtopień stanowi w większości obszary zurbanizowane, obejmujące zabudowę mieszkaniową, a także grunty leśne i rolne.

Na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój od 2016 roku występują wstrząsy sejsmiczne związane z eksploatacją górniczą. Wstrząsy rejestrowane są przez sejsmografy Głównego Instytutu Górnictwa. Jeden z nich zamontowany jest na ulicy Brzozowej w rejonie eksploatacji. Gmina Goczałkowice-Zdrój na bieżąco publikuje na swojej stronie informacje o wstrząsach z GIG.

Wpływy eksploatacji występują również poza obszarem bezpośredniej eksploatacji dotyczą także terenów sąsiadujących poprzez zmianę stosunków wodnych. Często takie sytuacje mają miejsce wiele lat po zakończeniu eksploatacji.

Na terenach pomiędzy ulicami Dębową, Letnią a Brzozową utworzyła się duża niecka bezodpływowa. W 2020 roku powstało tam duże rozlewisko. Zostało ono zlikwidowane przez PG Silesia poprzez pogłębienie roku R-A, jednak kolejne etapy eksploatacji górniczej niosą zagrożenie, że problem może pojawić się ponownie.

Ostatnie powodzie na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój miały miejsce w latach 2009, 2010, 2013 oraz 2017. Ich skutkiem były liczne podtopienia domów mieszkalnych i innych budynków i obiektów infrastruktury komunalnej. Podtopienia zaś występują corocznie, w sezonie wiosenno-letnim, po większych opadach deszczu.

Gmina Pawłowice

Na terenie gminy Pawłowice występują obszary zagrożone podtopieniami i są związane ze zmianami ukształtowania terenu wynikającymi z eksploatacji górniczej zakładu górnictwa JSW S.A KWK „Pniówek”.

Powierzchnia zakresu wpływów szkód górniczych na terenie gminy wynosi 16,14 m². Wskutek prowadzonej przez zakład eksploatacji górniczej, na powierzchni terenu ujawniają się jej negatywne wpływy w postaci tworzenia się niecek obniżeniowych, które powiększają istniejące już niecki powstające w wyniku wcześniejszej eksploatacji.

Obniżenia terenu w różnym stopniu niekorzystnie wpływają na ciek wodny, co może powodować zakłócenia w grawitacyjnym spływie wód, w wyniku czego może dochodzić do lokalnych podtopień czy tworzenia się zalewisk. W konsekwencji obfitych opadów atmosferycznych może dojść do powstania powodzi. Zakład górniczy prowadzi szereg działań zmierzających do minimalizowania negatywnych skutków jego działalności, również w zakresie ochrony przed podtopieniami.

Władze gminy przygotowały mapę obszarów zalewowych z podziałem na sołectwa. Poniżej wskazano główne wnioski wynikające z opracowania, dla poszczególnych obszarów:

- obszar 1 – sołectwo Krzyżowice: jest to obszar występowania szkód górniczych. Zagrożenie powodzią może powodować:
 - przerwanie wałów rzeki Pszczyńki,
 - awarie pompowni lub zbyt małą ich wydajność w stosunku do napływającej wody – pompownie w ilość 6 sztuk zlokalizowane są w ciągu ul. Zwycięstwa;
 - w związku z ciągłym osiadaniem terenu z powodu szkód górniczych mogą pojawiać się lokalne niecki bezodpływowe, które mogą podtapiać przyległe nieruchomości
- obszar 2 – sołectwo Pawłowice: zagrożenie powodzią na tym terenie mogą powodować przepusty i kanalizacja deszczowa, na których istnieje możliwość spiętrzenia wody napływającej z centrum Pawłowic.
- Obszar 3 – sołectwo Pawłowice w ciągu ul. Wyzwolenia (obszar szkód górniczych): na tym obszarze ryzyko powodzi mogą powodować:
 - z uwagi na brak grawitacyjnego odpływu wody, przelanie się wody przez koronę wału,
 - przerwanie wałów potoku Pawłówka,
 - awaria pompowni lub zbyt mała jej wydajność w stosunku do napływającej wody;
 - w związku z ciągłym osiadaniem terenu z powodu szkód górniczych mogą pojawiać się lokalne niecki bezodpływowe, które mogą podtapiać przyległe nieruchomości.
- Obszar 4 – sołectwo Golasowice, gdzie zagrożenie powodzią może powodować:
 - rów melioracji szczegółowej biegnący w ciągu ul. A. Zawadzkiego, którego koryto podczas obfitych opadów deszczu może nie przyjąć napływowej wody, co może skutkować podtapianiem przyległych terenów.
- Obszar 5 – sołectwo Pielgrzymowice – ciek Pielgrzymówka – podczas intensywnych opadów deszczu istnieje ryzyko wystąpienia wód z koryta cieku.
- Obszar 6 – sołectwo Jarząbkowice: zagrożenie powodziowe może być spowodowane niewystarczającą przepustowością koryt rowów melioracji szczegółowej.

Ponadto Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie wskazuje jako obszary narażone na podtopienia następujące tereny:

- Krzyżowice, okolice ul. Szkolnej obok nr 12 i 14 oraz św. Floriana 1,
- Pawłowice, rejon ul. Wyzwolenia,
- Warszowice, ul. Szybowa obok nr 1.

2. Ocena technicznych środków zabezpieczenia przeciwpowodziowego

2.1. Wały przeciwpowodziowe

Stan istniejący

Na terenie powiatu pszczyńskiego obwałowane są następujące ciek naturalne:

- Rzeka Wisła,
- Rzeka Pszczyńska,
- Potok Goczałkowicki,
- Ciek Studzionka,
- Ciek Pawłówka.

Ponadto, wały przeciwpowodziowe są umiejscowione w sąsiedztwie stawu Rontok Mały.

Poniższa tabela przedstawia podstawową charakterystykę tychże budowli przeciwpowodziowych.

Tabela 5. Wały przeciwpowodziowe zlokalizowane na terenie powiatu pszczyńskiego

Rzeka/Obiekt	Miejscowość	Strona	Kilometraż	Długość [m]		Administrator
Goczałkowicki	Goczałkowice -Zdrój	L	0+000 – 0+750	750		PGW Wody Polskie
Goczałkowicki	Goczałkowice -Zdrój	P	0+000 – 0+590	590		PGW Wody Polskie
Pszczyńska	Krzyżowice	L	od 2021 r: 38+046 – 39+255 (dla porządku oba kilometraże są podawane jednocześnie)	1222	1982	PGW Wody Polskie
Pszczyńska	Krzyżowice	L	od 2021 r: 39+280 – 40+040 (dla porządku oba kilometraże są podawane jednocześnie)	760		PGW Wody Polskie
Pszczyńska	Krzyżowice	P	od 2021 r: 38+440 – 39+255 (dla porządku oba kilometraże są podawane jednocześnie)	820	1580	PGW Wody Polskie
Pszczyńska	Krzyżowice	P	od 2021 r: 38+280 – 40+040 (dla porządku oba kilometraże są podawane jednocześnie)	760		PGW Wody Polskie
Wisła	Wola	L	9+770-13+300	4186		PGW Wody Polskie
Wisła	Góra	L	15+200-17+650	2650	6848	PGW Wody Polskie
Wisła	Góra	L	17+880-21+300	2950		PGW Wody Polskie
Wisła	Góra	L	21+700-22+850	1248		PGW Wody Polskie
Wisła	Grzawa	L	26+400-27+200	1020		PGW Wody Polskie
Wisła	Rudołtowice	L	28+900-29+850	650		PGW Wody Polskie
Wisła	Goczałkowice	L	29+850-31+250	1400		PGW Wody Polskie
Wisła	Goczałkowice	L	31+700-34+600	3064		PGW Wody Polskie

Wisła	Goczałkowice	L	34+750-36+400	1450	PGW Wody Polskie
Studzionka	Studzionka	L, P	-	w zasięgu cofki Zb. Łąka w km 0+000 – 2+267	PGW Wody Polskie
Staw Rontok Mały	Goczałkowice	-	-	-	Skarb Państwa reprezentowany przez Stowarzyszenie Wędkarskie „RONTOK”, ul. Stawowa 22 43-230 Goczałkowice-Zdrój
Ciek Pawłówka	Pszczyna	L, P	4+275,9 do 4+940,1	664,2	Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. - KWK "Pniówek"

Źródło: pismo Dyrektora Zarządu Zlewni w Katowicach PGW WP z dnia 19.05.2023 r. znak: GL.ZPU.2.510.1.2023.DR/8816

Ocena

Informację na temat stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych występujących na terenie powiatu pszczyńskiego przekazał Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach.

Tabela 6. Stan techniczny wałów przeciwpowodziowych na terenie powiatu pszczyńskiego – dane z RZGW w Gliwicach

Obiekt	Strona	Kilometraż	Stan techniczny obwałowania	Stan bezpieczeństwa
Wały przeciwpowodziowe Potoku Goczałkowickiego	L	0+000-0+750	dostateczny	niezagrożający bezpieczeństwu z uwagami
	P	0+000-0+590		
Wały przeciwpowodziowe Potoku Goczałkowickiego	L	40+906-42+900	zadowalający	niezagrożający bezpieczeństwu
	P	41+300-42+900		
Wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły	L	0+000-2+650 0+000-2+950 0+000-1+248	dobry, nadaje się do dalszego użytkowania	
Wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły	L	0+810-4+186	dobry, nadaje się do dalszego użytkowania	
Wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły	L	0+575-1+400 0+000-2+185 0+555-0+879	dostateczny, nadaje się do dalszego użytkowania	
Wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły	L	0+000-0+816	dostateczny	niezagrożający bezpieczeństwu z uwagami
Wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły	L	0+816-4+186	dobry	niezagrożający bezpieczeństwu

Wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły	L	0+000-1+467	dostateczny	niezagrożający bezpieczeństwu z uwagami
Wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły	L	0+000-0+613	dostateczny	niezagrożający bezpieczeństwu z uwagami
Wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły	L	0+000-0+664	dobry	niezagrożający bezpieczeństwu
Wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły	L	0+000-0+398	dostateczny	niezagrożający bezpieczeństwu z uwagami
Wały przeciwpowodziowe rzeki Pszczyńki	L	40+906-42+900	zadowalający	niezagrożający bezpieczeństwu
	P	41+300-42+900		
Wały potoku Pawłówka ⁴	L	4+275,9 do 4+940,1	z uwagi na fakt, że są wpływy eksploatacji górniczej i planowane zadanie nadbudowy wałów – stan jest niezadowalający ⁵	
	P	4+275,9 do 4+940,1		

Źródło: pismo Dyrektora RZGW w Gliwicach z dnia 17.05.2023 r. znak: GL.ROO.0143.62.2023.KW KRP-2023-7121.

Analizując dane przedstawione w powyższej tabeli, należy stwierdzić, iż znaczna część wałów przeciwpowodziowych zlokalizowanych na terenie powiatu pszczyńskiego wymaga podejmowania działań zmierzających do poprawy stanu technicznego. Wszystkie wymienione w tabeli obiekty nie zagrażają bezpieczeństwu.

Wały przeciwpowodziowe, w myśl art. 16 pkt 1 ustawy Prawo wodne, stanowią budowle przeciwpowodziowe. Zaś budowle przeciwpowodziowe zaliczają się do katalogu urządzeń wodnych, który został zawarty w art. 16 pkt 65 lit. a ww. ustawy. Mając na uwadze powyższe, utrzymanie urządzeń wodnych należy do ich właścicieli i polega na eksploatacji, konserwacji oraz remontach w celu zachowania ich funkcji (w myśl art. 188 ust. 1 ustawy Prawo wodne). Na terenie powiatu pszczyńskiego, obowiązek utrzymywania wałów przeciwpowodziowych należy przede wszystkim do PGW WP – RZGW Gliwice. Budowle przeciwpowodziowe administrowane przez podmioty prywatne powinny być również przez te podmioty utrzymywane.

Ponadto, informacje o stanie technicznym wałów przeciwpowodziowych na terenie powiatu zawiera *Protokół z przeglądu stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych i cieków administrowanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie na obszarze powiatu pszczyńskiego*, który został sporządzony w dniach 25-26.10.2021 r. przez przedstawicieli: PGW WP, Starostwa Powiatowego w Pszczynie, gmin: Miedźna, Suszec, a także Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej.

⁴ Informacje Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. - KWK "Pniówek"

⁵ informacje udzielone przez JSW S.A. Zespół Szkód Górniczych oraz KWK Pniówek Wydział Szkód Górniczych Na Powierzchni, stan wałów został określony jako zły z uwagi na planowaną realizację zadania pn.: „Nadbudowa istniejących w km 4+241,7-4+945,1 obwałowań koryta potoku Pawłówka wraz z korektą niwelety dna potoku Pawłówka w km 5+045 – 4+269 oraz obustronnych koron obwałowania w celu utrzymania grawitacyjnego spływu wód oraz zniwelowania skutków dotychczasowej eksploatacji górniczej i prognozowanych osiadań do roku 2030”.

Tabela 7. Stan techniczny wałów przeciwpowodziowych na terenie powiatu pszczyńskiego – dane z protokołu z ich przeglądu w 2021 roku

Obiekt poddany przeglądowi	Miejscowość	Strona	Kilometraż	Ocena stanu technicznego
Wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły	Góra	L	0+000-4+186	Wizualny stan techniczny wału jest dobry. W ramach robót utrzymaniowych należy uwzględnić wykoszenie i wygrabienie porostów traw z korony i skarp wału z częściowym wywozem (dwa razy w ciągu roku) oraz uwzględnić konserwację śluz wałowych poprzez oczyszczenie wraz z bieżącą konserwacją części ruchomych śluz.
Wały przeciwpowodziowe rzeki Wisły	Góra	L	0+000-2+650 0+000-2+950 0+000-1+248	Wizualny stan techniczny wału jest dobry. W ramach robót utrzymaniowych należy uwzględnić wykoszenie i wygrabienie porostów traw z korony i skarp wału z częściowym wywozem (dwa razy w ciągu roku) oraz uwzględnić konserwację śluz wałowych poprzez oczyszczenie wraz z bieżącą konserwacją części ruchomych śluz. Ponadto, należy uwzględnić zakup i montaż tablic w miejscach zjazdów i wjazdów na korony wałów dotyczących zakazów obowiązujących na obwałowaniach dla najbardziej newralgicznych punktów. Należy uwzględnić przeprowadzenie inwentaryzacji zieleni wysokiej – drzew porastających skarpy odpowietrzne wałów.
Wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły	Grzawa-Rudołtowie	L	0+000-1+020	Odcinek wału w km 0+215-1+020 został odbudowany/ nadbudowany w ramach usuwania szkód górniczych przez Przedsiębiorstwo Górnicze SILESIA Sp. z o.o. Dla pozostałego odcinka tj. w km 0+000-0+215 wizualny stan techniczny wału określono jako dobry. W ramach robót utrzymaniowych należy uwzględnić wykoszenie i wygrabienie porostów traw z korony i skarp wału z częściowym wywozem (dwa razy w ciągu roku). Na koronie wału występują lokalne koleiny po przejeździe sprzętem mechanicznym. Należy przewidzieć ich uzupełnienie.
Wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły	Rudołtowie	L	0+000-0+650	Wizualny stan techniczny wału jest dobry. W ramach robót utrzymaniowych należy uwzględnić wykoszenie i wygrabienie porostów traw z korony i skarp wału z częściowym wywozem (dwa razy w ciągu roku). Na koronie wału występują lokalne koleiny po przejeździe sprzętem mechanicznym. Należy przewidzieć ich uzupełnienie. Ponadto, należy uwzględnić zakup i montaż tablic w miejscach zjazdów i wjazdów na korony wałów dotyczących zakazów obowiązujących na obwałowaniach dla najbardziej newralgicznych punktów.
Wały przeciwpowodziowe rzeki Wisły	Goczałkowice-Zdrój	L	0+000-1+400 0+000-1+400 0+000-3+-64 0+000-1+450	Wizualny stan techniczny wału jest dobry. W ramach robót utrzymaniowych należy uwzględnić wykoszenie i wygrabienie porostów traw z korony i skarp wału z częściowym wywozem (dwa razy w ciągu roku) oraz uwzględnić konserwację śluz wałowych poprzez oczyszczenie wraz z bieżącą konserwacją części ruchomych śluz. Ponadto, należy uwzględnić zakup i montaż tablic w miejscach zjazdów i wjazdów na korony wałów

Obiekt poddany przeglądowi	Miejscowość	Strona	Kilometraż	Ocena stanu technicznego
				dotyczących zakazów obowiązujących na obwałowaniach dla najbardziej newralgicznych punktów. Należy uwzględnić przeprowadzenie inwentaryzacji zieleni wysokiej – drzew porastających skarpy odpowietrzne wałów oraz uzupełnienie lokalne nawierzchni na koronie wału w km 0+000-3+064 (dotyczy odcinka 0+555-0+879). Wał w obrębie starej śluzy przewidziany jest do naprawy w ramach usuwania szkód górniczych z uwzględnieniem jej przebudowy.
Wały przeciwpowodziowe Potoku Goczałkowickiego	Goczałkowice -Zdrój	L P	0+000-0+750 0+000-0+590	Wizualny stan techniczny wału jest dobry. W ramach robót utrzymaniowych należy uwzględnić wykoszenie i wygrabienie porostów traw z korony i skarp wału z częściowym wywozem (dwa razy w ciągu roku). Ponadto, należy uwzględnić zakup i montaż tablic w miejscach zjazdów i wjazdów na korony wałów dotyczących zakazów obowiązujących na obwałowaniach dla najbardziej newralgicznych punktów. Należy także uwzględnić zabezpieczenie skarp odwodnych wałów przeciwpowodziowych w rejonie ujścia Potoku Goczałkowickiego do stawu Rontok. Ponadto, uwzględnić należy lokalne usunięcie kolein w rejonie mostu w ciągu ul. Stawowej.

Źródło: Protokół z przeglądu stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych i cieków administrowanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie na obszarze powiatu pszczyńskiego, sporządzony w dniach 25-26.10.2021 r.

Z przeprowadzonego *Przeglądu stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych i cieków administrowanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie na obszarze powiatu pszczyńskiego* wynika, iż stan wizualny wszystkich kontrolowanych obiektów jest dobry. Wszystkie wały przeciwpowodziowe wymagają bieżącego utrzymania w postaci wykaszania roślinności z korony i skarp wału. Istotne jest także wyraźne oznakowanie wałów tablicami informującymi o zakazach, jakie na ich terenie obowiązują. Istotna jest także inwentaryzacja drzew porastających skarpy odpowietrzne wałów. Naprawy wymaga wał w obrębie starej śluzy w Goczałkowicach-Zdroju. Obecnie prowadzone są prace pn.: „Usunięcie nieprawidłowości stanu technicznego przepustu wałowego zlokalizowanego na lewym wale rzeki Wisły w km 29+850 w m. Goczałkowice-Zdrój, gm. Goczałkowice-Zdrój.

Informacje na temat zadań zrealizowanych w zakresie konserwacji i utrzymywania wałów przeciwpowodziowych w ostatnich latach przedstawiono w rozdziale 4.3. niniejszego opracowania.

2.2. Zbiorniki i poldery retencyjne

Na terenie powiatu pszczyńskiego zlokalizowane są następujące zbiorniki:

- Zbiornik Goczałkowicki na Wiśle administrowany przez Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach
- Zbiornik Łąka na Pszczynce administrowany przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach
- 3 zbiorniki małej retencji na rzece Korzeniec administrowane przez Urząd Gminy Kobiór
- Zbiornik Rontok Mały będący w zarządzie Skarbu Państwa, obecnie użytkowany przez Stowarzyszenie Wędkarskie „Rontok”.

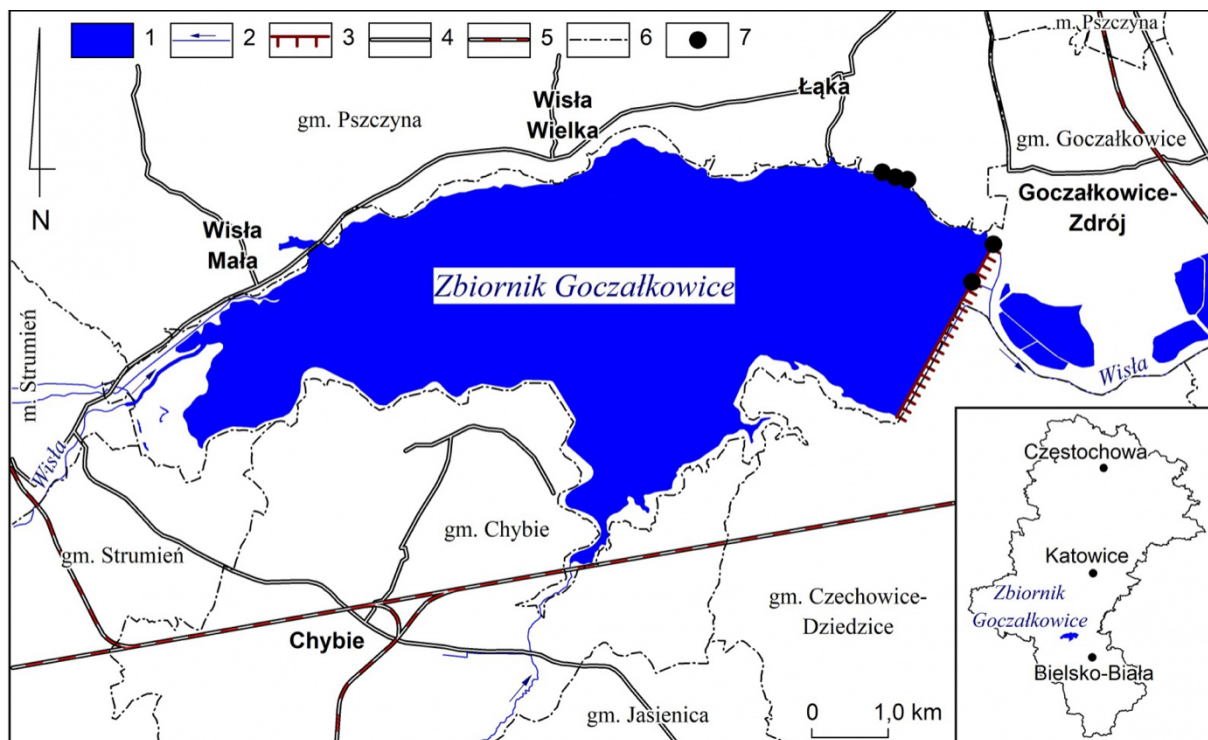
- Zbiornik w rejonie ul. Zimowa wraz infrastrukturą towarzyszącą. Zbiornik już funkcjonuje, choć infrastruktura towarzysząca nie została całkowicie ukończona.
- dwa zbiorniki prywatne w Goczałkowicach-Zdrój jeden w okolicy ulicy Zimowej, drugi w okolicy ulicy Stawowej;
- Staw Kempny przy ul. Leśnej w Pawłowicach.

Poniziej dokonano ich charakterystyki.

Zbiornik Goczałkowicki

Zbiornik Goczałkowicki został utworzony 1950-1955 poprzez przegrodzenie Wisły zaporą zlokalizowaną w okolicy uzdrowskiej wsi Goczałkowice-Zdrój. Jest to zbiornik wielozadaniowy, a do jego najistotniejszych funkcji należy zaliczyć:

- zaopatrzenie w wodę Aglomeracji Śląskiej,
- ochrona przeciwpowodziowa terenów poniżej zapory Goczałkowice, w okresie powodzi,
- wyrównanie odpływów niżówkowych w okresie suszy,
- gospodarka rybacka,
- ochrona przyrody,
- rekreacja.

Legenda: 1 – zbiorniki wodne, 2 – ciek powierzchniowy, 3 – zapory, 4 – ważniejsze drogi, 5 – koleje, 6 – granice jednostek administracyjnych, 7 – ważniejsze urządzenia hydrotechniczne, ujęcia wody, jazy.

Rysunek 11. Lokalizacja Zbiornika Goczałkowickiego

Źródło: http://ibrbs.pl/mediawiki/index.php/Zbiornik_Goczałkowice (dostęp 16.08.2023r.)

Wielozadaniowość analizowanego zbiornika wpływa na konieczność pogodzenia ze sobą często sprzecznych interesów. W celu zaopatrzenia w wodę Aglomeracji Śląskiej istotne jest utrzymanie wysokiego poziomu piętrzenia dla zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości ujmowanej wody. Zaś dla zapewnienia skutecznej ochrony przeciwpowodziowej korzystne jest utrzymywanie znaczącej rezerwy powodziowej, a więc jak najniższego poziomu piętrzenia. Mając na uwadze potrzebę wyrównania

odpływów niżówkowych należy gromadzić zapas wody, tak aby w okresie suszy odpowiednio nim dysponować.

Od kilku lat, w związku ze wzrostem zagrożenia powodzią terenów poniżej zbiornika (spowodowanym niezmodernizowanymi wałami przeciwpowodziowymi, szkodami górniczymi, niedrożnymi korytami cieków i rowów), administrator zmuszony jest do utrzymywania zwiększonej rezerwy przeciwpowodziowej.

W stosunku do obecnego zapotrzebowania na wodę pojemność zbiornika jest znacząco przewymiarowana. Jeszcze pod koniec lat 90. XX w. średni pobór wód wynosił 1 800 000,00 m³/d, podczas gdy w 2020 roku wyniósł jedynie 400 000 m³/d. Taki stan rzeczy powoduje, że w zbiorniku może być retencjonowane znacznie mniej wody, a zatem zbiornik może w lepszym zakresie pełnić funkcję przeciwpowodziową. Uzyskana dodatkowa rezerwa powodziowa, pozwala skutecznie zapobiegać skutkom powodzi. W maju 2010 roku zbiornik zredukował kulminację fali powodziowej z 544 m³/s do 224 m³/s.

Tabela 8. Parametry Zbiornika Goczałkowickiego

Wyszczególnienie	Jednostka	Wielkość
Dane podstawowe		
Klasa budowli	-	1
Kilometr rzeki Małej Wisły w przekroju zapory	km	43+092
Powierzchnia zlewni do przekroju zaporowego	km ²	523,0
Długość zapory	m	2980
Szerokość korony zapory (rzędna 259,00 m n.p.m.)	m	6,0
Wydatek urządzeń spustowych		
Wydatek spustu dennego przy MaxPP	m ³ /s	216
Wydatek przelewu burzowego przy MaxPP	m ³ /s	694
Charakterystyczne poziomy piętrzenia		
Minimalny poziom piętrzenia (Min PP)	m n.p.m.	250,50
Minimalny poziom piętrzenia dla ZUW Goczałkowice (Min PP _{ZUW GOCZ.})	m n.p.m.	251,50
Normalny poziom piętrzenia (NPP)	m n.p.m.	255,50
Roboczy poziom piętrzenia RPP (zalecany do czasu remontu zapory bocznej)	m n.p.m.	254,50
Maksymalny poziom piętrzenia (Max PP)	m n.p.m.	257,0
Pojemność zbiornika		
Martwa przy minimalnym poziomie piętrzenia 250,50 m n.p.m.	hm ³	17,730
Minimalna dla ZUW Goczałkowice przy poziomie piętrzenia 251,50 m n.p.m.	hm ³	29,850
Przy normalnym poziomie piętrzenia 255,50 m n.p.m.	hm ³	118,070

Wyszczególnienie	Jednostka	Wielkość
Przy roboczym poziomie piętrzenia 254,50 m n.p.m.	hm ³	90,970
Przy maksymalnym poziomie piętrzenia 257,00 m n.p.m.	hm ³	161,250
Wyrównawcza pomiędzy rzędnymi 250,50-255,50 m n.p.m.	hm ³	100,340
Powodziowa pomiędzy rzędnymi 255,50-257,00 m n.p.m.	hm ³	43,180
Powodziowa pomiędzy rzędnymi 254,50-257,00 m n.p.m.	hm ³	70,280
Powierzchnia zalewu		
Przy piętrzeniu do rzędnej 250,50 m n.p.m.	km ²	10,43
Przy piętrzeniu do rzędnej 254,50 m n.p.m.	km ²	26,42
Przy piętrzeniu do rzędnej 255,50 m n.p.m.	km ²	27,54
Przy piętrzeniu do rzędnej 257,00 m n.p.m.	km ²	30,97
Parametry zapory czołowej i urządzeń upustowych		
Rzędna korony zapory	m n.p.m.	259,00
Wysokość zapory	m	16
Szerokość korony zapory	m	6
Długość zapory	m	2980
Spust denny – zamknięcie główne		
Liczba świateł spustu	szt.	2
Liczba zamknięć z napędem hydraulicznym	szt.	4
Wymiary otworu (spustu)	m	3,4 x 3,4
Rzędna progu spustu dennego	m n.p.m.	243,00
Rzędna pomostu roboczego	m n.p.m.	258,00
Zasuwy płaskie na kołach z rolkami bocznymi	szt.	4
Typ uszczelnienia	-	guma
Napęd zasuwy – hydrauliczny oraz ręczny	szt.	4
Kompletne zamknięcie remontowe dla jednego otworu stalowo-gumowe	komplet	1
Przelew burzowy		
Część stała o kształtach praktycznych		
Ilość przęsła	szt.	3
Szerokość jednego przęsła	m	15
Rzędna korony przelewu stałego	m n.p.m.	255,05
Część ruchoma przelewu		
Ilość przęsła	szt.	3

Wyszczególnienie	Jednostka	Wielkość
Szerokość jednego przęsła	m	12
Zasuwy płaskie stalowe z uszczelnieniem gumowo-dębowym	szt.	3
Napędy elektryczne z ciągnami linowymi z elektroniczną synchronizacją	szt.	6

Źródło: *Gospodarka wodna na zbiorniku Goczałkowice według obowiązującej instrukcji gospodarowania wodami*, autorzy: Andrzej Siudy, Zbigniew Faruga, Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A.

Na zaporze bocznej Zbiornika zlokalizowanych jest 5 pompowni Strumień, Zabłocie, Frelichów, Podgrobel, Zarzecze.

Sposób postępowania w okresie powodzi

Instrukcja gospodarowania wodą w okresie powodzi dla Zbiornika Goczałkowice, ma charakter jednoznaczny tj. dyspozycje odpływu zależą głównie od aktualnego dopływu wód do zbiornika i wielkości rezerwy powodziowej, którą w tym momencie zbiornik dysponuje.

Procedury postępowania w czasie powodzi są proste i powstały na podstawie analiz wszystkich powodzi historycznych, które wystąpiły do początku powstania zbiornika.

Postępowanie przeciwpowodziowe na zbiorniku dotyczy gospodarki wodnej w obrębie stałej rezerwy powodziowej, która zawiera się między rzędnymi piętrzenia NPP = 255,50 m n.p.m. i Max PP = 257,00 m n.p.m. Moment rozpoczęcia postępowania przeciwpowodziowego pojawia się w momencie, kiedy wypełniona jest pojemność wyrównawcza zbiornika (rzędna 255,50 m n.p.m.) lub gdy dopływ wód do zbiornika przekracza 55 m³/s i trwa do całkowitego odtworzenia rezerwy powodziowej.

W toku postępowania przeciwpowodziowego obowiązują poniższe reguły:

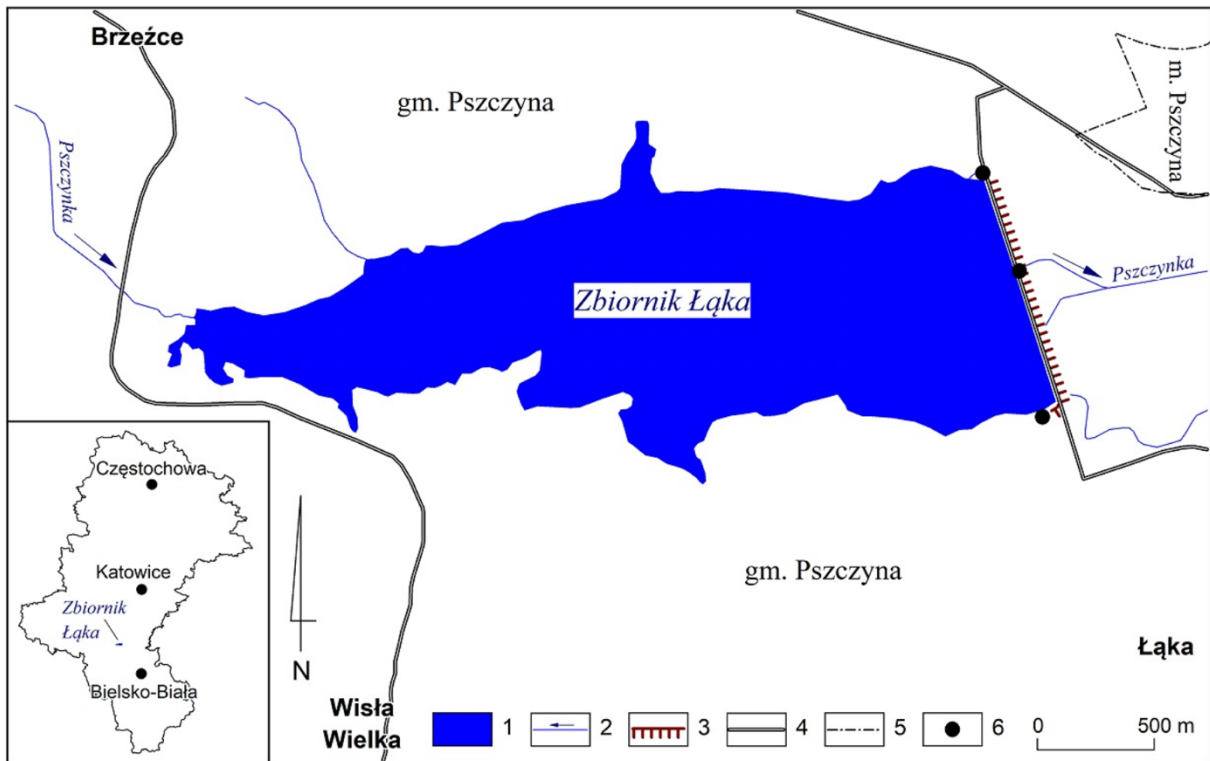
- po przekroczeniu stanu alarmowego na wodowskazie Skoczów należy zadysponować zrzut wód o wielkości 60 m³/s,
- jeżeli dopływ do zbiornika osiągnie wartość 200 m³/s, zrzut wód należy zwiększyć do 100 m³/s,
- kolejne dyspozycje odpływu są wydawane co 3 godziny,
- jeżeli dopływ do zbiornika osiągnie wartość 400 m³/s, zrzut wód należy zwiększyć do 200 m³/s,
- jeżeli dopływ do zbiornika osiągnie wartość 600 m³/s, zrzut wód należy zwiększyć do 300 m³/s,
- jeżeli dopływ do zbiornika osiągnie wartość 800 m³/s, zrzut wód należy zwiększyć do 350 m³/s,
- jeżeli dopływ wód do zbiornika zaczyna przekraczać 900 m³/s, a prognozy świadczą o tendencji wzrostowej, dyspozycja zrzutów ustalana jest na poziomie 50% dopływu,
- po osiągnięciu rzędnej piętrzenia 256,70 m n.p.m. należy tak uregulować odpływ przez spust denny i przelew, aby nie przekroczyć rzędnej maksymalnego piętrzenia, która wynosi 257,00 m n.p.m.
- napełnienie rezerwy powodziowej trwa tak długo, aż dopływ będzie mniejszy od dysponowanego poprzednio odpływu lub do osiągnięcia Max PP z zbiorniku,
- po przejściu fali powodziowej niezwłocznie odtwarzana jest rezerwa powodziowa odpływem nieprzekraczającym odpływu dopuszczalnego. (Qd = 350,0 m³/s). Odpływ jest tak regulowany, aby poziom wody w zbiorniku był obniżany nie więcej niż 30 cm na dobę.

Dla oceny skuteczności gospodarki wodnej na zbiorniku Goczałkowice w 2020 r. zostały przeprowadzone, na podstawie sztywnej instrukcji, symulacje z wykorzystaniem hydrogramu Strupczewskiego, dla hipotetycznych fal o określonym prawdopodobieństwie przewyższenia p=10%; 5%, 2%, 1%, 0,5%, 0,1% i 0,05%. Na ich podstawie opracowane zostały procedury gospodarowania wodą na zbiorniku. W każdym analizowanym przypadku, redukcja kulminacji wezbrania wynosiła min. 45%.

Obiekty hydrotechniczne zbiornika, dla zachowania bezpieczeństwa są na bieżąco monitorowane, a ich stan techniczny poddawany jest okresowym komisyjnym ocenom. Dla oceny stanu technicznego zbiornika w Goczałkowicach zbiera się dwa razy w roku komisja przeglądowa. Na podstawie ocen ekspertów i wizji lokalnej sporządza się protokół, w którym zawarte zostają zalecenia do realizacji przez użytkowników zbiornika.

Zbiornik Łąka

Zbiornik wodny Łąka jest jednym z młodszych zaporowych zbiorników wodnych, który usytuowany jest w środkowym biegu rzeki Pszczynki, lewobrzeżnego dopływu Małej Wisły. Obiekt został wybudowany i oddany do użytkowania pod koniec 1985 r. Znajduje się na terenie gminy Pszczyna, a jego zaporę zlokalizowana jest około kilometr na zachód od granic administracyjnych miasta Pszczyny. Sztuczne jezioro Łąka zasilane jest głównie wodami Pszczynki, a od południa i północy bezpośrednio do misy zbiornika uchodzą jedynie pojedyncze, niewielkie ciek. W strefie cofkowej zbiornika przebiega lokalna droga łącząca Brzeźce z Wisłą Wielką, stanowiąca jednocześnie zachodnie ograniczenie zbiornika.

Legenda 1 – zbiorniki wodne, 2 – ciekі powierzchniowe, 3 – zapory czołowe, 4 – ważniejsze drogi, 5 – granice jednostek administracyjnych, 6 – ważniejsze urządzenia hydrotechniczne.

Rysunek 12. Lokalizacja Zbiornika Łąka

Źródło: http://ibrbs.pl/mediawiki/index.php/Zbiornik_Łąka (dostęp 16.08.2023r.)

Do głównych zadań zbiornika należy:

- zmniejszenie zagrożenia powodziowego w dolinie rzeki w rejonie Pszczyńska,
- wyrównanie przepływów niżówkowych w rz. Pszczyńska,
- zaopatrzenie w wodę przemysłową kopalń Rybnickiego Okręgu Węglowego i innych użytkowników,
- stworzenie warunków umożliwiających rekreację i wypoczynek.

Tak jak większość zbiorników zaporowych także i Zbiornik Łąka pozwala na kontrolowanie w pewnym zakresie wielkości przepływów poniżej jego zapory. Najczęściej rola zbiornika polega na obniżaniu wielkości kulminacji fal powodziowych, a także na podnoszeniu przepływów w okresach niżówkowych utożsamianych z deficytami wody w zlewni. Zbiornik Łąka spełnia funkcje przeciwpowodziowe poprzez wielkość rezerwy, która pozwala na zredukowanie przepływów w okresie wezbrań o 45-46%. W początkowym okresie funkcjonowania zbiornika pojawiające się wezbrania pokazały, że pewne założenia odnośnie jego funkcjonowania w czasie powodzi okazały się błędne. Znamienna w tym względzie była pamiętna powódź z 1997 r. Po tym wydarzeniu podjęto decyzje o zastosowaniu ulepszeń w zaprze czołowej zbiornika poprzez wybudowanie wspomnianego już upustu na tego typu awaryjne sytuacje. Upust zlokalizowany jest w rejonie lewego przyczółka zapory. Ponadto jeden ze zbiorników znajdujących się w strefie cofki zbiornika został przekształcony na polder, który ma przechwytywać część wód w czasie wezbrania. Przeciwpowodziowe znaczenie zbiornika ma zasadniczo zasięg lokalny ograniczający się do doliny Pszczyńska poniżej jego zapory. Zbiornik Łąka odgrywa jednocześnie zupełnie przeciwstawne znaczenie, które uwypukla się w okresach niskich stanów i przepływów wody w rzece. Retencja zbiornikowa pozwala na zatrzymywanie wód, które mogą być wykorzystywane do podwyższania przepływów niżówkowych. W założeniach projektowych zbiornik miał zapewnić przepływ Pszczyńska powyżej 1 m³/s, co w początkowym okresie jego funkcjonowania sprawdzało się tylko połowicznie (w około 50% przypadków). Zwiększenie ilości wody w korycie rzeki poniżej zapory

zbiornika, w sytuacjach jej niedoboru, zapewnia ciągłość funkcjonowania podmiotów gospodarczych, które bazują na zasobach wodnych Pszczyńki.

Obiekty tworzące Zbiornik Łąka⁶:

- Zapora czołowa z urządzeniami spustowymi.

Budowla ziemna z uszczelnieniem skarpowym od strony odwodnej w postaci ekranu z płyt żelbetowych. Długość zapory 1130 m, wysokość korpusu 6.0 m, objętość nasypu 208 tyś. m³. Korpus zapory wykonano z miejscowych słabo przepuszczalnych piasków drobnych i pylastych z domieszką pyłów. W korpusie zapory znajduje się przelew powierzchniowy ze spustem dennym konstrukcji żelbetowej. Spust denny składa się z dwóch rurociągów stalowych 1000 mm. Wydatek urządzeń spustowych przy maksymalnym piętrzeniu wynosi 24 m³/s.

W prawobrzeżnej części zapory znajduje się przepust stalowy 600 mm o maksymalnym wydatku 1,1 m³/s zaopatrujący w wodę Młynówkę Pszczyńską.

- Czasza zbiornika.

Czasz zbiornika przy maksymalnym piętrzeniu 250,70 m n.p.m. ma powierzchnię 3,53 km² i pojemności 11,2 mln m³. Pojemność powodziowa 3,3 mln m³.

- Pompownia ujęcia wody przemysłowej dla ROW.

Usytuowana przy prawym przyczółku zapory jako żelbetowa komora ujęcia z pompownią. W hali pomp znajdują się 4 pompy o łącznym wydatku 0,67 m³/s. Woda tłoczona rurociągiem 700 mm do kopalń Jastrzębia i Rybnika.

- Przerzut lewarowy wody ze zbiornika Goczałkowickiego.

W postaci 2 rurociągów stalowych średnicy 1200 mm i długości 870 m każdy o łącznym wydatku 4.0 m³/s. Na wylocie z rurociągu kanał otwarty długości 1000 m doprowadzający wody do zbiornika Łąka.

- Zbiorniki cofkowe małej retencji z pompownią melioracyjną.

Dwa zbiorniki o powierzchni około 60 ha i pojemności 1,0 mln m³ jako zbiorniki wody zapasowej dla zbiornika zasadniczego położone w części cofkowej. Pompownia melioracyjna wyposażona w 6 pomp o łącznej wydajności 4,8 m³/s wraz ze zbiornikiem wyrównawczym o pojemności 15,5 tyś. m³, przeznaczona do przerzucania wody z systemu melioracyjnego do zbiornika zasadniczego.

- Zaplecze eksploatacyjne

Składa się z budynków warsztatów, hangaru, budynku administracyjnego i budynków mieszkalnych dla załogi zbiornika.

Tabela 9. Parametry Zbiornika Łąka

Wyszczególnienie	Jednostka	Wielkość
Długość zapory	m	1130
Wysokość korpusu	m	6
Maksymalny poziom piętrzenia Max PP	m n.p.m.	250,70
Normalny poziom piętrzenia NPP	m n.p.m.	249,75
Minimalny poziom piętrzenia Min PP	m n.p.m.	246,50
Pojemność całkowita (Max PP)	hm ³	11,15
Pojemność powodziowa (od NPP do Max PP)	hm ³	3,14
Pojemność powodziowa polderu	hm ³	0,724

⁶ Źródło: <http://www.gliwice.rzgw.gov.pl/index.php/pl/orzgw/jednostki-terenowe/163>

Wyszczególnienie	Jednostka	Wielkość
Pojemność wyrównawcza (od NPP do Min PP)	hm ³	7,61
Pojemność martwa	hm ³	0,4
Powierzchnia zalewu	ha	352
Powierzchnia zalewu polderu	ha	42
Rzędna zwierciadła wody w zbiorniku, przy której uruchamiany jest polder	m n.p.m.	250,65

Źródło: pismo Dyrektora RZGW w Gliwicach z dnia 17.05.2023 r. znak: GL.ROO.0143.62.2023.KW RKP-2023-7121

Zbiornik Rontok⁷

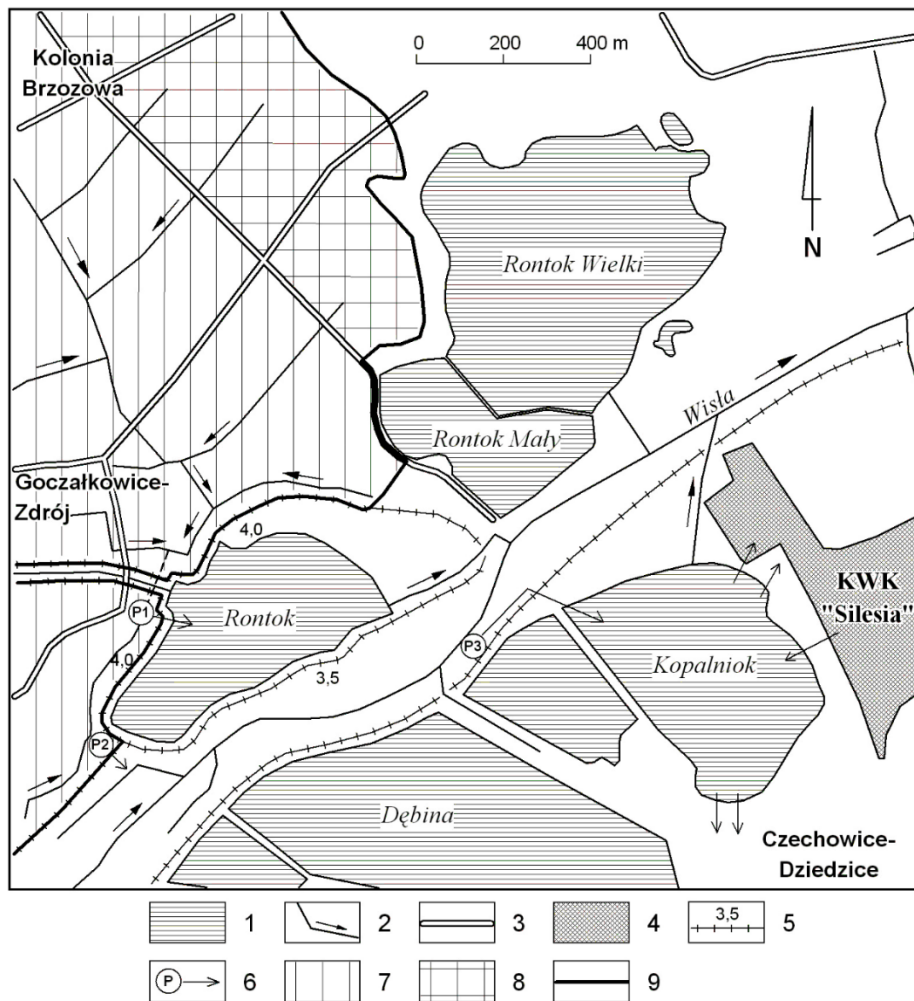
Zbiornik położony jest w południowo-wschodniej części gminy Goczałkowice-Zdrój na lewym brzegu Wisły, od której oddzielony jest wałami przeciwpowodziowymi. Sąsiaduje ze stawami hodowlanymi.

Według pomiarów geodezyjnych, wykonanych na potrzeby opracowania pn. „Strategia poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w rejonie zbiornika retencyjnego Rontok Mały w Goczałkowicach-Zdroju”, zbiornik charakteryzuje się następującymi parametrami:

- przy rzędnej piętrzenia 239,50 m n.p.m.,
 - pojemność zbiornika – 261,884 m³
 - powierzchnia zalewu – 13,84 ha
- przy rzędnej piętrzenia 241,50 m n.p.m.,
 - pojemność zbiornika – 624,436 m³
 - powierzchnia zalewu – 22,80 ha

Przy tych parametrach Rontok Mały posiada rezerwę powodziową w wysokości 363 553 m³.

⁷ w dokumencie występuje nazwa "Rontok Mały" mimo, że w Goczałkowicach leży Rontok. A Rontok Mały jest w Rudoltowicach. Goczałkowicki Rontok był kiedyś nazywany Rontokiem Małym, w związku z tym nazwa ta używana jest w opracowaniu zamiennie

Legenda: 1 – stawy, 2 – rzeki, 3 – drogi, 4 – zabudowa przemysłowa kopalni węgla kamiennego „Silesia”, 5 – groble iwały, 6 – pompownie z wskazanym kierunkiem przerzutu wód, 7 – obszar zlewni bezodpływowych z których wody usuwane są poprzez pompownie P1 i P2, 8 – obszar dawnej zlewni Rontoka Małego i Wielkiego obecnie włączony do systemu zlewni bezodpływowej, 9 – dział wodny zlewni bezodpływowych

Rysunek 13. Rozmieszczenie zbiorników wodnych w sąsiedztwie zbiornika retencyjnego Rontok Mały

Źródło: Molenda Tadeusz. (2015). Zmiany morfometrii stawów hodowlanych pod wpływem górnictwa osiadań terenu. "Inżynieria Ekologiczna" (Nr 42 (2015), s. 36-41)

Obszary problemowe stawu Rontok

Tereny położone w rejonie zbiornika retencyjnego Rontok położone są w zasięgu oddziaływań osiadań terenu, związanych z zakończoną eksploatacją górnictwa. Do Rontoka uchodzi m.in. Potok Goczałkowicki, który bierze swój początek ok. 300 metrów na zachód od ul. Jeziornej. Trasa cieku przebiega w większości wzdłuż ul. Głównej (początkowo po północnej, a potem po południowej jej stronie), następnie przekracza drogę krajową DK-1 i już w obwałowaniu kieruje się w stronę stawu Rontok Mały. Na trasie cieku znajduje się kilkadziesiąt przepustów o wymiarach od 40 cm średnicy do przekrojów ramowych o świetle ponad 2 m. Jak wynika z archiwalnych map, obecna trasa cieku została częściowo zmieniona. Przełożenie trasy potoku spowodowało (np. w górnym biegu cieku), że tereny potoku są wielokrotnie położone niżej niż górne skarpy koryta, co powoduje utrudniony spływ powierzchniowy i podtopienia.

Dopływ bez nazwy również ma istotne znaczenie na terenie analizowanej zlewni. Bierze początek w rejonie Kolonii Brzozowa, na terenach będących w zasięgu znacznych osiadań, związanych z eksploatacją górnictwa.

Eksploatacja złóż trwa, a wpływy eksploatacji występują również poza obszarem bezpośredniej eksploatacji dotyczą także terenów sąsiadujących poprzez zmianę stosunków wodnych. Często takie sytuacje mają miejsce wiele lat po zakończeniu eksploatacji.

Niegdyś dopływ prowadził wody wzdłuż obwałowań Rontoka bezpośrednio do Wisły, teraz jego koryto zostało przegrodzone ziemnym nasypem, powodując odpływ wód do stawu Rontok Mały. Powierzchnia zlewni dopływu w związku z osiadaniami terenu w ostatnich latach znacznie się powiększyła (o ok. 0,7 km²) – tereny, odwadniane rowami w kierunku innego zbiornika Rontok Duży w chwili obecnej stanowią zlewnię analizowanego cieku i Rontoka Małego. W związku ze znacznymi osiadaniami terenu spadek dopływu w środkowym biegu zanikł, powodując zastoiska wody w rejonie ul. Dębowej i Letniej.

W 2010 roku powstała *Strategia poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w rejonie zbiornika retencyjnego Rontok Mały w Goczałkowicach-Zdroju*. Zgodnie z opracowaniem, głównym problemem był brak urządzeń wodnych lub ich niedostateczna przepustowość, wzniesienie korony lub stan techniczny, oraz osiadania terenu po zakończonej eksploatacji górniczej. Przyczyny i główne ogniska zagrożenia powodziowego były łatwe do zidentyfikowania, a rozwiązania mogły być przedstawiane w formie wariantowej.

W 2018 roku dokonano aktualizacji *Strategii ...* zgodnie z którą głównym czynnikiem stwarzającym zagrożenie powodziowe Gminy jest działalność przedsiębiorcy górniczego. Specyfika oddziaływań związanych z eksploatacją górniczą zarówno w budownictwie kubaturowym jak i w budownictwie wodnym często stawia projektanta w sytuacji, kiedy współczesna wiedza techniczna nie dysponuje rozwiązaniami zaistniałych problemów. Dodatkowo należy podkreślić, że kopalnia „Silesia” jest kopalnią czynną, prowadzącą eksploatację górniczą na analizowanym terenie. Prognozy osiadań terenu dotyczą wydobycia, na które kopalnia posiada obecnie koncesję, nie dotyczą natomiast dalszych planów działalności spółki. Należy zatem oczekiwać, że osiadania będą postępować nadal, po uzyskaniu kolejnej koncesji, i znacznie przekroczą swoim zasięgiem i wartościami dotychczasowe prognozy.

Oprócz wyżej wymienionych, na terenie powiatu pszczyńskiego zlokalizowane są zbiorniki małej retencji zlokalizowane na rzece Korzeniec w gminie Kobiór mają łączną powierzchnię równą 13,78 ha i pojemność 235 000 m³. Ponadto, na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój w ostatnich latach powstały dwa suche zbiorniki przy ul. Zimowej. Jeden z nich został wykonany przez gminę, zaś drugi przez firmę Producent Marchwi "Dzida Produkt". Zbiorniki pomagają „spłaszczyć” falę opadową z terenów pól uprawnych, kierując zmniejszony strumień do potoku Goczałkowickiego.

Zbiornik retencyjny w Goczałkowicach-Zdroju przy ulicy Zimowej

Zbiornik już funkcjonuje choć infrastruktura towarzysząca nie została jeszcze zakończona.

W rejonie ulicy Zimowej w Goczałkowicach-Zdroju powstał drugi zbiornik wybudowany przez prywatnego przedsiębiorcę rolniczego na jego terenie.

Dodatkowo na terenie gminy w rejonie ulicy Stawowej istnieje także trzeci zbiornik wybudowany przez przedsiębiorcę branży spożywczej.

Staw Kempny przy ul. Leśnej w Pawłowicach

W latach 50 przy budowie Zbiornika Goczałkowickiego grobla stawu była przebudowana i wzmocniona tak aby przejęła nadmiar wody aby uchronić miejscowość Strumień (aktualnie oczyszczalnię ścieków w Strumieniu) przed podtopieniami. Dodatkowo zbudowano kanał A (tzw Strumień) omijający miasto Strumień i odprowadzający wodę bezpośrednio do Wisły. .

Aktualnie staw Kempny jest w administracji Nadleśnictwa Kobiór jest dzierżawiony przez osobę prywatną wykorzystywany jako staw rybny. Kanał jest utrzymywany i koszony przez GPW.

Zbiorniki i poldery - ocena

Jednym z analizowanych problemów w eksploatacji zbiorników retencyjnych jest ich wypełnianie osadami. Dynamika zamulania konkretnych zbiorników jest uwarunkowana wieloma czynnikami. Możliwość wypełniania akwenu osadami uzależniona jest od cech rumowiska rzeczno, parametrów

geometrii i struktury zbiornika oraz instrukcji gospodarowania wodą na zaporze. Ponadto, znaczący wpływ na specyfikę przebiegu zachodzących procesów limnicznych, np.: obiegu wody, wahań stanów wody, procesów termicznych i tlenowych, przebiegu zjawisk lodowych, zmian w żyzności wód, procesów brzegowych, kumulacji zanieczyszczeń, ale także formowania osadów dennych i żywotności zbiorników, wywiera antropopresja.

Utrata pojemności może mieć istotny wpływ na właściwe gospodarowanie zasobami wodnymi zbiorników, w tym ochronę przeciwpowodziową i przeciwdziałanie skutkom suszy oraz funkcje energetyczne, w związku z czym zasadnym wydaje się skoordynowanie działań w zakresie zarządzania osadami.

W 2022 r. opublikowany został artykuł autorstwa Damiana Absalona, Łukasza Pierona, Magdaleny Matysik oraz Michała Habel pt. Utrata pojemności kluczowych zbiorników zaporowych w Polsce. Zgodnie z przedmiotowym opracowaniem pojemność zbiorników Łąka i Goczałkowickiego ulega zmianie przy maksymalnym poziomie piętrzenia. Kluczowe informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Zmiany pojemności przy maksymalnym poziomie piętrzenia wraz z dynamiką

Zbiornik	Pojemność przy Max PP [hm ³]		Zmiany pojemności		Średnioroczna utrata pojemności		Czas utraty 50% pojemności początkowej	Czas utraty 50% pojemności początkowej
	Początkowa	Aktualna	[hm ³]	[%]	[hm ³]	[%]	[lata]	[lata]
Łąka	11,150	11,150	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Goczałkowicki	163,100	161,300	-1,800	-1,1	0,027	0,02	2924	4679

Źródło: Utrata pojemności kluczowych zbiorników zaporowych w Polsce, D. Absalon, Ł. Pieron, M. Matysik, M. Habel, Monografie Komitetu Gospodarki Wodnej PAN, z. 45, 2022.

Analizując dane przedstawione w powyższej tabeli należy stwierdzić, że problem zamulenia zbiornika nie wpływa w ogóle na pojemność Zbiornika Łąka. Zaś wpływ zamulenia na utratę retencyjności Zbiornika Goczałkowickiego wynosi rocznie 0,02%, co w porównaniu z innymi analizowanymi zbiornikami, stanowi jedną z najniższych wartości. Prowadzenie właściwych prac utrzymaniowych pozwoli ograniczyć dopływ rumowisk.

W 2022 roku PGW WP ogłosiło przetarg na wykonanie robót polegających na odmuleniu zbiornika wyrównawczego przepompowni melioracyjnej w Wiśle Wielkiej. Zgodnie z dokumentacją przetargową zamulenie wynosiło około 0.8 m, co odpowiada objętości 3600 m³ i stanowi około 45 % całkowitej pojemności. Zamulenie zbiornika powoduje ograniczenie w swobodnym spływie wód ze zlewni i ogranicza prawidłową eksploatację pompowni⁸.

Zgodnie z art. 189 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, właściciele budowli piętrzącej o piętrzeniu powyżej 0,5 m są zobowiązani zapewnić prowadzenie badań i pomiarów umożliwiających ocenę stanu technicznego oraz stanu bezpieczeństwa budowli, w szczególności:

- stanów wód podziemnych, ich filtracji przez budowlę, przez podłoże oraz w otoczeniu budowli;
- wytrzymałości budowli oraz podłoża;
- stanu urządzeń upustowych;
- stanu urządzeń umożliwiających migrację ryb, w tym zachowania ich funkcji kompensacyjnych;
- zmian na górnym i na dolnym stanowisku budowli.

W ramach realizacji tego obowiązku, budowle piętrzące stanowiące własność Skarbu Państwa, zaliczone na podstawie przepisów w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać

⁸ <https://przetargi.wody.gov.pl/wp/postepowania-przetargow/r12160,Odmulenie-zbiornika-wyrownawczego-przepompowni-melioracyjnej-w-Wisle-Wielkiej.html>; dostęp: 8.08.2023 r.

budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie, zaliczanych na podstawie art. 7 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane do I lub II klasy, poddaje się badaniom i pomiarom pozwalającym opracować ocenę stanu technicznego i stanu bezpieczeństwa dla tych budowli, wykonywanym przez państwową służbę do spraw bezpieczeństwa budowli piętrzących (PSBBP). Jej rolę pełni IMGW – PIB, Centrum Technicznej Kontroli Zapór.

2.3. Ocena stanu rzek i kanałów

Charakterystyka sieci rzecznej powiatu pszczyńskiego została przedstawiona w punkcie: *Zasoby wodne*. W toku prowadzonych spotkań i konsultacji prowadzonych na potrzeby sporządzenia niniejszego opracowania, uczestnicy wskazywali następujące ciek powiatu jako problemowe:

- Ciek Starowiejski – przepływa przez osiedle Stara Wieś w Pszczyńcu. Ze względu na nieuregulowaną sytuację prawną, przez lata ciek ten nie był utrzymywany, a zabudowa obiektów inżynierskich na tym cieku (m.in. różne średnice) spowodowała problemy z jego drożnością. Ostatni remont potoku był przeprowadzony w 2006 roku. Niestety okazało się, że niektóre przepusty są za małe, co powoduje piętrzenie wody i zalewanie terenów sąsiednich. Problemy związane z tym ciekiem były już wielokrotnie przedmiotem interwencji mieszkańców oraz przedstawicieli Rady Powiatu i Miasta zarówno w Urzędzie Miejskim w Pszczyńcu, jak i PGW WP.
- Kanał Branicki - w wyniku osiadań terenu, które było skutkiem prowadzonej eksploatacji podziemnej, zaburzone zostało naturalne ukształtowanie terenu. Doprowadziło to do wytworzenia się niecki bezodpływowej z brakiem możliwości grawitacyjnego odpływu wody do Cieku Branickiego, który w naturalnych warunkach stanowił podstawę drenażu na tym terenie. Zaprojektowana została inwestycja pn.: *Rekultywacja niecki osiadań wraz z naprawą stosunków wodnych w rejonie przyległym, objętym wpływami eksploatacji górniczej oraz naprawą dna i skarp cieku Branickiego*. W ramach inwestycji przewidziano modernizację urządzeń melioracji poprzez ich oczyszczanie, pogłębienie oraz pozostawienie części aktualnie podtapianych terenów jako obszarów potencjalnie zalewowych. Obszary przeznaczone pod zalewiska okresowe zostaną również wyprofilowane. Wykonanie powierzchni terenów potencjalnie zalewowych o łagodnych skarpach, wyrównywanie dna zalewisk, w odniesieniu do profilowania dna rowów ma zapewnić grawitacyjny odpływ w kierunku pompowni. Woda z terenu zlewni niecki osiadania będą ujmowane poprzez system istniejących rowów o zmiennych szerokościach, głębokościach i nachyleniach skarp. Dna rowów zostaną wyprofilowane w celu likwidacji istniejących zastoisk i przegarbień związanych z osiadaniami terenu ze spadkiem 1,5-3,0 ‰ umożliwiającym grawitacyjne odprowadzenie wód w kierunku zalewisk Z1, Z2, Z3 oraz przepompowni.
- Potok Goczalkowicki - południowo-wschodnia część gminy w rejonie stawu Rontok i DK 1 zalewana jest w wyniku cofania się wody z Wisły. W celu zminimalizowania szkodliwego oddziaływania potoku na tereny sąsiednie w 2018 roku prowadzone były działania regulacyjne na tym potoku, które obejmowały m.in. pełną regulację dna i brzegów cieku z wykorzystaniem, w zależności od lokalizacji: korytek żelbetowych, koszy i materacy siatkowo-kamiennych oraz płyt ażurowych. Wymienione zostały także istniejące przepusty i przebudowano sieć energetyczną.
- Pawłówka – w miejscu występowania szkód górniczych w rejonie ul. Wyzwolenia w sołectwie Pawłowice oraz terenów wzdłuż rzeki Pszczyńki w rejonie ul. Zwycięstwa i ul. Ligonia w sołectwie Krzyżowice, dochodzi regularnie do podtopień w wyniku gwałtownych opadów deszczu. W czasie intensywnych opadów poziom wody w potoku Pawłówka podnosi się do wysokości korony wałów. W 2019 roku wał przeciwpowodziowy przeciekł, a woda zalała drogę i pobliskie domy jednorodzinne, tworząc rozlewisko o powierzchni około hektara. Do uszczelnienia wału użyto około tysiąca worków z piaskiem. W 2019 roku prowadzono postępowanie administracyjne w sprawie wydania pozwolenia wodnoprawnego dla zadania pn.: *Nadbudowa istniejących w km 4+241,7 – 4+945,1 obwałowań koryta Pawłówka wraz z korektą niwelety dna potoku Pawłówka w km 5+045 – 4+269 oraz obustronnych koron obwałowania w celu utrzymania grawitacyjnego spływu wód oraz zniwelowania skutków*

dotychczasowej eksploatacji górniczej i prognozowanych osiadań do roku 2030. Rozpoczęcie realizacji prac związanych z podniesieniem istniejących obwałowań potoku Pawłówka w celu utrzymania grawitacyjnego spływu wód, nastąpi w momencie, gdy możliwe będzie zaprojektowanie rzeczywistych osiadań terenu uwzględniających dokonaną eksploatację jak i planowaną w końcowym etapie realizacji założeń eksploatacyjnych ujętych w obowiązującej koncesji. Ponadto rozpoczęcie realizacji prac nastąpi w takim momencie, aby zakończenie prac związanych z dostosowaniem istniejących obwałowań wraz z niwelacją dna potoku zapewniającą grawitacyjny odpływ wód nastąpiło przed datą wygaśnięcia obowiązywania aktualnych koncesji – tj. przed 2051 rokiem.

Dla zapewnienia prawidłowej pracy nowej pompowni wybudowanej w roku 2022 i zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego kopalnia planuje budowę nowego zbiornika retencyjnego, który zostanie połączony z istniejącym zbiornikiem znajdującym się bezpośrednio przy nowej pompowni. Takie zwiększenie retencji jeszcze bardziej zagwarantuje bezpieczeństwo przed podtopieniem obszaru przylegającego do potoku Pawłówka. Planowana realizacja zadania: 2023-2025. Ponadto na bieżąco będą wykonywane prace remontowo – konserwacyjne istniejących obwałowań jak i rowów opaskowych.

- Pielgrzymówka i Bzianka w Pawłowicach – zgodnie z pismami Urzędu Gminy Pawłowice kierowanymi do PGW WP 2018 roku nie wykonuje się żadnych prac konserwacyjnych na przedmiotowych ciekach. Brak utrzymania cieków poprzez ich konserwację, koszenie i karczowanie samosiejek, powoduje zawężanie przepływu wody w korytach cieków, który stwarza realne zagrożenie podtopieniem mieszkańców.

Podmioty zainteresowane gospodarką wodną oraz ochroną przeciwpowodziową bardzo często wskazywały jako problem brak należytego utrzymywania cieków wodnych przez administratora. Zakres prowadzonych robót i środki na nie przeznaczone są niewspółmierne do potrzeb jakie występują na analizowanym obszarze.

2.4. Ocena stanu zapór

Zapory występujące na terenie powiatu pszczyńskiego to:

- zapora na Zbiorniku Goczałkowickim;
- zapora na Zbiorniku Łąka.

Charakterystyki zapór dokonano przy opisie ww. zbiorników – w punkcie *Zbiorniki i poldery retencyjne*.

W toku prowadzonych spotkań i konsultacji nie wskazywano, aby stan techniczny obu zapór budził jakieś zastrzeżenia. Zapora czołowa Zbiornika Goczałkowickiego przeszła kapitalny remont w latach 2001-2005.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od kierownika zapory w Goczałkowicach, obiekt jest corocznie kontrolowany zgodnie z ustawą Prawo budowlane. Ostatnia kontrola miała miejsce 21.11-28.11.2022 i nie wykazała większych problemów. Obiekt nie zagraża bezpieczeństwu, a jego funkcjonowanie nie budzi zastrzeżeń. Zasugerowano remont zapory bocznej - szacowany koszt 160 mln, jednak inna sporządzona ekspertyza nie wskazuje takiej potrzeby. Ze względu na wysokie koszty inwestycji – szacowany koszt 160 mln zł – na ten moment nie przewiduje się jej realizacji.

3. Ocena administracyjnych i ekonomicznych środków zabezpieczenia przeciwpowodziowego

3.1. Ocena właściwej polityki planowania przestrzennego realizowana na poziomie samorządu

Nadrzędnym dokumentem szczebla regionalnego jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, który został przyjęty uchwałą nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. Główne działania określone w Planie, odnoszące się do terenów położonych na terenach objętych zagrożeniem powodzi, winny koncentrować się na podnoszeniu stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez optymalne zagospodarowanie terenów, których rozwój powinien być podporządkowany zachowaniu równowagi pomiędzy potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego, działaniami na rzecz przeciwdziałania zagrożeniu powodziowemu, a wykorzystaniem gospodarczym. Priorytetem działań przeciwpowodziowych dla terenów obecnie zurbanizowanych lub przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących gminnych dokumentach planistycznych powinna być ochrona zabudowy, natomiast dla obszarów niezabudowanych i nieprzeznaczonych do zabudowy winien być zakaz zabudowy. Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią winno uwzględniać się obowiązujące zakazy, nakazy, dopuszczenia i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony przed powodzią. Ponadto, Plan stanowi, że na wszystkich terenach województwa śląskiego, które zostały wskazane w planach zarządzania ryzykiem powodziowym należy uwzględnić ustalenia tych dokumentów.

Planowanie przestrzenne szczebla lokalnego opiera się natomiast na:

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin tworzących powiat pszczyński;
- miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego
- decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Każda z gmin powiatu pszczyńskiego posiada opracowane studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W poniższej tabeli dokonano analizy spójności obowiązujących opracowań Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin tworzących powiat pszczyński z opracowanymi mapami szczególnego zagrożenia powodzią.

Tabela 11. Zestawienie informacji pochodzących z opracowań Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin tworzących powiat pszczyński

Lp.	Gmina	Czy na terenie gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią?	Uchwała	Zapisy studium w zakresie ochrony przeciwpowodziowej	Czy studium jest spójne z MZP i MRP?
1	Pawłowice	tak	Uchwała Nr IX/72/2015 Rady Gminy Pawłowice z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pawłowice	Zgodnie z ustawą Prawo wodne, na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią wyznaczonych na podstawie Studium, zabrania się: – wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych, – sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych, na potrzeby regulacji wód, oraz roślinności stanowiącej element obudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej wzmocnieniu brzegów, obwałowań lub odspysk, – zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów. Ponadto na całej długości powierzchniowych wód publicznych wyznacza się pas ochronny o szerokości 5 m od linii brzegu, w którym zabrania się lokalizacji zabudowy, groduzenia nieruchomości, a także zakazywania lub uniemożliwiania przejścia przez ten obszar. W obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oznaczonych graficznie na rysunku studium w sołectwach Pielgrzymowice, Golasowice, Krzyżowice i Pawłowice występuje zagrożenie obniżenia terenów wynikających z prognozowanej eksploatacji górniczej, co wymaga uwzględnienia w planach zagospodarowania przestrzennego terenów górniczych.	Rysunek studium obejmuje tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi i posiadają one odzwierciedlenie w mapach obszarów zagrożenia powodzią, MZP oraz MRP opracowanych przez PGW WP
2	Suszec	Tak	Uchwała Nr XL/348/2021 Rady Gminy Suszec z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Suszec”	Na terenie Gminy Suszec występują tereny zalewowe oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat i średnie i wynosi raz na 100 lat. Tereny te występują na terenach wyłączonych z urbanizacji, więc nie zagrażają obszarom zainwestowanym.	Rysunek studium pokrywa się z opracowanymi przez PGW WP mapami obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. MRP i MZP.

Lp.	Gmina	Czy na terenie gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią?	Uchwała	Zapisy studium w zakresie ochrony przeciwpowodziowej	Czy studium jest spójne z MZP i MRP?
3	Kobiór	Nie	Uchwała Nr RG.0007.20.2019 Rady Gminy Kobiór z dnia 31 stycznia 2019 r. w sprawie uchwalenia "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kobiór - III edycja"	Na terenie Gminy Kobiór nie stwierdzono występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, które byłyby ujęte na MZP i MRP sporządzonych przez KZGW. W związku z tym w studium nie wskazano szczególnych warunków zabudowy i zagospodarowania terenów związanych z występowaniem szczególnych zagrożeń powodziowych. Jako wytyczne do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego, wskazuje się konieczność wyznaczenia pasów ochronnych wolnych od zabudowy wzdłuż cieków o szerokości minimum 5,0 m od brzegów cieków.	Nie dotyczy
4	Pszczyna	Tak	Uchwała Nr XXVI/340/12 Rady Miejskiej w Pszczynie z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pszczyna”	Na obszarze objętym zmianą studium nie ma wyznaczonych obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Mogą wystąpić krótkotrwale podtopienia w dolinie Potoku Studzionka i jego dopływów w przypadku wystąpienia opadów nawałnych. W przypadku podjęcia eksploatacji węgla kamiennego mogą wystąpić zalewiska – tereny wymagające stałego odwadniania, wskazane na rysunku studium.	Rysunek studium uwzględnia obszary zagrożone zalewami powodziowymi lub podtopieniami. Tereny te pokrywają się z MRP i MZP, a także mapami obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.
5	Miedźna	Tak	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miedźna - projekt	Na terenie gminy Miedźna występują tereny szczególnego zagrożenia powodzią wynikające z map zagrożenia powodziowego opracowanych przez Prezesa KZGW. Obszary te położone są w dolinie Wisły. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią należy przyjąć rozwiązania wynikające z przepisów Prawa wodnego, w tym tam, gdzie to możliwe, zakaz zabudowy. Zasady te należy również rozciągnąć na wszelkie inne doliny cieków, gdzie istnieje możliwość występowania lokalnych podtopień. Na terenie gminy znajdują się również obszary, dla których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat. W celu ochrony dolin rzecznych, jak również ograniczenia zagrożeń dla ludności i jej mienia, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy zamieścić informacje o występującym zagrożeniu, a w szczególnych	Rysunek projektowanego studium uwzględnia mapy obszarów zagrożenia powodzią, MZP oraz MRP opracowane przez PGW WP

Lp.	Gmina	Czy na terenie gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią?	Uchwała	Zapisy studium w zakresie ochrony przeciwpowodziowej	Czy studium jest spójne z MZP i MRP?
				przypadkach określać również zasady zabudowy tych terenów m.in. uwzględniające możliwą głębokość zalewu.	
6	Goczałkowice-Zdrój	Tak	<p>Uchwała Nr XLII/277/2014 Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój z dnia 19 sierpnia 2014 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Goczałkowice – Zdrój, Z uwzględnieniem zmian wprowadzonych</p> <p>Uchwałą Nr XXXI/234/2017 Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój z dnia 19 grudnia 2017 r.</p>	<p>Ze względu na przyjęte kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy, do terenów wskazanych do wyłączenia spod zabudowy (rozumianej w szczególności jako ogół budynków na danym terenie), należą - w ogólnym ujęciu, z zastrzeżeniem odstępstw zawartych w ustaleniach studium (dotyczących możliwości realizacji niektórych obiektów budowlanych) - obszary obejmujące tereny o kierunkach przeznaczenia z zasady niezwiązanych z realizacją zabudowy: obszar eksploatacji powierzchniowej torfu, obszary rolnicze, gospodarki rybackiej, wód powierzchniowych, w tym obszar Zbiornika Goczałkowickiego, leśne i zieleni ekologicznej, a w pewnym zakresie także obszary innych rodzajów zieleni (zieleni urządzonej, cmentarze).</p> <p>W obrębie tych jednostek mieści się również większość terenów wskazywanych do wyłączenia spod zabudowy ze względu na cechujące je uwarunkowania (m.in. pasma gruntów wzdłuż cieków i wokół zbiorników wodnych, inne tereny cechujące się niekorzystnymi warunkami geologiczno – inżynierskimi lub położone w strefach, w których obowiązuje zakaz zabudowy ustalony na podstawie przepisów odrębnych).</p>	<p>Rysunek studium uwzględnia granice obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, na którym wystąpienie powodzi jest prawdopodobne (wyznaczonych na podstawie wstępnej oceny ryzyka powodziowego, przeznaczonej do opracowania map zagrożenia powodziowego w I etapie (do 22.12.2013 r.)). Ponadto, rysunek studium przedstawia granice zalewu o prawdopodobieństwie przewyższenia $p=0,3\%$ według oprac. Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią zlewni rzeki Małej Wisły od Zbiornika Wisła Czarne do Zbiornika Goczałkowice, RZGW Gliwice, 2007 r. Rysunek studium uwzględnia także teren zagrożony podtopieniami według oprac. Strategia poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w rejonie zbiornika retencyjnego Rontok Mały w Goczałkowicach-Zdroju, Olbrych, Kraków 2010 r.</p> <p>Wszystkie te obszary pokrywają się z obszarami zagrożenia powodzią wyznaczonymi przez KZGW.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie ww. przywołanych uchwał

Podsumowując zasady zagospodarowania przestrzennego określone w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego poszczególnych gmin powiatu pszczyńskiego, należy stwierdzić, iż w większości opracowań nie wskazuje się na całkowity zakaz zabudowy na obszarach objętych zagrożeniem lub ryzykiem powodzi. Zapisy są raczej ogólne i często odwołują się do ogólnych przepisów i zakazów regulowanych przez ustawę Prawo wodne. Do tych zapisów odniesiono się w dalszej części niniejszego rozdziału.

Szczegółowe zasady gospodarowania przestrzenią w poszczególnych gminach regulują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z danymi publikowanymi w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, wg stanu na 2021 rok, udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem danej gminy⁹ kształtował się następująco:

- Gmina Pawłowice – 100%;
- Gmina Goczałkowice-Zdrój – 100%
- Gmina Suszec – 100%
- Gmina Pszczyna – 57,7%
- Gmina Kobiór – 13,8%
- Gmina Miedźna – 2,0%.

W dniu 7 lipca 2023 roku Sejm uchwalił ustawę nowelizującą ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz pozostałe ustawy powiązane z nowelizacją. Ustawa wprowadza nowe dokumenty i narzędzia w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym: plan ogólny, sporządzany obligatoryjnie dla całej gminy oraz zintegrowany plan inwestycyjny, będący szczególnym rodzajem planu miejscowego. Oprócz tego ustawa wprowadza Rejestr Urbanistyczny. Ponadto nowelizacja wyodrębnia nowy rozdział w ustawie, poświęcony w całości partycypacji społecznej w procesie planistycznym.

Zgodnie z ustawą plan ogólny ma być uchwalany obligatoryjnie dla całej gminy w randze aktu prawa miejscowego. Gminy będą miały na to czas do 1 stycznia 2026 r. Plan ogólny zastąpi dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Będzie to dokument zawierający wyłącznie podstawowe ustalenia, które pozwolą gminie zaplanować zrównoważony i harmonijny rozwój. Pozwoli on określić m.in: strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy poprzez wydzielenie stref planistycznych; granice obszaru, na którym możliwe będzie uzupełnianie zabudowy w oparciu o decyzję o warunkach zabudowy oraz zasady lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej w relacji do obsługujących je obiektów, które realizują usługi publiczne.

Plan ogólny będzie miał formę cyfrową, co ma rozwiązać obecne problemy polegające na tym, że w tradycyjnej, papierowej wersji studium i planów zagospodarowania narysowane w nich linie, np. oznaczające granice pomiędzy poszczególnymi strefami, nie są tak dokładne, żeby można je było zinterpretować co do metra kwadratowego na gruncie. Wersja cyfrowa będzie pozwalała na dowolne powiększenie mapy, więc będzie ona dużo dokładniejsza.

Nową formą planu miejscowego ma być zintegrowany plan inwestycyjny (ZPI) sporządzany na wniosek inwestora, docelowo zastępujący tzw. specustawę mieszkaniową. Inwestor będzie mógł np. zobowiązać się do budowy szkoły lub wsparcia takiej inwestycji.

W ustawie doprecyzowano przepisy dotyczące decyzji o warunkach zabudowy, m.in. przez możliwość określenia przez gminę w jakich terenach będą one wydawane czy też ograniczenie zasięgu obszaru analizowanego do 200 m.

Ustawa wprowadza także znaczące zmiany w zakresie udziału strony społecznej w procesie planowania przestrzennego. Przede wszystkim rozszerzono katalog możliwych form przeprowadzania konsultacji oraz określono szczegółowe zasady ich organizacji. Nowelizacja ustawy skraca także terminy na uzgodnienia i wydanie opinii w zakresie planów z wieloma różnymi instytucjami.

Nowa ustawa przewiduje utworzenie Rejestru Urbanistycznego jako systemu teleinformatycznego. System ten ma być źródłem informacji i danych (m.in. dokumentów powstających w trakcie

⁹ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica>; dostęp 25.08.2023 r.

sporządzania aktów planistycznych, raportów z konsultacji społecznych, decyzji administracyjnych związanych z planowaniem przestrzennym, rozstrzygnięć organów nadzoru).

Rejestr będzie bazował na danych przestrzennych z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego. Będzie to nieodpłatny, dostępny dla wszystkich zainteresowanych, zintegrowany system. Przepisy dotyczące rejestru zaczną obowiązywać od 2026 roku, co pozwoli urzędom gmin na przygotowanie się do tej zmiany.

Podsumowując, nowe przepisy ustawy o planowaniu przestrzennym mogą wpływać na procesy inwestycyjne powiatu pszczyńskiego, zwłaszcza na terenach, gdzie udział terenów objętych miejscowymi planami jest niewielki.

Jeżeli na danym terenie nie ma planu miejscowego, to od dnia wejścia w życie nowelizacji podmiot, który będzie chciał uzyskać warunki zabudowy, będzie mógł złożyć wniosek i dopóki nie będzie w danej gminie uchwalonego planu ogólnego, nie będzie musiał on spełniać wymogów wynikających z tego nowego aktu. Jednak do nowych wniosków zastosowanie znajdą nowe zasady wyznaczania obszaru analizowanego. Po 2026 r. natomiast ten sam podmiot, warunki zabudowy otrzyma tylko wtedy, gdy gmina uchwali plan ogólny, który będzie przewidywał na terenie działki obszary uzupełnienia zabudowy. Przy czym zasady tej nie stosuje się do inwestycji zmieniających zagospodarowanie terenu w sposób inny niż budowa obiektu budowlanego oraz w zakresie budowy obiektu budowlanego polegającej na odbudowie, rozbudowie lub nadbudowie, a także innych enumeratywnie wskazanych w ustawie przedsięwzięć (np. obiektów liniowych i urządzeń infrastruktury technicznej, instalacji odnawialnego źródła energii czy stacji paliw).

W poniższej tabeli dokonano zestawienia zapisów obecnie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących obszary szczególnego zagrożenia powodzią w zakresie zasad kształtowania zabudowy na tych obszarów.

Tabela 12: Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią powiatu pszczyńskiego

Gmina	Uchwała	Zapisy MPZP w zakresie ochrony przeciwpowodziowej
Suszec	Uchwała nr XLVI/47/369/2014 Rady Gminy Suszec z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar sołectwa Kryry w gminie Suszec	Uchwała określa sposób zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, wskazując, iż należy postępować zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi prawa wodnego
	Uchwała nr IV/20/2015 Rady Gminy Suszec z dnia 8 stycznia 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w sołectwie Mizerów.	Plan wskazuje, iż na obszarach zalewowych obowiązują przepisy ustawy Prawo wodne dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Na terenach objętych planem ustala się zakaz, realizacji zabudowy w odległości do 5,0 m, licząc od granic terenów oznaczonych na rysunku planu symbolami D 1WS ÷ D 73WS. Plan dopuszcza możliwość realizacji urządzeń wodnych, a dla istniejących rowów melioracyjnych, nie wydzielonych liniami rozgraniczającymi, ustala się możliwość przebudowy, zarurowania, zmiany przebiegu, z dopuszczeniem likwidacji.
Pawłowice	Uchwała nr VII / 88 / 2011 Rady Gminy Pawłowice z dnia 21 czerwca 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części sołectw Pawłowice i Warszowice	Dla terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi Plan ustala: 1) konieczność zapewnienia stałego naturalnego grawitacyjnego przepływu wód potoku Pawłówka istniejącym korytem; 2) zakaz tworzenia zbiornika bezodpływowego. 3. Na terenach objętych planem ustala się możliwość regulacji cieków oraz budowy wałów przeciwpowodziowych.
Pszczyna	Uchwała nr LVI/711/23 Rady Miejskiej W Pszczynie z dnia 23 marca 2023 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Wisła Wielka – etap I	Na obszarze objętym planem nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Zgodnie z przepisami odrębnymi, wskazuje się strefę 50 m od stopy wału Zbiornika Łąka. W strefie tej obowiązują regulacje wynikające z przepisów ustawy Prawo wodne dotyczące szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych.
	Uchwała nr XLVII/568/22 Rady Miejskiej w Pszczynie z dnia 19 maja 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Brzeźce - Etap I	W obszarze objętym planem wskazuje się granicę obszarów szczególnego zagrożenia powodzią wskazaną rysunku planu, obejmującą tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest: <ul style="list-style-type: none"> • wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%), • średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%). Na obszarach tych obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenów zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.
	Uchwała nr XXXV/442/21 Rady Miejskiej w Pszczynie z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Studzionka	W obszarze objętym planem wyznacza się: <ol style="list-style-type: none"> a) granicę obszaru, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%); b) granicę obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, obejmującą tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%).

		3) W obszarze objętym planem wyznacza się granicę obszaru narażonego na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego, przy przepływie Q1%, wskazaną na rysunku planu, obejmującą część terenu 12WSZ.
	Uchwała nr XXI/216/16 Rady Miejskiej w Pszczynie z dnia 7 kwietnia 2016 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych miasta Pszczyna - Etap II	<p>Granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów, w tym terenów górniczych, a także narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.</p> <p>1. Na rysunku planu wniesiono w sposób graficzny, położone w liniach rozgraniczających planu, obszary chronione na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne:</p> <p>1) obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat;</p> <p>2) obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat;</p> <p>3) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, na których wystąpienie powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat;</p> <p>4) wały przeciwpowodziowe.</p> <p>2. W granicach obszarów szczególnego zagrożenia należy uwzględnić ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z ustawy Prawo wodne.</p>
	Uchwała Nr V/26/15 Rady Miejskiej w Pszczynie z dnia 22 stycznia 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru obejmującego sołectwa Ćwiklice i Rudółtowiec	<p>Na obszarze objętym planem nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu ustawy prawo wodne.</p> <p>Dla terenów zalewowych określonych graficznie na rysunku planu i przeznaczonych do zabudowy ustala się zakaz lokalizacji nowych podpiwniczonych budynków oraz konieczność realizacji parterów budynków na wysokości minimum 1,2 m od powierzchni terenu dla terenów przeznaczonych do zabudowy.</p>
Goczałkowice-Zdrój	Uchwała nr XLIX/294/06 z dnia 06.06.2006 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego "Goczałkowice-Dolina Wisły" dla części obszaru Gminy Goczałkowice-Zdrój obejmującej Jezioro Goczałkowickie	<p>Na terenach objętych zasięgiem strefy technicznej wałów przeciwpowodziowych ustala się:</p> <p>1) zakaz lokalizowania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału;</p> <p>2) zakaz nasadzania drzew i krzewów w odległościach mniejszych niż 10 m od stopy wału.</p>
	Uchwała nr XLII/290/10 Rady Gminy w Goczałkowicach-Zdroju z dnia 7 września 2010 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów górniczych "CZECHOWICE II", "BESTWINA", "RUDÓLTOWICE" i "GOCZAŁKOWICE ZDRÓJ" znajdujących się w granicach administracyjnych Gminy Goczałkowice-Zdrój	<p>Na terenach objętych zasięgiem strefy terenów potencjalnie zalewowych STZ ustala się:</p> <p>1) terasa zalewowa obejmuje swym zasięgiem tereny już zurbanizowane i zabudowane, dla nowych budynków i budowli należy przyjąć rozwiązania projektowe, funkcjonalne i techniczne (wzmocnienie konstrukcji fundamentów, brak podpiwniczenia, wysoki parter, wzmocniona</p>

		<p>konstrukcja, trwałe materiały i technologie), minimalizujące negatywne skutki wynikające z zagrożenia powodziowego,</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) utrzymywanie w dobrym stanie umocnień i zabezpieczeń przeciwpowodziowych oraz urządzeń melioracyjnych, 3) zapewnienie administratorowi dostępu do cieków w celu prowadzenia robót remontowych i konserwacyjnych, 4) stały monitoring stanu wód.
	Uchwała nr XLVI/303/2022 Rady Gminy Goczałkowice-Zdrój z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów południowych gminy Goczałkowice-Zdrój	Granice obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, w których zakresie obowiązują przepisy prawa wodnego, obejmujące obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi co najmniej raz na 10 lat oraz jest średnie i wynosi co najmniej raz na 100 lat – <u>ochronę przed powodzią zapewnia się poprzez zakaz zabudowy i dokonywania takich zmian ukształtowania terenu oraz takiego użytkowania, wykorzystania i zagospodarowania terenu, które spowodują zwiększenie zagrożenia powodzią oraz utrudnią ochronę przed powodzią</u>
Kobiór	Na terenie gminy nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, dlatego też odstąpiono od analizy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie ochrony przeciwpowodziowej	
Miedźna	Uchwała Nr XLIII/361/2006 Rady Gminy w Miedźnej z dnia 6 czerwca 2006 r. w sprawie uchwalenia Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych na północ od ul. Pszczyńskiej w sołectwach Miedźna i Grzawa	Teren objęty planem położony jest poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią i tym samym nie reguluje zasad kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.
	Uchwała Nr XLIII/360/2006 Rady Gminy w Miedźnej z dnia 6 czerwca 2006 r. w sprawie uchwalenia Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych na południe od ul. Pszczyńskiej we wschodniej części sołectwa Grzawa	Teren objęty planem położony jest poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią i tym samym nie reguluje zasad kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.
	Uchwała Nr XLIII/359/2006 Rady Gminy w Miedźnej z dnia 6 czerwca 2006 r. w sprawie uchwalenia Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ul. Pszczyńską i Międzyrzeczką w Woli	Teren objęty planem położony jest poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią i tym samym nie reguluje zasad kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ww. przywołanych uchwał

Podsumowując dane zestawione w powyższej tabeli można wysnuć następujące wnioski:

- Podobnie jak w przypadku Studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią odnoszą się dość ogólnie do zapisów ustawy Prawo wodne. Jedynie w jednym z planów obowiązujących na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój jest mowa o zakazie zabudowy na obszarach objętych zagrożeniem powodziowym;
- W większości miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nie określono szczegółowych zasad lokalizowania nowych inwestycji na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. W żadnym z przytoczonych opracowań nie wskazano rozwiązań technicznych jakie należy przyjąć lokalizując obiekty budowlane na przedmiotowych terenach.
- Część miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego została sporządzona przed wejściem w życie Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły i Odry. Ponadto, te plany powodziowe były aktualizowane w 2022 roku. Sporządzając zatem ocenę aktualności obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy mieć na uwadze aktualny przebieg granic obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, wynikający z Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły i Odry.

Na obszarach nieobjętych ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminach Pszczyna, Kobiór i Miedźna, ustalanie warunków zabudowy odbywa się wyłącznie na podstawie decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji ustalających lokalizację inwestycji celu publicznego. Zgodnie z danymi GUS, w 2021 roku wydano:

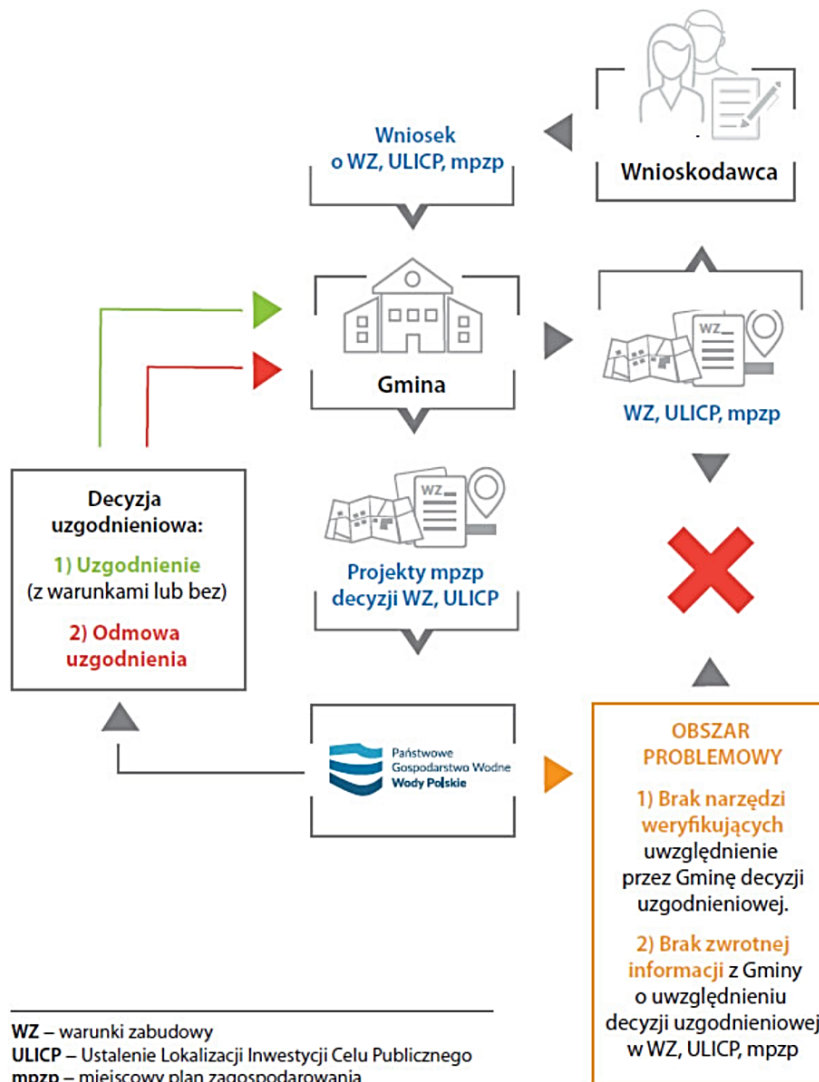
- w gminie Miedźna:
 - 164 decyzji o warunkach zabudowy;
 - 27 decyzji ustalających lokalizację inwestycji celu publicznego;
- w gminie Pszczyna:
 - 201 decyzji o warunkach zabudowy;
 - 42 decyzji ustalających lokalizację inwestycji celu publicznego.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z gminy Kobiór, liczba wydawanych decyzji jest bardzo mała – zdarza się wydać jedną decyzję w roku, przy czym zgodnie z danymi GUS w 2021 roku nie wydano żadnej takiej decyzji.

Mając na uwadze przepisy art. 166 ustawy Prawo wodne projekty:

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- gminnego programu rewitalizacji,
- decyzji o warunkach zabudowy,
- decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

wymagają uzgodnienia z Wodami Polskimi w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Rysunek 14. Schemat procesu uzgadniania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, WZ oraz DULICP z Wodami Polskimi

Źródło: <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/zabudowa-terenow-zagrozonych-powodzia.html>, dostęp 25.08.2023 r.

W toku prowadzonych konsultacji na potrzeby sporządzenia niniejszego opracowania rozesłano zapytania do gmin m.in. w zakresie obowiązków gminy w związku z planowaniem przestrzennym na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Pytania były następujące:

1. Czy w momencie wejścia w życie w 2018 roku ustawy Prawo wodne, gmina sporządziła wykaz decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, które wygasły z dniem wejścia nowego Prawa wodnego (art. 546 Prawa wodnego)? Czy ten wykaz jest dostępny w BIP?
2. Ile decyzji o warunkach zabudowy oraz DULICP gmina uzgadniała z Wodami Polskimi w latach 2020-2022? Ile uzgodnień zakończonych było odmową ze strony Wód Polskich?
3. Czy gmina opracowała projekt lub aktualizację Gminnego Programu Rewitalizacji (zgodnie z ustawą o rewitalizacji), który wymagał uzgodnienia z Wodami Polskimi? Jeśli tak to czy Wody Polskie przekazały jakąś opinię?

Odpowiedzi udzieliły wszystkie gminy powiatu. Gmina Pawłowice jest objęta w całości miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, a zatem większość pytań jej nie dotyczy. Gmina Pawłowice posiada uchwałę w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji Gminy Pawłowice 2018-2023, jednak program ten nie był sporządzany w oparciu o ustawę z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, a zatem nie było konieczności dokonania uzgodnienia projektu z Wodami Polskimi. Gminy Suszec

i Goczałkowice-Zdrój nie musiały przekazywać wykazu decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, które wygasły z dniem wejścia nowego Prawa wodnego (art. 546 Prawa wodnego). Nie dotyczy ich również kwestia uzgadniania projektów decyzji WZ oraz DULICP. Gmina Suszec nie sporządziła Gminnego Programu rewitalizacji, który wymagałby uzgodnień z Wodami Polskimi, zaś Gmina Goczałkowice-Zdrój, podobnie jak gmina Pawłowice, także nie podlegał uzgodnieniom z tym organem. W gminie Kobiór składanych jest bardzo mało wniosków o wydanie warunków zabudowy. W latach 2020-2022 r. gmina uzgadniała z Wodami Polskimi dwie decyzje. Jedna została uzgodniona pozytywnie, co do drugiej gmina nie uzyskała odpowiedzi.

Gmina Pszczyna, w momencie wejścia w życie nowelizacji ustawy Prawo wodne dokonała przeglądu wydanych decyzji o warunkach zabudowy i ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (zgodnie z art. 546 ww. ustawy), jednak nie sporządzono wykazu z uwagi na brak wydanych decyzji w obszarach zagrożonych powodzią. W latach 2020-2022 gmina uzgadniała jeden projekt decyzji o warunkach zabudowy z Wodami Polskimi, jednak organ opiniujący nie określił warunków w sprawie zasad lokalizowania nowych obiektów na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Obowiązujący Gminny Program Rewitalizacji został sporządzony i przyjęty w 2016 roku, a zatem nie wymagał uzgodnienia z Wodami Polskimi.

Gmina Miedźna nie sporządziła wykazu decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, które wygasły z dniem wejścia nowego Prawa wodnego, ponieważ nie wydano decyzji, które traciły moc. Ze względu na fakt, iż większość powierzchni gminy nie została objęta ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w latach 2020-2022 r. uzgodniono 536 decyzji o warunkach zabudowy oraz 87 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W żadnym z prowadzonych postępowań nie wpłynęła odmowa uzgodnienia ze strony Wód Polskich. Gmina Miedźna, podobnie jak pozostałe gminy powiatu pszczyńskiego, posiada Lokalny Program Rewitalizacji, który został sporządzony w oparciu o przepisy ustawy o samorządzie gminnym i nie wymagał uzgodnienia z Wodami Polskimi.

Podsumowując planowanie przestrzenne realizowane na terenie powiatu pszczyńskiego, należy stwierdzić, iż większość miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nie wyklucza zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią (z wyjątkiem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów południowych gminy Goczałkowice-Zdrój). Jeżeli są wyznaczane jakieś zasady kształtowania przestrzeni w tych obszarach to podobnie jak w przypadku Studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego odwołują się one do zapisów ustawy Prawo wodne. Poniżej zestawiono przepisy ustawy Prawo wodne dotyczące zakazów i ograniczeń jakie obowiązują na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Regulacje w zakresie zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią wynikające z ustawy Prawo wodne:

I. Ochrona wód przed zanieczyszczeniem podczas powodzi

Ustawa Prawo wodne nie zakazuje lokalizowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych obiektów budowlanych. Zgodnie z art. 77 przywołanej ustawy, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się:

- gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania,
- lokalizowania nowych cmentarzy.

Jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej PGW WP może, w drodze decyzji, zwolnić od ww. zakazów, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód.

II. Zachowanie wałów przeciwpowodziowych we właściwym stanie technicznym

W celu zapewnienia szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych ustawa Prawo wodne, zakazuje wykonywania robót lub czynności, które mogą wpływać na szczelność lub stabilność wałów przeciwpowodziowych, w tym:

- przejeżdżania przez wały oraz wzdłuż wałów pojazdami lub konno oraz przepędzania zwierząt, z wyjątkiem miejsc do tego przeznaczonych;
- uprawy gruntu, sadzenia drzew lub krzewów na wałach oraz w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału;
- prowadzenia przez osoby nieuprawnione robót lub czynności ingerujących w konstrukcję wałów przeciwpowodziowych, w tym ich rozkopywania, uszkodzenia darniny lub innych umocnień skarp i korony wałów, wbijania słupów i ustawiania znaków;
- wykonywania na wałach przeciwpowodziowych obiektów lub urządzeń niezwiązanych z nimi funkcjonalnie;
- wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału;
- lokalizowania cmentarzy w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału.

Powyższe zakazy nie dotyczą robót związanych z utrzymaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych.

Jeżeli nie wpłynie to na szczelność lub stabilność wałów przeciwpowodziowych, Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej PGW WP może, w drodze decyzji, zwolnić od zakazów wymienionych w ustawie. Załącznikiem do wniosku o uzyskanie decyzji zwalniającej są badania hydrogeologiczne wraz z opinią dotyczącą wpływu tych robót na szczelność i stabilność tych wałów.

III. Lokalizowanie na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią

Lokalizowanie na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią nowych obiektów budowlanych oraz nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także gromadzenie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią ścieków, środków chemicznych i innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenie na tych obszarach przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania (jeżeli uzyskano decyzję zwalniającą od zakazu) wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego.

W pozwoleniu wodnoprawnym określa się wymagania dla obiektów lokalizowanych na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie zakresu wymagań, jakie dla obiektów budowlanych lokalizowanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią może określać pozwolenie wodnoprawne (Dz. U. 2019 r. poz. 227). Zgodnie z przywołanym rozporządzeniem pozwolenie wodnoprawne może określać wymagania dla obiektów budowlanych lokalizowanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią dotyczące:

1. lokalizacji obiektu budowlanego na działce budowlanej – w zakresie dostosowania usytuowania względem kierunku przepływu wody powodziowej;
2. doboru rozwiązań architektoniczno-budowlanych i materiałowych, w tym dotyczących:
 - a. konstrukcji obiektu budowlanego – w zakresie jej dostosowania do wyporu w czasie zalania wodami powodziowymi oraz naporu wody i kry,
 - b. kondygnacji obiektu budowlanego – w zakresie ich liczby oraz wysokości usytuowania poziomu posadzki najniższej kondygnacji nad poziom wody o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym 1%;
 - c. sposobu posadowienia obiektu budowlanego – w zakresie jego powiązania z gruntem, w zależności od parametrów zasięgu i głębokości wody o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym 1%;
3. urządzeń budowlanych związanych z danym obiektem budowlanym w zakresie ich usytuowania oraz zastosowanych rozwiązań techniczno-materiałowych.

Przesłanki do odmowy udzielenia pozwolenia wodnoprawnego są określone w art. 399 ustawy Prawo wodne i zachodzą one, gdy:

- projektowany sposób korzystania z wód narusza ustalenia:
 - planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza
 - planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych;
 - planu zarządzania ryzykiem powodziowym;
 - planu przeciwdziałania skutkom suszy;
 - programu ochrony wód morskich;
 - krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
 - ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego;
 - lub nie spełnia wymagań ochrony zdrowia ludzi, środowiska, ochrony przyrody i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków oraz wynikających z przepisów ustawy oraz przepisów odrębnych;
- projektowany sposób korzystania z wód dla celów energetyki wodnej nie zapewni wykorzystania potencjału hydroenergetycznego w sposób technicznie i ekonomicznie uzasadniony.

Dokumenty sektorowe w zakresie gospodarowania wodami i ochrony przeciwpowodziowej nie zakazują zabudowy obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, a także nie określają zasad zagospodarowania takich terenów. Podobnie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nie wyznaczają stref wyłączonych z zabudowy. Dla terenów, na których wyznaczony został obszar szczególnego zagrożenia powodzią często wydawane są decyzje o warunkach zabudowy. W takiej sytuacji przesłanki do wydania decyzji odmawiającej udzielenia pozwolenia wodnoprawnego na lokalizowanie nowych obiektów budowlanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią są słabe. W przypadku odwołania się wnioskodawcy od wydanej decyzji odmownej, organ wyższego szczebla nie utrzymuje jej w mocy przekazując sprawę do ponownego rozpatrzenia. Po ponownym rozpatrzeniu wniosku najczęściej decyzja jest pozytywna ze względu na brak wyraźnych podstaw do odmowy udzielenia takiego pozwolenia wodnoprawnego.

3.2. Ocena działań z zakresu wykupu nieruchomości i przesiedlenia mieszkańców związanego z zamieszkaniem na terenach zalewowych

Najważniejszymi aktami normatywnymi związanymi z nabywaniem praw do nieruchomości i przesiedlenia mieszkańców związanego z zamieszkaniem na terenach zalewowych są:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997r. poz. 483 ze zm.),
- ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610 ze zm.), ,
- ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 r. poz. 344 ze zm.),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego (Dz. U. 2021 r., poz. 555, ze zm.)
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 r. poz. 682, ze zm.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r. poz. 1478, ze zm.),

Kodeks cywilny reguluje stosunki prawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi, w tym dotyczące zawierania umów zbycia nieruchomości. Obowiązuje tutaj zasada swobody kształtowania treści umowy oraz decydowania o tym, czy i z kim umowę zawrzeć. O zawarciu umowy decydują zgodne oświadczenia stron. Kodeks cywilny przewiduje formę szczególną zawierania umów, których przedmiotem jest nieruchomość. Pod rygorem nieważności powinny być one zawierane w formie aktu notarialnego. Obok regulacji ogólnych dotyczących obrotu nieruchomościami, Kodeks Cywilny

wprowadza zasady rozliczeń pomiędzy posiadaczami nieruchomości a jej właścicielami. Zasady te, mogą być odmiennie regulowane przez strony zawartych umów.

Mechanizmy przymusowego pozyskiwania praw do nieruchomości zawiera ustawa z dnia 8 lipca 2010 o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1812 ze zm.). Ustawa ta reguluje szczegółowe zasady i warunki przygotowywania inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych oraz stacji radarów meteorologicznych.

Dotychczasowemu właścicielowi albo użytkownikowi wieczystemu nieruchomości lub jej części, przysługuje odszkodowanie z tytułu przeniesienia na rzecz Skarbu Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego własności tej nieruchomości.

We wszystkich przypadkach odszkodowanie musi opowiadać wartości odtworzeniowej nieruchomości, co oznacza kwotę niezbędną do zastąpienia składników majątku bez uwzględniania ich amortyzacji z powodu wieku, stanu lub jakiegokolwiek innego czynnika. Zwykle opiera się to na wartości rynkowej nieruchomości i dóbr z nią związanych (np. nasadzenia lub inne elementy) powiększonej o koszty transakcyjne niezbędne dla odtworzenia takie, jak podatki czy opłaty. Kompensacja jest określana na podstawie wyceny dokonywanej przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego, a jeśli to konieczne przez zespół rzeczoznawców majątkowych (np. zawierający rzeczoznawcę z zakresu rolnictwa).

Wartość odtworzeniowa” w odniesieniu do nieruchomości i obiektów została zdefiniowana jak następuje:

- dla gruntów rolnych jest to wartość rynkowa gruntów sprzed przemieszczenia, którakolwiek z tych wartości jest wyższa, odpowiadająca rynkowej wartości ziemi o porównywalnym potencjale produkcyjnym lub użytkowaniu, zlokalizowanej w pobliżu gruntu zajętego wraz z kosztem przygotowania tego gruntu do pełnienia funkcji podobnej do funkcji pełnionej przez grunt zajęty pod inwestycję, wraz z kosztami transakcyjnymi;
- dla nieruchomości na obszarach miejskich - to wartość rynkowa sprzed przemieszczenia, odpowiadająca wartości ziemi o porównywalnym rozmiarze i użytkowaniu, zaopatrzonej w podobny albo lepszy dostęp do infrastruktury i usług oraz zlokalizowanej w pobliżu zajętej nieruchomości, wraz z kosztami transakcyjnymi;
- dla domów i obiektów - to wartość rynkowa materiałów do wybudowania w nowe domy i obiekty zastępujące domy i obiekty dotknięte skutkami realizacji inwestycji, w ilości i jakości podobnej albo lepszej od tej, która została wbudowana w domy i obiekty wywłaszczone lub częściowo dotknięte skutkami realizacji inwestycji, wraz z kosztami transportu materiałów na miejsce budowy, wynagrodzeniami dla robotników budowlanych oraz kosztami transakcyjnymi, opłatami i podatkami związanymi z realizacją nowych obiektów.

Odszkodowanie przysługuje w wysokości uzgodnionej między PGW WP RZGW, a dotychczasowym właścicielem, użytkownikiem wieczystem, osobą, której przysługuje ograniczone prawo rzeczowe do nieruchomości lub osobie korzystającej z nieruchomości od Skarbu Państwa. We wszystkich przypadkach odszkodowanie to powinno odpowiadać co najmniej wartości odtworzeniowej nieruchomości lub utraconych dóbr.

Metody wyceny definiuje akt prawny w randze rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego (Dz. U. 2021 r., poz. 555, ze zm.), w nim zawarte są szczegóły dotyczące m.in. metod i technik szacowania wartości odszkodowania.

Podstawę ustalenia wysokości odszkodowania stanowi wartość rynkowa nieruchomości. Przy określaniu wartości rynkowej nieruchomości uwzględnia się w szczególności jej rodzaj, położenie, sposób użytkowania, przeznaczenie, stopień wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej, stan nieruchomości oraz aktualnie kształtujące się ceny w obrocie nieruchomościami. Wartość rynkową nieruchomości określa się według aktualnego sposobu jej użytkowania, jeżeli przeznaczenie nieruchomości, zgodne z celem inwestycji nie powoduje zwiększenia jej wartości. W przypadku, gdy dane z lokalnego lub regionalnego rynku nieruchomości pozwalają na określenie wartości rynkowej nieruchomości, rzeczoznawca majątkowy określa tę wartość stosując jedno z podejść rynkowych, tj. podejście porównawcze, dochodowe lub mieszane. Jeżeli przeznaczenie nieruchomości, zgodne z celem wywłaszczenia, powoduje zwiększenie jej wartości, wartość nieruchomości dla celów

odszkodowania określa się według alternatywnego sposobu użytkowania wynikającego z tego przeznaczenia. W przypadku, gdy dane z lokalnego lub regionalnego rynku nieruchomości są niewystarczające do określenia wartości rynkowej nieruchomości, rzeczoznawca majątkowy określa wartość odtworzeniową nieruchomości stosując podejście kosztowe.

Przy określaniu wartości drzewostanu leśnego albo zadrzewień, jeżeli w drzewostanie znajdują się materiały użytkowe, szacuje się wartość drewna znajdującego się w tym drzewostanie. Jeżeli w drzewostanie nie występuje materiał użytkowy lub wartość drewna, które może być pozyskane, jest niższa od kosztów zalesienia i pielęgnacji drzewostanu, szacuje się koszty zalesienia oraz koszty pielęgnacji drzewostanu do dnia wywłaszczenia.

Przy określaniu wartości plantacji kultur wieloletnich szacuje się koszty założenia plantacji i jej pielęgnacji do czasu pierwszych zbiorów oraz wartość utraconych pożytków w okresie od dnia wywłaszczenia do dnia zakończenia pełnego plonowania. Sumę kosztów i wartość utraconych pożytków zmniejsza się o sumę rocznych odpisów amortyzacyjnych, wynikającą z okresu wykorzystania plantacji od pierwszego roku plonowania do dnia wywłaszczenia.

Zgodnie z pismem z dnia 13.06.2023 r. znak GL.ROO.0143.89.2023.KW do Programu Planowanych Inwestycji w gospodarce wodnej) wprowadzono dwa zadania w granicach powiatu pszczyńskiego, oba na etapie koncepcyjnym, przedprojektowym.

Budowa suchego zbiornika Łąka-Mizerów (tzw. Dodatkowa retencja). Zbiornik Łąka Mizerów jest planowany w ramach programu pod nazwą: „Program działań - nietechnicznych i retencyjnych stanowiący element zarządzania ryzykiem powodziowym w regionach wodnych Małej Wisły i Górnej Wisły (zlewnia powyżej Krakowa), z uwzględnieniem ochrony przed powodzią miasta Krakowa" ze szczególnym wskazaniem na ujęty w niej zbiornik Łąka Mizerów. Celem wyłonienia lokalizacji zbiorników pozwalających na maksymalne możliwości retencyjne, przy minimalizacji kosztów oraz strat kulturowo-ekonomiczno-socjalnych, dokonano modelowania hydraulicznego, które pozwoliło na przedstawienie wyników analiz hydraulicznych skuteczności wybranych konfiguracji obiektów retencyjnych i wyłonienie najkorzystniejszych wariantów.

W analizowanym Programie, przy wyborze ostatecznych lokalizacji i parametrów proponowanych obiektów retencyjnych uwzględniono w szczególności następujące elementy służące realizacji głównego celu Programu m.in.:

- cechy obszaru dorzecza Górnej Wisły;
- sposób uprawy i zagospodarowania gruntów na terenie planowanych działań;
- stan planowania i zagospodarowania przestrzennego w rejonie projektowanych obiektów; - zasięg powodzi, trasy przejścia fali powodziowej;
- możliwość alimentacji wody w okresach suszy;
- cele środowiskowe dla jednolitych części wód, związane z zachowaniem dobrego stanu wód i nie pogorszeniem stanu istniejącego; - ochronę środowiska przyrodniczego;
- koszty i korzyści podejmowanych działań.

W ramach prac projektowych nad przedmiotowym Programem dokonano również analiz w zlewniach zurbanizowanych, na różnym poziomie szczegółowości i zaawansowaniu:

- analiza terenów zurbanizowanych pod kątem narażenia na powódzie,
- analiza koincydencji sieci kanalizacji z wezbraniem rzeczny, - zintegrowane modelowanie hydrauliczne dla wybranych zlewni pilotażowych.

Wyniki przeprowadzonych analiz posłużyły do wskazania miejsc problemowych zagrożonych powodzią, określeniem miejsc potencjalnej retencji oraz sformułowaniem rekomendacji pozwalających na skuteczne gospodarowanie wodami opadowymi w zakresie zlewni miejskich.

Zadanie jest we wczesnej fazie planowania i na chwilę obecną nie ma gwarancji realizacji, w związku z tym nie można określić ram czasowych prac projektowych ani ewentualnego rozpoczęcia i zakończenia budowy.

Koncepcja zakłada zbiornik wielozadaniowy w lokalizacji gmin Suszec, Pawłowice, Żory, powiat pszczyński oraz powiat Żory, na rzece Pszczyńce w km 29+200 (lewy dopływ Wisły). Powierzchnia zbiornika ma wynieść 247 ha i zajmować będzie 949 działek.

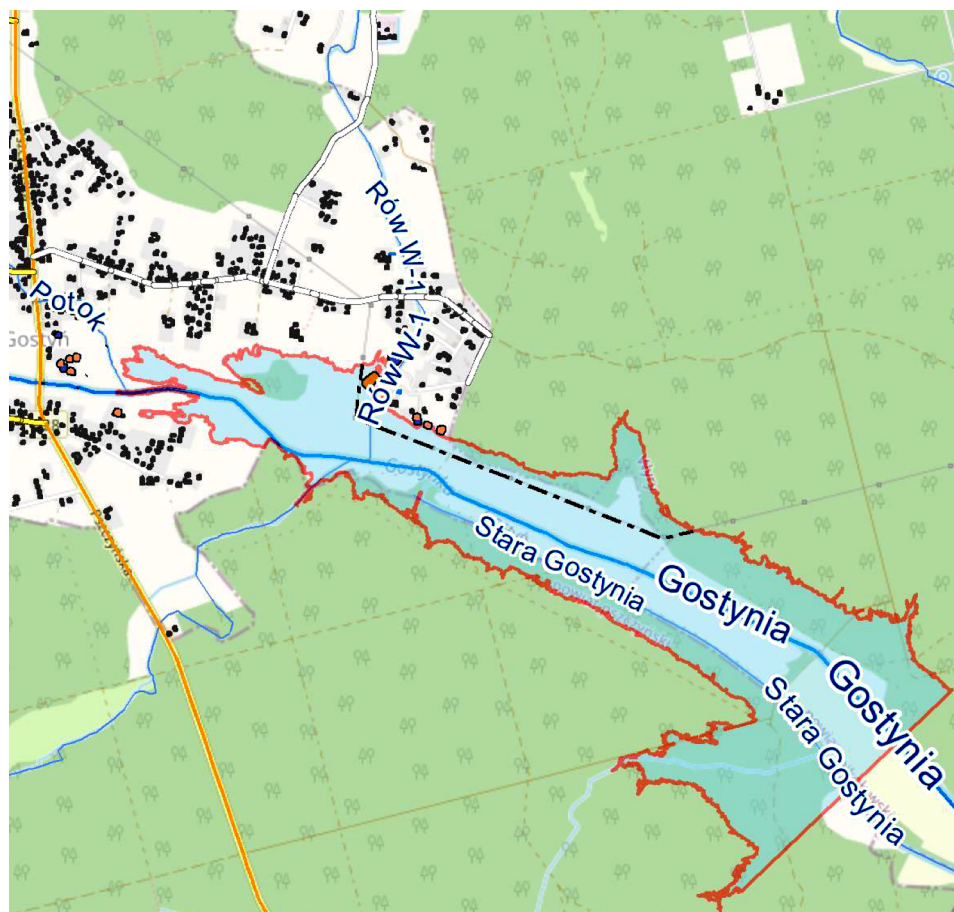

Rysunek 15 Lokalizacja zbiornika Łąka-Mizerów na terenie gmin Suszec, Pawłowice, Żory

Źródło: Program działań nietechnicznych i retencyjnych stanowiący element zarządzania ryzykiem powodziowym w regionach wodnych Małej Wisły i Górnej Wisły (zlewnia powyżej Krakowa), z uwzględnieniem ochrony przed powodzią miasta Krakowa

Zbiornik planowany jest na terenach niezabudowanych i niezamieszkałych. W związku z jego realizacją nie nastąpią oddziaływania związane z przesiedleniami fizycznymi. Brak jest także oddziaływań na infrastrukturę społeczną. Nie wystąpią oddziaływania w zakresie dziedzictwa kulturowego. Przewidywane nieistotne pozytywne oddziaływania w zakresie korzyści ekonomicznych (poprawa warunków materialnych osób wywłaszczonych dzięki wypłacie odszkodowania) oraz infrastruktury technicznej (przełożenie drogi poza czasę zbiornika). Na obecnym etapie analiz nie można wykluczyć wystąpienia przesiedleń ekonomicznych, jednak prawdopodobieństwo ich wystąpienia oszacowano jako małe.

Budowa suchego zbiornika Gostyń (tzw. Dodatkowa retencja). W ramach Programu działań nietechnicznych i retencyjnych stanowiący element zarządzania ryzykiem powodziowym w regionach wodnych Małej Wisły i Górnej Wisły (zlewnia powyżej Krakowa), z uwzględnieniem ochrony przed powodzią miasta Krakowa, w granicach powiatu pszczyńskiego oraz mikołowskiego (gmina Kobiór, Wiry) planuje się powstanie zbiornika Gostyń. Podobnie jak zbiornik Mizerów zadanie pozostaje na etapie wczesno projektowym. Zakres inwestycji obejmuje opracowanie dokumentacji projektowej, uzyskanie wymaganych pozwoleń do realizacji oraz wykonanie prac budowlanych związanych z budową zbiornika wielozadaniowego Gostyń. Planowana pojemność zbiornika wynosi około 3,11 mln m³, zajmowana powierzchnia 166 ha. Szacowany koszt 20,4 mln zł.

Rysunek 16 Lokalizacja zbiornika Gostynia na terenie gmin Kobiór i Wyry (powiat mikołowski)

Źródło: Program działań nietechnicznych i retencyjnych stanowiący element zarządzania ryzykiem powodziowym w regionach wodnych Małej Wisły i Górnej Wisły (zlewnia powyżej Krakowa), z uwzględnieniem ochrony przed powodzią miasta Krakowa

3.3. Ocena ilości ubezpieczeń nieruchomości i upraw na terenach zagrożonych powodzią

Ubezpieczenie nieruchomości od powodzi na terenach zalewowych nie wchodzi w skład podstawowej polisy mieszkaniowej. Towarzystwa ubezpieczeniowe w OWU określają z reguły powódź jako zalanie wodą, jednak tylko w określonych przypadkach:

- wylanie z brzegów wód powierzchniowych lub podniesienie poziomu morskich wód przybrzeżnych,
- ulewny deszcz, sztorm (jeśli system odprowadzania wody w budynku został zaprojektowany poprawnie),
- spływanie wód po zboczach i stokach,
- stopienie lodowej kry czy tworzenie zatorów lodowych.

W trakcie pozyskania danych do niniejszego dokumentu, dotyczących oceny ilości ubezpieczeń nieruchomości i upraw na terenach zagrożonych powodzią w powiecie pszczyńskim, zwrócono się do firm ubezpieczeniowych o informację:

- ile gospodarstw rolnych z terenu powiatu pszczyńskiego (z podziałem na gminy) posiada aktualnie umowę ubezpieczeniową w zakresie majątku?
- ile w okresie 2018-2022 gospodarstw rolnych zgłosiło szkodę z tytułu zalania lub powodzi z terenu powiatu pszczyńskiego (z podziałem na gminy)?

Na pismo odpowiedziały następujące firmy ubezpieczeniowe: COMPENSA, WARTA S.A., UNIQA, ALLIANZ POLSKA S.A., LINK4, InterRisk, PZU S.A. W odpowiedzi na otrzymane pisma poinformowano, że jako Zakłady Ubezpieczeń mają obowiązek przestrzegania tajemnicy

ubezpieczeniowej (art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2023 r., poz. 656 ze zm.). Starosta nie jest podmiotem uprawnionym (tj. wymienionym w art. 35 ust. 2 ww. ustawy) do uzyskiwania tego rodzaju informacji (tj. objętych tajemnicą ubezpieczeniową). Dlatego na dzień dzisiejszy nie ma możliwości oceny ilości ubezpieczeń nieruchomości i upraw na terenie powiatu pszczyńskiego.

Wśród nieruchomości położonych na terenach zagrożonych powodzią mogą znajdować się nieruchomości rolne/leśne, objęte programami pomocowymi tj. takie, do których dzierżawcy pobierają dopłaty lub udzielana jest pomoc.

Tabela 13 Liczba producentów wnoszących o przyznanie płatności bezpośrednich wraz z powierzchnią deklarowaną dla danej kampanii w powiecie pszczyńskim w podziale na gminy w latach 2019-2022

Kampania	Nazwa gminy	Liczba rolników na podstawie płatności bezpośrednich	Powierzchnia zadeklarowana do płatności bezpośrednich (ha)
2019	Goczałkowice-Zdrój (gm. wiejska)	80	1 009,49
2019	Kobiór (gm. wiejska)	30	145,12
2019	Miedźna (gm. wiejska)	268	1 966,38
2019	Pawłowice (gm. wiejska)	494	4 416,81
2019	Pszczyna (gm. miejsko-wiejska)	860	7 165,66
2019	Suszec (gm. wiejska)	360	3 103,25
2020	Goczałkowice-Zdrój (gm. wiejska)	80	984,12
2020	Kobiór (gm. wiejska)	29	142,78
2020	Miedźna (gm. wiejska)	263	1 961,51
2020	Pawłowice (gm. wiejska)	482	4 455,36
2020	Pszczyna (gm. miejsko-wiejska)	846	7 167,41
2020	Suszec (gm. wiejska)	358	3 187,31
2021	Goczałkowice-Zdrój (gm. wiejska)	76	1 002,16
2021	Kobiór (gm. wiejska)	29	140,90
2021	Miedźna (gm. wiejska)	256	1 950,02
2021	Pawłowice (gm. wiejska)	466	4 375,24
2021	Pszczyna (gm. miejsko-wiejska)	827	7 173,45
2021	Suszec (gm. wiejska)	357	3 154,69
2022	Goczałkowice-Zdrój (gm. wiejska)	68	978,52
2022	Kobiór (gm. wiejska)	27	139,11
2022	Miedźna (gm. wiejska)	257	1 982,75
2022	Pawłowice (gm. wiejska)	458	4 450,53
2022	Pszczyna (gm. miejsko-wiejska)	794	7 115,93
2022	Suszec (gm. wiejska)	349	3 150,83

Źródło: dane z Departamentu Płatności Bezpośrednich ARiMR/Centrała ARiMR

Wyłączenie tych gruntów może spowodować brak możliwości wywiązania się z przyjętych przez rolnika/beneficjenta w umowach z państwową akredytowaną agencją płatniczą, tj. Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) zobowiązań w ramach poszczególnych

programów. To z kolei może wiązać się z określonymi konsekwencjami, w tym z koniecznością zwrotu pobranych płatności, a także karami administracyjnymi.

Rozwiązaniem tego problemu jest wprowadzenie na poziomie regulacji Unii Europejskiej specjalnego mechanizmu i definicji tzw. siły wyższej, w oczywisty sposób uniemożliwiającej rolnikowi wywiązanie się ze zobowiązań umownych. Przepisy te zawierają otwarty katalog sytuacji kiedy mamy do czynienia z siłą wyższą. W ramach tego katalogu do siły wyższej zalicza się m. in. wywłaszczenie nieruchomości.

Do zastosowania tego trybu konieczna jest jednak inicjatywa ze strony rolnika/beneficjenta. Musi on bowiem zaistnienie siły wyższej (tu: wywłaszczenie i/lub trwałe ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości) zgłosić Kierownikowi Biura Powiatowego ARiMR na piśmie wraz z odpowiednimi dowodami.

We wskazanych latach 2019-2022 ARiMR, Śląski Oddział Regionalny prowadził nabór wniosków o przyznanie pomocy finansowej dla rolników, którzy ponieśli w gospodarstwach straty z tytułu klęsk żywiołowych:

- 2019 rok:

Wniosek o udzielenie producentowi rolnemu pomocy finansowej z tytułu wystąpienia suszy, huraganu, gradu, deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi w 2019r. (pomoc publiczna) złożono 2 wnioski (powódź); brak ubezpieczenia co najmniej 50% upraw.

Wniosek o przyznanie pomocy na operacje typu „Inwestycje odtwarzające potencjał produkcji rolnej” (podziałanie 5.2) złożono 1 wniosek.

- 2020 rok:

Wniosek - złożono 2 wnioski (powódź); brak ubezpieczenia co najmniej 50% upraw.

Wniosek o udzielenie hodowcom ryb pomocy finansowej o charakterze pomocy de minimis w rybołówstwie z tytułu wystąpienia suszy lub powodzi w 2019 r. - złożono 5 wniosków (susza).

- 2021 rok:

Wniosek o pomoc finansową - klęski 2020 (pomoc publiczna) - złożono 1 wniosek (grad).

- 2022 rok:

Wniosek o wsparcie finansowe rodziny/Klęski 2022 - złożono 3 wnioski (2 grad, 1 susza).

Dopłaty z budżetu państwa do składek ubezpieczenia wynoszą 65 proc. zarówno w przypadku upraw, jak i zwierząt. Warto pamiętać, że rolnicy otrzymujący dopłaty bezpośrednie obowiązkowo powinni ubezpieczyć co najmniej połowę upraw. W przeciwnym wypadku zostaną nałożone na niego kary od każdego hektara.

W 2023 roku maksymalne sumy ubezpieczenia do 1 ha upraw rolnych wyniosły (dla porównania w nawiasie kwoty za 2022 rok):

- 26 300 zł – dla zbóż (20 300 zł),
- 13 600 zł – dla kukurydzy (11 400 zł),
- 13 400 zł – dla rzepaku i rzepiku (12 700 zł),
- 48 000 zł – dla chmielu (48 000 zł),
- 39 700 zł – dla tytoniu (34 900 zł),
- 188 200 zł – dla warzyw gruntowych (235 300 zł),
- 130 900 zł – dla drzew i krzewów owocowych (106 700 zł),
- 79 600 zł – dla truskawek (60 200 zł),
- 39 100 zł – dla ziemniaków (38 600 zł),
- 12 200 zł – dla buraków cukrowych (10 000 zł),
- 16 500 zł – dla roślin strączkowych (16 500 zł).

Z kolei do 1 sztuki zwierzęcia w 2023 roku zaproponowano następujące stawki (dla porównania w nawiasach wysokość stawek 2022 r.):

- 200 zł – dla bydła (10 000 zł),
- 14 400 zł – dla koni (12 300 zł),
- 1 100 zł – dla owiec (920 zł),
- 700 zł – dla kóz (700 zł),
- 1 800 zł – dla świń (1 600 zł),
- 53 zł – dla kur, perlic i przepiórek (53 zł),
- 65 zł – dla kaczek (65 zł),
- 250 zł – dla gęsi (250 zł),
- 210 zł – dla indyków (150 zł),
- 1 100 zł – dla strusi (1100 zł).

3.4. Ocena możliwości realizacji ewakuacji w sytuacji zagrożenia powodziowego

Jednym z najtrudniejszych elementów planowania bezpieczeństwa powodziowego jest zaplanowanie ewakuacji z terenów dotkniętych powodzią. Do głównych problemów związanych z tym zagadnieniem zaliczyć można:

- problemy w dotarciu do terenów zagrożonych, wynikające ze zniszczeń dróg dojazdowych
- szybkie tempo i stałe pogarszanie się sytuacji powodziowej na poszczególnych terenach zatapiających/podtapiających, w tym zniszczenia infrastruktury przeciwpowodziowej
- warunki pogodowe, w tym możliwość zjawisk ekstremalnych jak silny wiatr, ciągłe opady, niskie temperatury powietrza itp.
- trudności wynikające z konieczności tworzenia nowych miejsc pobytu ewakuowanej ludności i jej mienia
- stan zdrowia osób przeznaczonych do ewakuacji (ciężkie kalectwo lub inne widoczne uszkodzenie ciała)
- brak odpowiedniej ilości sprzętu ratunkowego, szczególnie do ewakuacji zwierząt hodowlanych
- niedostateczne przygotowanie służb ratunkowych, wynikające głównie z braku doświadczenia i odpowiedniego sprzętu
- niechęć mieszkańców do opuszczania domostw, spowodowana głównie obawami
- bezpieczeństwo pozostawionego dobytku
- nieprzewidywalność reakcji zwierząt hodowlanych objętych ewakuacją, wynikającą przede wszystkim z ich zachowań w stanie zagrożenia.

Ewakuacja to jedno z podstawowych działań mających na celu ochronę życia i zdrowia ludzi, zwierząt oraz ratowanie mienia, w tym zabytków oraz ważnej dokumentacji, w przypadku wystąpienia wszelkiego rodzaju zagrożeń. Jej prowadzenie może mieć miejsce w różnych stadiach zdarzeń niebezpiecznych. W praktyce najczęściej przeprowadza się ewakuację osób poszkodowanych lub bezpośrednio zagrożonych (także zagrożonego mienia) po wystąpieniu zdarzenia niebezpiecznego w obiektach lub na terenach. Ewakuacja może mieć również charakter prewencyjny, tzn. może być prowadzona z terenów i obiektów, w przypadku zbliżającego się zagrożenia, np. związanego z rozprzestrzenianiem się zaistniałych zdarzeń niebezpiecznych.

Zgodnie z wytycznymi Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 17 października 2008 r. w sprawie zasad ewakuacji ludności, zwierząt i mienia na wypadek masowego zagrożenia wyróżnia się trzy stopnie ewakuacji oraz samoewakuację.

Tabela 14. Podział ewakuacji ze względu na stopień z uwzględnieniem zarządzającego ewakuacją i terminu organizacji ewakuacji

	Ewakuacja I stopnia	Ewakuacja II stopnia	Ewakuacja III stopnia
Zarządzający	Wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, wojewoda kierujący akcją ratowniczą	wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, wojewoda	terenowy organ obrony cywilnej, organ wojskowy
Termin organizacji	Natychmiast po zaistnieniu zagrożenia	W momencie wystąpienia symptomów	W czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny

Źródło: www.wojsko-polskie.pl/awl/u/65/7d/657db5ea-7eaf-43e7-92ed-a18c6809725d/glogowska.pdf dostęp: 17.08.2023 r.

Ewakuacji podlegają wszyscy, którzy znajdują się w rejonie zagrożenia. Pierwszeństwo ewakuacji powinno objąć m.in.: matki i dzieci, kobiety ciężarne, osoby niepełnosprawne, osoby przebywające w zakładach opiekuńczych, domach dziecka, szpitalach dla przewlekle i nieuleczalnie chorych, podopiecznych opieki społecznej, osoby starsze, osoby wymagające specjalistycznej aparatury podtrzymującej życie itp. Znajomość powyższych danych pozwoli na odpowiednie zaplanowanie środków transportu (niejednokrotnie specjalistycznego) oraz przygotowanie odpowiednich miejsc czasowego pobytu.

Ewakuacji nie podlegają w zależności od jej rodzaju:

- osoby wchodzące w skład organizacji ratowniczych, ochrony ludności i służb porządku publicznego
- osoby niezbędne dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania życia lokalnej społeczności
- osoby posiadające przydziały mobilizacyjne do sił zbrojnych lub formacji uzbrojonej nie wchodzącej w skład sił zbrojnych,
- funkcjonariusze formacji uzbrojonych nie wchodzących w skład sił zbrojnych /ABW, Straży Granicznej, SOP, itp./
- osoby, które otrzymały przydział organizacyjno-mobilizacyjny do jednostki przewidzianej do militaryzacji lub jednostki zmilitaryzowanej
- osoby, które otrzymały przydział organizacyjno-mobilizacyjny do formacji obrony cywilnej
- osoby niezbędne w danym rejonie, ze względu na realizację zadań przez siły zbrojne.

Zgodnie z opracowanymi planami dotyczącymi zadań w zakresie ewakuacji (przyjęcia) ludności koordynuje Starosta, a w gminach rolę wykonawczą sprawują Burmistrzowie, Wójtowie. Zadania Starosty wykonywane są przy pomocy Powiatowego Zespołu ds. Ewakuacji oraz Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

Sposób postępowania w czasie ewakuacji, zakres czynności, wykaz osób odpowiedzialnych za poszczególne elementy, a także poszczególne procedury określa Plan Ewakuacji (przyjęcia) III stopnia dla Powiatu Pszczyńskiego, który został sporządzony w 2010 i podlega ciągłej aktualizacji.

Zgodnie z ww. Planem do zadań Powiatowego Zespołu ds. Ewakuacji w okresie planistycznym poprzedzającym przygotowania ewakuacji zaliczyć należy:

- zebranie danych niezbędnych do opracowania koncepcji planu oraz przekazanie ich do właściwych sekcji;
- opracowanie i przedstawienie właściwemu wójtowi/burmistrzowi/staroście koncepcji ewakuacji;
- opracowanie planu ewakuacji oraz jego stała aktualizacja;
- kontrolowanie realizacji zadań związanych z przygotowaniem w podległych jednostkach administracyjnych;
- szkolenie członków zespołów;
- organizowanie i rozwijanie działalności informacyjnej dla ludności;
- przygotowanie warunków do pracy zespołu w czasie prowadzenia ewakuacji.

Do zadań powiatowego zespołu ds. ewakuacji w czasie powodzi należy w szczególności:

- podział zadań pomiędzy członków zespołu ds. ewakuacji:
 - kierowanie ewakuacją, której zasięg przekracza obszar więcej niż jednej gminy;
 - koordynowanie współpracy pomiędzy organami administracji publicznej, które przeprowadzają ewakuację;
 - koordynowanie realizacji zabezpieczenia logistycznego ewakuacji;
 - koordynowanie niesienia pomocy (medycznej, socjalnej, psychologicznej, materialnej, prawnej) dla ewakuowanej ludności,
 - ewidencjonowanie otrzymanych i wysyłanych informacji
- gromadzenie i analizowanie informacji o zagrożeniach, które mogą wywołać potrzebę ewakuacji
- zapewnienie szybkiego rozwinięcia zespołu ds. ewakuacji i wydzielenie jednej osoby do współpracy z dyżurnym PCZK
- bieżące ocenianie sytuacji i wypracowywanie wniosków do decyzji Starosty w sprawie ewakuacji
- sprawdzanie i wspieranie działań gminnych zespołów ds. ewakuacji,
- zapewnienie współpracy z mediami
- przyjmowanie i rozpatrywanie próśb, wniosków i propozycji zgłaszanych przez szefów administracji publicznej szczebla gminnego oraz szefów służb, inspekcji i straży, a także organizacji pozarządowych
- opracowanie okresowych informacji o sytuacji, podjętych działań, efektach i planowanych zamierzeniach
- współpraca ze specjalistami w zakresie szacowania strat i szkód.

Analizując zagrożenie powodziowe na terenie powiatu pszczyńskiego, należy zauważyć, że jest ono nierównomierne w poszczególnych gminach. Stąd też w planowaniu dróg i rejonów ewakuacji uwzględniać należy faktyczny stopień zagrożenia. W przypadku konieczności organizowania ewakuacji wzrastającej liczby mieszkańców z racji rozprzestrzeniania się powodzi, należy uwzględnić następujące zasady:

- stan techniczny dróg, ich przepustowość oraz stopień zagrożenia powodziowego zlokalizowanych na trasie ewakuacji
- możliwości organizacyjne i techniczne (w tym baza mieszkaniowa) wynikające z konieczności zakwaterowania ludności z ewakuowanych terenów
- stopień przystosowania miejscowego przetwórstwa spożywczego i innych zakładów usługowo-produkcyjnych, wytwarzających towary niezbędne dla potrzeb socjalno-bytowych ludności
- możliwości magazynowania towarów i zaopatrzenia dla ewakuowanych osób oraz przechowania zwierząt hodowlanych
- w przypadku zwierząt hodowlanych, głównie bydła, koni oraz trzody chlewnej, warunki przechowywania muszą spełniać minimum wymogów sanitarno-bytowych niezbędnych do ich przetrzymywania.

Sytuacja poważnej powodzi tj. na znacznych obszarach będzie wymuszać ewakuację masową na terenie powiatu.

W poniższej tabeli przedstawiono szacunkową liczbę osób koniecznych do ewakuacji w razie zagrożenia powodzią. Dane te zostały oszacowane w udostępnionym przez Starostwo Powiatowe w Pszczynie *Planie operacyjnym ochrony przed powodzią dla powiatu pszczyńskiego*. Szacowaną liczbę ewakuowanych osób określono na podstawie wywiadów w gminach dotyczących zjawisk powodziowych z ostatnich 10 lat, a dane pochodzą z marca 2023 r.

Tabela 15. Szacunkowa liczba osób mogących wymagać ewakuacji w razie wystąpienia poważnej awarii

Gmina	Liczba osób
Pszczyna	2044
Kobiór	35
Goczalkowice-Zdrój	577
Miedzna	1675
Suszec	130
Pawłowice	73
RAZEM	4534

Źródło: Plan operacyjny ochrony przed powodzią dla powiatu pszczyńskiego

Podczas organizacji i przeprowadzania ewakuacji, występuje konieczność zapanowania nad reakcjami ludności na zagrożonych terenach (niechęć do opuszczenia terenu zagrożonego, lekceważenie nakazów i zakazów) oraz wykorzystania zapasu niesienia pomocy deklarowanego przez obywateli, przedsiębiorców i organizacje pozarządowe. Stąd też, służby ratownicze muszą być przygotowane do szybkiego radzenia sobie ze skomplikowanymi sytuacjami, a szczególnie z nierespektowaniem zarządzeń i paniką.

W przypadku prowadzenia ewakuacji na terenach wiejskich istotnym utrudnieniem będzie ewakuacja zwierząt hodowlanych. Wynikać ona może z braku odpowiedniej ilości specjalistycznego sprzętu do transportu zwierząt, a głównie bydła, koni i trzody chlewnej. W powiecie pszczyńskim, praktycznie nie funkcjonują zakłady mięsne prowadzące przewóz zwierząt na dużą skalę we własnym zakresie. Stąd też w pierwszym etapie, ewakuację zwierząt należy zapewnić sprzętem zorganizowanym w oparciu o wytypowane środki transportu.

Kolejnym problemem w ewakuacji zwierząt będzie zapewnienie im miejsc tymczasowego pobytu. Trudności te, mogą szczególnie uwidaczniać się w przypadku wyjątkowo niekorzystnych warunków pogodowych, uniemożliwiających przetrzymywanie zwierząt na otwartym terenie.

Poważnym utrudnieniem w akcji ratowniczej mogą być zjawiska kryminalne. Należy bowiem liczyć się z napływem na tereny zagrożone osób z zamiarami przestępczymi. Występować wówczas mogą kradzieże mienia pozostawionego przez ewakuowaną ludność. Z tych względów działania sił porządkowych muszą być ściśle skoordynowane z innymi działaniami realizowanymi w czasie ewakuacji. Ujawnione fakty zatrzymań i niedopuszczenia do kradzieży muszą być natychmiast przekazywane osobom zainteresowanym, co pozwoli na uspokojenie ich nastrojów i ograniczenie stresu.

Powiadamianie ludności o zarządzanej ewakuacji odbywa się poprzez:

- syreny alarmowe,
- komunikaty:
 - ustne podawane z radiowozów policyjnych i Straży Miejskiej oraz inne systemy nagłaśniające,
 - przekazywane przez lokalne stacje radiowe,
 - umieszczane na stronie internetowej,
 - powiadamianie przez Regionalny System Ostrzegania,
- rozpowszechnianie wśród mieszkańców ulotek, broszur,
- sposoby zwyczajowo przyjęte (placówki oświatowe, ośrodki kultury, kościoły, itp.).

Komunikat w sprawie ewakuacji powinien zawierać:

- informację o konieczności poddania się ewakuacji
- rejony, z których należy ewakuować ludność, zwierzęta, mienie

- drogi przeznaczone do ewakuacji
- lokalizację zespołów ewidencyjno-informacyjnych, zespołów zbiórki itd.
- informację o dopuszczalnej ilości (waga, rozmiar) bagażu na osobę. Przyjęto, iż w przypadku prowadzenia ewakuacji transportem samochodowym dopuszczalne jest do 50 kg bagażu na osobę, jednakże dopuszczalne limity w zakresie zabieranego bagażu należy określić w odniesieniu do okoliczności (dostępne środki transportowe, stopień zagrożenia itd.)
- czynności zalecane do dokonania przed przystąpieniem do ewakuacji

W celu sprawnego przebiegu ewakuacji niezbędne jest bieżące podawanie ludności informacji określających:

- miejsce objęte ewakuacją
- bieżące oraz potencjalne zagrożenia
- sposób zabezpieczenia pozostawionego przez ewakuowanych mienia podczas ich nieobecności, kierunek natychmiastowej ewakuacji lub samoewakuacji
- punkty zbiórki i sposób dojścia do nich
- ramy czasowe ewakuacji
- trasa ewakuacji
- miejsce docelowej ewakuacji

W celu właściwego zabezpieczenia mienia instytucji i osób poszkodowanych funkcjonariusze realizują następujące zadania:

- segregacja mienia i znakowanie (opisanie) mienia
- odpowiednie pakowanie mienia
- transport mienia z miejsca zdarzenia do punktów (miejsc) depozytowych
- reagują na wszelkie próby rozkradania pozostawionego mienia
- nie dopuszczają wejścia w rejon ochrony osób postronnych
- dokonują zatrzymań osób, które ujęto na gorącym uczynku kradzieży mienia
- przestrzegają przepisów porządkowych wydanych przez władze lokalne w zakresie postępowania z mieniem ruchomym i stałym znajdującym się w ochranianym rejonie.

Bezpośrednio po ustąpieniu podstawowych skutków zdarzenia kryzysowego oraz/lub po usunięciu zagrożeń spowodowanych jego skutkami dowódca sił policyjnych kieruje na ten teren służbę patrolową oraz organizuje doraźne punkty kontrolne. Dotyczy to szczególnie terenu, z którego ewakuowano mieszkańców.

Z analizy zagrożeń przeprowadzonej w ramach Planu ewakuacji (przyjęcia) III stopnia dla Powiatu Pszczyńskiego, wynika jednak, iż przeprowadzenie ewakuacji na terenie powiatu jest możliwe i racjonalne.

3.5. Ocena przygotowania planów działań przeciwpowodziowych

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym

Nadrzędnymi dokumentami w zakresie planowania działań przeciwpowodziowych są Plany zarządzania ryzykiem powodziowym, które opracowuje Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie na podstawie art. 173 ust. 16 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Na terenie powiatu pszczyńskiego obowiązują:

- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły – przyjęty Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2739);

- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry – przyjęty Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2714).

Aktualne rozporządzenie w sprawie Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły zakłada następujące inwestycje do realizacji na terenie powiatu pszczyńskiego:

- Budowa zbiornika wielozadaniowego Łąka-Mizerów (tzw. dodatkowa retencja) - zakres działań obejmuje m.in.: zaporę czołową, urządzenia spustowe i przelewowe, regulację koryta rzeki Łąka, przełożenie kolidującej infrastruktury technicznej, zagospodarowanie czaszy zbiornika, drogi wewnętrzne, urządzenia kontrolno-pomiarowe, budynek gospodarczy. Planowane parametry zapory zbiornika „Łąka-Mizerów”:
 - rzędna korony – 255,00 m n.p.m.,
 - maksymalna wysokość – 4,90 m,
 - długość zapory – 378,00 m,
 - kubatura nasypu – 13 418 m³.

Działanie realizowane według "Projektu ochrony przeciwpowodziowej w Dorzeczu Odry i Wisły. Zadanie 5.7.1 Program działań nietechnicznych i retencyjnych stanowiący element zarządzania ryzykiem powodziowym w regionach wodnych Małej Wisły i Górnej Wisły (zlewnia powyżej Krakowa)".

- Przygotowanie Osłony hydrometeorologicznej Zbiornika Łąka - Działanie składa się z trzech etapów:
 - E1 – Opracowania i ekspertyzy,
 - E2 – Specyfikacja działań zastępczych dla przekroju wodowskazowego służących osłonie hydrograficznej (np. instalacji sieci pluwiografów),
 - E3 – Realizacja przekroju wodowskazowego (projekt budowlany i wykonawczy, wykonawstwo) lub realizacja wskazanych działań zastępczych.
- Opracowanie koncepcji przeciwpowodziowej zlewni cieką Starowiejskiego - celem opracowania będzie analiza możliwości wykorzystania tzw. retencji zlewni (ewentualnej budowy systemu małej retencji na terenie zlewni cieką Starowiejskiego), oraz wskazanie newralgicznych punktów na długości cieką i umożliwienie swobodnego przepływu wód wezbraniowych przez nie.
- Budowa suchego zbiornika Gostyń (tzw. dodatkowa retencja) – zakres działań obejmuje m.in.: zaporę czołową, urządzenia spustowe i przelewowe, regulację koryta rzeki Gostyni, przełożenie kolidującej infrastruktury technicznej, zagospodarowanie czaszy zbiornika, drogi wewnętrzne, urządzenia kontrolno-pomiarowe, budynek gospodarczy. Parametry zapory zbiornika „Gostyń”:
 - rzędna korony – 250,00 m n.p.m.,
 - maksymalna wysokość zapory – 5,60 m,
 - długość zapory – 1 250 m,
 - kubatura nasypu - 68 346 m³.

Działanie realizowane według "Projektu ochrony przeciwpowodziowej w Dorzeczu Odry i Wisły. Zadanie 5.7.1 Program działań nietechnicznych i retencyjnych stanowiący element zarządzania ryzykiem powodziowym w regionach wodnych Małej Wisły i Górnej Wisły (zlewnia powyżej Krakowa)".

Natomiast Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry nie przewiduje do realizacji przeciwpowodziowych na terenie powiatu pszczyńskiego, w granicach regionu wodnego Górnej Odry.

Działania przewidziane do realizacji przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

Cieki naturalne wymagają przeprowadzenia corocznych prac konserwacyjnych z lokalnymi pracami ziemnymi. Lokalnego odmulania wymagają cieki: Pszczyńka, Dokawa, Stara Dokawa oraz rzeka Wisła, które zostały ujęte w tegorocznym *Programie realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną na rok 2023* w priorytecie I. Natomiast w priorytecie II wspomnianego programu znajdują się także cieki: Branicki, Starowiejski oraz Studzionka. Priorytet II oznacza realizację działań w przypadku otrzymania dodatkowych środków finansowych w budżecie, poza przydzielonym limitem¹⁰.

Ponadto, Program Planowanych Inwestycji w gospodarce wodnej obejmuje działania, o których mowa w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, czyli:

- Budowa zbiornika wielozadaniowego Łąka-Mizerów

Proponowany zbiornik retencyjny znajduje się na rzece Pszczyńce (lewobrzeżny dopływ Wisły) w gminie Suszec i Pawłowice w powiecie pszczyńskim oraz gminie Żory.

Pojemność zbiornika ustalono na ok. 2,74 mln m³. Przyjęto stały odpływ ze zbiornika na poziomie Q=5 m³/s. Taki przepływ gwarantuje zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego terenom usytuowanym poniżej przy rozpatrywanym przepływie p=1%. Przy takim założeniu zbiornik napelni się do rzędnej 252,99 m n.p.m., zajmując objętość ok. 0,7 mln m³. Z powyższego założenia wynika, że przy rozpatrywanej wysokości zapory do 255 m n.p.m. i założonego maks. piętrzenia do rzędnej 254 m n.p.m., pozostaje jeszcze rezerwa ok. 2,0 mln m³, którą można byłoby wykorzystać w innym celu np. na potrzeby retencji i alimentacji wody w okresach suszy.

- Budowa suchego zbiornika Gostyn (tzw. dodatkowa retencja)

Proponowany zbiornik retencyjny znajduje się na rzece Gostyni (lewobrzeżny dopływ Wisły) w gminach Kobiór, w powiecie pszczyńskim i Wyry w powiecie mikołowskim.

Pojemność zbiornika ustalono na ok. 3,11 mln m³. Przyjęto stały odpływ ze zbiornika na poziomie Q=5 m³/s. Taki przepływ gwarantuje zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego terenom usytuowanym poniżej przy rozpatrywanym przepływie p=1%. Przy takim założeniu zbiornik napelni się do rzędnej 246,34 m n.p.m., zajmując objętość ok. 1,5 mln m³. Z powyższego założenia wynika, że przy rozpatrywanej wysokości zapory do 250 m n.p.m. i założonego piętrzenia do rzędnej 249 m n.p.m., pozostaje jeszcze rezerwa o wielkości ok. 1,6 mln m³, którą można byłoby wykorzystać w innym celu np. na potrzeby retencji i alimentacji wody w okresach suszy.

Działania te są na etapie koncepcyjnym, przedprojektowym.

Ponadto, PGW WP, Nadzór Wodny w Pszczyńcu realizuje prace utrzymaniowe na terenie własnego obszaru działania, które podzielone zostały na części:

- Część nr 1: Wykonanie konserwacji (utrzymanie): wały przeciwpowodziowe rzeki Wisły w km 0+000-0+575, 0+575-1+400, 0+000-3+064, 0+000-1+450 w Goczałkowicach-Zdroju – dwukrotne koszenie, rozmiar rzeczowy: 5,914 km;
- Część nr 2: Wykonanie (utrzymanie): wały przeciwpowodziowe rzeki Wisły w km 0+000-0+816, 0+816-4+186, w miejscowości Wola w gm. Miedźna – dwukrotne koszenie, rozmiar rzeczowy: 4,186 km;
- Część nr 3: Wykonanie (utrzymanie): cieku Goczałkowickiego w km 0+000-0+590, 0+000-0+750, wraz z korytem cieku w km 0+000-0+750 w Goczałkowicach-Zdroju – dwukrotne koszenie (rozmiar rzeczowy wał: 1,340 km, ciek 0,750 km);
- Część nr 4: Wykonanie konserwacji (utrzymanie): wały przeciwpowodziowe rzeki Wisły w km 0+000-2+650, 0+000-2+95, 0+000-1+248, w miejscowości Góra w gm. Miedźna – dwukrotne koszenie, rozmiar rzeczowy: 6,848 km;
- Część nr 6: Wykonanie konserwacji (utrzymanie): wały przeciwpowodziowe rzeki Wisły w km 0+000-0+215, w miejscowości Grzawa w gm. Miedźna – dwukrotne koszenie, rozmiar rzeczowy: 0,215 km;

¹⁰ Informacja pochodzi z pisma Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach, z dnia 17.05.2023 r. znak: GL.ROO.0143.62.2023.KW RKP-2023-7121

- Część nr 7: Wykonanie konserwacji (utrzymanie): wały przeciwpowodziowe rzeki Wisły w km 0+000-0+650, w miejscowości Rudołtowiec w gm. Pszczyna – dwukrotne koszenie, rozmiar rzeczowy: 0,650 km.

Działania obejmują rok 2023 i pierwsze koszenie miało miejsce w czerwcu 2023 r., zaś drugie we wrześniu 2023 r. Oba zostały wykonane.

Działania przewidziane do realizacji przez gminy powiatu pszczyńskiego

Gmina Pawłowice¹¹:

- Przebudowa odwodnienia ul. Generała Sikorskiego w Pielgrzymowicach na odcinku pomiędzy posesjami nr 20A a nr 38;
- Poprawa bezpieczeństwa powodziowego poprzez przebudowę systemu odwodnienia Centrum Pawłowic;
- Przebudowa mostu w ciągu ul. Lipowej w Golasowicach;
- Przebudowa ul. Zebrzydowickiej w Pielgrzymowicach na odcinku od mostu nad ciekim Pielgrzymówka do granicy Powiatu Pszczyńskiego.

Działania przewidziane do realizacji przez spółki wodne

Spółka Wodna Goczalkowice-Zdrój¹²:

- coroczna konserwacja Kanału Kanar w ramach porozumienia pomiędzy Urzędem Gminy, Spółką Wodną, Lasami Państwowymi, Uzdrowskiem i ANW,
- systematyczne kontrole kanału wraz z usuwaniem zatorów z namulenia, gałęzi, liści i wiatrołomów,
- koszenie, wycinka drobnych samosiejek i usuwanie zatorów na rowie R-A w rejonie ul. Brzozowej i Letniej oraz rowu "Bez Nazwy" przy ul. Źródlanej,
- kontrola rowu melioracyjnego R-2 w Lasku Brzozowym z usuwaniem zatorów z gałęzi, liści i wiatrołomów,
- w miarę możliwości finansowych konserwacja (tj. odmulanie, wycinka drobnych samosiejek, koszenie) rowów melioracyjnych R-B i R-B-1 w rejonie lasu granicznego z Pszczyną i w rejonie ul. Kolejowej i Robotniczej,
- konserwacja rowu melioracyjnego R-D-3 w rejonie od ul. Czajkowskiego w kierunku ul. Uzdrowskiej (DK 1),
- bieżące usuwanie zgłaszanych awarii: na sieci drenarskiej i rowach melioracyjnych.

Spółka Wodna Góra¹³:

- kompleksową renowacją rowu R-D i wzmocnienie brzegu i rowu R-7 pomiędzy ul. Mokłą a Pszczyńską. Prace zostaną wykonane po uzyskaniu dofinansowania, ponieważ środki pochodzące ze składek członkowskich zabezpieczają tylko bieżące naprawy.

Spółka Wodna we Frydku¹⁴:

- W bieżącym roku zaplanowano konserwację rowu R-A za kwotę 12 287,30 zł oraz w razie potrzeby, udroźnienie uszkodzonej drenarki.

¹¹ Uchwała nr XLIX/484/2023 Rady Gminy Pawłowice z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Pawłowice na lata 2023–2028

¹² https://www.goczalkowicezdroj.pl/aktualnosc-2-43388-spolka_wodna_podsumowala_dzialalnosc_w.html
dostęp: 18.08.2023 r.

¹³ pismo Sołtysa Mariana Libera z dnia 08.05.2023 r.

¹⁴ pismo Przewodniczącego Zarządu Spółki z dnia 08.05.2023 r.

JSW S.A. KWK Pniówek:

W ramach prowadzonej profilaktyki mającej na celu zminimalizowanie skutków prowadzonej eksploatacji górniczej oraz dla przeciwdziałania powstaniu szkód górniczych i zapewnienia bezpieczeństwa obiektów na powierzchni terenu objętego tymi wpływami, podejmowane są następujące działania:

- W KWK Pniówek z uwagi na stosowanie eksploatacji tylko systemem „na zawał” kontynuowana jest profilaktyka górnicza polegająca na:
 - koordynacji przestrzenno-czasowej frontów eksploatacyjnych zapobiegającej sumowaniu się wpływów sąsiednich krawędzi eksploatacji,
 - rozmieszczaniu pól eksploatacyjnych w miarę równomiernie na całym obszarze górniczym,
 - dążeniu do wydłużania frontów eksploatacyjnych do ponad 200 m, tak aby ograniczyć ilość krawędzi eksploatacji, gdzie następuje sumowanie się niekorzystnych wpływów;
- Kopalnia opracowuje projekty techniczne eksploatacji złoża lub jego części, w których zawierane są wnioski z analizy uwarunkowań powierzchniowych. W opracowaniach tych zwraca się szczególną uwagę na:
 - Obiekty uszkodzone w wyniku prowadzonej poprzednio eksploatacji, a dotychczas nie naprawiane,
 - obiekty odszkodowane, a nadal użytkowane,
 - infrastrukturę powierzchniową, w tym: gazociągi, linie energetyczne, szlaki komunikacyjne, mosty i wiadukty,
 - obiekty użyteczności publicznej,
- Przed każdym planowanym uruchomieniem eksploatacji kolejnej ściany opracowywana jest aktualizacja inwentaryzacji odporności obiektów budowlanych pod względem statycznym i dynamicznym.
- Na obszarach objętych eksploatacją górniczą, w momencie ujawniania się wpływów od eksploatacji poszczególnych ścian prowadzona jest szczegółowa obserwacja ważniejszych ciągów komunikacyjnych, głównych magistral gazowych, wodnych, linii energetycznych, cieków wodnych oraz miejsc występowania deformacji nieciągłych. Z gestorami sieci uzbrojenia podziemnego i naziemnego zostały zawarte i są kontynuowane stosowne ugody na zwiększenie częstotliwości obchodów tych sieci.
- Podczas ujawniania się wpływów eksploatacji górniczej od poszczególnych ścian, wszystkie budynki, których kategoria odporności jest o co najmniej 2 niższa od prognozowanej kategorii deformacji terenu górniczego, są monitorowane poprzez prowadzenie obserwacji budowlanych. Szczegółowo zakres i częstotliwość tych obserwacji określona jest w protokołach z analizy odporności obiektów usytuowanych w zasięgu wpływów eksploatacji danej ściany. W przypadku stwierdzenia złego stanu technicznego obiektów, dokonywany jest ich remont lub wypłacane jest jednorazowe odszkodowanie.
- W ramach podjętej profilaktyki budowlanej mającej na celu zwiększenie odporności obiektów kubaturowych na wpływy eksploatacji górniczej wykonywane są zabezpieczenia budynków poprzez ich kotwienie oraz ponoszone są koszty zabezpieczeń budynków nowo realizowanych. Kopalnia co roku zabezpiecza środki finansowe i realizuje wypłaty zwrotu kosztów zabezpieczenia na szkody górnicze nowo realizowanego budownictwa mieszkalnego infrastruktury technicznej i społecznej.
- Kopalnia powiadamia poszczególnych gestorów sieci (gazowej, wodociągowej, kanalizacyjnej, drogowej i kolejowej) o przewidywanym terminie rozpoczęcia eksploatacji poszczególnych ścian oraz o planowanych wpływach z jej eksploatacji.
- Kopalnia zgodnie z obowiązującymi przepisami, wykonuje pomiary geodezyjne deformacji powierzchni terenu górniczego w rejonach wpływów eksploatacji górniczej oraz prowadzi ich

archiwizację. Wyniki pomiarów są analizowane przez odpowiednie służby techniczne zakładu górniczego oraz udostępniane są w zależności od potrzeb wyspecjalizowanym jednostkom naukowo-badawczym. Dane z obserwacji dostarczane są również do podmiotów zarządzających lub właścicieli obiektów budowlanych. Ponadto KWK Pniówek deklaruje i bierze udział w cyklicznych spotkaniach przedstawicieli Urzędu Gminy Pawłowice, Okręgowego Urzędu Górniczego w Rybniku i Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A., na których omawiane są sprawy związane z problematyką wpływu działalności kopalni na środowisko.

PG SILESIA Sp. z o.o.

Zakład planuje nadbudowę odcinka lewego wału rzeki Wisły w Goczalkowicach-Zdroju oraz Rudoltowicach. Ponadto, w celu zapewnienia ciągłości odpływu wód z terenów położonych w Ćwiklicach przy ul. Spokojnej, planowane jest przeprowadzenie prac regulacyjnych na sąsiadującym rowie melioracyjnym.

3.6. Ocena przewidywanej sytuacji prawnej, związanej z zagrożeniem powodziowym

Ustawa Prawo wodne w art. 163 ust. 1 stanowi, że ochrona przed powodzią jest zadaniem Wód Polskich oraz organów administracji rządowej i samorządowej. Równocześnie mówiąc o ochronie ludzi i mienia przed powodzią podkreśla się w nim m.in. rolę kształtowania zagospodarowania przestrzennego, ochrony i odtwarzania systemów naturalnej i sztucznej retencji wód czy systemu ostrzegania przed powodzią.

Ochrona przed powodzią leży w kompetencjach wielu instytucji, a zakres ich odpowiedzialności definiują akty prawne, z których najważniejsze to:

- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne,
- ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym,
- ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie,
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Obowiązki poszczególnych jednostek wynikające z powyższych ustaw wskazywano już niejednokrotnie w poprzednich rozdziałach niniejszego opracowania.

Na szczególną uwagę w kontekście sytuacji prawnej związanej z zagrożeniem powodziowym powiatu zasługuje projektowana ustawa o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej. Aktualnie trwa proces legislacyjny tego aktu prawnego, a planowany termin przyjęcia projektu przez Radę Ministrów to III kwartał 2023 r. Projektowana ustawa ma na celu kompleksowe uregulowanie zagadnień związanych z zarządzaniem kryzysowym i obroną cywilną. Ustawa ta ma wykorzystać doświadczenia i załatać luki jakie powstały podczas zmagania związanych m.in. z kataklizmami naturalnymi.

Ustawa określa szereg czynności, które spoczywają na organach ochrony ludności. Są to:

- 1) zadania związane z możliwością wystąpienia sytuacji zagrożenia, polegające na:
 - a. monitorowaniu zagrożeń i szacowaniu ryzyka ich wystąpienia;
 - b. przygotowaniu organizacyjnym i rzeczowym do reagowania;
 - c. przygotowanie warunków do ochrony ludności, w tym warunków do ewakuacji ludności, miejsc czasowego pobytu i budowli ochronnych, zabezpieczenia mienia;
 - d. szkoleniu podmiotów ochrony ludności oraz ich przygotowaniu do współdziałania, w tym prowadzenie ćwiczeń;
 - e. opracowywaniu i wdrażaniu programów ochrony ludności;
 - f. tworzeniu rezerw zasobów służących ochronie ludności;
 - g. prowadzeniu edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności, w tym kształtowanie świadomości zagrożeń i pożądanych zachowań społecznych, również wynikających z zagrożeń czasu wojny;

- h. planowaniu i przygotowaniu procesu podniesienia poziomu gotowości do reagowania podmiotów ochrony ludności;
 - i. planowaniu i przygotowaniu procesu przekształcenia podmiotów ochrony ludności w organizacje obrony cywilnej.
- 2) związane z wystąpieniem sytuacji zagrożenia, polegające na:
- a. informowaniu, ostrzeganiu i alarmowaniu ludności;
 - b. wymianie i analizowaniu informacji pochodzących z systemów monitorowania sytuacji zagrożeń pomiędzy podmiotami ochrony ludności;
 - c. wskazywaniu i oznaczaniu stref niebezpiecznych;
 - d. reagowaniu i podejmowaniu interwencji oraz działań ratowniczych przez właściwe podmioty ochrony ludności;
 - e. zapewnieniu funkcjonowania służb użyteczności publicznej;
 - f. zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego;
 - g. zapewnieniu ochrony przed skutkami zagrożeń chemicznych, biologicznych i radiacyjnych, a także likwidowaniu skutków spowodowanych ich wystąpieniem;
 - h. prowadzeniu ewakuacji ludności;
 - i. zapewnieniu osobom poszkodowanym lub ewakuowanym pomocy doraźnej;
 - j. zapewnieniu osobom poszkodowanym opieki medycznej, psychologicznej a także pomocy prawnej;
 - k. informowaniu rodzin o poszkodowanych;
 - l. zapewnieniu warunków i możliwości identyfikacji osób poszkodowanych;
 - m. organizowaniu lub koordynowaniu udzielania i przyjmowania pomocy humanitarnej;
 - n. doraźnym grzebaniu zmarłych.

Ponadto, projektowana ustawa określa m.in. zadania starosty jako organu ochrony ludności na obszarze powiatu. Do zadań tych należy:

- 1) inicjowanie i organizowanie współpracy w zakresie ochrony ludności pomiędzy gminami oraz organizacjami i podmiotami wykonującymi zadania ochrony ludności, działającymi na obszarze powiatu;
- 2) zarządzanie, organizowanie oraz prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności;
- 3) koordynowanie realizacji zadań ochrony ludności na terenie powiatu;
- 4) organizowanie i utrzymanie elementów systemu monitorowania zagrożeń oraz ostrzegania, alarmowania i informowania ludności w sytuacjach zagrożeń;
- 5) udzielanie pomocy samorządom gminnym w zakresie realizacji zadań dotyczących ochrony ludności, w szczególności obejmujących:
 - a. pozyskiwanie i wykorzystywanie niezbędnych zasobów,
 - b. skierowanie, na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta), posiadanych sił i środków do działań na teren gminy w sytuacjach zagrożeń;
 - c. wspólną realizację przedsięwzięć będących jednocześnie zadaniami zarówno samorządu powiatowego i gminnego,
 - d. udzielanie pomocy organizacyjno-planistycznej przez powiatowe organy, służby, inspekcje i straże;
- 6) organizacja szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności dla organów powiatu oraz pracowników urzędu powiatowego;
- 7) sporządzanie informacji o stanie przygotowań powiatu do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności;
- 8) prowadzenie ewidencji organizacji realizujących zadania ochrony ludności, a w szczególności społecznych organizacji obowiązanych do realizacji zadań ochrony ludności

Projektowana ustawa określa także zadania spoczywające na radzie powiatu w zakresie ochrony ludności na obszarze powiatu. Są to:

- planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań własnych w zakresie ochrony ludności w uchwalanym budżecie powiatu;
- zatwierdzanie, w drodze uchwały, powiatowego programu ochrony ludności;
- rozpatrywanie, przynajmniej raz w roku, informacji starosty o stanie przygotowań powiatu do realizacji zadań ochrony ludności, określonych w powiatowym programie ochrony ludności.

Celem projektowanego aktu prawnego jest zapewnienie efektywnego działania organów ochrony ludności na każdym szczeblu, umożliwiając tym samym współpracę. Część z zadań starosty określonych w projektowanej ustawie jest już realizowana w ramach obowiązujących przepisów. Jednak pojawiają się nowe obowiązki starosty i rady powiatu. Zaproponowano zwiększenie poziomu bezpieczeństwa obywateli poprzez opracowywanie i wdrażanie przez poszczególne samorządy terytorialne wieloletnich programów ochrony ludności (programowanie na okresy pięcioletnie, z obowiązkiem corocznego weryfikowania). Programy mają na celu usystematyzowanie wiedzy na temat potrzeb, priorytetów, zadań i skutecznych sposobów ich realizacji. Projekt ustawy przewiduje, że programy tworzy się na szczeblu samorządu gminy, powiatu i województwa, jednocześnie dopuszczając nie tylko możliwość współpracy w tym zakresie na różnych szczeblach w celu wykorzystania potencjału wspólnych przedsięwzięć, ale wręcz tworzenia programów wspólnych.

Projektowana ustawa o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej wymusza zmiany w przepisach obowiązujących ustaw, m.in.:

4. w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym - w art. 7 ust. 1 pkt 14:

zapis istniejący:

porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego

nowe brzmienie przepisu:

porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego i materiałów służących ochronie ludności.

5. w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym – w art. 4:

zapis istniejący:

ust. 1 pkt 16: ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska

nowe brzmienie przepisu:

ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej oraz zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego i materiałów służących ochronie ludności

zapis istniejący:

ust. 6: Zadania powiatu nie mogą naruszać zakresu działania gmin.

nowe brzmienie przepisu:

ust. 6: Zadania powiatu nie mogą naruszać zakresu działania gmin, z wyjątkiem sytuacji określonych w art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie ludności.

6. w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne – w art. 342 ust. 1 i 2:

zapis istniejący:

ust.1: Organy wykonujące kontrolę oraz minister właściwy do spraw gospodarki wodnej współdziałają w wykonywaniu czynności kontrolnych z innymi organami kontroli, organami administracji publicznej, organami obrony cywilnej oraz organizacjami społecznymi.

nowe brzmienie przepisu:

ust. 1: Organy wykonujące kontrolę oraz minister właściwy do spraw gospodarki wodnej współdziałają w wykonywaniu czynności kontrolnych z innymi organami kontroli, organami administracji publicznej, właściwymi w sprawach ochrony ludności oraz organizacjami społecznymi.

zapis istniejący:

ust.2 pkt 3: przekazywanie innym organom kontroli, właściwym organom administracji publicznej oraz organom obrony cywilnej informacji o wynikach przeprowadzonych kontroli oraz działaniach pokontrolnych

nowe brzmienie przepisu:

ust.2 pkt 3: przekazywanie innym organom kontroli, właściwym organom administracji publicznej oraz organom właściwym w sprawach ochrony ludności informacji o wynikach przeprowadzonych kontroli oraz działaniach pokontrolnych.

Podsumowując, projektowana ustawa o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej rozszerza zakres obowiązków jakie spoczywają poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego. Część z zadań jakie określa ustawa jest już realizowana w ramach przepisów obowiązujących. Mając na uwadze doświadczenia wynikające z reform zachodzących w innych dziedzinach, niezwykle istotną rolę we wdrażaniu nowych przepisów wywrzeć mogą rzetelnie przeprowadzone szkolenia dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przejrzystego i klarownego podziału kompetencji, aby w wyniku planowanej efektywnej współpracy nie doszło do dublowania działań. Niezwykle istotne jest stworzenie mechanizmów komunikacji pomiędzy poszczególnymi organami ochrony ludności. Ponadto, każda nowa regulacja prawna budzi szereg różnych interpretacji, dlatego wydaje się szczególnie ważne cykliczne analizowanie wątpliwości i problemów, dążących do zajęcia jednego spójnego stanowiska, aby wspólne działania w zakresie ochrony ludności w stanach klęski żywiołowej przynosiły oczekiwane rezultaty.

3.7.Ocena skuteczności działania systemu ostrzegania, alarmowania i informowania mieszkańców dotkniętych powodzią

W sytuacji zagrożenia powodzią niezwykle ważną rolę pełni szybka informacja o nadchodzącym zagrożeniu. Równie istotna jest także znajomość podstawowych zasad postępowania w takiej sytuacji. Od prawidłowej reakcji na ostrzeżenie o powodzi zależy bardzo wiele. Ludzie, dla których powódź jest zaskoczeniem, reagują w sposób nieprzewidywalny. Niektórzy nie reagują w ogóle lub zapominają najważniejszych rzeczy, bez których trudno sobie poradzić poza domem lub trudno zacząć życie po powodzi.

Szczegółowe zasady powiadamiania ludności powiatu pszczyńskiego określa Plan operacyjny ochrony przed powodzią dla Powiatu Pszczyńskiego.

1. Pogotowie przeciwpowodziowe:

Podstawą ogłoszenia pogotowia przeciwpowodziowego na obszarze powiatu pszczyńskiego (lub jego części) jest informacja Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej Oddział Katowice o przekroczonych stanach ostrzegawczych wody w rzekach, wraz z niekorzystną prognozą meteorologiczną o wystąpieniu znacznych opadów atmosferycznych, lub informacja otrzymana

z innego źródła (np.: z terenu, o wystąpieniu niebezpieczeństwa powodzi). W zależności od sytuacji hydrometeorologicznej oraz stopnia zagrożenia, Starosta może ogłosić pogotowie przeciwpowodziowe lub alarm w formie zarządzenia.

- Zarządzenie Starosty w sprawie ogłoszenia pogotowia przeciwpowodziowego przygotowuje dyżurny PCZK w uzgodnieniu z Komendantem Powiatowym PSP.
- Zarządzenie Starosty Pszczyńskiego w sprawie ogłoszenia pogotowia przeciwpowodziowego należy przekazać do:
 - Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego (WCZK),
 - członków Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego,
 - gmin powiatu Pszczyńskiego.
- Ośrodki dyżurne zapewniają obieg informacji:
 - Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego (PCZK) z siedzibą w Komendzie Powiatowej PSP w Pszczynie,
 - Stanowisko Kierowania Komendy Powiatowej Policji w Pszczynie,
 - Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego (WCZK).
- Administratorzy zbiorników wodnych zobowiązani są do przekazywania następujących danych - w terminach określonych w instrukcji:
 - aktualne rzędne piętrzenia,
 - objętość zbiornika i wielkości rezerwy powodziowej,
 - wielkości dopływu i odpływu.

Odwołanie pogotowia przeciwpowodziowego

Odwołanie pogotowia przeciwpowodziowego następuje w formie zarządzenia Starosty po stwierdzeniu przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej opadnięcia wód w rzekach poniżej stanów ostrzegawczych.

Zarządzenie Starosty w sprawie odwołania pogotowia przeciwpowodziowego należy przekazać do tych samych jednostek, które były powiadamiane o ogłoszeniu pogotowia przeciwpowodziowego.

2. Alarm przeciwpowodziowy:

Przekroczenie stanów alarmowych na rzekach powoduje konieczność dokonania analizy prognoz i związanych z tym zagrożeń. Na jej podstawie Starosta może podjąć decyzję o ogłoszeniu alarmu przeciwpowodziowego na terenach zagrożonych w formie zarządzenia.

Ogłoszenie stanu alarmu może nastąpić również w pewnych sytuacjach, kiedy nie są przekroczone stany alarmowe wody w rzekach, a mianowicie wtedy, gdy jest zagrożone życie i mienie ludzkie lub mogłyby wystąpić zakłócenia w gospodarce narodowej. Sytuacje takie mogą wystąpić na skutek lokalnych zalewów (szczególnie na terenach szkód górniczych).

- Zarządzenie Starosty w sprawie ogłoszenia alarmu przeciwpowodziowego przygotowuje dyżurny PCZK w uzgodnieniu z Komendantem Powiatowym PSP.
- Zarządzenie Starosty w sprawie ogłoszenia alarmu przeciwpowodziowego należy przekazać do jednostek jak zarządzenie o ogłoszeniu pogotowia przeciwpowodziowego.
- Po ogłoszeniu alarmu przeciwpowodziowego kontynuowane są zadania realizowane podczas stanu pogotowia przeciwpowodziowego.
- Administratorzy zbiorników wodnych znajdujących się na terenie powiatu pszczyńskiego zobowiązani są do przekazywania następujących danych:
 - aktualne rzędne piętrzenia,
 - objętości zbiornika i wielkości rezerwy powodziowej,
 - wielkości dopływu i odpływu.

- Wszystkie służby działają zgodnie ze swoimi przepisami i strukturą organizacyjną. Siły wyznaczone jako wsparcie dla poszczególnych grup roboczych, realizują aż do odwołania, zadania określone przez Starostę.

Odwołanie alarmu przeciwpowodziowego

Odwołanie alarmu przeciwpowodziowego następuje w formie zarządzenia Starosty, po stwierdzeniu przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej opadnięcia wód w rzekach poniżej stanów alarmowych. Zarządzenie Starosty w sprawie odwołania alarmu przeciwpowodziowego przygotowuje dyżurny PCZK w uzgodnieniu z Komendantem Powiatowym PSP. Zarządzenie Starosty w sprawie odwołania alarmu przeciwpowodziowego należy przekazać do jednostek powiadamianych o ogłoszeniu alarmu przeciwpowodziowego.

Tabela 16. Wykaz syren do ostrzegania i alarmowania ludności

Lp.	Nr syreny w wojewódzkim systemie DSP	System	Rodzaj syreny	Uruchamianie radiowe w systemie wojewódzkim	Uruchamianie radiowe w systemie powiatowym	Uruchamianie radiowe w systemie gminnym	Uruchamianie ręczne	Własność syreny	Nazwa lokalizacji syreny i adres
Gmina Goczałkowice-Zdrój – nr grupowy 970									
1.	222	DSP	elektroniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	Samorząd	Budynek OSP 43- 230 Goczałkowice-Zdrój
Gmina Kobiór									
2.	240	DSP	elektroniczna	Tak	Tak	Nie	tak	Samorząd	Urząd Gminy 43-210 Kobiór ul. Kobiórska 5
Gmina Miedzna – nr grupowy 940									
3.	223	DSP	elektroniczna	Tak	Tak	Tak	Nie	OSP	Remiza strażacka 43-227 Miedzna ul. Wiejska 131
4.	224	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Nie	OSP	Remiza strażacka 43-227 Góra ul. Rybacka 3
5.	225	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Nie	OSP	Remiza strażacka 43-225 Wola ul. Wałowa 10
6.	241	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Nie	OSP	Remiza strażacka 43-227 Gilowice ul. Korfantego 70
7.	-	inny	mechaniczna	Nie	Nie	Nie	Tak	Zakład	KWK „Piast” Ruch II 43-225 Wola ul. Kopalniana 10

Gmina Pawłowice – nr grupowy 960									
8.	217	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	OSP	Dom strażaka 43-250 Pawłowice ul. Zjednoczenia 64
9.	218	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	OSP	Dom strażaka 43-252 Golasowice ul. Kraszewskiego 2
10.	219	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	OSP	Dom strażaka 43-252 Pielgrzymowice ul. Zebrzydowska 14
11.	220	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	OSP	Garaż OSP 43-252 Krzyżowice ul. Szkolna 8
12.	221	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	OSP	Dom strażaka 43-254 Warszowice ul. Cieszyńska 2
13.	234	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	OSP	Garaż OSP, 43-252 Jarząbkowice ul. Rolnicza 1
14.	-	inny	mechaniczna	Nie	Nie	Nie	Tak	Zakład	KWK „Pniówek” 43-250 Pawłowice /ul. Krucza 8
Gmina Pszczyna – nr grupowy 970									
15.	211	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	OSP	Remiza strażacka ul. Szewczyka 93 43-215 Studzienice

16.	212	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	OSP	Remiza strażacka ul. Powstańców Śl. 1 43-245 Studzionka
17.	214	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	Samorząd	Budynek mieszkalny ul. Korfanteo 23 43-200 Pszczyna
18.	215	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	Samorząd	Szkoła Podstawowa nr 2 ul. Katowicka 47 43-200 Pszczyna
19.	216	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	Samorząd	Biurowiec WZD Sp. z.o.o., ul. Zdrojowa 2 43-200 Pszczyna
20.	244	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	Samorząd	Zespół Szkolno-Przedszkolny ul. Powstańców Śl. 25 43-211 Czarków
21.	231	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	OSP	Remiza strażacka ul. Słoneczna 4 43-243 Wisła Wielka
22.	232	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	OSP	Remiza strażacka 43-215 Jankowice ul. Kasztanowa 4
23.	233	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	OSP	Remiza strażacka ul. Pawia 42 43-243 Wisła Mała
24.	236	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	OSP	Remiza strażacka ul. Turystyczna 32 43-241 Łąka
25.	238	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	OSP	Remiza strażacka ul. Anieli Krzywoń 6 43-229 Rudołtowice

26.	242	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	Samorząd	Urząd Miejski ul. Rynek 2 43-200 Pszczyna
27.	243	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	OSP	Remiza strażacka ul. Katowicka 63 43-211 Piasek
28.	230	DSP	elektroniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	OSP	Remiza strażacka ul. Zawadzkiego 15 43-229 Ćwiklice
29.	229	DSP	elektroniczna	Tak	Tak	Tak	Tak	Samorząd	Remiza strażacka ul. Szkolna 58a 43-200 Poręba
Gmina Suszec – nr grupowy 950									
30.	226	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	Samorząd	Remiza OSP 43-227 Rudziczka ul. Pszczyńska 24
31.	227	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	Samorząd	Remiza OSP 43-267 Suszec ul. Klubowa
32.	228	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	Samorząd	Remiza OSP 43-265 Mizerów ul. Wyzwolenia 279
33.	213	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	Samorząd	Remiza OSP 43-265 Kryry ul. Wyzwolenia 116
34.	237	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	Samorząd	Szkoła Podstawowa 43-262 Radostowice ul. Dworcowa 56

35.	239	DSP	mechaniczna	Tak	Tak	Nie	Tak	Samorząd	Szkoła Podstawowa 43-262 Kobielice ul. Topolowa 61
36.	-	inny	mechaniczna	Nie	Nie	Nie	Tak	Zakład	Budynek administracyjny- centrum zarządzania 43-267 Suszec ul. Piaskowa 35 w likwidacji

Źródło: Plan Ewakuacji (przyjęcia) III stopnia dla Powiatu Pszczyńskiego

3.8. Ocena skuteczności działania systemu obiegu informacji między służbami i podmiotami biorącymi udział w działaniach

W procesie ewakuacji i ostrzegania istotną rolę odgrywa proces informacyjny. W tym zakresie wykorzystywane są możliwości miejscowych mediów. Zapewniają to:

- porozumienie Zarządu Powiatu Pszczyńskiego z radiem Express,
- zasady działania systemu obiegu informacji opisane w Powiatowym Planie Zarządzania Kryzysowego,
- Zarządzenie Nr 21/2012 Starosty Pszczyńskiego Szefa Obrony Cywilnej Powiatu z dnia 16 listopada 2012r. w sprawie organizacji i działania systemu wczesnego ostrzegania w powiecie pszczyńskim ze zmianami.

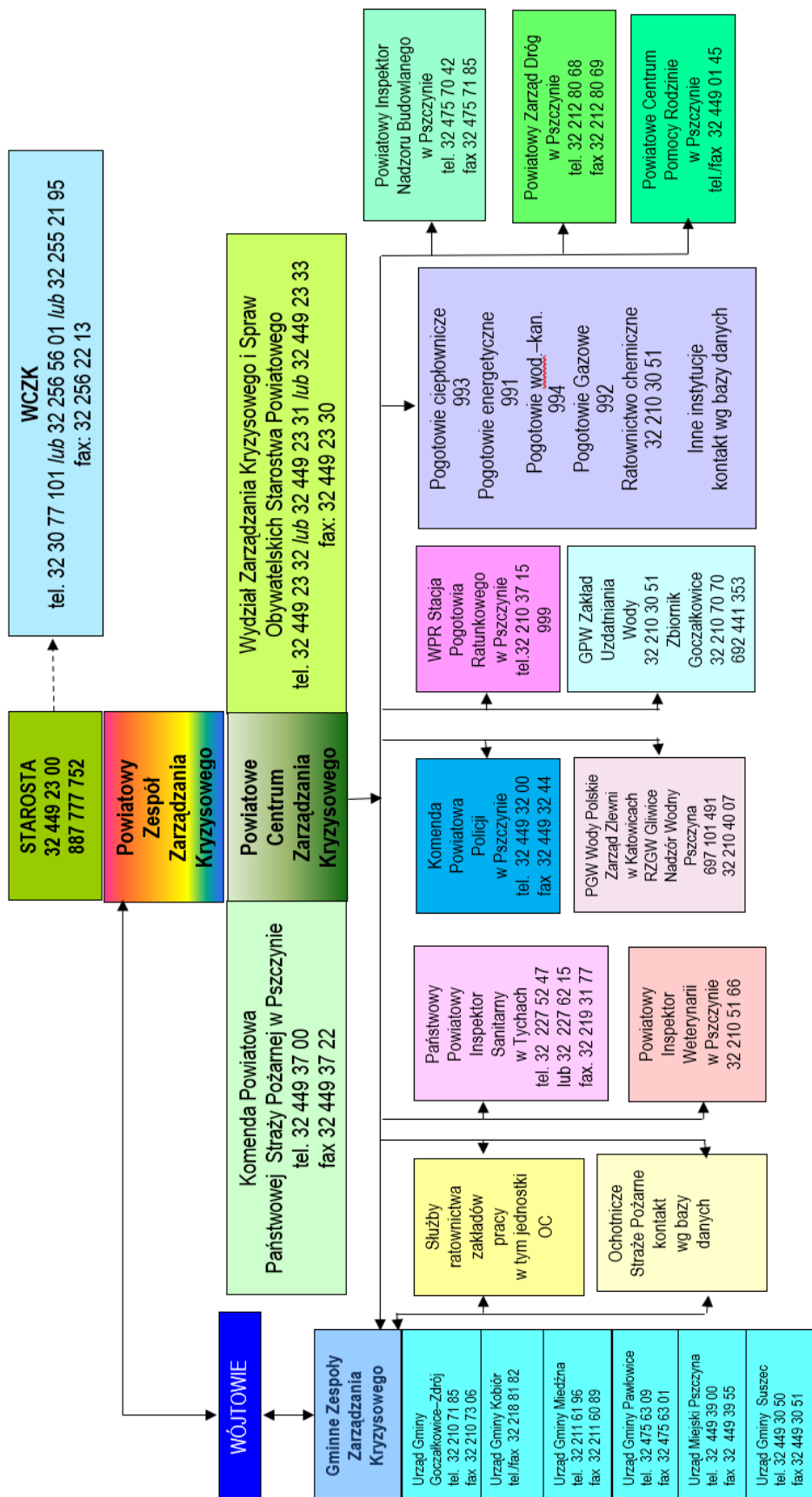
Poza tym Rzecznik Prasowy Starostwa Powiatowego w Pszczynie, na bieżąco umieszcza na stronie internetowej informacje dotyczące sytuacji.

Tabela 17 Zestawienie jednostek wytypowanych do powiadamiania ludności w powiecie pszczyńskim

Lp.	Nazwa i adres jednostki	Sposób powiadamiania ludności
STAROSTWO		
1.	Starostwo Powiatowe ul. 3 Maja 10, 43-200 Pszczyna	Informacja bezpośrednia dla pracowników SP, komunikaty na stronie internetowej i tablicach ogłoszeń, ulotki*
2.	KP PSP Pszczyna ul. Górnośląska 7, 43-200 Pszczyna	System nagłaśniający na samochodach
3.	KPP Pszczyna ul. Bogedaina 8, 43-200 Pszczyna	System nagłaśniający na samochodach
4.	Redakcja Gazety Pszczyńskiej ul. Wodzisławska 2, 43-200 Pszczyna	Komunikaty
5.	Redakcja Radia Express ul. Olszówka 62, 43-309 Bielsko-Biała	Rozgłośnia radiowa
GCZAŁKOWICE-ZDRÓJ		
1.	Ochotnicza Straż Pożarna w Goczałkowicach-Zdroju	Kontakt osobisty, ulotki.
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Goczałkowicach-Zdroju ul. Uzdrowska 61, 43-230 Goczałkowice-Zdrój	Kontakt osobisty, ulotki, strony internetowe
3.	Gminny Ośrodek Kultury ul. Uzdrowska 61, 43-230 Goczałkowice-Zdrój	Kontakt osobisty, ulotki, strony internetowe
4.	Urząd Gminy Goczałkowice-Zdrój ul. Szkolna 13, 43-230 Goczałkowice-Zdrój	Kontakt osobisty, ulotki, strony internetowe
KOBIÓR		
1	Urząd Gminy Kobiór ul. Kobiórska 5, 43-210 Kobiór	Informacja bezpośrednia dla pracowników UG, komunikaty na stronie internetowej i tablicach ogłoszeń

MIEDŹNA		
1.	Urząd Gminy Miedźna ul. Wiejska 131, 43-227 Miedźna	Informacja bezpośrednia dla pracowników UG, komunikaty na stronie internetowej i tablicach ogłoszeń
2.	OSP Wola	Informacja dla jednostki OSP i mieszkańców sołectwa Wola, Gilowice, Frydek
3.	OSP Góra	Informacja dla jednostki OSP i mieszkańców sołectwa Góra, Miedźna, Grzawa
4.	Sołtys sołectwa Wola	Informacja dla mieszkańców
5.	Sołtys sołectwa Góra	Informacja dla mieszkańców
6.	Sołtys sołectwa Miedźna	Informacja dla mieszkańców
7.	Sołtys sołectwa Grzawa	Informacja dla mieszkańców
8.	Sołtys sołectwa Gilowice	Informacja dla mieszkańców
9.	Sołtys sołectwa Frydek	Informacja dla mieszkańców
PAWŁOWICE		
1.	Urząd Gminy Pawłowice ul. Zjednoczenia 60, 43-250 Pawłowice	Informacja bezpośrednia dla pracowników UG, komunikaty na stronie internetowej i tablicach ogłoszeń
PSZCZYNA		
1.	Straż Miejska w Pszczynie ul. Zdrojowa 4, 43-200 Pszczyna	System nagłaśniający na samochodzie
2.	Redakcja Gazety Pszczyńskiej ul. Wodzisławska 36B, 43-200 Pszczyna	Komunikaty w Gazecie Pszczyńskiej
3.	Redakcja Radia Express ul. Olszówka 62, 43-309 Bielsko-Biała	Rozgłośnia radiowa Radio Express
4.	Urząd Miejski Pszczyna Rynek 2, 43-200 Pszczyna	Informacja bezpośrednia dla pracowników UM, tablice ogłoszeń na terenie gminy (30 szt.)
5.	Redakcja Gazety „Głos Pszczyński” ul. 3 Maja 9, 43-200 Pszczyna	Gazeta „Głos Pszczyński”
SUSZEC		
1.	Urząd Gminy Suszec ul. Lipowa 1, 43-267 Suszec	Informacja bezpośrednia dla pracowników UG
2.	Urząd Gminy Suszec ul. Lipowa 1, 43-267 Suszec	Informacja dla mieszkańców za pomocą komunikatów, ulotek i na stronie internetowej oraz bezpośrednia do dyrektorów NZOZ, GZOiS, Apteki, Poczty
3.	Gminny Zespół Usług Wspólnych ul. Wyzwolenia 2, 43-267 Suszec	Informacja bezpośrednia dla pracowników GZUW i Przedszkola Publicznego
4.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ul. Wyzwolenia 2, 43-267 Suszec	Informacja bezpośrednia dla pracowników NZOZ

Źródło: Wydział Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Pszczynie

Rysunek 17 Schemat łączności, kierowania i współdziałania w sytuacjach kryzysowych

Źródło: Plan operacyjny ochrony przed powodzią dla Powiatu Pszczyńskiego

Podsumowując ocenę skuteczności działania systemu obiegu informacji, można stwierdzić że, gwarantuje ochronę mieszkańców powiatu i ich nieruchomości przez zagrożeniem powodziowym, jak również dostęp do informacji o zagrożeniach.

Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego całodobowo przesyła wszystkie otrzymane pocztą elektroniczną informacje do odpowiednich odbiorców. Do wyznaczonej grupy są rozsyłane również wiadomości SMS. Są to m.in. ostrzeżenia, informacje o niebezpiecznych zjawiskach, codzienny biuletyn hydrologiczny, codzienny biuletyn hydrologiczno-meteorologiczny, dane zbiornikowe, depesze o opadach wód, depesze o stanach wód, prognozy pogody, informacje o przerwach nieplanowanych dostaw energii, raporty GPW o stanach zbiorników wodnych, komunikaty meteorologiczne. Ponadto komunikaty umieszczone są na stronie BIP lub/i na stronie powiatu.

3.9. Ocena prawnego aspektu ogłaszania i odwoływania stanu pogotowia i alarmu przeciwpowodziowego

Alarm powodziowy - ogłasza odpowiednia władza samorządowa (w zależności od obszaru: prezydent miasta, burmistrz, wójt, starosta, wojewoda), gdy poziom wody (najczęściej rzeki) zbliża się do stanu alarmowego (ustalonego dla danego wodowskazu). W praktyce alarm powodziowy często się ogłasza dopiero przy znacznym przekroczeniu stanu alarmowego, które stwarza realne zagrożenie dla ludzi i mienia.

Ogłoszenie alarmu powodziowego wiąże się z całodobowymi dyżurami administracji, centrów zarządzania kryzysowego, magazynów przeciwpowodziowych oraz służb i instytucji związanych z gospodarką wodną oraz ochroną przeciwpowodziową. Podejmują one działania mające chronić ludzi i dobytek przed powodzią.

Ogłoszenie alarmu powodziowego wiąże się z ogłoszeniem przez IMGW-PIB stanu alarmu hydrologicznego, choć nie jest z nim równoważne. Stan alarmu hydrologicznego - jest on ogłaszany przez IMGW-PIB w przypadku wystąpienia lub zagrożenia wystąpieniem co najmniej jednej z następujących sytuacji:

- przekroczenie stanów alarmowych na wodowskazach w co najmniej jednej zlewni monitorowanej przez IMGW-PIB,
- wystąpienie zatoru lodowego poniżej wodowskazu powodującego przekroczenie stanu alarmowego na tym wodowskazie,
- wystąpienie niebezpiecznego opadu, mogącego spowodować przekroczenie stanów alarmowych.

Na podstawie art. 34, ust. 1a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 528), art. 31a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 559), stan pogotowia przeciwpowodziowego lub alarmu powodziowego dla obszaru powiatu pszczyńskiego ogłasza Starosta Pszczyński wydając zarządzenia, określające datę i godzinę ogłoszenia stanu zagrożenia. W zarządzeniach zobowiązują się Burmistrza Pszczyzny oraz wójtów gmin powiatu oraz wszelkie służby zabezpieczenia do podejmowania niezbędnych czynności organizacyjnych i technicznych, aby zminimalizować zagrożenie życia i zdrowia ludności, inwentarza, dobytku oraz zagrożenia środowiska. Ponadto Naczelnik Wydziału Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Pszczyźnie jest zobowiązany przez Starostę Pszczyńskiego do niezwłocznego powiadomienia Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody, burmistrza, wójtów gmin powiatu oraz właściwe służby.

W przypadku lokalnych zagrożeń powodziowych (obszar gminy) stan pogotowia przeciwpowodziowego lub alarmu powodziowego ogłasza Szef Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, określając datę i godzinę ogłoszenia stanu zagrożenia, w oparciu o informacje otrzymane z IMGW, PCZK o stanie wody na rzekach gminy, przy przekroczeniu stanu ostrzegawczego i prognozach o dalszych przyrostach poziomów wód.

Odwołanie alarmu powodziowego – następuje gdy poziom wód obniży się poniżej stanów alarmowych z tendencją do dalszego spadku. Po odwołaniu alarmu powodziowego obowiązuje nadal stan pogotowia przeciwpowodziowego. Odwołanie pogotowia przeciwpowodziowego – następuje gdy poziom wód w rzekach obniży się do stanów ostrzegawczych, a prognozy przewidują dalszy ich spadek.

O ogłoszeniu i odwołaniu stanu pogotowia przeciwpowodziowego i alarmu powodziowego zawiadamia się (telefonicznie i w formie pisemnej) PCZK w Pszczynie.

Aktualnie na terenie powiatu obowiązuje Zarządzenie Nr 26/2013 Starosty Pszczyńskiego z dnia 30 października 2013 r. zmieniające zarządzenie w sprawie organizacji i działania systemu wczesnego ostrzegania w powiecie pszczyńskim.

Ogłoszenie alarmu i pogotowia przeciwpowodziowego zostały wprowadzone i odwołane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Wykaz zarządzeń 2013 – 2023 w sprawie ogłoszenia/odwołania pogotowia oraz alarmu przeciwpowodziowego

Zarządzenie Nr 15/2013 Starosty Pszczyńskiego z dnia 24 czerwca 2013 r. w sprawie: ogłoszenia pogotowia przeciwpowodziowego na terenie powiatu pszczyńskiego.

Zarządzenie Nr 17/2013 Starosty Pszczyńskiego z dnia 27 czerwca 2013 r. w sprawie: odwołania pogotowia przeciwpowodziowego na terenie powiatu pszczyńskiego.

Zarządzenie Nr 20/2019 Starosty Pszczyńskiego z dnia 23 maja 2019 r. w sprawie: ogłoszenia alarmu przeciwpowodziowego na terenie powiatu pszczyńskiego.

Zarządzenie Nr 21/2019 Starosty Pszczyńskiego z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie: odwołania alarmu przeciwpowodziowego na terenie powiatu pszczyńskiego.

Zarządzenie Nr 44/2020 Starosty Pszczyńskiego z dnia 13 października 2020 r. w sprawie: ogłoszenia pogotowia przeciwpowodziowego na terenie powiatu pszczyńskiego.

Zarządzenie Nr 47/2020 Starosty Pszczyńskiego z dnia 20 października 2020 r. w sprawie: odwołania pogotowia przeciwpowodziowego na terenie powiatu pszczyńskiego.

3.10. Ocena możliwości wsparcia działań prowadzonych przez podmioty Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego podczas powodzi

Za bezpieczeństwo przeciwpowodziowe na terenie powiatu pszczyńskiego odpowiadają powołane do tych zadań służby, m.in. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie, która swoim zasięgiem obejmuje gminy Pszczyna, Pawłowice, Miedźna, Suszec, Goczałkowice-Zdrój i Kobiór.

Do zadań Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej w Pszczynie należą między innymi:

- organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń oraz wykonywanie specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych oraz podczas likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne podmioty ratownicze,
- utrzymywanie gotowości do prowadzenia działań ratowniczych,
- współdziałanie z innymi podmiotami ratowniczymi i służbami funkcjonującymi w rejonie działania jednostki w zakresie prowadzenia działań ratowniczych,
- prowadzenie rozpoznania w zakresie niezbędnym do podjęcia działań ratowniczych na obszarze powiatu,
- organizowanie ćwiczeń i doskonalenia zawodowego, analizowanie stanu wyposażenia jednostki w sprzęt ratowniczy i środki gaśnicze, sorbenty, neutralizatory oraz przedstawianie wniosków i planów w tym zakresie.

Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje 27 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym:

- 18 jednostek OSP włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego,
- 9 jednostek OSP spoza Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Dodatkowo w sytuacji zagrożenia gminy położone w zasięgu innych jednostek ratowniczo-gaśniczych obsługiwane są także przez te jednostki. Dotyczy to gminy Pawłowice, która obsługiwana jest JRG Jastrzębie-Zdrój oraz gminy Suszec, która obsługiwana jest przez JRG Żory.

Sily i środki KPP Pszczyna

Poniższa tabela zawiera wykaz sił i środków przeznaczonych do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej.

Tabela 18 Siły i środki przeznaczone do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej przez KPP Pszczyna

L.p.	Siły i środki	Ilość
1	Funkcjonariusze	173
2	Radiowozy oznakowane	22
3	Samochody inne	13
4	Łódź motorowa	1
5	Łódź wiosłowa	0
6	Pontony	0
7	Pompy	0
8	Motopompy	0
9	Kamizelki ratunkowe	4
10	Kombinezony do pracy w wodzie	0
11	Radiotelefony:	
	- przenośne	50
	- mobilne	40
	- bazowe	3
12	Agregat prądowórczy	0
13	Inne:	
	- łopaty saperskie	20
	- oskard ciężki	10
	- topór wojskowy	4
	- łomotka	10
	- pistolet sygnałowy	8

Sily i środki KP PSP Pszczyna

Poniższa tabela zawiera wykaz sił i środków przeznaczonych do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie.

Tabela 19 Siły i środki przeznaczone do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej przez KP PSP Pszczyna

L.p.	Siły i środki	Ilość
1	Osoby	75
2	Samochody ratowniczo-gaśnicze	3
3	Samochody inne	12
4	Łódź motorowa	4
5	Łódź wiosłowa	1
6	Pontony	0
7	Pompy	2
8	Motopompy	12

9	Kamizelki ratunkowe	52
10	Kombinezony do pracy w wodzie	16
11	Koparki	0
12	Spycharki	0
13	Radiotelefony	54
14	Agregaty prądotwórcze	14
15	Ciągniki	0
16	Przyczepy	7
17	Rękawy napełniane wodą	479
18	Osuszacze powietrza	0
19	Inne:	-

Sily i środki jednostek OSP na terenie powiatu pszczyńskiego

Poniższe tabele 3-8 zawierają wykaz sił i środków przeznaczonych do prowadzenia Akcji przeciwpowodziowej przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie powiatu pszczyńskiego.

Tabela 20 Siły i środki przeznaczone do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej przez OSP na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój

L.p.	Sily i środki	Ilość
1	Osoby	18
2	Samochody ratowniczo-gaśnicze	1
3	Samochody inne	2
4	Łódź motorowa	1
5	Łódź wiosłowa	0
6	Pontony	0
7	Pompy	0
8	Motopompy	11
9	Kamizelki ratunkowe	8
10	Kombinezony do pracy w wodzie	4
11	Koparki	0
12	Spycharki	0
13	Radiotelefony	8
14	Agregaty prądotwórcze	2
15	Ciągniki	0
16	Przyczepy	3
17	Rękawy napełniane wodą	0
18	Osuszacze powietrza	0
19	Inne:	-

Tabela 21 Siły i środki przeznaczone do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej przez OSP na terenie gminy Kobiór

L.p.	Sily i srodki	Ilość
1	Osoby	21
2	Samochody ratowniczo-gaśnicze	1
3	Samochody inne	1
4	Łódź motorowa	0
5	Łódź wiosłowa	0
6	Pontony	0
7	Pompy	0
8	Motopompy	3
9	Kamizelki ratunkowe	4
10	Kombinezony do pracy w wodzie	0
11	Koparki	0
12	Spycharki	0
13	Radiotelefony	14
14	Agregaty prądowórcze	1
15	Ciągniki	0
16	Przyczepy	1
17	Rękawy napelniane wodą	0
18	Osuszacze powietrza	0
19	Piły spalinowe	5

Tabela 22 Sily i srodki przeznaczone do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej przez OSP na terenie gminy Miedzna

L.p.	Sily i srodki	OSP Miedzna	OSP Góra	OSP Wola	OSP Gilowice	Suma
1	Osoby	27	29	24	26	106
2	Samochody ratowniczo-gaśnicze	2	1	2	2	7
3	Samochody inne	-	3	-	-	3
4	Łódź motorowa	1	-	1	-	2
5	Łódź wiosłowa	-	-	-	-	0
6	Pontony	-	1	-	1	2
7	Pompy	-	-	1	1	2
8	Motopompy	6	6	7	8	27
9	Kamizelki ratunkowe	4	8	4	6	22
10	Kombinezony do pracy w wodzie	-	2	-	-	2
11	Koparki	-	-	-	-	0
12	Spycharki	-	-	-	-	0
13	Radiotelefony	12	8	16	10	46
14	Agregaty prądowórcze	3	2	4	2	11
15	Ciągniki	-	-	-	-	0
16	Przyczepy	1	1	1	2	5
17	Rękawy napelniane wodą	4	-	-	-	4
18	Osuszacze powietrza	-	-	-	-	0
19	Inne:	-	-	-	-	-

Tabela 23 Siły i środki przeznaczone do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej przez OSP na terenie gminy Suszec

L.p.	Siły i środki	OSP Suszec	OSP Kryry	OSP Mizerów	OSP Rudziczka	Suma
1	Osoby	25	26	16	22	89
2	Samochody ratowniczo-gaśnicze	1	1	1	1	4
3	Samochody inne	-	-	-	1	1
4	Łódź motorowa	-	-	-	-	0
5	Łódź wiosłowa	-	-	-	-	0
6	Pontony	-	-	-	-	0
7	Pompy	-	-	-	-	0
8	Motopompy	5	4	4	6	19
9	Kamizelki ratunkowe	-	-	-	-	0
10	Kombinezony do pracy w wodzie	-	-	-	-	0
11	Koparki	-	-	-	-	0
12	Spycharki	-	-	-	-	0
13	Radiotelefony	7	6	7	7	27
14	Agregaty prądotwórcze	1	1	2	2	6
15	Ciągniki	-	-	-	-	0
16	Przyczepy	-	-	1	2	3
17	Rękawy napełniane wodą	-	-	-	-	0
18	Osuszacze powietrza	-	-	-	-	0

Tabela 24 Siły i środki przeznaczone do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej przez OSP na terenie gminy Pawłowice

L.p.	Siły i środki	OSP Pawłowice	OSP Golasowice	OSP Pielgrzymowice	OSP Warszowice	OSP Krzyżowice	OSP Jarząbkowice	Suma
1	Osoby	29	21	34	26	15	13	138
2	Samochody ratowniczo-gaśnicze	2	1	2	2	1	1	9
3	Samochody inne	0	0	0	0	0	0	0
4	Łódź motorowa	1	0	0	0	0	0	1
5	Łódź wiosłowa	0	0	0	0	0	0	0
6	Pontony	0	0	0	0	0	0	0
7	Pompy	0	0	0	0	0	0	0
8	Motopompy	5	5	4	4	5	3	26
9	Kamizelki ratunkowe	8	1	0	1	0	0	10
10	Kombinezony do pracy w wodzie	2	0	2	0	0	0	4
11	Koparki	0	0	0	0	0	0	0
12	Spycharki	0	0	0	0	0	0	0
13	Radiotelefony	7	6	8	8	7	5	41
14	Agregaty prądotwórcze	3	1	2	2	1	1	10
15	Ciągniki	0	0	0	0	0	0	0
16	Przyczepy	2	0	0	0	0	0	2
17	Rękawy napelniane wodą	0	0	0	0	0	0	0
18	Osuszacze powietrza	0	0	0	0	0	0	0

Tabela 25 Siły i środki przeznaczone do prowadzenia akcji przeciwpowodziowej przez OSP na terenie gminy Pszczyna

L.p.	Siły i środki	OSP Pszczyna	OSP Ćwiklice	OSP Jankowice	OSP Rudoltowice	OSP Studzienice	OSP Łąka	OSP Wisła Wielka	OSP Wisła Mała	OSP Studzionka	OSP Piasek	Suma
1	Osoby	12	25	26	17	32	21	14	30	39	26	242
2	Samochody ratowniczo-gaśnicze	1	1	2	1	2	1	2	1	1	3	15
3	Samochody inne	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	7
4	Łódź motorowa	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	3
5	Łódź wiosłowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Pontony	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
7	Pompy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	Motopompy pożarnicze	2	2	4	3	4	2	3	2	2	3	27
9	Motopompy do wody brudnej	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	21
10	Kamizelki ratunkowe	0	0	0	4	0	9	6	4	0	0	23
11	Kombinezony do pracy w wodzie	0	0	0	0	0	4	4	4	0	0	12
12	Koparki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Spycharki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Radiotelefony	7	9	8	9	11	10	7	11	10	9	91
15	Agregaty prądotwórcze	2	3	2	3	2	3	2	3	3	2	25
16	Ciągniki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	Przyczepy	0	0	0	1	0	2	1	2	1	0	7
18	Rękawy napełniane wodą	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	Osuszacze powietrza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Inne:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Działania na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców obejmowały zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska.

W ostatnich latach zwoływano posiedzenia Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, na których poruszano tematy projektowanych map zagrożenia i ryzyka powodziowego, omawiano aktualną sytuację epidemiczną, jak również hydrologiczną na terenie powiatu. Realizowano bieżące zadania na rzecz zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej i ochrony ludności wskazane do realizacji w wytycznych wojewody śląskiego. W zakresie problematyki bezpieczeństwa prowadzono szeroką współpracę z powiatowymi służbami ratowniczymi oraz administracją powiatową i gminną, a także jednostkami organizacyjnymi powiatu, współuczestnicząc w różnych formach wymiany informacji oraz doskonaleniu współdziałania w warunkach różnorodnych zagrożeń.

3.11. Stan rezerwy magazynowej na wypadek powodzi z powiatu i gmin

Obowiązek wyposażenia i utrzymania powiatowego i gminnego magazynu przeciwpowodziowego wynika wprost z:

- art. 4 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Na terenie powiatu pszczyńskiego funkcjonuje Powiatowy Magazyn Przeciwpowodziowy i Zarządzania Kryzysowego zlokalizowany przy Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, ul. Górnośląska 7, 43-200 Pszczyna.

W zakresie poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego na zlecenie Starostwa Powiatowego w Pszczynie został opracowany projekt architektoniczno-budowlany Powiatowego Magazynu Przeciwpowodziowego i Zarządzania Kryzysowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą na podstawie porozumienia. Dokumentacja została przekazana Komendzie Powiatowej PSP w Pszczynie. W latach 2018-2022 przekazano środki finansowe Komendzie Powiatowej PSP w Pszczynie z przeznaczeniem na wykonanie niezbędnych prac remontowych obiektów Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie oraz doposażenie pomieszczeń, współfinansowanie zakupu samochodów służbowych. W tym samym okresie przeprowadzono ćwiczenia zgrywające służby, inspekcje, strażę, jednostki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców z zakresu zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej.

Tabela 26. Wykaz sprzętu będącego na stanie Powiatowego Magazynu Przeciwpowodziowego i Zarządzania Kryzysowego

Lp.	Nazwa przedmiotu	Ilość
1.	KIPOR agregat prądotwórczy 1f 2,2 kW benzynowy KGE2500x	2 szt
2.	MAKITA piła spalinowa 60 cm 6,3 KM DCS 7901	2 szt
3.	MAKITA piła spalinowa 45 cm 4,8 KM DCS 6401	1 szt
4.	Piłarka spalinowa HQV T 435 14 VG x torq	2 szt
5.	Przecinarka STIHL TS 420	1 szt
6.	Agregat pompowy przewoźny	1 szt
7.	Agregat prądotwórczy 2,2 kW	1 szt
8.	Motopompa pływająca	1 szt
9.	Pompa szlamowa samozasysająca 150HL15BS, agregat F11kW 1500 nr fabryczny F1583, przyczepa SWNB 1301020002078	1 szt
10.	Kosiarka	1 szt
11.	Płaszcz przeciwdeszczowy	7 szt
12.	Statyw Halog.IX TP 18 1800 mm	3 szt
13.	Oprawa H500 Jen Ce-82-B Kanlux KGO	2 szt

14.	Oprawa Matalohalogen. Fortkanlux KGO	1 szt
15.	FIS siekierka 1000g	4 szt
16.	FIS szpadel z trzonkiem metal. spaw.	5 szt
17.	FIS szufla do piasku aluminiowa	5 szt
18.	Worki polipropylenowe	27 tys. szt
19.	Regał magazynowy	5 szt
20.	Rękawice HQV Functional z wkładką antyprzecięciową	8 szt
21.	Siekiera HANDY X 15 prosta	1szt
22.	Siekiera HANDY X 27	1 szt
23.	Siekiera Krumpholz 1 kg leśna jesion	1 szt
24.	Siekiera Krumpholz 1,4 kg leśna jesion	1 szt
25.	Siekieromłot krumpholz 3 kg	1 szt
26.	Klucz do pilarki HQV 13x19	2 szt
27.	Młotek Ślusarski 0.3 kg	4 szt
28.	Motopompa szlamowa HONDA WT40X	1 szt
29.	Motopompa szlamowa HONDA WT30X	1 szt
30.	Łóżko polowe CEM90200F3	18 szt
31.	Poduszka 50x60/Turkus	48 szt
32.	Koc akrylowo-bawełniany 150x200 cm/Sinex	40 szt

Źródło: Plan operacyjny ochrony przed powodzią dla Powiatu Pszczyńskiego

Sprzęt i materiały znajdujące się w magazynie wykorzystywane mogą być w celu zapobiegania oraz usuwania skutków powodzi i podtopień oraz w sytuacjach kryzysowych (katastrofy naturalne, awarie techniczne itp.). Ponadto może być wykorzystywany do szkolenia w jego użytkowaniu i obsłudze.

Gospodarka sprzętem obejmuje: uzupełnianie zasobów o sprzęt i materiały, które uległy zużyciu w wyniku eksploatacji, zniszczeniu lub trwałemu uszkodzeniu z przyczyn naturalnych (długotrwałe składowanie) i prowadzenia działań, zakup nowego wyposażenia, przechowywanie, konserwację, legalizację, użytkowanie, naprawę oraz ewidencjonowanie.

Materiały i sprzęt przeciwpowodziowy oraz kryzysowy jest przechowywany w zamkniętym pomieszczeniu, chroniącym je przed szkodliwymi wpływami atmosferycznymi. Rozmieszczenie sprzętu i materiałów zapewnia swobodny i bezpieczny dostęp do poszczególnych asortymentów oraz bezpieczny transport.

Zasoby magazynu są wyposażeniem interwencyjnym i są w dyspozycji powiatu pszczyńskiego. W przypadku wyczerpania sprzętu w gminnych magazynach wójt/burmistrz zwraca się pismem do PCZK o możliwość uruchomienia zasobów Powiatowego Magazynu Przeciwpowodziowego. Osoby odpowiedzialne za Powiatowy Magazyn Przeciwpowodziowy i Zarządzania Kryzysowego odpowiadają za wydawanie sprzętu. Decyzja o wydaniu sprzętu i materiałów magazynu podejmuje Starosta lub inna osoba upoważniona przez Starostę.

Zasady przechowywania sprzętu w magazynie, jego konserwacji, tryb postępowania w zakresie dokumentowania i eksploatacji sprzętu magazynowego, a także zasady kierowania magazynem określa właściwy regulamin. Ponadto, każda z gmin powiatu pszczyńskiego posiada własny, gminny magazyn przeciwpowodziowy,

w następujących lokalizacjach:

- Gminny magazyn przeciwpowodziowy w Goczałkowicach-Zdroju - Ochotnicza Straż Pożarna, ul. Szkolna 13, 43-230 Goczałkowice-Zdrój

- Gminny magazyn przeciwpowodziowy w Kobiórze - Ochotnicza Straż Pożarna, ul. Kobiórska 5, 43-210 Kobiór
- Gminny magazyn przeciwpowodziowy w Miedznej - Urząd Gminy, ul. Wiejska 131, 43- 227 Miedzna
- Gminny magazyn przeciwpowodziowy w Pawłowicach - Urząd Gminy, ul. Zjednoczenia 60, 43-250 Pawłowice
- Gminny magazyn przeciwpowodziowy w Pszczynie ul. Katowicka 25, 43-200 Pszczyna
- Gminny magazyn przeciwpowodziowy w Suszcu ul. Wyzwolenia 2, 43-267 Suszec.

Gminy wyposażają swoje magazyny przeciwpowodziowe w miarę potrzeb i możliwości finansowych. W toku spotkań i konsultacji wskazywano jako problem niewystarczające środki finansowe na doposażanie magazynów przeciwpowodziowych.

O stan bezpieczeństwa powodziowego na terenie powiatu dba także Komenda Powiatowej Straży Pożarnej w Pszczynie, która przeznaczając corocznie środki na zakup sprzętu i wyposażenia do ochrony ludzi i mienia.

3.12. *Ośłona meteorologiczna i ośłona hydrologiczna*

Ośłona hydrologiczno-meteorologiczna to zespół czynności polegających na wykonywaniu i udostępnianiu prognoz meteorologicznych oraz mających na celu informowanie społeczeństwa i administracji publicznej o zjawiskach meteorologicznych oraz hydrologicznych, a także ostrzeganie przed nimi. Zadania państwa w zakresie w zakresie ośłony hydrologicznej i meteorologicznej społeczeństwa, środowiska, dziedzictwa kulturowego i gospodarki, w tym rozpoznawania zagrożeń niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze, a także na potrzeby rozpoznawania i kształtowania oraz ochrony zasobów wodnych kraju wykonuje Państwowa Służba Hydrologiczno-Meteorologiczna (PSHM). W Polsce PSHM pełni Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy (IMGW-PIB).

Struktura IMGW-PIB obejmuje m.in.:

- Centrum Meteorologicznej Ośłony Kraju (CMOK) – zajmujące się działaniami w zakresie opracowywania prognoz oraz ostrzeżeń meteorologicznych dla ludności, gospodarki, a także na potrzeby obronności państwa, obejmującymi:
 - serwis meteorologiczny składający się z prognoz krótkoterminowych i średnioterminowych, prognoz niebezpiecznych zjawisk meteorologicznych, ostrzeżeń i komunikatów meteorologicznych,
 - opracowywanie prognoz nowcastingowych (ultrakrótkoterminowych) na podstawie rozwijanych w Instytucie modeli o wysokiej rozdzielczości czasowej i przestrzennej,
 - opracowywanie prognoz specjalistycznych, które reprezentowane są przez prognozy długoterminowe, biometeorologicznej i agrometeorologiczne,
 - udział w Regionalnym Systemie Ostrzegania – RSO,
 - udział w krajowym Systemie Wykrywania Skażeń i Alarmowania,
 - prognozy agrometeorologiczne,
 - prognozy biometeorologiczne,
 - prognozy długoterminowe
- Centrum Hydrologicznej Ośłony Kraju (CHOK) – zajmujące się działaniami w zakresie ośłony hydrologicznej kraju, wykonuje ekspertyzy, udostępniania informacji hydrologicznej oraz realizacji prac naukowo-badawczych, obejmującymi:
 - utrzymanie ciągłości i dbałość o jakość prowadzonej hydrologicznej ośłony kraju,
 - tworzenie i rozwój produktów hydrologicznych, w tym systemu prognoz i ostrzeżeń przed zagrożeniami naturalnymi,
 - współpracę z organami administracji publicznej, instytucjami zarządzania kryzysowego w kraju,

- utrzymanie bieżącego kontaktu z krajowymi i narodowymi służbami hydrologicznymi w zakresie prowadzonej osłony hydrologicznej,
- wdrażanie nowych rozwiązań metodycznych, technologicznych i organizacyjnych w zakresie systemu prognozowania i ostrzegania hydrologicznego,
- strategie i analizy wczesnego ostrzegania do prognozowania powodzi i suszy,
- nadzór nad budową i rozwojem produktów informatycznych wspierających zarządzanie kryzysowe na terenie całego kraju, jak również modelowanie zjawisk i procesów hydrologicznych, w tym prognostycznych modeli operacyjnych,
- działalność edukacyjną, w tym szkolenia z zastosowania aplikacji internetowej Monitor IMGW-PIB we wczesnym ostrzeganiu przed niebezpiecznymi zjawiskami meteorologicznymi i hydrologicznymi na poziomie krajowym i regionalnym.
- udział w krajowych i międzynarodowych projektach badawczo-wdrożeniowych.
- ekspertyzy i opracowania warunków hydrologicznych oraz z zakresu zagrożenia powodzią i suszą o zasięgu ogólnokrajowym, ponadregionalnym i europejskim.

Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy, mając na uwadze doświadczenia z powodzi w 2010 roku, opracował i wdrożył do pracy operacyjnej nowoczesne narzędzie, które znacznie usprawniło i ułatwiło komunikację z instytucjami publicznymi. Aktualnie stanowi ono jeden z najważniejszych elementów krajowego systemu zarządzania kryzysowego, a także codzienne wsparcie dla instytucji realizujących różne zadania z zakresu gospodarki wodnej.

Monitor IMGW to aplikacja umożliwiająca prezentację i wizualizację danych oraz produktów przygotowywanych w IMGW-PIB, bez konieczności ich uprzedniej obróbki. Dzięki bezpośredniemu połączeniu z bazami hydro i meteo, użytkownicy Monitора mają dostęp do najnowszych danych dotyczących opadów, stanów wód oraz zjawisk ekstremalnych występujących na terenie Polski.

Rdzeniem aplikacji jest System Hydrologii, do którego dostarczane są dane z automatycznej sieci pomiarowo-obszernacyjnej, aktualizowane co 10 minut. Baza jest uzupełniana informacjami z sieci tradycyjnej, gdzie obserwacje wykonują ludzie. Ponadto do systemu codziennie wprowadzane są dane na temat aktualnego stanu zbiorników retencyjnych przekazywane przez ich administratorów.

Nad poprawnością wszystkich prezentowanych informacji opiekę sprawują Biura Prognoz Hydrologicznych (BPH) oraz Centralne Biuro Hydrologii Operacyjnej w Warszawie, które na bieżąco weryfikują dane dostarczane z sieci IMGW-PIB.

Do najważniejszych zadań IMGW-PIB należy monitorowanie procesów fizycznych zachodzących w atmosferze i hydrosferze, a także prognozowanie i wczesne ostrzeganie przed zjawiskami i katastrofami naturalnymi. Działania te mają na celu przede wszystkim ochronę społeczeństwa i gospodarki przed poważnymi stratami. IMGW-PIB nie posiada jednak kompetencji do zarządzania działaniami kryzysowymi w terenie, dlatego też konieczna jest ścisła współpraca w tym zakresie z odpowiednimi organami samorządowymi oraz rządowymi.

Wsparcie ze strony IMGW-PIB kierowane jest głównie do władz wojewódzkich, chociaż zdarzają się również sytuacje, że Instytut wspomaga działania w powiatach i gminach.

Współpracę IMGW-PIB z wojewódzkimi centrami zarządzania kryzysowego określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie ostrzeżeń, prognoz, komunikatów, biuletynów i roczników państwowej służby hydrologiczno-meteorologicznej i państwowej służby hydrogeologicznej. W dokumencie m.in. wymienia się produkty, jakie Instytut jest zobowiązany przekazywać w określonym terminie dla organów zarządzających.

Zakres informacji oraz sposób komunikacji zależy od bieżącej sytuacji. Jeżeli w danym regionie nie występuje zagrożenie hydrologiczne, wojewódzkie centra zarządzania kryzysowego codziennie otrzymują od IMGW-PIB standardowe informacje o warunkach hydrologicznych. Są to m.in.: komunikaty o stanach wody w rzekach oraz opadach średnich i maksymalnych za ostatnią dobę (w podziale na zlewnie), a także biuletyn hydrologiczny, w którym znajdują się bardzo szczegółowe dane hydro i meteo. Znacznie rozszerzony zestaw danych kierowany jest do sztabów kryzysowych w czasie zagrożenia hydrologicznego.

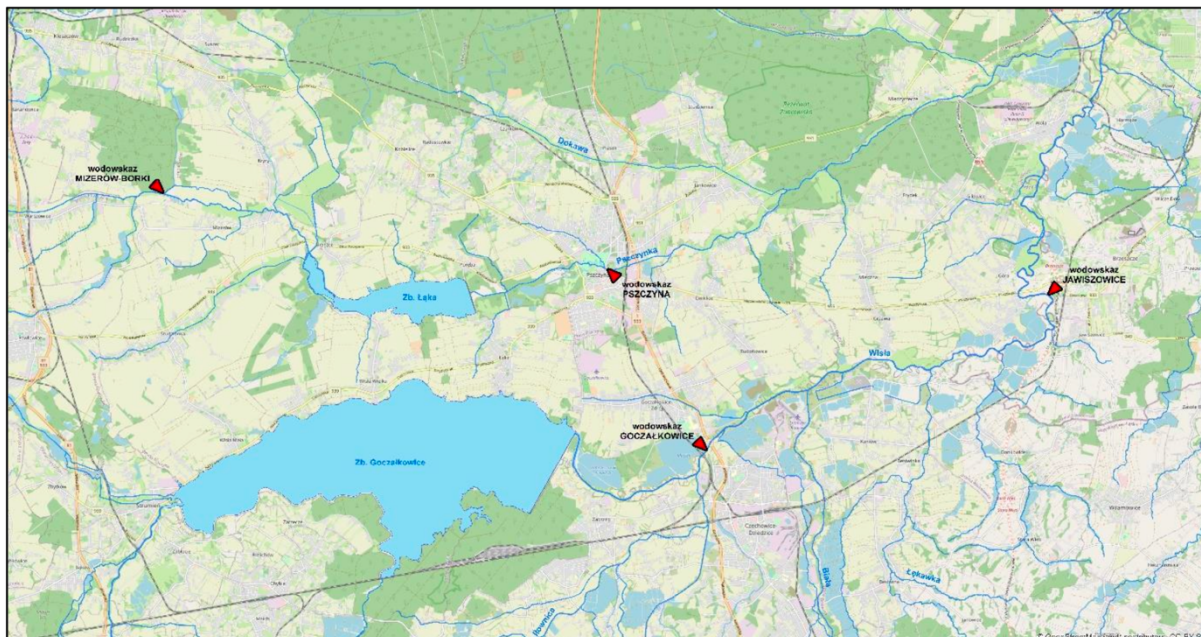
Na terenie powiatu pszczyńskiego – zgodnie z materiałami udostępnionymi przez IMGW-PIB¹⁵ - zlokalizowane są 3 stacje wodowskazowe usytuowane na rzece Wiśle i Pszczynce:

- **Stacja wodowskazowa Goczałkowice** zlokalizowana jest w 952+410 km biegu Wisły. Znajduje się przy moście na drodze powiatowej 4116S (i jednocześnie ulicy Uzdrowskiej), między miejscowością Goczałkowice-Zdrój i miastem Czechowice- Dziedzice, na prawym brzegu rzeki. Zamyka zlewnię o powierzchni 739,51 km². Rzędna zera wodowskazu wynosi 238,350 m n.p.m. w układzie Kronsztadt '86 (238,518 m n.p.m. w układzie EVRF2007). Obecnie Goczałkowice na Wiśle są stacją wodowskazową II rzędu ze stanowiskiem pomiarowym stanu wody składającym się z sześciu łat wodowskazowych o łącznym zakresie od 75 do 782 cm, wyposażoną (od 2012 roku) w automatyczny czujnik z funkcją telemetrycznego przesyłu danych. Przebieg stanów wody i przepływów w profilu pozostaje pod wpływem gospodarki wodnej prowadzonej na Zbiorniku Goczałkowickim (w odległości około 6 km powyżej) oraz ujęć wody powyżej wodowskazu.
- **Stacja wodowskazowa Mizerów-Borki** zlokalizowana jest w 32+780 km biegu rzeki Pszczynki, około 760 m poniżej ujścia Pawłówki. Znajduje się w wolnym profilu w obrębie wsi Mizerów gm. Suszec (powiat pszczyński, woj. śląskie), około 230 m powyżej stawów rybnych, na prawym brzegu rzeki. Zamyka zlewnię o powierzchni 69,02 km². Wg danych IMGW-BIP rzędna zera wodowskazu wynosi 250,350 m n.p.m. w układzie Kronsztadt '86 (250,515 m n.p.m. w układzie EVRF2007). Obecnie Mizerów-Borki na Pszczynce są stacją wodowskazową II rzędu ze stanowiskiem pomiarowym stanu wody składającym się z trzech łat wodowskazowych o łącznym zakresie od 40 do 340 cm, wyposażoną (od 2006 roku) w automatyczny czujnik z funkcją telemetrycznego przesyłu danych. Przebieg stanów wody i przepływów w tym profilu pozostaje pod wpływem zjawiska zarastania koryta rzeki roślinnością w okresie wegetacji. Rzędna zera wodowskazu została poddana wątpliwości w 2017 roku, ze względu na osiadanie terenu, na którym jest zlokalizowana stacja, wynikające z eksploatacji górniczej. Problem ten szczegółowo opisano w dalszej części niniejszego rozdziału.
- **Stacja wodowskazowa Pszczyna** zlokalizowana jest w km 17+400 rzeki Pszczynki. Znajduje się w wolnym profilu, 15 m poniżej mostu drogowego w ciągu ulicy Katowickiej w Pszczynie, na lewym brzegu rzeki. Zamyka zlewnię o powierzchni 185,62 km². Rzędna zera wodowskazu wynosi 240,052 m n.p.m. w układzie Kronsztadt '86 (240,220 m n.p.m. w układzie EVRF2007). Aktualnie Pszczyna na Pszczynce jest stacją wodowskazową II rzędu ze stanowiskiem pomiarowym stanu wody składającym się z dwóch łat wodowskazowych o łącznym zakresie od 180 do 424 cm, wyposażoną (od 2006 roku) w automatyczny czujnik z funkcją telemetrycznego przesyłu danych. Przebieg stanów wody i przepływów w profilu pozostaje pod wpływem:
 - jazu zastawkowego zlokalizowanego w odległości około 175 m w górę biegu rzeki, gospodarki wodnej prowadzonej na Zbiorniku Wodnym Łąka zlokalizowanym około 4,3 km powyżej wodowskazu,
 - zjawiska zarastania koryta rzeki roślinnością w sezonie wegetacyjnym.

Ponadto, na rzece Wiśle zlokalizowana jest stacja wodowskazowa Jawiszowice, położona poza granicami powiatu, jednak mająca wpływ na określenie sytuacji powodziowej na terenie powiatu pszczyńskiego. Stacja zlokalizowana jest w 939+120 km biegu Wisły. Znajduje się w wolnym profilu, około 1 km powyżej mostu na drodze wojewódzkiej DW933 (i jednocześnie ul. Pszczyńskiej), między miastem Brzeszcze (powiat oświęcimski, woj. małopolskie) i wsią Góra (powiat pszczyński, woj. śląskie), na prawym brzegu rzeki. Zamyka zlewnię o powierzchni 973,42 km². Rzędna zera wodowskazu wynosi 231,420 m n.p.m. w układzie Kronsztadt '86 (231,591 m n.p.m. w układzie EVRF2007). Aktualnie Jawiszowice na Wiśle są stacją wodowskazową II rzędu ze stanowiskiem pomiarowym stanu wody składającym się z sześciu łat wodowskazowych o łącznym zakresie od 200 do 858 cm, wyposażoną (od 2005 roku) w automatyczny czujnik z funkcją telemetrycznego przesyłu danych. Przebieg stanów wody i przepływów w profilu pozostaje pod wpływem gospodarki wodnej

¹⁵ pismo IMGW z dnia 2 sierpnia 2023 r., znak: BPH-K/WPO-K/80/WS-2827-2023

prowadzonej na Zbiorniku Goczałkowickim (w odległości około 19,2 km powyżej). W rejonie wodowskazu obserwuje się ponadto zmiany poziomu dna rzeki.

Rysunek 18. Lokalizacja posterunków wodowskazowych - zgodnie z informacjami udostępnionymi przez IMGW – PIB

Źródło: pismo IMGW z dnia 2 sierpnia 2023 r., znak: BPH-K/WPO-K/80/WS-2827-2023

W poniższej tabeli zestawiono metadane analizowanych stacji wodowskazowych wraz z terminami przekroczeń stanu alarmowego w latach kalendarzowych 2019 – 2022.

Tabela 27 Charakterystyka stacji wodowskazowych na rzece Pszczynce i Wiśle – zgodnie z danymi IMGW-PIB – wraz z wskazaniem okresów przekroczenia stanów alarmowych

Wodowskaz	Pszczyna	Mizerów-Borki	Goczałkowice	Jawiszowice
Rzeka	Pszczynka	Pszczynka	Wiśla	Wiśla
Kilometr biegu rzeki (według MPPH)	17+400	32+780	952+410	939+120
Rzędna zera wodowskazu	240,052 m n.p.m. w układzie Kronsztadt '86	250,350 m n.p.m. w układzie Kronsztadt '86	238,350 m n.p.m. w układzie Kronsztadt '86	231,420 m n.p.m. w układzie Kronsztadt '86
	240,220 m n.p.m. w układzie EVRF2007	250,515 m n.p.m. w układzie EVRF2007	238,518 m n.p.m. w układzie EVRF2007	231,591 m n.p.m. w układzie EVRF2007
Stan alarmowy	340	250	410	630
Okresy z przekroczeniem stanu alarmowego w latach kalendarzowych 2019 - 2022	29.06.2020 - 01.07.2020	24.05.2019 - 25.05.2019	23.05.2019 - 25.05.2019	23.05.2019 - 27.05.2019
	13.10.2020 - 19.10.2020	06.06.2019 - 08.06.2019	31.05.2020 - 01.06.2020	29.05.2019 - 31.05.2019
	05.08.2021 - 06.08.2021	27.06.2020 - 01.07.2020	13.10.2020 - 16.10.2020	31.05.2020 - 02.06.2020
		12.10.2020 - 20.10.2020	31.08.2021 - 01.09.2021	22.06.2020 - 25.06.2020
		04.11.2020 - 05.11.2020		13.10.2020 - 20.10.2020
		04.02.2021 - 05.02.2021		18.05.2021 - 20.05.2021
		22.02.2021 - 23.02.2021		01.09.2021 - 03.09.2021
	06.08.2021 - 07.08.2021			

		31.08.2021 - 03.09.2021		
		22.08.2022 - 25.08.2022		
		24.12.2022 - 25.12.2022		

Źródło: pismo z dnia 2 sierpnia 2023 r., znak: BPH-K/WPO-K/80/WS-2827-2023

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż najczęściej stan alarmowy był przekroczony na stacji wodowskazowej Mizerów-Borki, na rzece Pszczynce.

W 2017 roku zarówno Wójt Gminy Suszec, jak i Starosta Pszczyński zwrócili się z wnioskiem do IMGW-PIB o sprawdzenie czy ustalone wartości stanu ostrzegawczego i alarmowego na stacji wodowskazowej Mizerów-Borki są właściwe¹⁶. Niejednokrotnie po pojawieniu się stanów ostrzegawczych czy alarmowych, po przyjeździe jednostki straży pożarnej, okazywało się, że nie występuje zagrożenie powodziowe dla okolicznych terenów. Wodowskaz ustanowiony jest w obszarze oddziaływania szkód górniczych, co w wyniku obniżenia terenu daje zawyżone wskazania wodowskazu, co nie oddaje rzeczywistej sytuacji hydrologicznej panującej na analizowanym terenie.

W odpowiedzi na złożone pisma, IMGW-PIB poinformował, że z uwagi na krótki ciąg obserwacji, określone stany ostrzegawczy i alarmowy miały charakter tymczasowy. Organ podkreślił, że jest otwarty na sugestie dotyczące wskazania nowych wartości stanu ostrzegawczego i alarmowego¹⁷.

W lutym 2018 roku IMGW-PIB zaproponował nowe wartości stanu ostrzegawczego, podwyższone o 20 cm względem pierwotnie założonych wartości (czyli 240 cm dla stanu ostrzegawczego oraz 270 cm dla stanu alarmowego)¹⁸.

Również w lutym 2018 roku PGW WP – RZGW w Gliwicach wyraziło opinię w zakresie niewłaściwej lokalizacji przedmiotowego wodowskazu, co skutkuje niesatysfakcjonującymi odchyleniami prognoz od stanu rzeczywistego, które są nieprzydatne w pracy operacyjnej. Organ wskazał także, iż wodowskaz ten w obecnej lokalizacji nie powinien stanowić osłony hydrologicznej dla gminy Pszczyna. Osłonę hydrologiczną i podstawę do działań z zakresu zarządzania kryzysowego powinny stanowić informacje o wielkości zrzutu ze Zbiornika Łąka oraz dane z wodowskazu Pszczyna¹⁹.

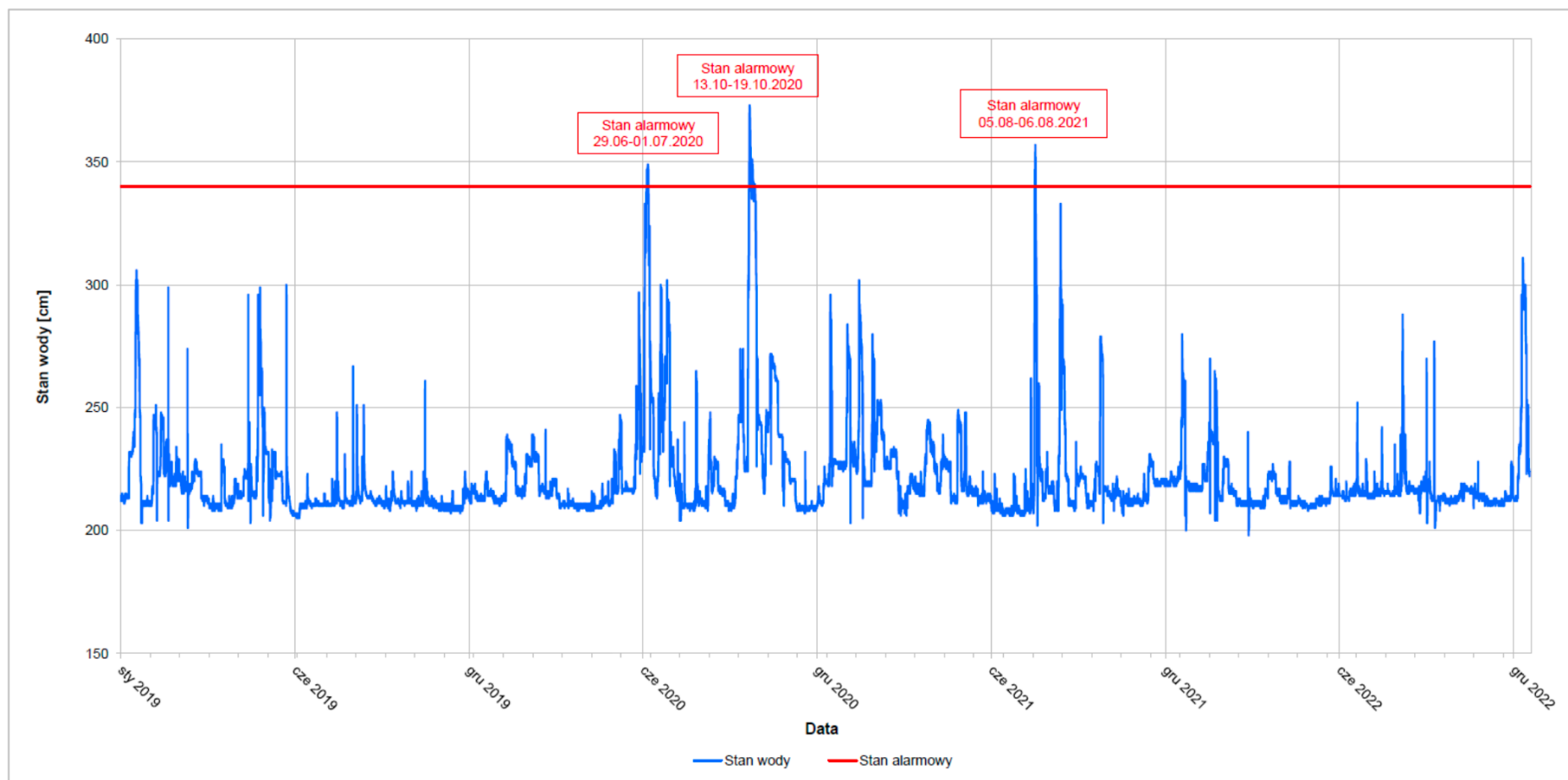
Zestawienia chwilowych stanów wody powyżej stanu alarmowego, odnotowanych w latach 2019 – 2022 na tych stacjach przedstawiono w postaci hydrogramów, na poniższych rysunkach.

¹⁶ pismo z dnia 25 września 2017 r., znak: SO-III.5544.13.2017; pismo z dnia 26 września 2017 r., znak: OCZ.5544.4.2017

¹⁷ pismo z dnia 16 października 2017 r. znak OKk/BPH-501/ZHOKr/41-2/DO-2349/2017

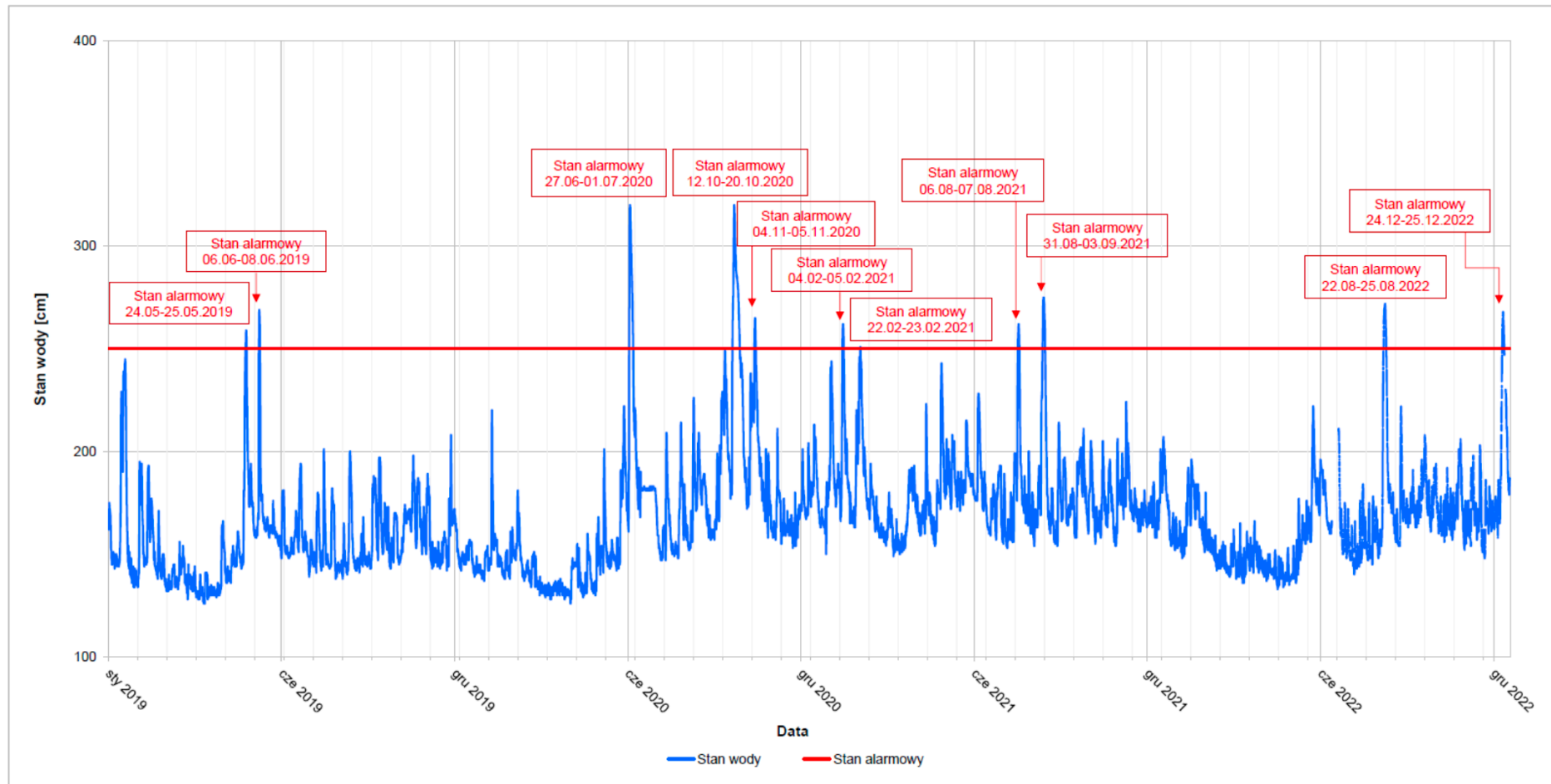
¹⁸ pismo z dnia 15 lutego 2018 r. znak OKk/BPH-501-06-01/ZDO-73/DO-306/2018

¹⁹ pismo z dnia 26 lutego 2018 r. znak GL.RPP.603.38.2018.PMR

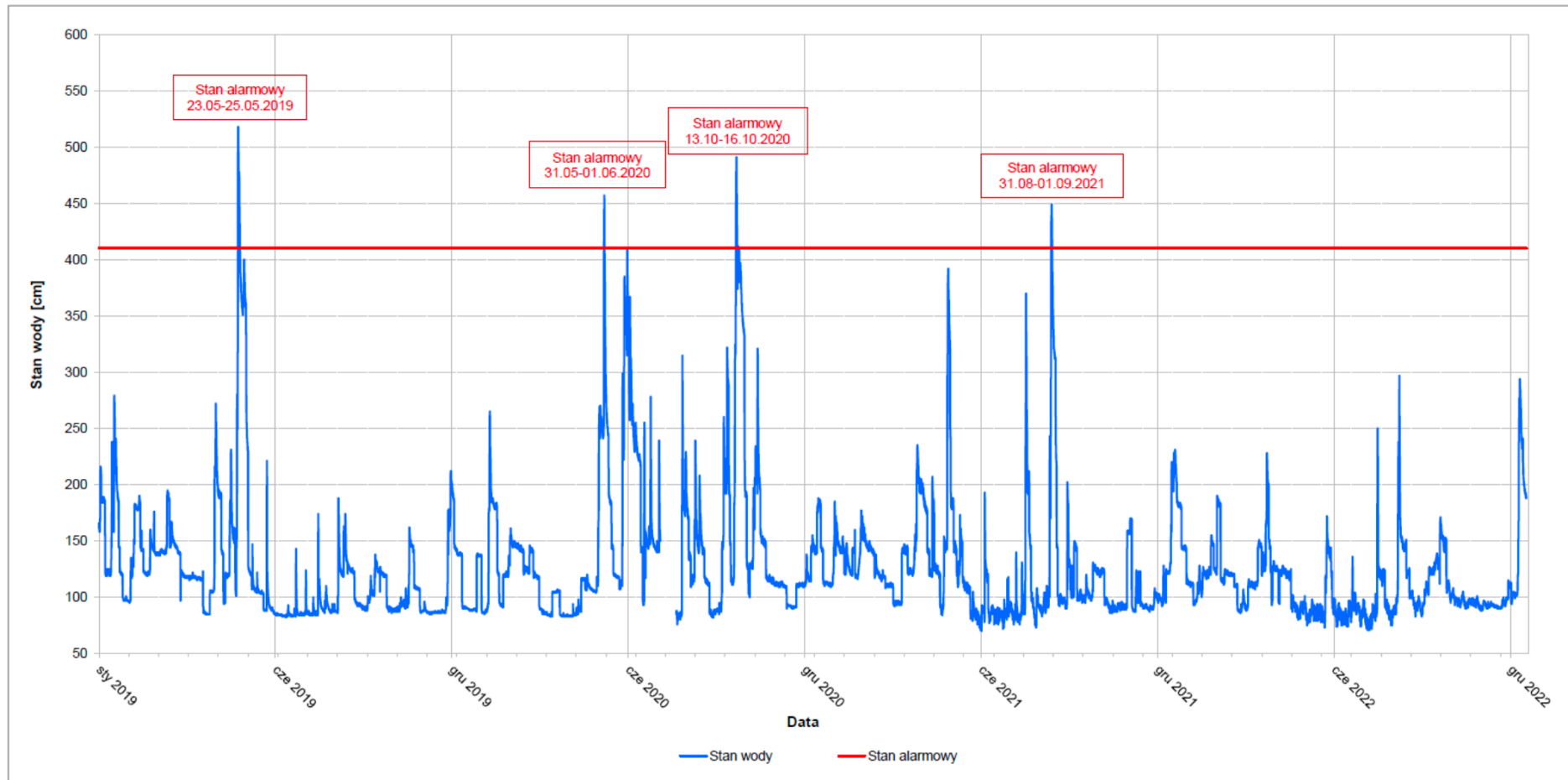

Rysunek 19. Hydrogram stanów wody Pszczyńki w profilu stacji wodowskazowej Pszczyzna wraz z przekroczeniami stanu alarmowego w latach kalendarzowych 2019 – 2022

Źródło: pismo IMGW z dnia 2 sierpnia 2023 r., znak: BPH-K/WPO-K/80/WS-2827-2023

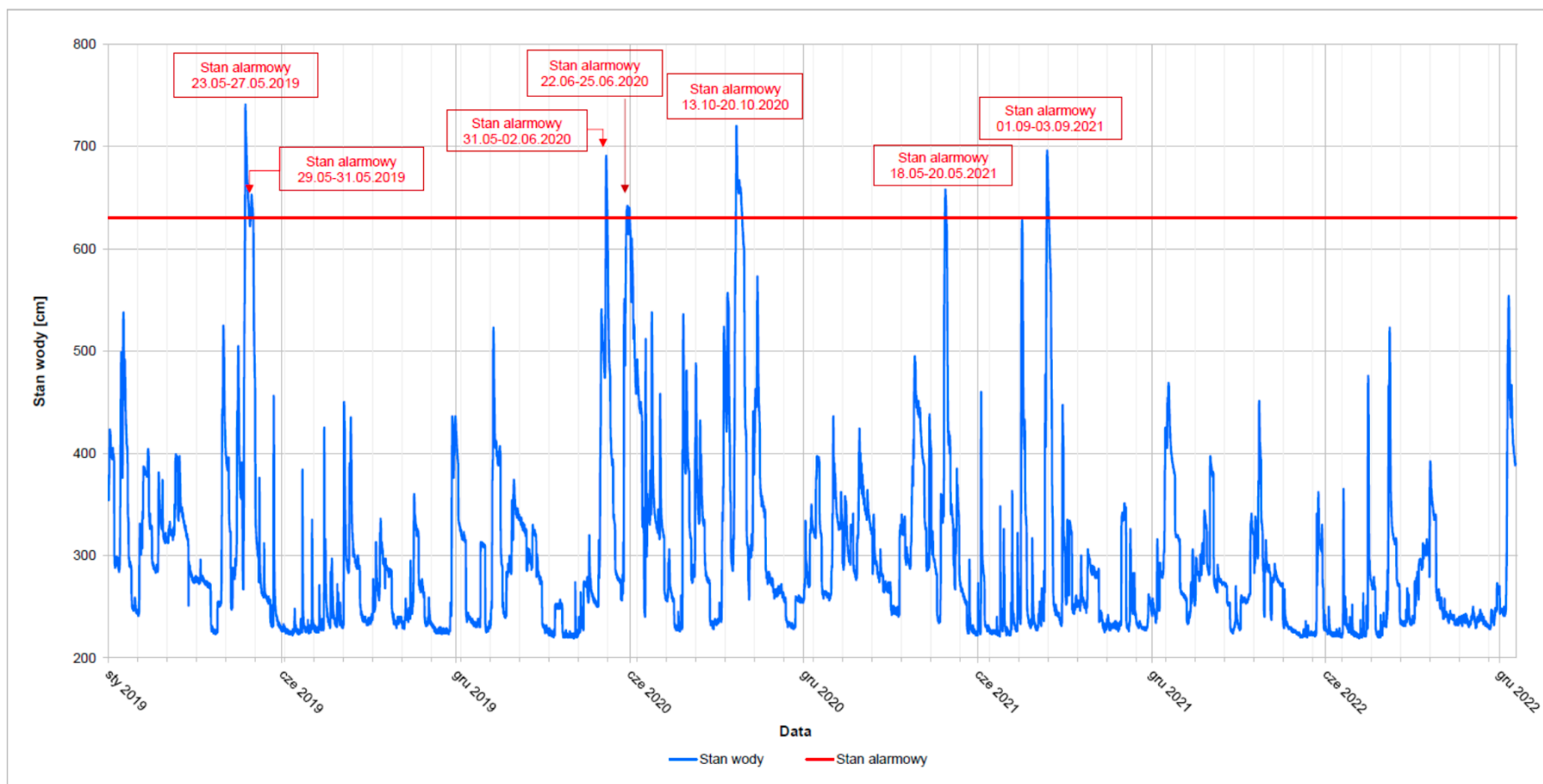

Rysunek 20. Hydrogram stanów wody Pszczyńki w profilu stacji wodowskazowej Mizerów-Borki wraz z przekroczeniami stanu alarmowego w latach kalendarzowych 2019 – 2022
Źródło: pismo IMGW z dnia 2 sierpnia 2023 r., znak: BPH-K/WPO-K/80/WS-2827-2023

Rysunek 21. Hydrogram stanów wody Wisły w profilu stacji wodowskazowej Goczałkowice wraz z przekroczeniami stanu alarmowego w latach kalendarzowych 2019 – 2022

Źródło: pismo IMGW z dnia 2 sierpnia 2023 r., znak: BPH-K/WPO-K/80/WS-2827-2023

Rysunek 22. Hydrogram stanów wody Wisły w profilu stacji wodowskazowej Jawiszowice wraz z przekroczeniami stanu alarmowego w latach kalendarzowych 2019 – 2022

Źródło: pismo IMGW z dnia 2 sierpnia 2023 r., znak: BPH-K/WPO-K/80/WS-2827-2023

Zgodnie z Planem operacyjnym ochrony przed powodzią dla powiatu pszczyńskiego, ocena sytuacji powodziowej powiatu pszczyńskiego odbywa się także na podstawie posterunków wodowskazowych na rzekach:

- Wisła – Zabrzeg (nie ustanowiono jeszcze stanów ostrzegawczych i alarmowych, ze względu na krótki okres działania stacji);
- Brennica – stacja Górki Wielkie;
- Iłownica – stacja Czechowice-Dziedzice.

4. Podsumowanie i wnioski

4.1. Obszary problemowe sygnalizowane w trakcie konsultacji

Dnia 7 czerwca 2023 roku w siedzibie Starostwa Powiatowego w Pszczynie odbyło się spotkanie z podmiotami zainteresowanymi bezpieczeństwem powodziowym na obszarze powiatu. Na spotkaniu tym przedstawiciele obecnych jednostek wypełnili ankietę, która obejmowała następujące pytania:

1. Jakie problemy widzą Państwo na terenie powiatu pszczyńskiego w zakresie ochrony przeciwpowodziowej?
2. Jakie pilne działania powinny zostać podjęte celem zmniejszenia zagrożenia powodziowego?
3. Jakie konserwacyjne działania powinny zostać podjęte celem zmniejszenia zagrożenia powodziowego?

Poniżej odniesiono się do najczęściej pojawiających się odpowiedzi:

1. Jakie problemy widzą Państwo na terenie powiatu pszczyńskiego w zakresie ochrony przeciwpowodziowej?
 - niewystarczające środki finansowe na doposażanie magazynów przeciwpowodziowych;
 - problem występowania potopień i ryzyka powstania powodzi w sołectwie Grzawa, Wola i Góra w gminie Miedźna – konieczność budowy wału przeciwpowodziowego o długości ok. 500 m, który zabezpieczyłby posesje położone najbliżej koryta rzeki Wisły przed podtopieniami w sołectwie Grzawa;
 - szkodliwa działalność bobrów głównie przy ujściach rowów do rzek;
 - trudności z ustaleniem właścicieli urządzeń wodnych, a także niewłaściwe utrzymywanie urządzeń wodnych;
 - szkodliwe oddziaływanie zakładu górniczego PG Silesia Sp. z o.o. powodujące obniżanie się terenu, a tym samym powstawanie niecek bezodpływowych;
 - brak bieżącej konserwacji cieków naturalnych oraz urządzeń wodnych (m.in. rowów melioracyjnych);
 - brak bieżącej konserwacji budowli przeciwpowodziowych;
 - zwiększający się udział terenów uszczelnionych w bilansie powierzchni zabudowanej;
 - niwelacja (podnoszenie rzędnej) terenu na obszarach zalewowych przy ciekach wodnych wpływająca na ograniczenie retencji i swobodnego spływu wód.
2. Jakie pilne działania powinny zostać podjęte celem zmniejszenia zagrożenia powodziowego?
 - przywrócenie terenów położonych przy ciekach wodnych do pierwotnych rzędnych;
 - budowa pompowni wód celem odprowadzania wód z terenów bezodpływowych lub o utrudnionym odpływie wód (np. Rudołtówce rejon ul. Rudawki i A. Zawadzkiego);
 - prace regulacyjne i utrzymaniowe na cieku Starowiejskim;
 - rozbudowa istniejących budowli przeciwpowodziowych, a także analiza możliwości powstania nowych;
 - dokonanie przeglądów cieków wodnych i urządzeń wodnych wraz z związanymi nimi obiektami inżynierskimi, pod kątem ich stanu technicznego oraz drożności;
 - podjęcie współpracy z PG Silesia Sp. z o.o. celem stopniowego eliminowania zagrożenia podtopieniami i powodzią wynikającą ze zmian ukształtowania terenu związaną z działalnością zakładu;
 - uświadamianie mieszkańców (właścicieli terenów, na których występują rowy melioracyjne) w zakresie roli jaką pełnią urządzenia wodne, a także obowiązków jakie spoczywają na właścicielach tych urządzeń;
 - wykonanie odwodnienia wzdłuż ul. Rudawki;

- obniżenie przepustów pod DW 933 wzdłuż granicy sołectwa Grzawa, które odprowadzają wodę z pól uprawnych położonych w pobliżu tej drogi;
 - montaż klap zwrotnych na wylocie rowu R-A Sformica Bis do rzeki Wisły na działce o numerze ewidencyjnym 20 oraz rowu położonego na działce o numerze ewidencyjnym 1575/169 w Sołectwie Grzawa.
3. Jakie konserwacyjne działania powinny zostać podjęte celem zmniejszenia zagrożenia powodziowego?
- Bieżące utrzymanie drożności urządzeń wodnych oraz obiektów inżynierskich z nimi związanymi;
 - Regularne koszenie i odmulanie cieków naturalnych i urządzeń wodnych;
 - Coroczne przeglądy budowli przeciwpowodziowych i bieżące usuwanie usterek.

Ponadto, w toku spotkań i konsultacji, które odbywały się podmiotami zainteresowanymi ochroną przeciwpowodziową podnoszono problem wynikający z nierzetelnie sporządzonych map ryzyka i zagrożenia powodzią. W momencie przekazania projektów MRP i MZP w 2020 r. Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego wyraził swoje uwagi, a najważniejsze przedstawiono poniżej.

- Mapy obszarów zalewowych o prawdopodobieństwie 0,2% (woda 500-letnia) sugerują, że podczas wezbrania o prawdopodobieństwie 0,2% nie występują zrzuty ze Zbiornika Goczałkowickiego lub są na tak niskim poziomie, że woda ze zrzutów mieści się w korycie rzeki, nie wychodząc nawet na obszar międzywału. Zważywszy na wieloletnie doświadczenia członków PZZK taki stan rzeczy jest niemożliwy w rzeczywistości. Znaczyłoby to bowiem, że wezbranie o takim prawdopodobieństwie wystąpienia jest wezbraniem bezpiecznym dla wałów przeciwpowodziowych powiecie, które w Goczałkowicach po lewej stronie stanowi grobla rozdzielcza stan stawów hodowlanych.
- Teren gminy Goczałkowice-Zdrój na wschód od DK1 to obszar szczególnie narażony na zalania związane z osiadaniem terenu (w ostatnich latach kilka metrów). Zagrożenie to występuje nawet przy niewielkich opadach atmosferycznych. Na przedstawionych mapach fakt ten jest pominięty.
- Projektowane MRP i MZP prawdopodobnie nie uwzględniły faktu, iż część wałów przeciwpowodziowych na terenie powiatu znajduje się na terenie osiadań związanych z eksploatacją górnictw. Obniżenie korony lewego wału Wisły jest faktem.
- Podczas powodzi w 1996, 1997, 2001, 2010 i 2017 stara śluza wałowa w Goczałkowicach była niesprawną, co spowodowało zalanie terenów przyległych. Pojawiła się wątpliwość PZZK, iż model hydrauliczny nie uwzględnił stanu technicznego tejże śluzy oraz sposobu jej pracy podczas wezbrań powodziowych.
- Na projektowanych MRP i MZP nie został uwzględniony teren miejscowości Zagrzeb, który w 2010 roku został praktycznie w całości zalany.
- Wskazano, iż powódzie historyczne dotyczyły terenu pomiędzy Łącką Groblą, a ulicą Żorską w Pszczynie oraz parku pszczyńskiego. Natomiast projektowane mapy wskazują, że woda powodziowa P=0,2% mieści się w korycie rzeki Pszczynki. Ponadto, pojawiła się wątpliwość czy model uwzględnia zrzuty ze zbiornika znajdującego się powyżej.
- Poddano wątpliwości również aktualność mapy geodezyjnej terenów wzdłuż obwałowania rzeki Wisły i Hłownicy, która stanowiła podstawę modelu. Ponadto, istniała obawa, że model nie uwzględni prognozy osiadania terenów w wyniku eksploatacji górnictw.
- PZZK wskazał również, że podczas tak dużego wezbrania jakim jest woda 500-letnia wielkim zagrożeniem powodziowym jest woda na zawalu Wisły i Hłownicy oraz Pszczynki, która wobec dużego wezbrania poprzez zamknięte śluzy wałowe nie ma ujścia do rzeki stwarzając cykliczne, lokalne podtopienia.

- Niepokój budził także fakt, iż obszar zawała zapory bocznej Zbiornika Goczałkowice, który w poprzednich wersjach MZP i MRP był oznaczony jako teren zalewowy (i faktycznie taki jest), a po aktualizacji map nie występuje tam nawet powódź 500-letnia,
- Ponadto, Zespół wskazał, iż w dotychczasowych mapach nie zostały uwzględnione tereny, które dotykane są zdarzeniami powodziowymi. Pierwszym z nich jest obszar położony wzdłuż ul. Wyzwolenia w Pawłowicach. W rejonie objętym postępującymi uszkodzonymi górnictwem stale dochodzi do zjawisk powodziowych wywołanych nawet niewielkimi wezbraniem cieków Pawłówka. Trwające od lat prace związane z regulowaniem cieków na wskazanym odcinku wraz z instalacją sieci pomp przedsiębiorstwa górnictwa, jak dotąd nie były w stanie skutecznie przeciwdziałać odnotowywanemu zjawiskom powodziowym. Drugą z przedmiotowych lokalizacji to os. Stara Wieś w Pszczynie. Zagrożenie powodziowe związane jest przede wszystkim z wezbraniem cieków Starowiejskiego przepływającego przez obszar o stosunkowo zwartej zabudowie mieszkaniowej. Rozlewiska powstające po intensywnych opadach deszczu determinują zarówno ukształtowanie fizyczno-geograficzne obszaru, a także zlokalizowane tam urządzenia wodne – przepusty o zmiennych średnicach.

Dodatkowo w trakcie konsultacji dokumentacji Gmina Goczałkowice-Zdrój zgłosiła konieczność nadbudowy wałów/grobli stawu Rontok gdyż aktualnie stan techniczny grobli od strony zachodniej jest zły i nie spełnia swojego zadania.

Z punktu widzenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój bardzo ważna nadbudowa lewego wału rzeki Wisły na odcinku od DK1 do granicy z gminą Pszczyna. W tym zadaniu zawarta jest też przebudowa przepustu wałowego. Inwestycja ta ma być realizowana przez Przedsiębiorstwo Górnicze Silesia w Czechowicach-Dziedzicach na podstawie ugody z PGW Wody Polskie. Niezależnie od tego, Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego nakazał PGW Wody Polskie decyzją nr DON.7100.75.2023.WEJ usunięcie nieprawidłowości stanu technicznego w/w przepustu wałowego w terminie do 31 grudnia 2023 r.

Czynnikami które będą mieć wpływ na zmianę warunków przepływu wód i zwiększenie zagrożenia powodzią na w/w odcinku rzeki Wisły i na obszarach bezpośrednio z nim sąsiadujących są również zły stan obwałowania stawu Rontok w miejscowości Goczałkowice-Zdrój, zasypywanie stawu Rontok Duży w miejscowości Rudółtowie (gmina Pszczyna) oraz osiadanie terenów i zmiana stosunków wodnych w tym rejonie wynikających z działalności Przedsiębiorstwa Górniczego Silesia.

Powyższe uwagi wskazują, iż opracowanie strategii zarządzania ryzyka powodziowego w skali całego kraju wraz z wyznaczeniem obszarów problemowych jest niezwykle trudne i obciążone dużym marginesem błędów. W toku prowadzonych konsultacji i spotkań podnoszono również błędne oznaczenie nasypów kolejowych na mapach ryzyka i zagrożenia powodzią jako wałów przeciwpowodziowych. Ta sytuacja wskazuje tylko jak istotny jest udział w zespołach sporządzających tego typu opracowania, specjalistów znających dany region, zachodzące tam procesy, a także pamiętających zdarzenia historyczne. Wydaje się, iż rzetelnniejsze opracowania powstałyby, gdyby sporządzono je dla mniejszych obszarów terytorialnych.

4.2. Obszary problemowe - podsumowanie

Czynniki mające wpływ na stan bezpieczeństwa powodziowego, które zostały scharakteryzowane w niniejszym opracowaniu pogrupowano na IV główne grupy.

4.2.1. Problemy wynikające z uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych

Największą rzeką powiatu jest Wisła, która przebiega przez dużą część południowej granicy. Większość cieków stanowią dopływy rzeki Pszczynki, która jest lewym dopływem Wisły. Największym ciekami leżącym w dorzeczu Odry zaś jest ciek Pielgrzymówka, która odwadnia południowe tereny gminy Pawłowice. W toku prowadzonych spotkań i konsultacji uczestnicy wskazywali na problemy powodziowe związane z rzekami Wisłą i Pszczynką, a także powiązanymi z nimi urządzeniami wodnymi. Ponadto, położenie powiatu w granicach obszarów górniczych wpływa na zmiany

ukształtowania terenu, a tym samym na powstawanie niecek bezodpływowych lub o utrudnionym odpływie. Zagadnienia te zostały szczegółowo omówione w kolejnym punkcie.

Inną istotną kwestią są obszary chronione Natura 2000, ustanowione na Zbiorniku Goczałkowickim. Są to:

- Zbiornik Goczałkowicki - Ujście Wisły i Bajerki - PLH240039 – specjalny obszar ochrony siedlisk;
- Dolina Górnej Wisły - PLB240001 – obszar specjalnej ochrony ptaków.

W sytuacji wystąpienia zjawiska powodzi zalewaniu ulegają również cenne siedliska zwierząt. Przy podejmowaniu czynności przeciwpowodziowych na Zbiorniku Goczałkowickim, należy także mieć na uwadze ochronę wyznaczonych obszarów Natura 2000.

Ponadto, na uwagę zasługuje także problem związany z bytowaniem bobrów. Obok pozytywnych efektów działalności bobrów w postaci tworzenia nowych, wilgotnych i bagiennych siedlisk, a także zwiększania retencji wody, zwierzęta te przyczyniają się do powstawania szkód w gospodarce człowieka. Obszary położone wzdłuż cieków wodnych, na których bobry budują tamy, w szczególności łąki i pola uprawne oraz tereny leśne są często podtapiane i zalewane. Tego typu szkody dotyczą również terenów zurbanizowanych. Dodatkowo działalność bobrów powoduje szkody w gruncie spowodowane kopaniem nor oraz stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa linii kolejowych, dróg, linii energetycznych wałów przeciwpowodziowych. Bóbr europejski jest jednym z pięciu gatunków zwierząt, w przypadku których, zgodnie z art. 126 ww. ustawy o ochronie przyrody, Skarb Państwa odpowiada za szkody przez nie wyrządzone. Zgodnie z art. 56 ustawy o ochronie przyrody oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, względem bobra, jako gatunku objętego ochroną częściową obowiązują zakazy m. in. zakaz rozbierania tam, niszczenia siedlisk nor, żeremi, płoszenia i niepokojenia, przenoszenia oraz zabijania. Jednakże w sytuacji zaistnienia okoliczności, które zagrażają mieniu w wyniku działania bobrów, np. podtapiane grunty, istnieje możliwość uzyskania stosownego zezwolenia na odstępstwo od zakazu. Organem mogącym wydać takie zezwolenie jest wyłącznie Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, do której należy kierować stosowne wnioski. Odstępstwo od zakazu dotyczy również zabijania bobrów. Aby uzyskać takie zezwolenie, osoba/podmiot, której dotyczy sprawa i na której nieruchomości ewidencjonuje się szkody musi wykazać, że prowadziła działania zapobiegawcze, mniej inwazyjne względem odstrzału, które nie przyniosły efektu (np. instalował w zaporach specjalne rury z PCV umożliwiające swobodny przepływ wód powierzchniowych). Rozpatrywanie wniosków o odszkodowania, każdorazowo, odbywa się na wniosek podmiotu poszkodowanego - właściciela nieruchomości.

4.2.2. Problemy wynikające z działalności przemysłowej

Teren powiatu pszczyńskiego ze względu na eksploatację górnictwem boryka się z problemem szkód górniczych i osiadania terenu. Zjawiska te prowadzą do powstawania terenów bezodpływowych, bądź o utrudnionym odpływie wód. Ponadto, w wyniku zmian ukształtowania terenu uszkodzeniom ulegają obiekty inżynierskie takie jak przepusty czy konstrukcje oporowe.

Oddziaływanie PG SILESIA Sp. z o.o.

Eksploatacja Górnictwa prowadzona przez PG Silesia Sp. z o.o. na terenie powiatu pszczyńskiego obejmuje gminy: Goczałkowice-Zdrój, Pszczyzna i Miedźna. Powierzchnia powiatu pszczyńskiego w granicach obszaru górnictwa CZECHOWICE II wynosi około 11 km² z czego około 4,4 km² znajduje się w prognozowanym zasięgu wpływów planowanej eksploatacji górnictwa. Teren objęty wpływami eksploatacji górnictwa PG Silesia ze względu na korzystne warunki geologiczno-górnictwa ulega sposobowi łagodny. Skutkiem prowadzonej eksploatacji górnictwa są niecki obniżenia i nie występują deformacje nieciągłe. Zgodnie z informacjami kopalni brak jest również zagrożenia tąpnięciami. Na skutek ujawniania się wpływów eksploatacji górnictwa w obiektach zagospodarowania powierzchni (kubaturowych i infrastruktury) mogą wystąpić uszkodzenia elementów konstrukcyjnych i wykończeniowych obiektów kubaturowych, a także zakłócenia funkcjonowania obiektów liniowych. Nie powoduje to jednak zagrożenia bezpieczeństwa powszechnego.

Usuwanie awarii powstałych na skutek wpływów eksploatacji realizowana jest możliwie bezzwłocznie w trybie napraw pilnych. Podobnie dzieje się w przypadku stwierdzenia wystąpienia uszkodzeń szczególnie uciążliwych lub utrudniających funkcjonowanie mieszkańców lub zagrażających bezpieczeństwu. Zabezpieczenie obiektów nowo realizowanych i istniejących kopalnia przeprowadza na podstawie zawieranych ugód z ich właścicielami lub użytkownikami. Remonty uszkodzeń spowodowane wpływami eksploatacji górniczej wykonywane są przez właścicieli nieruchomości, w zakresie własnym na koszt kopalni lub przez firmy wykonawcze, z którymi PG Silesia ma podpisane umowy ramowe. Zakres prac naprawczych i sposób ich wykonania zawarte w ugodzie zostają określone w czasie oględzin, a następnie opracowane w dokumentacji projektowej sporządzonej przez zewnętrzne firmy projektowe. Remonty kompleksowe wykonane są po ustaniu wpływów eksploatacji, w oparciu o podpisane ugody, w terminach ustalonych z właścicielami lub użytkownikami obiektów. Szkody w gruntach rolnych i leśnych użytkowanych rolniczo oraz szkody ujawniające się w postaci strat w plonach i zasiewach usuwane są głównie przez wypłaty odszkodowań na podstawie zawartej ugody. Wysokość odszkodowania ustalana jest przez uprawnionego rzeczoznawcę. W uzasadnionych przypadkach, w rejonach, gdzie nie planuje się prowadzenia dalszej eksploatacji górniczej, szkody mogą być usuwane poprzez naprawy sieci drenarskiej na podstawie uprzednio zawartej ugody.

W toku prowadzonych spotkań i konsultacji na potrzeby sporządzenia niniejszego opracowania wskazywano na problem obniżania się terenu, w wyniku czego dochodzi do osiadania np. lewego Wisły w Rudołowicach. 25 lat temu została uszkodzona tzw. „Stara śluza” Wiśle na granicy stawów Rontoka Mały i Rontok Duży. Śluza została wymieniona, ale podkreśla się również katastrofalny stan techniczny zasuwu remontowej oraz nieprawidłową konserwację i utrzymywanie budowli przeciwpowodziowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą na tymże terenie. Obecnie prowadzone są prace pn.: „Usunięcie nieprawidłowości stanu technicznego przepustu wałowego zlokalizowanego na lewym wale rzeki Wisły w km 29+850 w m. Goczałkowice-Zdrój, gm. Goczałkowice-Zdrój.

Prognozy osiadań przewidują obniżenie terenu nawet do 4,0 m.

Oddziaływania JSW S.A. KWK Pniówek

Na terenie powiatu pszczyńskiego powstają także szkody wynikające z działalności Górniczej prowadzonej przez KWK Pniówek powierzchnia zakresu wpływów szkód górniczych w powiecie pszczyńskim wynosi 16,14 m² i obejmuje teren występowania szkód górniczych gminie Pawłowice, w sołectwie Pawłowice, Krzyżowice, Warszawice i Pniówek. Wskutek prowadzonej przez KWK Pniówek eksploatacji górniczej na powierzchni terenu ujawnia się negatywne wpływy w postaci tworzenia się niecek obniżeniowych, które powiększają istniejące już niecki powstałe w wyniku wcześniejszej eksploatacji. Wpływy eksploatacji górniczej ujawniające się na powierzchni w postaci obniżenia terenu w różnym stopniu niekorzystnie wpływają na koryta cieków, co może powodować zakłócenia grawitacyjne w spływie wód i tworzenia się lokalnych podtopień czy zalewisk, a w konsekwencji dużych opadów atmosferycznych prowadzić mogą do występowania powodzi. Dla uniknięcia tych niebezpiecznych zjawisk, kopalnia podejmuje szereg działań profilaktycznych polegających między innymi na monitoringu cieków oraz istniejących już terenów niecek obniżeniowych. Przykładowo, w celu oceny zaburzeń hydrologicznych przepływu wód powierzchniowych, kopalnia wykonuje pomiary wysokościowe cieków. Pomiary te polegają na pomiarze rzędnych wałów oraz koryt, a także lustra wody. W przypadku rzeki Pszczynki potoku Pawłówka, gdzie znaczna głębokość wody oraz nachylenie skarp uniemożliwiają pomiar dna koryta, mierzone są korony skarp obwałowania oraz lustro wody. Na profilach podłużnych cieków przedstawione są przebiegi dna oraz jego prognozowane obniżenie, natomiast dla rzeki Pszczynki potoku Pawłówka rzędne wysokościowe skarp, dla lepszej przejrzystości przedstawia się jako jedna linia łącząca rzędne wysokościowe o najniższych wartościach oraz odpowiednio ich prognozowane obniżenie. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że dla większości cieków, osiadania terenu powstałe na skutek eksploatacji górniczej nie powodują zakłóceń w grawitacyjnym przepływie wód i tworzenia się niebezpiecznych zjawisk prowadzący do zagrożenia powodziowego. Niemniej, z uwagi na możliwość wystąpienia na ciekach nieznacznych zakłóceń w grawitacyjnym przepływie wód, prowadzone są szczegółowe obserwacje cieków wodnych w celu monitorowania ich spływu. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek zakłóceń w grawitacyjnym spływie wód niezwłocznie

podejmowane są działania melioracyjne poprawiające i utrzymujące prawidłową funkcjonalność tych cieków.

Wskutek dotychczasowej eksploatacji KWK Pniówek powstało 16 tzw. zalewisk poeksploatacyjnych, w których 12 zostało zlikwidowanych. Nieznacznie zwiększyła się też powierzchnia istniejących terenów depresyjnych, które odwadnianie są przez funkcjonujące na terenie górniczym KRZYŻOWICE III przepompownie. W wyniku eksploatacji górniczej prowadzonej przez Kopalnię Pniówek istnieją tereny depresyjne w rejonach głównych cieków wodnych, tj. rzeka Pszczynka, potok Pawłówka, Hynek i Potok VI oraz zbiorników wodnych (zalewiska poeksploatacyjne przy zwałowisku „Kościelniok”. W nieckach bezodpływowych zbudowano przepompownie, które chronią przyległe tereny przed zalaniem. Na powierzchni obszaru górniczego wybudowano dotychczas 18 pompowni, których łączna powierzchnia zlewni wynosi około 1857 ha. Obiekty te zabezpieczają praktycznie całą powierzchnię terenu górniczego przed powstawaniem nowych miejsc występowania zalewisk poeksploatacyjnych. Analizując wykonane profile cieków wodnych przebiegających przez obszary górnicze KRZYŻOWICE III i PAWŁOWICE 1, będących w zasięgu wpływów, (biorąc pod uwagę wykonane i prowadzone aktualnie prace regulacyjne koryt oraz prace hydrotechniczne, a także rozbudowaną sieć pompowni, obejmującą całą powierzchnię terenów depresyjnych na terenie gminy Pawłowice który objęty jest szkodami górniczymi) nie stwierdzono występowania większych problemów związanych z istniejącymi miejscami obniżenia terenu. Zapewnienie prawidłowego odprowadzania wód powierzchniowych wiąże się z przebudową istniejącego systemu rowów odwodnieniowych oraz budową nowych odcinków rowów odwodnieniowych oraz przepustów, które włączone są do istniejącego systemu rowów odwodnieniowych. Kopalnia Pniówek dąży do minimalizacji zmian stosunków wodnych na OG KRZYŻOWICE III, a wszelkie niekorzystne zmiany związane z działalnością górniczą stara się niwelować poprzez niedopuszczenie do powstawania nowych zalewisk. Ponadto, Kopalnia prowadzi działania polegające na pogłębianiu koryt cieków oraz budowie obwałowań a w razie konieczności - budowie nowych pompowni.

JSW S.A. KWK „Pniówek” na terenie nieck bezodpływowych prowadzi działania związane z niwelacją danego terenu wraz z jego drenowaniem lub naprawą istniejących sieci drenarskich oraz budową pompowni wód opadowych.

W perspektywie najbliższych 3-5 lat kopalnia planuje:

- budowę nowej pompowni przy ul. Strzyżyków,
- modernizację istniejącej pompowni P3,
- rozpoczęta została budowa nowej pompowni K-4 przy ul. Orlej w rejonie infrastruktury kolejowej JSK Sp. z o.o.

4.2.3. Problemy związane z infrastrukturą techniczną i budowlami hydrotechnicznymi czy przeciwpowodziowymi

Jednym z obszarów dotkniętym problemem podtopień na terenie powiatu pszczyńskiego jest zlewnia potoku Starowiejskiego. Ciek ten ze względu na zły stan techniczny, podczas gwałtownych opadów powoduje podtopienia okolicznych domostw. Potok Starowiejski na licznych odcinkach został zarurowany (na około 30% długości), a zarurowanie zostało wykonane niezgodnie z zasadami sztuki budowlanej oraz hydrauliki. Stan taki jest konsekwencją m.in. braku określonego administratora cieków do roku 2015. Dodatkowo na Potoku Starowiejskim zlokalizowane są liczne obiekty komunikacyjne, których światło jest niewystarczające do przeprowadzenia wód wezbraniowych czego konsekwencją jest znaczne zagrożenie powodziowe na terenach przyległych. Aktualnie potok jest w bardzo złym stanie technicznym: koryto jest wąskie, porośnięte krzewami i wysoką trawą, zaśmiecone. Brzegi koryta są oberwane i podmyte. Przepusty wymagają wymiany, a w wielu miejscach są widoczne pęknięcia. Ciek ten wymaga natychmiastowej konserwacji, a także regularnych prac utrzymaniowych. Kluczowe jest dokonywanie przeglądów obiektów inżynierskich zlokalizowanych na cieku, zwłaszcza po większych opadach deszczu.

Innym problemem w zakresie bezpieczeństwa powodziowego na terenie powiatu, jest położony w gminie Goczałkowice-Zdrój staw Rontok Mały. Problem wynika zarówno z osiadania terenu, które następuje w wyniku działalności zakładu górniczego, ale także ze stanu technicznego urządzeń wodnych

i infrastruktury związanej z sąsiadującymi stawami i korytem rzeki Wisły. Nieuregulowany stan prawny tych urządzeń powoduje problemy z wyegzekwowaniem obowiązku utrzymywania we właściwym stanie przedmiotowych elementów. Niestety dalsze prognozy osiadań wskazują, że problem na tym terenie będzie się pogłębiał, dlatego należy podjąć dalsze działania zmierzające do minimalizowania podtopień.

Niezwykle istotną rolę pełni także zachowanie drożności urządzeń wodnych tj. przede wszystkim rowów melioracyjnych oraz rowów przydrożnych. Bardzo często urządzenia te nie są utrzymywane we właściwym stanie technicznym. O ile rowy przydrożne najczęściej znajdują się w administracji zarządcy drogi, o tyle rowy przebiegające przez grunty prywatne stanowią własność właściciela gruntu, a ten często nie ma świadomości, że ciąży na nim obowiązek utrzymywania tego urządzenia wodnego, gdyż nie odnosi z niego żadnych korzyści.

W toku prowadzonych konsultacji z różnymi grupami interesariuszy na terenie powiatu pszczyńskiego, bardzo często podnoszona była kwestia braku właściwego nadzoru podczas robót budowlanych, co prowadzi do uszkodzenia drenarskich urządzeń melioracyjnych. Dawne tereny rolnicze ulegają przekształceniom, a stare urządzenia melioracyjne nie są unowocześniane, a bardzo często likwidowane czy uszkodzane bez szczegółowej analizy wpływu tych działań na grunty sąsiednie.

4.2.4. Problemy natury administracyjno-prawnej i finansowej

Centralizacja działań z zakresu gospodarowania wodami, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy.

W 2018 roku powstała całkowicie nowa struktura odpowiedzialna za gospodarkę wodną w kraju – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Na jednostce tej spoczywają działania z zakresu ochrony przed powodzią i suszą oraz ochrony jakości zasobów wodnych. Podmiot ten wykonuje także prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych będących własnością Skarbu Państwa, nalicza i pobiera opłaty za usługi wodne oraz wydaje w drodze decyzji administracyjnych zgody wodnoprawne. Przed reformą Prawa wodnego obowiązki te spoczywały na Staroście, Marszałku Województwa, Śląskim Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach, i innych jednostkach, które miały swoje oddziały w terenie, który obejmowały. Aktualnie strukturę PGW WP tworzą:

- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie
- Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej – dla powiatu pszczyńskiego właściwy terenowo jest RZGW w Gliwicach;
- Zarządy Zlewni – dla powiatu pszczyńskiego właściwe terenowo są: Zarząd Zlewni w Katowicach dla cieków znajdujących się w dorzeczu Wisły oraz Zarząd Zlewni w Gliwicach dla cieków położonych w dorzeczu Odry;
- Nadzory Wodne – powiat pszczyński leży w granicach obszaru działania NW Pszczyna, NW Bieruń oraz NW Cieszyn.

Ponadto, w wyniku zmian jakie niosła za sobą nowelizacja ustawy Prawo wodne, do dziś można spotkać się z niejednoznacznymi interpretacjami w zakresie kompetencji poszczególnych organów (m.in. przez likwidację Śląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach). Ze względu na brak jasnego doprecyzowania jakie obowiązki likwidowanego tworu mają przejąć inne jednostki, następuje przerzucanie się obowiązkami pomiędzy nimi.

Sporządzanie dokumentacji projektowych, a także strategicznych bez uwzględniania lokalnych uwarunkowań

Bardzo często założenia projektowe opierane są na modelach matematycznych lub uproszczonych wzorach empirycznych dotyczących np. wyliczenia wielkości przepływu w danym korycie czy zdolności przyjęcia wód przez dany odbiornik. Aktualnie dostępnych jest wiele metod modelowania czy wymiarowania przepływów, a otrzymane wyniki mogą znacznie się od siebie różnić. Nie ma jedynej słusznej metodologii przyjętej do wyliczania deszczu miarodajnego, który jest podstawą do wyznaczania wielkości zrzutu wód opadowych lub roztopowych do odbiornika. Taka sytuacja może prowadzić np. do przyjmowania zaniżonych przekrojów przepustów, a także błędnych założeń na temat

maksymalnych wielkości zrzutu wód opadowych od odbiornika z danego terenu. Ponadto, bardzo często brakuje danych dotyczących już istniejących wylotów kanalizacyjnych do odbiornika, co sprawia, że trudno uwzględnić możliwość projektowanego odprowadzania wód w kontekście istniejących już zrzutów. W serwisie ISOK-Hydroportal powstały mapy SIGW (System Informacyjny Gospodarowania Wodami). Pracownicy Wód Polskich regularnie wprowadzają dane dotyczące m.in. lokalizacji urządzeń wodnych oraz wielkości odprowadzanych wód opadowych lub roztopowych do odbiornika na podstawie udzielonych pozwoleń wodnoprawnych. Dane te jednak nie są dostępne publicznie. Pozostaje wierzyć, że będą one w przyszłości publikowane na przedmiotowej platformie, co umożliwiłoby projektantom szerszą analizę terenu pod kątem projektowanej inwestycji.

Inną istotną kwestią są zmiany granic zlewni poszczególnych cieków, które wynikają ze zmian ukształtowania terenu spowodowanych działalnością górniczą na terenie powiatu.

Ponadto, jak podnoszono w czasie spotkań konsultacyjnych sporządzone mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego zostały opracowane z pewnymi mankamentami. Wynika to po części właśnie z centralizacji działań w tym zakresie. Sporządzenie tak dużego opracowania dla całego kraju niestety musi wiązać się z utratą na dokładności. W celu wyeliminowania tych niedociągnięć warto byłoby rozważyć aktualizację przedmiotowych map z podziałem na mniejsze rejony, przy współdziałaniu specjalistów z danego terenu, którzy go znają i obserwują od lat. Jednak nie jest to zależne do Starosty.

Stan prawny urządzeń wodnych

Zgodnie z obowiązującym Prawem wodnym, obowiązek utrzymywania urządzeń wodnych (m.in. drożności rowów, przepustów i wylotów), należy do właściciela nieruchomości, na której położone jest urządzenie wodne. W praktyce często zdarza się tak, że właściciel nieruchomości nie odnosi korzyści z tego urządzenia wodnego, ponieważ na przykład zastał je w momencie zakupu nieruchomości i decyduje się na jego likwidację lub przebudowę bez uzyskania stosownych pozwoleń, często niezgodnie ze sztuką budowlaną. W efekcie powstają przepusty czy zarurowania, które nie posiadają odpowiedniego światła, co w momencie gwałtownych opadów wpływa na przepływ wód powodując podtopienia. Bywa także, że właściciel urządzenia wodnego, ze względu na brak znajomości przepisów, nie wykonuje żadnych robót w jego obrębie, w wyniku czego urządzenie wodne zarasta i niszczy się.

Finansowanie prac utrzymaniowych urządzeń wodnych przez Spółki Wodne

Problemy Spółek Wodnych w zakresie planowania konserwacji urządzeń wodnych wynikają z dobrowolnego opłacania składek członkowskich. Ze względu na ograniczone środki finansowe Spółki Wodne wykonują wyłącznie najpilniejsze konserwacje i awarie. Spółki Wodne są corocznie dotowane z budżetu gmin oraz z Urzędu Wojewódzkiego. Otrzymanie dotacji uzależnione jest od wykazania wykonanych robót wraz zakresem i poniesionymi kosztami za dany rok kalendarzowy. Wykorzystanie środków z dotacji z kolei wiąże się z koniecznością udziału środków własnych.

Presja inwestycyjna

W ostatnich latach coraz częściej obserwuje się oddziaływanie inwestorów (m.in. osób prywatnych, podmiotów gospodarczych) na jednostki samorządu terytorialnego oraz Wody Polskie, związane z chęcią zabudowy i zagospodarowania terenów, które zostały zakwalifikowane jako obszary szczególnego zagrożenia powodzią albo jako tereny, które nie są formalnie obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, ale występuje tam ryzyko podtopień lub powodzi. W wyniku presji inwestycyjnej następuje zmiana funkcji tych terenów na m.in. mieszkalną, sportowo-usługową. Problemem jest również bardzo często brak świadomości inwestorów ryzyka jakie niesie lokalizowanie zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, wynikające chociażby z problemem ubezpieczenia nieruchomości, które często jest wymogiem przy kredycie hipotecznym.

Plany operacyjne ochrony przed powodzią

Zgodnie z art. 31 ustawy o samorządzie gminnym oraz w art. 34 ust. 1a ustawy o samorządzie powiatowym, istnieje obowiązek sporządzenia planu operacyjnego ochrony przed powodzią. W toku prowadzonych konsultacji w ramach niniejszego opracowania ustalono, że większość gmin powiatu

pszczyńskiego, jak i sam powiat, posiadają takie opracowania. Zwykle są one dostępne w siedzibie urzędów i aktualizowane w miarę potrzeb.

W ww. ustawach jednak nie doprecyzowano, jaką zawartość ma posiadać ten dokument, jaka ma być jego ranga, czy i z jaką częstotliwością ma być aktualizowany, w jaki sposób ma być wprowadzony do obrotu prawnego oraz w jaki sposób ma być wykorzystywany w procesach zarządczych. Na ten problem zwróciła uwagę Najwyższa Izba Kontroli w informacji o wynikach kontroli działania organów publicznych na rzecz ograniczenia zabudowy terenów zagrożonych powodzią, która prowadzona była w 11 gminach na terenie całego kraju (działania kontrolne nie dotyczyły powiatu pszczyńskiego). W wyniku kontroli NIK wystosowała wniosek do Ministra Infrastruktury o podjęcie działań m.in. mających na celu uzupełnienie ustawy o samorządzie gminnym (art. 31a) oraz ustawy o samorządzie powiatowym (art. 34 ust. 1a), w taki sposób, aby w odniesieniu do planu operacyjnego ochrony przed powodzią określone zostały: zawartość merytoryczna (ze szczególnym uwzględnieniem presji inwestycyjnej), terminy i forma jego aktualizacji oraz sposób wykorzystania w procesach zarządczych.

4.3. Najważniejsze działania podejmowane w zakresie ochrony przed powodzią i podtopieniami w ostatnich latach

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

Działania realizowane w 2022 roku przez Nadzór Wodny w Bieruniu, na terenie powiatu pszczyńskiego²⁰:

- Wykonanie konserwacji (utrzymanie) ciek Gostynka w km 17+500-32+780 w miejscowościach Kobiór, Wyry, Orzesze – rozmiar rzeczowy 15,280 km. Zakres robót obejmował:
 - ręczne wykoszenie porostów gęstych twardych ze skarp i dna ciek;
 - wygrabienie wykoszonych porostów ze skarp i dna ciek;
 - ręczne ścinanie i karczowanie zagajników gęstych;
 - oczyszczanie terenu z pozostałości po wykarczowaniu z wywiezieniem usuniętych zatorów;
 - hakowanie.

Poniesione koszty: 249 719,80 zł.

Działania realizowane w 2022 roku przez Nadzór Wodny w Pszczynie, na terenie powiatu pszczyńskiego²¹:

- Inwestycyjne zabezpieczenie koryta ciek Starowiejskiego w obrębie posesji numer 68 przy ulicy Żorskiej w Pszczynie. Zadanie obejmowało zapewnienie bezpiecznego bezkolizyjnego spływu wód w korycie ciek celem zapewnienia bezpieczeństwa dla terenów przyległych i odpływu wód z terenów zlewni.

Poniesione koszty: 59 819,87 zł.

- Wykonanie konserwacji (utrzymanie) wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły w km: 0+000-0+650 w miejscowości Rudołtowice w gminie Pszczyna. Celem zadania było zapewnienie bezpiecznego spływu wód i lodów w normalnych warunkach hydrologicznych oraz ochrona przed powodzią terenów zawala.

Poniesione koszty: 13 818,99 zł.

- Wykonanie konserwacji (utrzymanie) ciek Dokawa w km: 0+000-9+500 w miejscowości Jankowice, Piasek i Czarnków w gminie Pszczyna. Celem zrealizowanych robót było zapewnienie bezpiecznego bezkolizyjnego spływu wód w korycie ciek dla zapewnienia bezpieczeństwa terenów przyległych i odpływu wód z terenu zlewni.

Poniesione koszty: 177 885,88 zł.

- Wykonanie robót utrzymaniowych na obszarze działania nadzoru wodnego w Pszczynie – cieki: Studzionka, Pawłówka i Branicki w gminie Pszczyna, Pawłowice i Suszec. Roboty zostały wykonane w celu zapewnienia bezpiecznego bezkolizyjnego spływu wód w korycie cieków, dla zapewnienia bezpieczeństwa dla terenów przyległych i odpływów wód z terenów zlewni.

Poniesione koszty: 218 659,19 zł.

- Interwencyjne usunięcie wywrotów/ złomów drzew z koryta rzeki Pszczynki na długości od mostu w ciągu ulicy Łącka Grobla do mostów w ciągu ulicy Żorskiej w miejscowości Pszczyna. Roboty zostały wykonane w celu zapewnienia bezpiecznego bezkolizyjnego spływu wód w korycie ciek, dla zapewnienia bezpieczeństwa dla terenów przyległych i odpływów wód z terenu zlewni.

²⁰ Sprawozdanie z działań podejmowanych na terenie Nadzoru Wodnego w Bieruniu na obszarach powiatów: bieruńsko-łódzkiego, chrzanowskiego, mikołowskiego, oświęcimskiego, pszczyńskiego oraz m. Jaworzno, M. Katowice, m. Mysłowice, m. Tychy za rok 2022, Bieruń, czerwiec 2022 r.

²¹ Sprawozdanie z działań podejmowanych na terenie Nadzoru Wodnego w Pszczynie na obszarach powiatów: pszczyńskiego, cieszyńskiego, bieruńsko-łódzkiego, bielskiego, rybnickiego, wodzisławskiego, mikołowskiego oraz Miasta Jastrzębie-Zdrój i Miasta Żory za rok 2022, Pszczyna, czerwiec 2022 r.

Poniesione koszty: 30 715,20 zł.

- Zabezpieczenie skarpy odwodnej prawego wału przeciwpowodziowego ciekłu Goczałkowickiego oraz prawej skarpy ciekłu Goczałkowickiego w km 0+000-0+115 wraz z lokalnym odtworzeniem na prawym i lewym wale rzędnych geometrii koron, w rejonie mostu w ciągu ul. Stawowej w Goczałkowicach-Zdroju. Celem inwestycji było zapewnienie bezpiecznego spływu wód i lodu w normalnych warunkach hydrologicznych oraz ochrona przed powodzią terenów zawała.

Poniesione koszty: 77 486,78 zł.

- Odtworzenie geometrii lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w km 0+000-1+450 w rejonie km 0+850 na długości ok. 20 m w Goczałkowicach-Zdroju. Celem inwestycji było zapewnienie bezpiecznego spływu wód i lodu w normalnych warunkach hydrologicznych oraz ochrona przed powodzią terenów zawała.

Poniesione koszty: 27 000,09 zł.

- Wykonanie konserwacji (utrzymanie) wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły w km: 0+000-0+575, 0+575-1+400, 0+000-3+064, 0+000-1+450 w Goczałkowicach-Zdroju. Celem zadania było zapewnienie bezpiecznego spływu wód i lodów w normalnych warunkach hydrologicznych oraz ochrona przed powodzią terenów zawała.

Poniesione koszty: 53 954,43 zł.

- Wykonanie konserwacji (utrzymanie) wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły w km: 0+000-0+590, 0+000-0+750 wraz z korytem ciekłu w km 0+000-0+750 w Goczałkowicach-Zdroju. Celem zadania było zapewnienie bezpiecznego spływu wód i lodów w normalnych warunkach hydrologicznych oraz ochrona przed powodzią terenów zawała.

Poniesione koszty: 51 675,45 zł.

- Wykonanie konserwacji (utrzymanie) ciekłu Goczałkowickiego w km: 0+820-4+019, w Goczałkowicach-Zdroju. Roboty zostały wykonane w celu zapewnienia bezpiecznego bezkolizyjnego spływu wód w korycie ciekłów, dla zapewnienia bezpieczeństwa dla terenów przyległych i odpływów wód z terenów zlewni.

Poniesione koszty: 76 297,70 zł.

- Interwencyjne usunięcie uszkodzeń klap zwrotnych 2 x \varnothing 1200 mm zamontowanych na przepuście wałowym 2 x \varnothing 1200 mm, zlokalizowanym na lewym wale przeciwpowodziowym rzeki Wisły w Goczałkowicach-Zdroju. Celem zadania było zapewnienie bezpiecznego spływu wód i lodów w normalnych warunkach hydrologicznych oraz ochrona przed powodzią terenów zawała.

Poniesione koszty: 3 972,90 zł.

- Opracowanie ekspertyzy stanu technicznego śluży wałowej w km 29+850 rzeki Wisły oraz w km: 0+000 lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w Goczałkowicach-Zdroju. Celem zadania było zapewnienie bezpiecznego spływu wód i lodów w normalnych warunkach hydrologicznych oraz ochrona przed powodzią terenów zawała.

Poniesione koszty: 39 309,02 zł.

- Wykonanie konserwacji (utrzymanie) wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły w km: 0+000-0+816, 0+816-4+186 w miejscowości Wola w gminie Miedźna. Celem zadania było zapewnienie bezpiecznego spływu wód i lodów w normalnych warunkach hydrologicznych oraz ochrona przed powodzią terenów zawała.

Poniesione koszty: 45 000,31 zł.

- Wykonanie konserwacji (utrzymanie) wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły w km: 0+000-2+650, 0+000-2+950, 0+000-1+248 w miejscowości Góra w gminie Miedźna. Celem zadania było zapewnienie bezpiecznego spływu wód i lodów w normalnych warunkach hydrologicznych oraz ochrona przed powodzią terenów zawała.

Poniesione koszty: 70 003,37 zł.

- Wykonanie konserwacji (utrzymanie) wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły w km: 0+000-0+215, w miejscowości Grzawa w gminie Miedźna. Celem zadania było zapewnienie bezpiecznego spływu wód i lodów w normalnych warunkach hydrologicznych oraz ochrona przed powodzią terenów zawala.
Poniesione koszty: 6 488,02 zł.
- Wycinka i pielęgnacja drzew oraz krzewów na obszarze działania zarządu zlewni w Katowicach – Nadzoru Wodnego w Pszczynie. Celem realizacji robót jest zapewnienie bezpiecznego bezkolizyjnego spływu wód w korycie cieków dla zapewnienia bezpieczeństwa terenów przyległych i odpływu wód z terenów zlewni.
Poniesione koszty: 42 153,36 zł.

Działania realizowane w 2022 roku przez Nadzór Wodny w Cieszynie, na terenie powiatu pszczyńskiego²²:

- Konserwacja cieków Pielgrzymówka na terenie gminy Pawłowice. Prace polegały na wykoszeniu porostów ze skarp cieków, wycince zakrzaczeń oczyszczeniu terenu po wycince, usunięciu zatorów i nieczystości tamujących swobodny przepływ wód.
Poniesione koszty: 140 309,23 zł.
- Zabudowa wyrwy w prawym brzegu rzeki Pielgrzymówki w miejscowości Pielgrzymowice w gminie Pawłowice. Prace polegały na wykonaniu narzutu kamiennego oraz koszy siatkowo-kamiennych, rozplantowanie ziemi na skarpach cieków i uprzątnięcie terenu.
Poniesione koszty: 100 144,79 zł.

Powiat pszczyński:

Informacje na temat działań w zakresie poprawy stanu technicznego infrastruktury technicznej, przyczyniających się do poprawy stanu ochrony przeciwpowodziowej, pochodzą z rocznych raportów o stanie powiatu pszczyńskiego za lata 2018-2022²³.

W 2017 roku w związku z likwidacją Śląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach, Powiat Pszczyński pozyskał do Powiatowego Magazynu Przeciwpowodziowego i Zarządzania Kryzysowego sprzęt będący na stanie Wojewódzkiego Magazynu o wartości ponad 150 tys. zł. Wśród sprzętu znajduje się między innymi motopompa pływająca, pompa szlamowa samozasysająca, agregat F11 kW, przyczepa SWNB 1301020002078, agregat pompy przewoźny, agregat prądotwórczy 2,2 kW, niespełna 18 tys. worków polipropylenowych.

Starostwo Powiatowe w Pszczynie oraz gminy powiatu pszczyńskiego corocznie dofinansowują się do zakupu samochodów oraz innego sprzętu dla KPPSP w Pszczynie.

Działania zrealizowane w 2018 roku:

- w zakresie poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego na zlecenie starostwa został opracowany projekt architektoniczno-budowlany Powiatowego Magazynu Przeciwpowodziowego i Zarządzania Kryzysowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę na działce nr 1173/31 – wartość projektu 48.831,00 zł; na podstawie porozumienia dokumentacja została przekazana Komendzie Powiatowej PSP w Pszczynie, na terenie której ma powstać magazyn celem, pozyskania środków na budowę obiektu,
- celem wyposażenia Powiatowego Magazynu Przeciwpowodziowego i Zarządzania Kryzysowego zakupiono dwie motopompy szlamowe o wartości ok. 15.000,00 zł,

²² Sprawozdanie z działań podejmowanych na terenie Nadzoru Wodnego w Cieszynie na obszarach powiatów: cieszyńskiego, jastrzębskiego, wodzisławskiego, pszczyńskiego i rybnickiego za rok 2022, Cieszyn, czerwiec 2022 r.

²³ Źródło: <https://bip.powiat.pszczyna.pl/?id=9553&mode=0>, dostęp 23.08.2023 r.

- przekazano dotację celową w wysokości 499.999,99 zł Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie z przeznaczeniem na dofinansowanie zadania pn.: „Regulacja ciekłu Goczałkowickiego w km 0+750 – 4+200”,
- remont ul. Głównej w Goczałkowicach-Zdroju. Dofinansowanie na usuwania skutków powodzi wyniosło: 2.194.423,71 zł, natomiast wsparcie gminy Goczałkowice-Zdrój: 300.000 zł,
- Powiat przekazał 15 tys zł dla KPPSP w Pszczynie z przeznaczeniem na wykonanie niezbędnych prac remontowych obiektów Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie oraz doposażenie pomieszczeń,
- przebudowa ulic Korfantego, Lompy i Topolowej w Gminie Miedźna (drogi powiatowe 4135S i 4148S) - II część płatności, koszt 1.864.088,22 zł,
- przebudowa drogi powiatowej nr 4100S tj. ul. Wyzwolenia w miejscowości Suszec, Kryry, Mizerów na odcinku od skrzyżowania z DW 935 w Suszcu do skrzyżowania z ul. Uczniowską w Mizerowie, koszt 6.276.993,74 zł,
- przebudowa wraz z zabezpieczeniem na szkody górnicze odcinka drogi wraz z przepustem na potoku Pawłówka w ciągu ul. Wyzwolenia w Pawłowicach z dostosowaniem rzędnych do prognozowanych do roku 2020 wpływów eksploatacji górniczej (ugoda z KWK Pniówek) - I część płatności, koszt 1.245.516,68 zł,
- przebudowa ulic Korfantego w Gilowicach i ulicy Sportowej we Frydku na odcinku od skrzyżowania z ul. Górnośląską do nowej nawierzchni, koszt 1.125.073,15 zł,
- budowa chodnika przy ul. Śląskiej w Krzyżowicach - etap II , koszt 197.483,83 zł,
- remont ul. Orlej w Pniówku i Krzyżowicach na odcinku od skrzyżowania z ul. Kruczą do skrzyżowania z ul. Zwycięstwa, koszt 1.676.161,53 zł,
- remont drogi powiatowej 4144S tj. ul. Głównej w Goczałkowicach-Zdroju wraz z odwodnieniem w km 0+000 do 2+500, koszt 2.760.520,15 zł.

Działania zrealizowane w 2019 roku:

- program usuwanie skutków powodzi - Remont przepustów w ciągu drogi powiatowej nr 4128S tj. ul. Zawadzkiego w Rudołowicach w km 1+760, Roboty polegały na wymianie dwóch przepustów pod drogą, odtworzeniu nawierzchni jezdni, oczyszczeniu rowów przydrożnych.
- remont drogi powiatowej nr 4109S tj. Hodowców w Wiśle Wielkiej w km 2+370 do 2+420 oraz 3+005 do 3+205 Roboty polegały na naprawie skarpy rowu przydrożnego i czyszczeniu rowu, remoncie nawierzchni jezdni, naprawie i umocnienie rowu przydrożnego, wymianie uszkodzonych ścianek czołowych, utwardzeniu pobocza z destruktu asfaltowego o szerokości 0,75 m.
- remont odwodnienia drogi powiatowej nr 4133S tj. ul. Wiejskiej w Grzawie w km 0+790 do 1+400
- remont drogi powiatowej nr 4110S tj. ul. Łącznej w Brzeźcach w m 0+362 do km 1+162. Roboty obejmowały wymianę konstrukcji wraz z nawierzchnią jezdni, odmulenie-wyczyszczenie rowu przydrożnego, wymianę przepustów wraz ze zjazdami, utwardzenie obustronnych poboczy. ułożenie krawężników drogowych na łuku drogi wraz z montażem wpustów ulicznych.
- przebudowa drogi powiatowej nr 4111S tj. ul. Sznelowiec w Pszczynie w km 0+942,5 do 1+547,5. Roboty polegały na: przebudowie kanalizacji deszczowej, przepustu pod drogą, odtworzeniu nawierzchni jezdni i chodników Inwestycja dofinansowana z Budżetu Państwa (651.463,84 zł) oraz przez gminę Pszczyna (98.834,90 zł),
- Powiat przekazał 65 tys zł dla KPPSP w Pszczynie z przeznaczeniem na doposażenie pomieszczeń, wdrażanie rozwiązań wykorzystujących odnawialne źródła energii oraz remonty z tym związane,
- przebudowa wraz z zabezpieczeniem na szkody górnicze odcinka drogi wraz z przepustem na potoku Pawłówka w ciągu ul. Wyzwolenia w Pawłowicach z dostosowaniem rzędnych do

prognozowanych do roku 2020 wpływów eksploatacji górniczej (ugoda z KWK Pniówek) - II część płatności, koszt 851.976,11 zł,

- przebudowa drogi powiatowej nr 4103S tj. ul. Pawiej w Wiśle Małej i ul. Jedności w Studzionce – etap I + roboty zamienne, koszt 6.100.665,37 zł,
- budowa chodnika przy ul. Wiejskiej w Jarząbkowicach, koszt 436.369,09 zł,
- naprawa kanalizacji deszczowej w ciągu ul. Katowickiej w Pszczynie, koszt 193.266,69 zł
- remont przepustów w ciągu drogi powiatowej nr 4128S tj. ul. Zawadzkiego w Rudoltowicach w km 1+760, koszt 193.675,17 zł,
- remont odwodnienia drogi powiatowej nr 4133S tj. ul. Wiejskiej w Grzawie w km 0+790 do 1+400, koszt 586.752,45 zł.

Działania zrealizowane w 2020 roku:

W 2020 roku zwołano 3 posiedzenia Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, na których poruszano tematy projektowanych map zagrożenia i ryzyka powodziowego jak również aktualną sytuację hydrologiczną na terenie powiatu.

Powiat przekazał 50 tys zł dla KPPSP w Pszczynie z przeznaczeniem na wydatki bieżące Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie obejmujące „Zapewnienie możliwości reagowania na zagrożenia występujące na terenie Powiatu Pszczyńskiego oraz poprawę zdolności funkcjonalno-technicznych Komendy w tym zakresie”.

Dodatkowo zrealizowano działania:

- budowa chodnika przy ul. Ligonii w Krzyżowicach - etap II, koszt 206.223,36 zł,
- budowa chodnika przy ul. Ligonii w Krzyżowicach - etap I, koszt 354.285,53 zł,
- remont drogi powiatowej nr 4133S tj. ul. Wiejskiej w Grzawie w km 0+370 do 1+420, koszt 345.151,17 zł.

Działania zrealizowane w 2021 roku:

- projekt poprawy bezpieczeństwa powodziowego poprzez przebudowę systemu odwodnienia w centrum Pawłowic: 155 000,00 zł.
- dokonano *Przeгляdu stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych i cieków administrowanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie na obszarze powiatu pszczyńskiego*, przez przedstawicieli: PGW WP, Starostwa Powiatowego w Pszczynie, gmin: Miedźna, Suszec, a także Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej.
- Powiat przekazał 60 tys zł dla KPPSP w Pszczynie z przeznaczeniem na wydatki bieżące Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie obejmujące „Zapewnienie możliwości reagowania na zagrożenia występujące na terenie Powiatu Pszczyńskiego oraz poprawę zdolności funkcjonalno-technicznych Komendy w tym zakresie”,
- przebudowa dróg powiatowych 4149S tj. ul. Szkolnej w Porębie i ul. Porębskiej w Radostowicach (realizacja w latach 2020-2022), koszt 2.948.124,78 zł,
- budowa chodnika przy ul. Ligonii w Krzyżowicach - etap III, koszt 692.736,56 zł
- przebudowa ul. Rodzinnej w Kobiórze na odcinku od parkingu cmentarnego do drogi krajowej nr 1, koszt 3.544.306,60 zł,
- przebudowa ul. Studzienickiej w Piasku wraz z przebudową skrzyżowania z ul. Katowicką i ul. Dworcową (realizacja w latach 2021-2022) , koszt 2.011.945,85 zł.

Działania zrealizowane w 2022 roku:

- Budowa chodnika dla pieszych w ciągu drogi powiatowej ul. Zawadzkiego w Ćwiklicach i Rudoltowicach. Inwestycja polega na: budowie chodnika dla pieszych i kanalizacji deszczowej, wykonaniu oznakowania poziomego i pionowego drogi oraz przebudowie sieci energetycznej i gazowej. Całkowita wartość zadania 1 989 930,79 zł

- Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 4121S tj. ul. Żorskiej i ul. Staromiejskiej wraz z przebudową skrzyżowania ul. Żorskiej, ul. Batalionów Chłopskich oraz ul. Staromiejskiej w Pszczynie - etap 1. Roboty polegają na: budowie kanalizacji deszczowej o długości ok. 226 m, budowie 10 szt. studni rewizyjnych, budowie chodnika o długości ok. 76 m. Całkowita wartość zadania: 322 260,00 zł.
- Budowa obiektu mostowego o numerze JN1 01024807 w ciągu ulicy Powstańców Śląskich w Czarkowie wraz z rozbiórką istniejącego obiektu mostowego. Całkowita wartość zadania: 1 248 703,38 zł,
- Przebudowa dróg powiatowych 4149S tj. ul. Szkolnej w Porębie i ul. Porębskiej w Radostowicach (realizacja w latach 2020-2022), koszt 3.047.985,31 zł,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 4123S tj. ul. Dworcowej w Piasku (realizacja w latach 2021-2022), koszt 638.466,15 zł,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 4103S tj. ul. Pawiej w Wiśle Małej i ul. Jedności w Studzionce – etap II (realizacja w latach 2021-2023), koszt 2.940.341,68 zł,
- Przebudowa ul. Studzienickiej w Piasku wraz z przebudową skrzyżowania z ul. Katowicką i ul. Dworcową (realizacja w latach 2021-2022), koszt 926.228,47 zł.

W 2022 roku Powiat przekazał 60 tys zł dla KPPSP w Pszczynie z przeznaczeniem na realizację zadania pn. „Dofinansowanie zakupu samochodu pożarniczego dla KP PSP Pszczyna”.

W 2023 roku także Powiat Pszczyński przekazał 60 tys zł dla KPPSP w Pszczynie z przeznaczeniem na realizację zadania pn. „Wydatki związane z zapewnieniem możliwości reagowania na zagrożenia występujące na terenie powiatu pszczyńskiego oraz poprawa zdolności funkcjonalno-technicznych komendy w tym zakresie”.

Gminy powiatu pszczyńskiego:

Gminy w miarę posiadanych środków finansowych dofinansowują OSP.

Gmina Suszec

W roku 2022 Wójt Gminy Suszec wszczął postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn. „Rozbiórka istniejącej i budowa nowej śluzy kierunkowej na rozdziale kanału Branickiego wraz z kształtowaniem przekroju poprzecznego koryta”. Podstawowym celem przebudowy śluzy jest przywrócenie ochrony przed powodzią terenów w rejonie śluzy jak i terenów położonych poniżej – obustronnie w sąsiedztwie nowego kanału Branickiego i dolnego odcinka ciekłu Branickiego.

Dnia 31 sierpnia 2023 roku Wójt Gminy Suszec wydał dla planowanej inwestycji pn.: „Rozbiórka istniejącej i budowa nowej śluzy kierunkowej na rozdziale kanału Branickiego wraz z kształtowaniem przekroju poprzecznego koryta” decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach. Do zadań śluzy należeć będzie regulowanie odpływu na ciek Branicki i Nowy Kanał Branicki zarówno w zakresie przepływów niskich jak i wysokich. Łączna powierzchnia projektowanego przedsięwzięcia wyniesie 5483 m².

Jednym z zaplanowanych obiektów hydrotechnicznych jest zbiornik Łąka Mizerów, położony na obszarze gmin Suszec, Pawłowice i Żory. Łączną powierzchnię zbiornika, planowanego jako mokry, wielozadaniowy, założono na ok. 247 ha, zaś pojemność ustalono na niespełna 3 mln m³. Poniżej planowanego zbiornika, na południowy wschód położony jest istniejący Zbiornik Łąka. Z kolei na południe od niego zlokalizowany jest Zbiornik Goczałkowice. Mimo, że przedmiotowy zamysł budowy wynika z szerszej koncepcji, docelowo będzie on pełnił szereg funkcji dla lokalnej społeczności, m.in. rekreacyjną. Wpłynie też znacząco na zasób wód gruntowych, będzie elementem przeciwdziałającym suszy i co oczywiste w tej sytuacji oraz najważniejsze - zapewni rezerwę powodziową na wypadek wezbrań na rzece Pszczynce. Będzie także zbiornikiem wody dla celów gaśniczych.

Zbiornik planowany jest na terenach niezabudowanych i niezamieszkałych. W związku z jego lokalizacją, głównie na terenach zielonych, nie będzie konieczności przesiedleń mieszkańców. Nie wymienia się także negatywnego oddziaływania na infrastrukturę społeczną, czy kulturową. Na skutek ewentualnej budowy zbiornika mieszkańcy zyskają nowe drogi lokalne oraz możliwość zagospodarowania terenu wokół obiektu - wskazują Wody Polskie.

W chwili obecnej nie można określić kosztów realizacji inwestycji, bo wszelkie założenia związane z powstaniem zbiornika Łąka Mizerów stanowią póki co element jedynie koncepcji i nie są przedmiotem prac projektowych - technicznych oraz nie trwają względem przedsięwzięcia wysiłki związane z uzyskaniem koniecznych decyzji administracyjnych, a także co za tym idzie - działania na rzecz zabezpieczenia finansowego²⁴.

Gmina Pszczyna

W 2020 roku wykonała zadania:

- przebudowa ul. Krasińskiego w Pszczynie wraz z kanalizacją deszczową: fi 500, 98 mb, koszt 250 805,19 zł,
- rozbudowa ul. Piaskowej w Pszczynie wraz z kanalizacją deszczową: fi 315, 328 mb, i fi 200, 50mb, koszt 1 291 122,97 zł

W 2022 roku wykonała zadania:

- przebudowa ul. Pionierów w Pszczynie wraz z kanalizacją deszczową: fi 315, 400 mb, koszt 1 094 762,18 zł
- rozbudowa ul. Zagajniki w Studzienicach i Jankowicach wraz z kanalizacją deszczową: fi 315, 845 mb, koszt 2 312 979,43 zł
- przebudowa ul. Cichego w Pszczynie wraz z kanalizacją deszczową: fi 315, 76 mb, koszt 637 662,94 zł.

Ponadto dla jednostek ochotniczych Straży Pożarnych zakupiono w latach 2020-2022 sprzęt do działań ratowniczych OSP na wypadek powodzi i podtopień, w tym między innymi:

- węże strażackie;
- dwie motopompy;
- agregat prądotwórczy;
- piasek oraz worki na piasek.

W latach 2020-2022 corocznie prowadzono prace konserwacyjne, utrzymaniowe na rowach gminnych zgodnie z poniższym zestawieniem:

L.p	Miejscowość	Długość w m	Kwota w zł
2020			
1	Jankowice	515	36770,46
2.	Rudołtowice	430	28869,29
3.	Czarków	340	18326,82
4.	Łąka	630	33610,37
5.	Ćwiklice	1230	59690,92
6.	Pszczyna	380	30383,71
7.	Wisła Wielka	10	13193,18
8.	Studzienice	220	25908,71
9.	Wisła Mała	380	11276,76
10.	Stara Wieś	60	4239,81
2021			
1	Rudołtowce	600	37090,77 zł
2.	Poręba	100	26932,08
3.	Jankowice	1270	156721,19

²⁴ <https://www.pless.pl/wiadomosci/71266-moze-powstac-nowy-zbiornik-retencyjny-na-pszczyńce-pawlowice-suszec>

4.	Ląka	250	267988,96
2022			
1	Czarków	110	1656,88
2.	Ląka	957	264644,91
3.	Studzienice	870	31696,56
4.	Piasek	25	870,89
5.	Pszczyna	342	6470,43
6.	Rudołtowiec	882	38272,93
7.	Jankowice	700	8435,04
8.	Ćwiklice	1131	21895,00
9.	Brzeźce	1620	26057,35

Źródło: Urząd Gminy Pszczyna

Gmina Goczałkowice – Zdrój

Budowa zbiornika retencyjnego w Goczałkowicach-Zdroju przy ulicy Zimowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Koszt około 2 mln zł. Zbiornik już funkcjonuje choć infrastruktura towarzysząca nie została jeszcze zakończona.

W rejonie ulicy Zimowej w Goczałkowicach-Zdroju powstał drugi zbiornik wybudowany przez prywatnego przedsiębiorcę rolniczego na jego terenie. Zbiornik pełni funkcję przeciwpowodziową. Dodatkowo na terenie gminy w rejonie ulicy Stawowej istnieje także trzeci zbiornik wybudowany przez przedsiębiorcę branży spożywczej.

JSW S.A. KWK Pniówek²⁵

Dla przeciwdziałania występowania zagrożenia powodziowego i podtopień terenów, kopalnia prowadzi szczegółowe obserwacje opisanych niżej cieków i rowów, a w przypadku stwierdzenia jakichkolwiek zakłóceń w grawitacyjnym spływie wód podejmuje działania poprawiającej utrzymującej prawidłową funkcjonalność:

- Rów opaskowy nr 1 w Krzyżowicach:

Rów ten zbiera wody odciekowe ze wschodniej skarpy budowli ziemnej „Kościelniok” i kieruje je do zbiornika WB-3. Na rowie wybudowano pompownię K-5 która przepompowuje wody poza nieckę obniżeniową do części rowu o grawitacyjnym spływie w kierunku zbiornika WB-3.

- Rów opaskowy numer 2 w Krzyżowicach

Rów ten zbiera wody odciekowe z północnej skarpy budowli ziemnej „Kościelniok” i kieruje je do zbiornika w WB-3.

- Rów nr 7 w Pniówku:

Rów ten zbiera wody deszczowe z terenu rolniczego położonego po wschodniej części obszaru górniczego i prowadzi je w kierunku zbiornika WB-2, z którego wody są przepompowywane za pomocą pompowni K-2.

- Rów nr 8 (R-5) w Krzyżowice:

Rów ten zbiera wody ze zlewni pomiędzy ul. Orlą, a budowlą „Kościelniok” oraz częściowo ze zlewni od strony wschodniej ulicy. Rów ten aktualnie wpada do pompowni P4, a następnie do rzeki Pszczynki. Docelowo kopalnia zamierza wykonać nową przepompownię bezpośrednio przy obwałowaniu rzeki Pszczynki w rejonie aktualnego rowu. W tym celu zostały nabyte w styczniu 2022 roku potrzebne grunty, a także został wyłoniony wykonawca na opracowanie dokumentacji przepompowni.

²⁵ pismo JSW S.A. KWK Pniówek z dnia 15.05.2023 r. znak: SPN-PS.496-3/22.2/23

Opracowanie również będzie obejmowało alternatywne rozwiązanie w postaci modernizacji pompowni P4, w zależności od korzystniejszego wariantu kopalnia wdroży jeden z nich do realizacji.

- Rów nr 10 w Krzyżowicach:

Ruch ten zbiera wody z terenów rolnych położonych na północ od ulicy Szkolnej w Krzyżowicach i kieruje je na wschód w stronę pompowni P-2. Na rowie tym wybudowano pompownię wraz z rurociągami tłocznymi przarczującymi wody rowem nr 20 do pompowni P-2, a następnie do rzeki Pszczyńki. Dla utrzymania ciągłości w grawitacyjnym spływie wody, na pozostałym odcinku rowu (na zachód od pompowni) kopalnia corocznie wykonuje prace konserwacyjne łącznie z odmulaniem dna rowu oraz przepustów z nim związanych.

- Rów nr 12 w Warszowicach:

Rów ten położony jest w Warszowicach na wschód od torów PKP, zbiera wody z terenów rolnych i kieruje je do potoku Warszowickiego, stanowiącego prawobrzeżny dopływ rzeki Pszczyńki. Od początku roku 2016, na rowie nr 12 w Warszowicach, uruchomiona została lokalna pompownia wraz z rurociągami tłocznymi dla odwodnienia niecki obniżeniowej. Pompownia została zlokalizowana w miejscu prognozowanych najniższych osiadań terenu. Rowem nr 12 z obu stron pompowni woda deszczowa kierowana jest do studni czerpalnej i rurociągiem tłocznym przepompowywana jest poza nieckę osiadań do potoku Warszowickiego. Kopalnia dla zapewnienia zabezpieczenia przed potopieniami terenów w tym rejonie dokonała w roku 2022 zmodernizowania pompowni w zakresie jej wydajności tj. dobudowano nowy rurociąg o średnicy 500 mm, wybudowano nową i większą komorę o średnicy DN2500 mm, zamontowano dwie nowe pompy o większej mocy i wydajności Q=90 l/s każda.

- Rów nr 19,20, 21 i 22 w Krzyżowicach:

Rowy te służą do odprowadzania wód bezpośrednio z zawała rzeki Pszczyńki poprzez pompownie P-1, P-2, P-3 i P-4 do koryta rzeki Pszczyńki. Rowy te są w trakcie przebudowy w ramach realizowanego od 2018 roku zadania profilaktyczno-naprawczego pn.: „Naprawa obwałowań rzeki Pszczyńki z tytułu szkód górniczych w km 40+906-42-900 w Krzyżowicach wraz z renaturyzacją jej koryta”.

- Rów nr 29 i 30 w Warszowicach:

Rowy te służą do odwadniania nasypu torowego linii PKP nr 159. Zlokalizowane są po obu stronach nasypu torowego od przejazdu kolejowego w ciągu ul. Szybowej w Warszowicach w kierunku północnym. Rowy te zostały przebudowane w trakcie rewitalizacji linii PKP nr 159 w 2018 r.

- Rzeka Pszczyńka w Krzyżowicach:

Rzeka jest obwałowana w zasięgu wpływów eksploatacji górniczej. Wody płyną grawitacyjnie z zachodu na wschód w północnej części Obszaru górniczego KRZYŻOWICE III. Wody z terenu zlewni są przepompowywane za pomocą pompowni P-1, P-2, P-3 i P-4 do koryta Pszczyńki. W 2017 roku wyłoniono wykonawcę dla realizacji zadania naprawczego na rzece Pszczyńce będącej w zasięgu wpływów KWK Pniówek. W 2018 roku przystąpiono do realizacji zadania pn.: „Naprawa obwałowań rzeki Pszczyńki z tytułu szkód górniczych w km 40+906-42-900 w Krzyżowicach wraz z renaturyzacją jej koryta”, polegającą na podniesieniu korony wałów, uszczelnieniu korpusu, przesunięciu rowów opaskowych, podniesieniu i stabilizacji fragmentu koryta rzeki Pszczyńki, przebudowie wylotów rowów opaskowych, przepompowni deszczówki oraz obiektów infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, teletechniczna i energetyczna). W 2018 roku zrealizowano zadanie na odcinku od rejonu kościoła Krzyżowicach do mostu w ciągu ul. Zwycięstwa nad Pszczyńką. Podniesiono korony wałów, wykonano roboty związane z odmulaniem i ustabilizowaniem dna rzeki. W 2019 roku kontynuowano dalsze roboty związane z podwyższaniem obwałowań tj. od mostu na Pszczyńce w ciągu ul. Zwycięstwa w dół koryta, w stronę stawów (tj. do końca występowania wpływów eksploatacji KWK Pniówek od strony wschodniej). Ponadto, zawarto aneks polegający na zwiększeniu mas ziemnych z uwagi na prowadzenie robót związanych z podwyższeniem wałów na rzędne projektowane (pomiędzy przekrojami P1 – km 40+906 do P7-P8 – km 41+700-41+900). Pozwoliło to na zachowanie odpowiedniej wysokości wałów, a także zabezpieczyć je na wypadek występowania wysokiego stanu wód. Dodatkowo, w celu dalszego zabezpieczenia przeciwpowodziowego zlecono dokumentację projektową podwyższenia obwałowań w km 40+900 do 41+900 w aspekcie projektowanej eksploatacji do roku 2025. W 2022 roku wyłoniono wykonawcę robót. Uwzględniając ciągłe postępujące osiadanie

terenu będące skutkiem prowadzonej przez KWK Pniówek eksploatacji górniczej, uzyskanie projektowanych rzędnych obwałowań zabezpieczy teren przed negatywnym oddziaływaniem zakładu. Zakres zadania obejmuje również mikroniwelację terenu przylegającego do obwałowań rzeki Pszczyńki wraz z remontem, przebudową i budową rowów odwadniających oraz towarzyszącą infrastrukturą techniczną, na odcinku powyżej obwałowań w miejscowości Krzyżowice.

Zapewnienie prawidłowego odprowadzania wód powierzchniowych wiąże się z przebudową istniejącego systemu rowów odwodnieniowych oraz budową nowych odcinków rowów odwodnieniowych i przepustów, które są włączone do istniejącego systemu rowów opaskowych. Zadanie obejmuje wyprofilowanie terenu umożliwiającego grawitacyjne odprowadzanie wód opadowych do istniejącego i projektowanego systemu rowów odwodnieniowych, dla zapewnienia odpowiedniej wysokości obwałowań. W celu utrzymania odpowiedniej wysokości wałów rzeki Pszczyńki kopalnia będzie na bieżąco analizować ich rzędne wysokościowe w aspekcie odpowiedniej wysokości lustra wody i projektowanej eksploatacji górniczej.

- Potok Pawłówka w Pawłowicach

Na wielkość wpływów z eksploatacji (osiadań koryta i obwałowań potoku Pawłówka) w rejonie kolejowego obiektu mostowego nad ul. Wyzwolenia będzie miała eksploatacja końcowego 200-tu metrowego odcinka ściany W-2 w pokładzie 362/1, które ujawnią się [m.in.](#) w postaci obniżenia terenu w przedziale od 0,01m do 1,0m.

Dlatego, profilaktycznie, w celu zapewnienia grawitacyjnego przepływu wód potokiem Pawłówka w rejonie kolejowego obiektu mostowego nad ul. Wyzwolenia, kopalnia opracowała dokumentację projektowo-kosztorysową pn.: „Tymczasowa naprawa koryta potoku Pawłówka na odcinku 4+900-5+000 w aspekcie projektowanej eksploatacji ściany W- 2 w pokładzie 362/1”.

Projekt ten obejmował wykonanie następującego zakresu robót:

- wykonanie wzdłuż brzegów potoku na odcinku w km 4+928 – 5+059 ścianki szczelnej stalowej z grodzic GU16 do rzędnych umożliwiających bezpieczne przeprowadzenie wód wielkich;
- wykonanie przedłużenia istniejącego obwałowania o ok. 10-11m, celem prawidłowego powiązania ze ścianką szczelną;
- wykonanie przebudowy istniejącego przepustu 1,30 x 0,95m pod zjazdem do posesji w km 4+097 potoku wraz z renowacją przepustu 2 Ø 1,0m w ul. Wyzwolenia w km 5+014;
- likwidację istniejącego przepustu 1,50 x 1,50 m w km 4+939 potoku;
- zarurowanie koryta pod istniejącym wiaduktem kolejowym na długości 18m;
- odwodnienie terenu za ściankami szczelnymi poprzez ułożenie korytek typu kolejowego oraz ścieków drogowych i odprowadzenie do koryta cieku za pomocą studni wpadowych oraz krótkich odcinków kanałów Ø 0,6 – 0,8 m;
- przebudowę i umocnienie koryta potoku na odcinku zabezpieczenia ścianką szczelną;
- wykonanie budowli upustowej w północnym obwałowaniu potoku w km 4+916,8 w celu umożliwienia awaryjnego odpływu wód z koryta na istniejącą przepompownię.

W tym celu w IV kw. 2019 r. wdrożona została procedura związana z zatwierdzeniem w/w zadania naprawczego do realizacji w celu wyłonienia wykonawcy robót w drodze postępowania przetargowego. Zakończenie realizacji w/w zadania nastąpiło w wrześniu 2020r., a więc przed przystąpieniem do eksploatacji ostatnich 200mb ściany W-2 w pokładzie 362/1.

Dla zadania zostało uzyskane pozwolenie wodnoprawne. Ostatecznie jednak nie wdrożono do realizacji zadania z uwagi na znaczny zakres prac, który powodowałby nadmierną uciążliwość dla lokalnej społeczności oraz z powodu długiego okresu robót jak i przebudowy dróg (utrudnienia w dojazdach). Kopalnia planuje przystąpić do naprawy potoku Pawłówka w okresie późniejszym, co pozwoli na bardziej dokładne doprojektowanie poszczególnych elementów przebudowy potoku, a z punktu społecznego pozwoli zminimalizować negatywne skutki tej inwestycji. Rozpoczęcie realizacji prac związanych z podniesieniem istniejących obwałowań potoku Pawłówka w celu utrzymania grawitacyjnego spływu wód nastąpi w momencie, gdy możliwe będzie zaprojektowanie rzeczywistych osiadań terenu uwzględniając obecną jak i planowaną eksploatację w końcowym etapie realizacji założeń eksploatacyjnych ujętych w obowiązującej koncesji. Ponadto rozpoczęcie realizacji prac nastąpi

w takim momencie, aby zakończenie prac związanych z dostosowaniem istniejących obwałowań wraz z niwelacją dna potoku zapewniającą grawitacyjny odpływ wód, nastąpiło przed datą wygaśnięcia obowiązywania aktualnych koncepcji to jest przed 2051 rokiem.

Do tego czasu kopalnia opracuje nową dokumentację projektową uwzględniającą planowane osiadania terenu, które w wyniku planowanej eksploatacji ścian w latach następnych ujętych w koncesji, wystąpią na dużym odcinku potoku Pawłówka. Jednocześnie biorąc pod uwagę prognozowane dalsze osiadania powierzchni terenu, kopalnia przystąpiła do modernizacji pompowni na zawału potoku Pawłówka. W listopadzie 2020 roku do pompowni Pawłówka doprowadzono większy rurociąg tłoczny o średnicy 800 mm, który gwarantuje większe moce pompowania wody, w tym wód wysokich wód z potoku Pawłówka.

Przystąpiono również do modernizacji pompowni S-3 w celu wybudowania pompowni Pawłówka II, tj. nowych pompowni o bardzo wysokich wydajnościach i podłączenia ich do wybudowanych w grudniu 2020 roku dodatkowych rurociągów tłocznych o średnicy 800 mm i 500 mm, które będą przetrzucać wody poza nieckę osiadań. Zakończenie tej inwestycji nastąpiło w kwietniu 2022 roku. Nowa dodatkowa pompownia ma na celu zagwarantowanie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego przy intensywnych opadach deszczu. Kopalnia również w kwietniu 2022 roku wykonała nowe przyłącze energetyczne budując nową stację kontenerową o dużej mocy, dostosowaną do nowych pomp wraz z agregatem prądotwórczym stanowiącym 100% rezerwy na wypadek braku energii elektrycznej.

W latach 2023-2025 w rejonie potoku Pawłówka w środkowej części obwałowanego odcinka potoku, tj. od przepustu pod ul. Wyzwolenia w km 5+014 zlokalizowanego na wschód od wiaduktu PKP do przepustu w ul. Wyzwolenia w km 4+269, na wielkość wpływów z eksploatacji górniczej wpływ będzie miała prowadzona w 2022r. i kontynuowana w następnych latach eksploatacja ściany W-3 w pokładzie 362/1 oraz projektowana eksploatacja ściany W-4 w pokładzie 362/1.

Ponadto w latach 2023-2025 w rejonie potoku Pawłówka na nieobwałowanym odcinku potoku od przepustu w ul. Wyzwolenia w km 4+269 w kierunku odpływu wód do rzeki Pszczyńki, na wielkość osiadań terenu wynikającego z eksploatacji górniczej wpływ będzie miała prowadzona w 2022r. i kontynuowana w następnych latach eksploatacja ściany PW-1 w pokładzie 360/1 oraz projektowana eksploatacja ściany PW-1 w pokładzie 361.

Wpływy tej eksploatacji ujawnią się m.in. w postaci obniżenia terenu w przedziale od 0,02m do 2,00m. Największe osiadania (2,00m) ujawnią się w środkowej części obwałowanego odcinka potoku Pawłówka, tj. w rejonie pompowni Pawłówka.

Kopalnia chcąc przystąpić do prac związanych z podniesieniem potoku Pawłówka w środkowej części obwałowanego odcinka w celu zniwelowania skutków eksploatacji dokonanej jak i projektowanej opracowała dokumentacje projektowe pn.:

- „Nadbudowa istniejących w km 4+241,7-4+945,1 obwałowań koryta potoku Pawłówka wraz z korektą niwelety dna potoku Pawłówka w km 5+045 – 4+269 oraz obustronnych koron obwałowania w celu utrzymania grawitacyjnego spływu wód oraz zniwelowania skutków dotychczasowej eksploatacji górniczej i prognozowanych osiadań do roku 2030”.
- „Korekta niwelety dna potoku Pawłówka w km 4+269 – 3+510 w celu utrzymania grawitacyjnego spływu wód oraz zniwelowania skutków dotychczasowej eksploatacji górniczej i prognozowanych osiadań do roku 2030”.

oraz uzyskała pozwolenie wodno-prawne wydane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Decyzja Dyrektora Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Gliwicach z dnia 26.07.2019r., GL.RUZ.421.23.2019.TS. Pozwolenie wodno-prawne obejmuje w/w dwa zadania. Opracowane dokumentacje projektowe zakładają etapową realizację zadania związanego z dostosowaniem istniejących obwałowań do osiadań prognozowanych do 2030 roku. Zakładana realizacja trzech etapów dostosowania obwałowań do zmieniających się w czasie osiadań zgodnie z założeniami projektowymi trwałaby nieprzerwanie do 2030 roku, co wiązałoby się z wyłączeniem z ruchu ulicy Wyzwolenia (drogi powiatowej) na odcinku prowadzonych prac i znaczącymi utrudnieniami dla mieszkańców tego rejonu. Uwzględniając powyższe w związku z koniecznością znacznej nadbudowy istniejących wałów oraz brakiem możliwości jednorazowej niwelacji dna z uwzględnieniem docelowych osiadań (do 2030r. oraz do 2051r.) zadanie obecnie nie zostało wdrożone do realizacji.

Dla zapewnienia prawidłowej pracy nowej pompowni i zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego kopalnia zleciła opracowanie dokumentacji projektowej wykonania zbiornika retencyjnego w obrębie pompowni. W tym celu nabyła nieruchomość o powierzchni ok. 1 ha, na której ma on powstać. Projektowany zbiornik zostanie połączony z nową pompownią (tj. z jej zbiornikiem). Takie zwiększenie retencji jeszcze bardziej zagwarantuje bezpieczeństwo przed podtopieniem obszaru przylegającego do potoku Pawłówka. Planowany termin realizacji inwestycji to 2023-2025 rok.

Ponadto, na bieżąco będą wykonywane prace remontowe konserwacyjne istniejących obwałowań jak i rowów o paskowych.

- Potok VI w Pawłowicach:

Rów ten kieruje wody z rejonu ul. Pszczyńskiej w Pawłowicach do potoku Pawłówka na wysokości stawu rybnego OSP Pawłowice. Koryto i dno rowu wraz z przepustami będą na bieżąco utrzymywane i regulowane dla utrzymania grawitacyjnego spływu wody. Planowana eksploatacja w okresie Planu Ruchu na lata 2023-2025 może nieznacznie zakłócić grawitacyjny spływ wody w środkowej części potoku, dlatego też kopalnia zleci dokumentację mającą na celu zaprojektowanie rozwiązań, które umożliwią zniwelowanie skutków zaistniałej sytuacji. Służby techniczne kopalni na bieżąco będą monitorować przedmiotowy rów, a w przypadku wystąpienia strat w uprawach z tytułu zakłóconego grawitacyjnego spływu wody, kopalnia będzie wypłacać za wyrządzone szkody odszkodowania.

W ramach ochrony przed zalaniem terenów przyległych do niecek bezodpływowych jak również w celu likwidacji powstałych zalewisk poeksploatacyjnych, na obszarze górniczym KRZYŻOWICE III pracuje 20 pompowni stacjonarnych. Są to:

- cztery pompownie (P-1, P-2, P-3 i P-4) zlokalizowane w Krzyżowicach, które pompują wodę z zawala obwałowań rzeki Pszczynki;
- pompownia przy ulicy św. Floriana, która przepompowuje wody do pompowni P-3;
- pompownia Ep, która pompuje wody gromadzące się w zalewisku poeksploatacyjnym Ws 16/74, nie dopuszczając do jego powiększania się;
- cztery pompownie zlokalizowane na obrębie zwałowiska „Kościelniok” w Krzyżowicach;
- pompownia K-4 zlokalizowana w Krzyżowicach;
- pięć pompowni wybudowanych w rejonie potoku Hynek, w celu likwidacji powstałych zalewisk poeksploatacyjnych;
- pompownia na rowie nr 10 w Krzyżowicach, wybudowana została w celu niedopuszczenia do powstania zalewiska poeksploatacyjnego;
- pompownia Pawłówka wybudowana w celu odprowadzenia wód z zawala wałów potoku Pawłówka;
- pompownia Pawłówka II wraz ze zbiornikiem retencyjnym przy ul. Wyzwolenia w Pawłowicach, która została wykonana dla zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego w ramach modernizacji pompowni S-3;
- pompownia na rowie nr 12 w Warszowicach wybudowana została w celu niedopuszczenia do powstawania zalewiska poeksploatacyjnego oraz dla ochrony gruntów rolnych i zabudowań mieszkalnych i gospodarskich położonych na nieruchomościach w Warszowicach przy ul. Szybowej. Pompownia została w roku 2022 zmodernizowana poprzez dobudowanie drugiego rurociągu tłocznego $\varnothing 500$ mm i wykonanie nowego zbiornika żelbetowego $\varnothing 250$ cm i zamontowanie dwóch pomp o wydajności 90 l/s każda wraz z nowym przyłączem energetycznym.

Aktualnie utrzymaniem pompowni zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodnej i Rekultywacji S.A. w Jastrzębiu-Zdrój. Okresowo dla pompowni powinny być wykonywane sprawozdania z ich wydajności, co przy stałym obniżaniu się terenu oraz zwiększaniu terenów odwadnianych na istotne znaczenie.

PG SILESIA Sp. z o.o.

W celu zapewnienia ciągłości ochrony przeciwpowodziowej terenów objętych wpływami eksploatacji górniczej w granicach powiatu pszczyńskiego, zakład wykonał nadbudowę północnej grobli stawu Rontok Mały w Goczalkowicach-Zdroju oraz nadbudowę lewego wału rzeki Wisły w Rudoltowicach i Grzawie.

Ponadto, kopalnia prowadzi szeroko rozumianą profilaktykę górnico-budowlaną mającą na celu zminimalizowanie skutków wpływu eksploatacji na powierzchnię terenu. Profilaktyka ta polega między innymi na stosowaniu dodatkowych zabezpieczeń dla wszystkich nowo realizowanych obiektów kubaturowych, wykonaniu w uzasadnionych przypadkach dodatkowych zabezpieczeń istniejących obiektów kubaturowych, stosowanie dodatkowych zabezpieczeń w postaci materiałów o wyższej odporności (dla sieci), dodatkowych warstw nośnych (dla dróg), a w przypadku przebudowy lub modernizacji przez administratorów istniejących obiektów, profilaktyczne profilowanie niwelety dna potoków i rowów melioracyjnych, a także prowadzeniu dodatkowych obchodów sieci infrastruktury technicznej.

4.4.Podsumowanie

Zagrożenie powodzią na terenie powiatu pszczyńskiego jest istotne i wynika m.in.:

- z uwarunkowań związanych z położeniem w zlewni Wisły i Odry, przy czym najczęściej niekorzystnych zjawisk powodziowych obserwuje się w dorzeczu Wisły;
- z działalności górniczej prowadzonej na terenie powiatu i gmin ościennych, która prowadzi do zmian ukształtowania terenu, w efekcie których powstają niecki bezodpływowe, a także dochodzi do uszkodzenia m.in. infrastruktury przeciwpowodziowej;
- z dogodnego położenia na tle województwa śląskiego, co sprzyja zarówno chęci osiadania się w tym terenie mieszkańców, a także rosnącej presji inwestycyjnej, która wymaga zagospodarowania także obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- obecności budowli hydrotechnicznych, budowli przeciwpowodziowych urządzeń wodnych oraz infrastruktury towarzyszącej, które wymagają bieżącej konserwacji remontów.

Ochrona przed powodzią w Polsce jest zadaniem Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, organów administracji rządowej i samorządowej. Zaś na bezpieczeństwo powodziowe mają wpływ nie tylko jednostki administracyjne, ale także przedsiębiorcy i mieszkańcy regionu, co zostało przedstawione w niniejszym opracowaniu. Długotrwałe zaniedbania w utrzymywaniu urządzeń wodnych będących własnością osób prywatnych, brak prawidłowego zachowywania drożności obiektów inżynierskich zlokalizowanych na ciekach i urządzeniach wodnych, czy brak podejmowanych działań służących do zminimalizowania skutków negatywnej działalności zakładów górniczych, prowadzą do pojawiania się nowych terenów narażonych na powódzie czy podtopienia.

Rola powiatu w zakresie ochrony przeciwpowodziowej jest ograniczona i skupia się bardziej na koordynowaniu zarządzania kryzysowego w sytuacji wystąpienia powodzi, ewakuacji a także dbałości o wyposażenie magazynu przeciwpowodziowego.

W celu stopniowej eliminacji zagrożenia powodziowego na terenie powiatu należałoby podejmować kroki zmierzające:

- do poprawy stanu technicznego budowli przeciwpowodziowych, a także wykonanie ich w miejscach, które tego wymagają;
- regularnego utrzymywania koryt rzecznych;
- dbałość o drożność i właściwy stan technicznych urządzeń wodnych oraz obiektów inżynierskich z nimi związanymi;
- realizacji inwestycji w zakresie zabezpieczenia przed podtopieniami terenów dotkniętych skutkami działalności górniczej;
- ograniczanie zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią lub inwestowanie w rozwiązania mające na celu ochronę przeciwpowodziową mieszkańców tych terenów;

- wzrostu świadomości mieszkańców i inwestorów na temat zagrożeń i utrudnień jakie niesie lokalizowanie nowych inwestycji na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią;
- prowadzenie działań informacyjnych przypominających o obowiązku utrzymywania urządzeń wodnych we właściwym stanie, a ewentualna przebudowa czy likwidacja powinna zostać poprzedzona zgodą wodnoprawną;
- rozszczelnienia dużych powierzchni utwardzonych, na których retencja wód w czasie gwałtownych opadów jest niemożliwa;
- zwiększenia liczby zbiorników retencyjnych;
- współpracy jednostek działających w zakresie zarządzania kryzysowego jak i poprawy bezpieczeństwa powodziowego, wskazując przy tym jasny podział obowiązków poszczególnych jednostek.

Analizując powyższe zagadnienia, należy stwierdzić, iż pośredni wpływ władz powiatu może mieć proces wydawania pozwoleń na budowę. Jednak brak jednoznacznych wytycznych w zakresie rozpatrywania wniosków dotyczących lokalizacji inwestycji na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, a także brak ograniczeń w zabudowie wynikających z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, nie dają zbyt wielu podstaw do nakładania ograniczeń na inwestorów.

Dlatego też najważniejszą rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa powodziowego powiatu pełnią:

- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – w zakresie utrzymywania we właściwym stanie technicznym koryt cieków, a także budowli przeciwpowodziowych i hydrotechnicznych będących w jego administracji;
- Przedsiębiorstwa Górnicze, których zadaniem jest kompensacja szkód wynikających z ich działalności;
- Gminy powiatu pszczyńskiego, które w procesie planowania przestrzennego mogą wprowadzać szczególne zasady kształtowania przestrzeni i zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią;
- Spółki Wodne i właściciele urządzeń wodnych – w zakresie utrzymywania we właściwym stanie urządzeń wodnych i związanych z nimi obiektów inżynierskich,

a także wiele innych jednostek, które pośrednio wpływają na stan bezpieczeństwa powiatu.

4.5.Rekomendacje

Integracja narzędzi sprzyjających prowadzeniu działań przeciwpowodziowych

W ostatnich latach stale są tworzone nowe bazy danych oraz narzędzia służące do monitoringu środowiska. Bardzo często ze względu na ich mnogość dane w nich zawarte nie są wykorzystywane. Platforma ISOK-Hydroportal, po imiennym zalogowaniu się zapewnia dostęp do hydromonitora, który daje możliwości prognozowania stanu wody pod kątem opadów, prognozy dopływu do zbiornika. Ponadto, System Informacyjny Gospodarowania Wodami (SIGW) jest stale uzupełniany o informacje dotyczące urządzeń wodnych, wielkości zrzutu wód i ścieków, a także projektowanych robót (w tym na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią), na podstawie udzielonych pozwoleń wodnoprawnych. Dane te jednak nie są dostępne publicznie. Na stronie internetowej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach dostępny jest Śląski Geoportal Zarządzania Kryzysowego. Niestety dostęp do wielu danych wymaga posiadania loginu i hasła, a informacje nie są powszechnie dostępne. Sporym ułatwieniem byłoby zapewnienie dostępu do tych danych wszystkim podmiotom i instytucjom działającym w obszarze ochrony przeciwpowodziowej w regionie, a także przeprowadzenie szkolenia dla tychże jednostek. Wynikiem byłoby efektywne wykorzystanie sporządzonych baz danych i usprawniona współpraca organów w zakresie zarządzania kryzysowego, w tym poprawy bezpieczeństwa powodziowego. Projektowana ustawa o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej nakłada na samorządy dodatkowe obowiązki w zakresie opracowania programów ochrony ludności. W rzeczywistości treść tych opracowań będzie pokrywała się z dokumentami już funkcjonującymi. Zasadnym wydaje się zwiększenie świadomości różnych jednostek w zakresie dostępnych narzędzi i opracowań, a także zastanowienie się nad ich ulepszeniem, aniżeli tworzenie

kolejnych opracowań o podobnej treści. Projektowana ustawa dopuszcza wspólne sporządzanie programów ochrony ludności, warto zatem skorzystać z tej możliwości w celu zaprojektowania rzetelnego narzędzia w zakresie zarządzania bezpieczeństwem powiatu pszczyńskiego.

Rekomenduje się ponadto, aby gminy które nie sporządziły Planów operacyjnych ochrony przed powodzią, jak najszybciej spełniły obowiązek wynikający z ustawy o samorządzie gminnym.

Ocena aktualności studium i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem wymaganym przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przepisy te wskazują na konieczność przeprowadzenia analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy/miasta, a także obowiązujących dokumentów planistycznych. Dokonuje się tego przynajmniej raz na kadencję urzędującego samorządu. Docelowo, analiza ta powinna dać możliwość oceny lokalnej polityki przestrzennej i jej aktualności. W związku z aktualizowanymi mapami ryzyka i zagrożenia powodziowego, należy mieć na uwadze ocenę aktualności dokumentów planistycznych również w tym zakresie.

Zgodnie z informacją o wynikach kontroli NIK, na którą już powoływano się w niniejszym opracowaniu, organ kontrolny skierował do Ministra Rozwoju i Technologii wniosek o rozważenie wprowadzenia w ustawie o planowaniu przestrzennym, uproszczonej procedury aktualizacji miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, która umożliwiałaby naniesienie zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, bez konieczności wdrożenia ustawowej procedury zmiany przedmiotowego dokumentu planistycznego.

Zmiany w zakresie ustawy o planowaniu przestrzennego, które nakładają nowe obowiązki na jednostki samorządu terytorialnego w zakresie opracowania nowych dokumentów planistycznych będą niewątpliwie okazją do uwzględnienia warunków kształtowania ładu przestrzennego z uwzględnieniem ochrony przeciwpowodziowej.

Aktualizacja Strategii Rozwoju

Strategia rozwoju gminy ma za zadanie diagnozować najważniejsze uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał terenu. Należy pamiętać, że zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy Prawo wodne ustalenia planu zarządzania ryzykiem powodziowym, uwzględnia się w strategii rozwoju województwa, planach zagospodarowania przestrzennego województwa, strategii rozwoju gminy, strategii rozwoju ponadlokalnego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Należy podkreślić, że to właśnie mapy zagrożenia powodziowego oraz plany zarządzania ryzykiem powodziowym stanowią narzędzie do zapewnienia właściwej polityki w zakresie planowania przestrzennego, w tym możliwości ograniczenia presji inwestycyjnej na obszary zagrożenia powodziowego. Dlatego też w momencie sporządzania aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Pszczyńskiego, a także Strategii Rozwoju poszczególnych gmin, należy mieć na uwadze tę kwestię.

Analiza kosztów infrastruktury niezbędnej do wykonania w celu zabezpieczenia przeciwpowodziowego

Wydawanie decyzji o warunkach zabudowy, ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz pozwoleniu na budowę, w odniesieniu do terenów zagrożonych powodzią, powinny być poprzedzone analizą kosztów jakie samorząd będzie musiał ponieść z tytułu inwestycji w infrastrukturę chroniącą mieszkańców przed podtopieniami i powodzią, jak również potencjalnymi stratami powstałymi na skutek tych zjawisk. Na terenie powiatu pszczyńskiego część gmin jest w całości objęta ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jednak bywają także tereny na terenie gminy Miedźna i gminy Pszczyna, na których nie obowiązują MPZP, dla których wydawane są warunki zabudowy czy decyzje ustalające lokalizację inwestycji celu publicznego.

Projektowanie zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią i podtopieniami

Istnieje możliwość ograniczenia strat po powodziach przy zachowaniu i wykorzystaniu walorów przyrodniczych dolin rzecznych. W krajach Unii Europejskiej odchodzi się obecnie od technik regulacji rzek jako metody ochrony przeciwpowodziowej. Rozwiązań alternatywnych korzystnych dla ludzi i natury jest wiele. Stosuje się choćby rozszerzanie rozstawu obwałowań i likwidacja wałów, które nie chronią ludzi bądź cennej infrastruktury. Łączy się to z rewitalizacją terenów nadrzecznych, wykupami gruntów oraz rekompensatą finansową dla ich użytkowników. Stopniowa wymiana nieprzepuszczalnych materiałów używanych m.in. do budowy parkingów na pokrycia umożliwiające pochłanianie wód opadowych to kolejna dobra praktyka.

Regulacja koryt rzecznych przyczynia się jedynie do przyspieszenia spływów wód. Techniczna strategia jest skoncentrowana na spuszczeniu wody w dół. Rowy melioracyjne działają tylko jako odbiornik zrzuconych wód – nie ma zastawek, a zatem występują problemy z wylewaniem wód poza koryto. Koryta rzeczne w sąsiedztwie zabudowy są prostowane i ślisko obwałowywane. Renaturyzacja rzek to powstrzymuje. Strategia przeciwpowodziowa i strategia walki z suszą powinny polegać na zatrzymywaniu i retencjonowaniu wody.

Przy projektowaniu zabudowy na terenach sąsiadujących z ciekami wodnymi należy rozważyć rozszerzanie dolin rzecznych, a także przywracanie polderów zalewowych. Na obszarach zalewanych przez nawalne deszcze istotnym rozwiązaniem może być rozszczelnienie terenów zabetonowanych. Powyższe działania sprzyjają także ochronie bioróżnorodności.

4.6. Karta aktualizacji

Lp.	Data aktualizacji	Krótki opis aktualizacji	Imię i nazwisko dokonującego aktualizacji	Podpis

WYKAZ MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH:

a) Akty prawne

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2023 poz. 40, ze zmianami)
2. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz.U. 2022 poz. 1526, ze zmianami)
3. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. 2023 poz. 1478)
4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie zakresu wymagań, jakie dla obiektów budowlanych lokalizowanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią może określać pozwolenie wodnoprawne (Dz.U. 2019 poz. 227)
5. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłęski żywiolowej (Dz.U. 2017 poz. 1897)
6. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tj. Dz.U. 2023 poz. 682)
7. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300);
8. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335).
9. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739)
10. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz.U. 2022 poz. 2714)
11. Projekt ustawy o ochronie ludności oraz o stanie kłęski żywiolowej: <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-ochronie-ludnosci-oraz-o-stanie-kleski-zywiolowej>

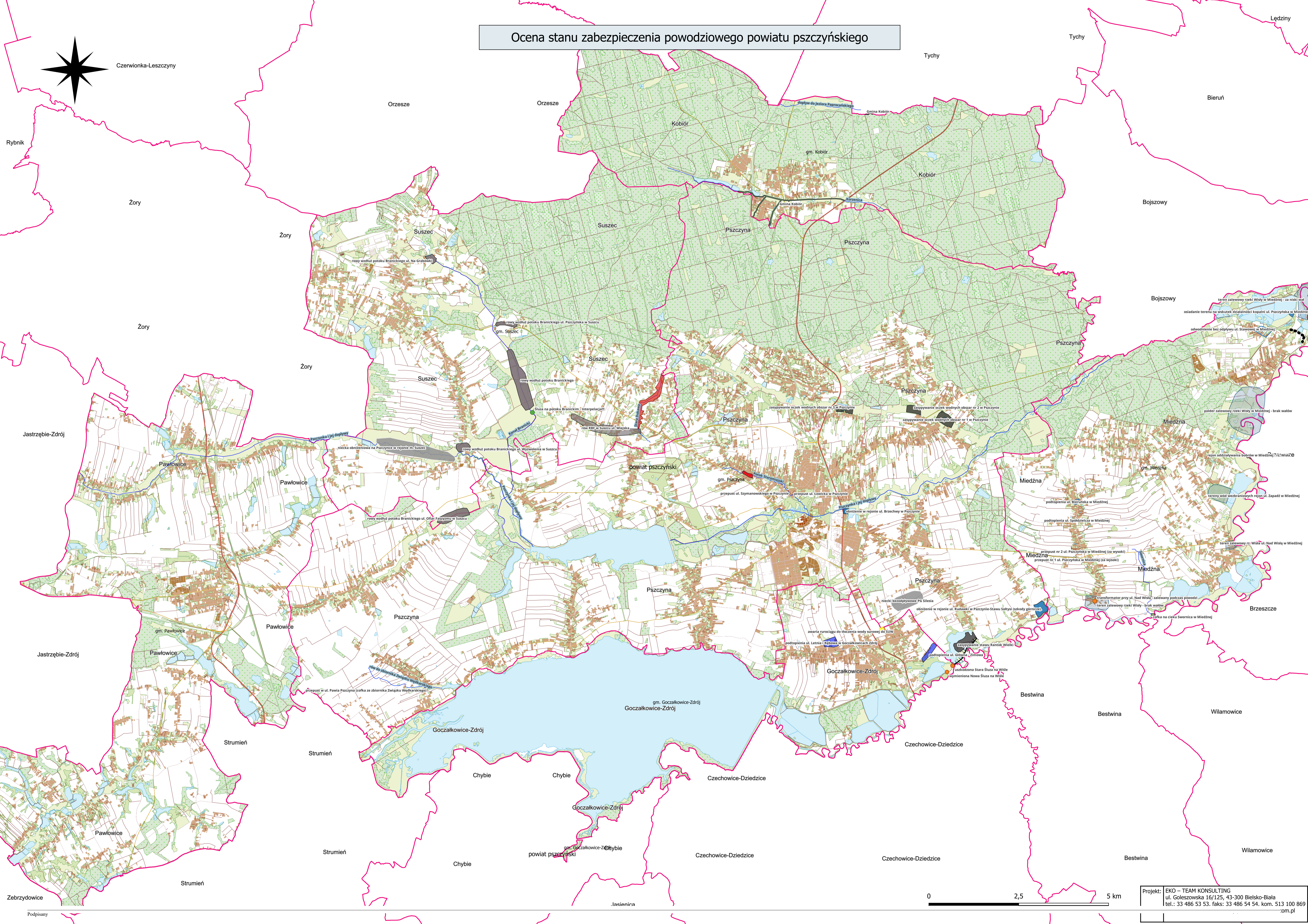
b) Opracowania branżowe

1. Raport IMGW-PIB: Klimat Polski 2022 https://www.imgw.pl/sites/default/files/2023-07/klimat-polski-2022_raport-koncowy-2.pdf
2. Encyklopedia Województwa Śląskiego, tom 7: 2020; Dr Robert Machowski, Prof. dr hab. Mariusz Rzętała, Zbiornik Łąka, http://ibrbs.pl/mediawiki/index.php/Zbiornik_Ląka
3. Encyklopedia Województwa Śląskiego, tom 8: 2021; Dr Robert Machowski, Prof. dr hab. Mariusz Rzętała, Zbiornik Goczałkowice, http://ibrbs.pl/mediawiki/index.php/Zbiornik_Goczałkowice
4. *Gospodarka wodna na zbiorniku Goczałkowice według obowiązującej instrukcji gospodarowania wodami*, autorzy: Andrzej Siudy, Zbigniew Faruga, Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A.
5. Zbiornik wodny Łąka: <http://www.gliwice.rzgw.gov.pl/index.php/pl/orzgw/jednostki-terenowe/163>
6. Molenda Tadeusz. (2015). Zmiany morfometrii stawów hodowlanych pod wpływem górniczych osiadań terenu. "Inżynieria Ekologiczna" (Nr 42 (2015), s. 36-41)
7. Utrata pojemności kluczowych zbiorników zaporowych w Polsce, D. Absalon, Ł. Pieron, M. Matysik, M. Habel, Monografie Komitetu Gospodarki Wodnej PAN, z. 45, 2022.
8. Plan Ewakuacji (przyjęcia) III stopnia dla Powiatu Pszczyńskiego
9. Strategia poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w rejonie zbiornika retencyjnego Rontok Mały w Goczałkowicach-Zdroju, Olbrych, Hydrologia Inżynieria środowiska, 2010
10. Raporty o stanie powiatu pszczyńskiego za lata 2018-2022, <https://bip.powiat.pszczyna.pl/?id=9553&mode=0>

c) Materiały udostępnione przed podmioty działające na terenie powiatu pszczyńskiego

1. Pismo Dyrektora Zarządu Zlewni w Katowicach PGW WP z dnia 19.05.2023 r. znak: GL.ZPU.2.510.1.2023.DR/8816
2. Pismo Dyrektora RZGW w Gliwicach z dnia 17.05.2023 r. znak: GL.ROO.0143.62.2023.KW KRP-2023-7121.
3. Protokół z przeglądu stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych i cieków administrowanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie na obszarze powiatu pszczyńskiego, sporządzony w dniach 25-26.10.2021 r.
4. Pismo Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie z dnia 17.05.2023 r. znak: PR.077.5.2023.AM
5. Pismo IMGW-PIB Pismo z dnia 2 sierpnia 2023 r., znak: BPH-K/WPO-K/80/WS-2827-2023
6. Sprawozdanie z działań podejmowanych na terenie Nadzoru Wodnego w Bieruniu na obszarach powiatów: bieruńsko-lędzińskiego, chrzanowskiego, mikołowskiego, oświęcimskiego, pszczyńskiego oraz m. Jaworzno, M. Katowice, m. Mysłowice, m. Tychy za rok 2022, Bieruń, czerwiec 2022 r.
7. Sprawozdanie z działań podejmowanych na terenie Nadzoru Wodnego w Pszczynie na obszarach powiatów: pszczyńskiego, cieszyńskiego, bieruńsko-lędzińskiego, bielskiego, rybnickiego, wodzisławskiego, mikołowskiego oraz Miasta Jastrzębie-Zdrój i Miasta Żory za rok 2022, Pszczyna, czerwiec 2022 r.
8. Sprawozdanie z działań podejmowanych na terenie Nadzoru Wodnego w Cieszynie na obszarach powiatów: cieszyńskiego, jastrzębskiego, wodzisławskiego, pszczyńskiego i rybnickiego za rok 2022, Cieszyn, czerwiec 2022 r.
9. Pismo JSW S.A. KWK Pniówek z dnia 15.05.2023 r. znak: SPN-PS.496-3/22.2/23
10. Pismo PG Silesia Sp. z o.o. z dnia 29.06.2023 r. znak PGS/GZZ/OTG/338/2023

Ocena stanu zabezpieczenia powodziowego powiatu pszczyńskiego

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 12 pkt 9d ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym do wyłącznej właściwości rady powiatu należy m.in. dokonywanie oceny stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego powiatu. Mając powyższe na uwadze zasadne jest podjęcie przedmiotowej uchwały.

Celem zapoznania się oraz podjęcia działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa powodziowego na terenie powiatu pszczyńskiego w ramach posiadanych kompetencji, sił i środków uchwałą wraz z załącznikiem przekazuje się podmiotom wskazanym w § 2 niniejszej uchwały.